De dichtwerken van Bilderdijk. Deel 8

Willem Bilderdijk

bron
Willem Bilderdijk, *De dichtwerken van Bilderdijk. Deel 8*. A.C. Kruseman, Haarlem 1858

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/bild002dich09_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

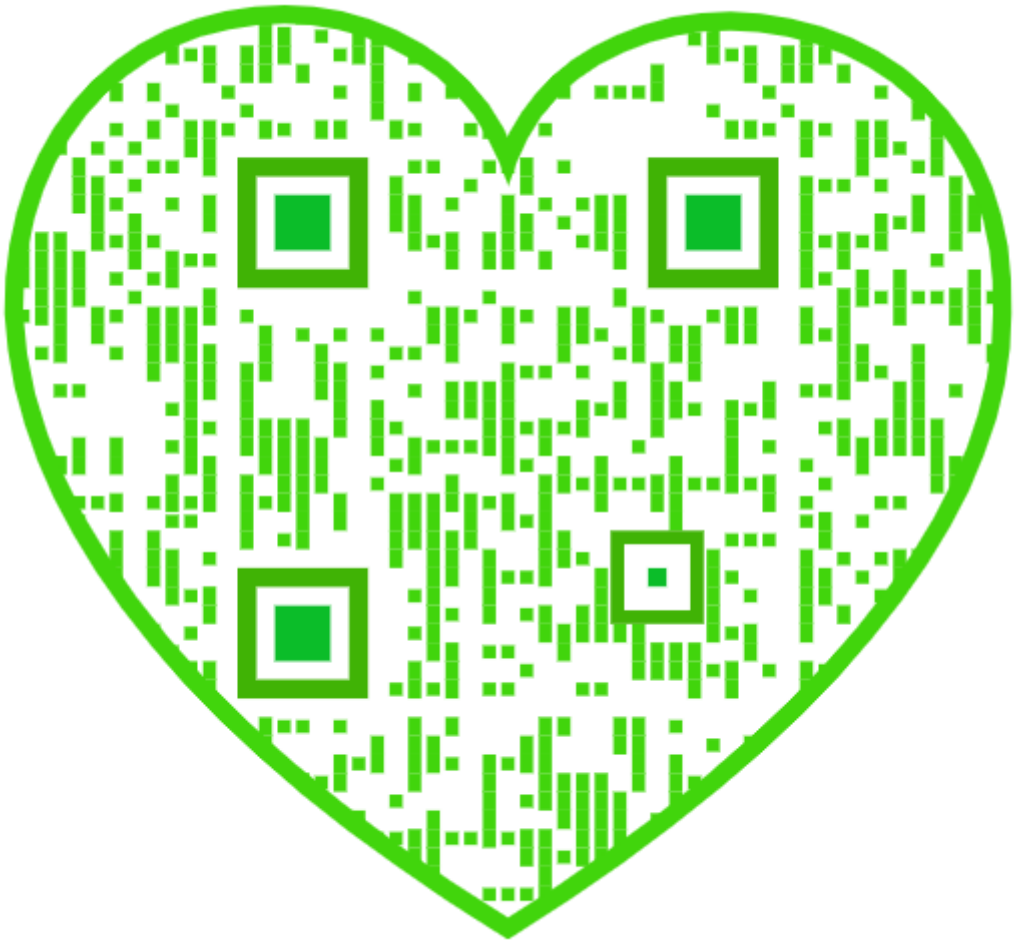

Oden.

De invloed der dichtkunst op het staetsbestuur.*

Gelijk, op 't schor geluid van Mavors wapenkreet,
Een jonge Hengst zijn' moed ten oorlog' voelt ontbranden;
Met opgeheeven' hals de forse borst verbreedt;
Het schuimende gebit doet knarsen op zijn tanden;
De lange maanen schudt; en snuivende in het rond,
En rook en vlammen blaast; en op zijn sterke lenden,
(Daar hij zijn' staalen hoef slaat in den weeken grond)
Zijn' Ruiter vrolijk voert in 't dichtst van 's vijands benden:
Niet anders voelt mijn geest zijn' ijver aangespoord,
Om, in de wakkre rij' van Febus Gunstelingen,
Door d' onverwelkbren glans der Lauwerkroon bekoord,
Naar d' opgehangen' prijs, met fieren moed te dingen.
Verrukt aanvaardt mijn hand haar kunstelooze Lier,
Haar Lier, tot nog gewoon aan doffe Treurgezangen,
Om, op een' grootscher trant, en met verheevner zwier,
Een blijder maatgedicht stoutmoedig aan te vangen.
Gij, eedle Zielen, die, bestraald van Hemelsch licht,
Den grijzen Rhijnmonarch, daar hij zijn blaauwe baaren
Voorbij den Tempel drijft, door uwe vlijt gesticht,
Geboeid houdt door den klank van uwe fikse snaaren:
Verleent uwe aandacht aan mijn teedre Zangeres,
Die op uw heusheid, op uw gunst zich durft verlaaten;
Zoo zingt zij, blij', de magt der schoone DICHTGODESS',
Heur' INVLOED op 't Bestuur van vrije WAERELDSTAATEN!

* Tael- en Dichtlievende Oefeningen, van het Genootschap: ‘Kunst wordt door arbeid verkregen’, II, 1.

Is 't waarheid, of bedriege ik mij,
En maakt een zoete razernij
Zich meester van mijn zinnen?
Of zweeve ik onverhinderd om
In 't zielverrukkend Heiligdom,
In 't zaligend verblijf der kuische Zanggodinnen?
Van waar, van waar die eedle gloed,
Die dus mijn aêr en boezem zwellen,
Mijn hart zoo driftig kloppen doet,
Mij naar 't gestarnte snellen?

Wie toont mij dit Gemeenebest,
Waarop mijn staarend oog zich vest,
Ten voorbeelde aller volken?
Waaruit de snoode Dwinglandij,
En yverlooze slavernij
Verbannen zijn naar 't diepst der Acheront'sche kolken?
Waar nooit de roofzieke Eigenbaat,
Gewoon de Rijken te ondermijnen,
Haar kromgespitste klaauw in slaat?
Waar Nijd noch Twist verschijnen?

Die Staat, steeds onafhangklijk vrij,
Erkent geene Opperheerschappij,
Dan die van recht en reden.
Daar geeft, van haar' verheven' Throon,
De Wet, de Wet-alleen geboôn,
Door geen losbandigen moedwillig te overtreeden.
De Rijksstaf, aan haar zuivre hand
Door geen geweld of list te ontwringen,
Wordt nimmer strafloos aangerand
Van wederspannelingen.

Waar haar Gezag en Oppermagt
Bestaat in onverwrikte kragt
Wordt nooit de Trouw geschonden:
Daar houdt het Algemeen belang,
(Hoe ook bijzondre nooddruft prang')
Met een' onbreekbren knoop de harten saamverbonden:
Daar leeft men altoos eensgezind:
Daar bloeit gestrenge Deugd en Zeden,
Gelijk de tulp en hyacinth,
Die 't lagchend veld bekleeden:

Daar gloeit des Burgers ingewand
Van Liefde tot het Vaderland,
Door geen geweld te dooven.
Ofschoon een magtig Nagebuur
Het heil van zulk een Staatsbestuur,
Door woesten haat genoopt, hem trachtede te ontrooven;
Hij stelt, door onverwinbren moed,
Den dollen vijand perk' en paalen,
En stort, met vreugd', zijn dierbaar bloed,
Om lauwren te behaalen.

Geen Zeeman, die, op 't golvend zout,
Een' naadrenden Orkaan beschouwt,
Gereed zijn kiel in stukken
Te brijzelen, toont grooter vlijt,
Opdat hij 't doodsgevaar vermijd',
Om voor dien bangen nood zijn zeilen neêr te rukken,
Dan hij, wanneer een Moordharpoen
Der Vrijheid wordt naar 't hart gedreeven,
Om, met zijn leven, Haar te hoên,
Hem waarder dan het leven.

Dus was de glorierijke stand
Van 't Oogelijn van Griekenland,
Minerve toegeheiligd,
Wanneer 't, bij 't zeegrijk Marathon,
Den trotsen Persiaan verwon,

En zich voor 't schandlijk Juk grootmoedig heeft beveiligd.
Vergeefsch was 't dat, tot uwen val,
't Gewapend Azië aan kwam rukken,
Athene; uw Heldenkroost stond pal,
En deed zijn' waan mislukken.

Dus was 't bestuur van Romes staat,
Wanneer 't den blijden dageraad
Der Vrijheid aan zag breeken;
Wanneer 't een' grooten Decius,
Een' onverschrokken' Regulus,
Een' dapp'ren Curtius in zijnen schoot mogt kweeken;
Een' Curius, die 't goud versmaadt
Hem door een' vijand aangebooden:
Wanneer den Gal de ontzagbre Raad
Een Raad geleek van Goden.

Dus praalde in onzer Vaadren Eeuw,
De Zevenstaat van Neêrlands Leeuw,
ô Vrije Batavieren!
Toen g r o o t e WILLEM, nooit volroemd,
Door Helsche Wraakzucht wreed gedoemd,
Om 't roemrijk vestigen van Vrijheids veldbanieren,
Toen, toen de bliksem van zijn vuist
Geweetensdwinglandij deed beeven,
Daar zij haar' Zetel zag vergruisd,
Haar magt den doodsnik geeven.

Aanbiddelijke Poëzij,
Die door uw zoete melodij
De harten weet te kneeden,
Die, daar gij 't Ceesche Treurdicht zingt,
Het oog tot smeltend schreien dwingt,
Tot traanen; maar vermengd met duizend lienijkheden:
En door 't verwiss'len van uw' toon
Die zilte droppen op doet droogen,
En in de zuivre vreugd' der Goôn
Den geest houdt opgetoogen!

Strekt zich, volmaakte Hem elspruit!
Strekt zich uw magt tot zoo verre uit,
Om Staaten te regeeren?
Gewis: uw invloed blijkt alöm:
Bij 't daveren der Oorlogstrom,
Bij 't flikkrend drillen van gepunte Legerspeeren:
In de achtbre Raadsvergadering',
Daar Wet en Handvest wordt beschreeven;
Daar Themis hooggeduchte kling
Voor 't kwaad wordt opgeheeven.

Wie twijfelt? Volg mij, in mijn vlugt,
Door 't ongemeeten ruim der lucht;
Naar Pindus groene velden:
Hier pronkt in Jaspis, Marmer, en
Metaal, de beeltenis van hen,
Die op hun gouden Lier de schoonste toonen stelden.
Wie is Hij, die aan alle kant'
Zich van gedrochten ziet omringen,
Daar hij de taaie koorden spant?
Hen lenigt door zijn zingen?

Is 't Febus? Neen; zijn groote Zoon,
Die 't eerst de daaden van de Goôn
Deed klinken op zijn snaaren.
Voor hem lag 't menschdom in een' poel
Van beestlijkheid, en stond ten doel
Aan onderling geweld. - Bloeddorstige Barbaaren!
Zijn Cyther heeft u 't eerst gered
Van een ontelbaar tal van plaagen,
En deed het zachte Juk der Wet
Uw harde nekken draagen.

Wiens standbeeld wordt daar ginds beschouwd,
Gevormd in overdierbaar goud,
Zoo vol bevalligheden?
Ik zie, voor mijn verwonderd oog,
Gevaartens rijzen hemelhoog

Op 't speelen zijner Luit! 't zijn Vestingen, 't zijn Steden!
Amfion is 't, de Veldpoëet,
Wiens kunst de menschen vesten bouwen,
Hen minlijk samenwoonen deed,
En rechten onderhouên.

Wie vraagt nog of het Staatsbewind
D' onschatbren invloed ondervindt
Van Dichtkunsts alvermogen;
Daar zij alleen de heilge Wet
Ten hoogen Zetel heeft gezet,
En Themis nederwaart gelokt van 's Hemels boogen?
Ja, 't is uw invloed, zuivre Maagd,
Die al die deugden kan verwekken,
Daar 't vrij gewest zijn' roem op draagt,
Die 'k maalde in flaauwe trekken.

ô Dichtkunst, spoor mijn zangdrift aan!
Het geldt uwe Eer, uw Lauwerblaên.
Wie kan zich thans beteugelen?
Hoe hijge ik magt- en ademloos!
Hoe trilt mijn speeltuig, veel te broos!
Hoe drijve ik, als Icaar, op saamgekleefde vleugelen!
Ai mij! wat waage ik! 't smeltend wasch
Begeeft me in 't al te roekloos zweeven!...
Wat nood...? Men storte in Egeus plas,
't Is grootsch aldus te sneeven!

Van hier, ô gij, aan wie een ziel,
Van slegte klei te beurte viel,
Verachte stervelingen,
Niet vatbaar voor den Hemelgloed,
De spoor van 't zanggezind gemoed;
Van hier: 't is niet voor u dat we onze toonen dwingen.
Voor u, ô Zoonen van Apol,
Voor u, in waare kunst ervaaren,
Van zijn verheevne Godheid vol,
Voor u roer ik de snaaren.

Gij, die dien eedlen geest ontvingt,
Die door de dikke wolken dringt,
Op klappende arendsvlerken,
Zoudt gij, van eer verbasterd, laf,
U kunnen buigen voor den staf
Van een' Tyran, wiens woên geen Staatswet kan beperken?
Gij zwoegen in het slaafsch gareel?
Op een' vergramden oogwenk beeven?
Neen: eer koost ge u het graf ten deel'
Voor een verachtlijk leven.

Hij kusse de bebloede hand
Van een' gehaaten Dwingeland,
Dien laage zucht voor 't leven
Bekoort, of die een boei van goud,
Met een gevoel van vreugd, beschouwt,
Door 't zielverdelgend gif van heblust aangedreeven!
Hij, die een' lonk der Poëzij'
Zijn' fieren boezem voelt ontvonken,
Zal met den gulden naam van v r i j
Tot aan den grafkuil pronken.

Zou Eigenbaat, dat schrikgedrocht,
Dat nooit dan 't doodlijkst onheil wrocht,
't Veradeld hart ontëeren
Van Febus Lievling? Neen, ô neen:
Geen gloeiend goud, de roem-alleen
Is 't geen een Dichter voor zijn aandeel zal begeeren.
Het Algemeen belang des Staats,
Wien hij zich-zelv' heeft toegeheiligd,
Houdt in zijn ziel de hoogste plaats,
En wordt door hem beveiligd.

ô Dichtkunst, waar ge uw' invloed toont,
Daar is 't dat waare braafheid woont
Met vlekkelooze zeden.
Zou Wellust, door 't bedrieglijk schoon
Van 't lokäas, dat zij spreidt ten toon,

Bekooren, uit het spoor der blanke Deugd doen treeden
Hem, die door heilig Dichtvuur blaakt,
En, boven 't zinn'gestreel verheeven,
Geneuchten, eindloos zoeter, smaakt,
Dan de aarde weet te geeven?

Waar zoeke ik 't voorbeeld van den Moed?
De Gloriezucht, die wondren doet
In strenge Krijgsgevaaren?
Waar Liefde tot het Vaderland,
Die alle vreeze en schrik verbant,
Schoon zij den wreeden dood ziet om haar schreeden waaren?
Streef d' Aardbol om, langs Titans spoor;
Doorkruis het met verwoede winden;
Nooit zult gij die in schooner gloor
Dan bij den Dichter vinden.

ô Vrijheidskweekster, zoo vermaard
Door uw ontzachlijk Oorlogszwaard,
ô Sparte! Tuig 't vermogen
Der Dichtkunst, dat gij ondervondt,
In dien vervaarelijken stond,
Wanneer Messene uw' trots te schandlijk had geboogen:
Toen gij, wanhoopende aan 't herstel
Van zoo veel zwaare nederlaagen,
Genoodzaakt waart het Krijgsbevel
Tyrtéus op te draagen.

Wat lafheid! Hemel! De Spartaan
Beeft, siddert om ten strijd' te gaan!
Wat angst bedwelmt zijn zinnen?
Hij vliedt op 't blinken van een' dolk!
Lycurg, hebt gij dit kwijnend volk
Uw wetten toegedeeld om de aarde te overwinnen?
Waar blijkt hier moed? Dit schijnt veelëer
Een bende van Sarmaatsche slaaven,
Dan een naar glorie dingend Heir
Van Lacedémons Braaven.

In dit noodlottig tijdsgewricht
Verschijnt Tyrtéus. Zijn gezicht
Schiet flonkerende straalen:
Zijn voorhoofd bloost: zijn boezem brandt:
Hij grijpt de Cyther in de hand,
En schijnt op 't Krijgsgeluk alreeds te zegepraalen.
Zijn zang vertoont, aan de eene zij',
Een eeuwige eer, een roemrijk leven:
Aan de andre, bange slavernij,
Verachting, smaadlijk sneeven.

Kan 't mooglijk weezen! Welk een moed
Verspreidt zich door hun kookend bloed!
Hoe schielijk voortgesprooten!
Verrukking, Heldenyver, Dorst
Naar roem gaat over uit de borst
Des Oversten, in die van zijne Tochtgenooten.
Beeft op uw beurt, Messeners, beeft.
Thans ziet men niemand langer schroomen,
Voor 't Vaderland, waar voor hij leeft,
Zijn bloed te laaten stroomen.

Men strijdt: een bloedstroom kleurt het veld.
Wie is die onverschrokken Held,
Die 't alles schijnt te dwingen?
Voor zijne treden gaat de Dood!
't Is hij, die zoo angstvallig vlood,
Eer hij werd aangevoerd door 't moedverwekkend zingen.
De Zege is u, ô Lierpoëet!
Triomf! De vijand is geslaagen!
Zie daar hoe hij in kluisters treedt
Voor uwen Zegewagen!

U heugt het meê, beroemde Stad,
Welëer Europes Letterschat,
Meêdingeres van Sparte,
In uw verval zoo veel, ja meer
Geacht, dan zij in bloei en eer;

U heugt, hoe 't Dichtvuur werkt op 't ongevoeligst harte.
ô Salamis, Erichteus erf,
Moest gij Megâraas wetten eeren!
Liet dan de zetel van Minerv'
Zich ongestraft braveeren?

Trekt vrij uw Legermagt bij een,
Maar vleit u met geen Krijgstrofeén,
Atheners! vruchtloos poogen!
De schrik, die 't hart van kragt berooft,
Heeft alle sprankels uitgedoofd
Der Vaderlijke deugd. Wat moogt ge onzinnig boogen
Op 't bloed van Theseus, die al de aard
Van monsters zuiverde en Tyrannen?
Lafhartigen, zijn' naam onwaard',
Hebt gij zijn' moed verbannen!

Men wapent zich; men rukt te veld';
Maar 't jaagend hart, door angst bekneld
Op 't dreunen der trompetten,
Schijnt op het klaatren van 't geweer
Den bloden Krijgsman, doof voor de eer,
In weêrwil van zich-zelv' tot vluchten aan te zetten. -
De wanhoop woedt, en dreigt (ô spijt!)
Het straftuig door den strot te drijven,
Die hen te rugg' roept tot den strijd,
Hun rechten poogt te stijven.

Wie is er, die door pligt geleid,
De zaak des Vaderlands bepleit,
Ten koste van zijn leven? -
Versteende boezems! - Elks gezicht
Is thans op u-alleen gericht:
Durft, durft aan 't Aardrijk een doorlugtig voorbeeld geeven!
Of kan de vrijspraak van 't gemoed,
Der volken achting, liefde, en zegen,
't Vermaak der deugd, geen druppel bloed
Tiendubbeld overweegen?

Ja, 't kan....Gewis: daar rijst een Held,
Die, niet vertzaagd door 't woest geweld
Van trotse Dwingelanden,
Of van een redenloos Gemeen,
Voor d' ouden luister van Atheen
Als waare Patriot zijn leven wil verpanden.
Hij vliegt, ontvlamd in gloriezucht,
Om d' Oorlogsstander op te heffen,
Wen duizend bliksems uit de lucht
Zijn oog en aandacht treffen.

Wat wil dit wonder, dat zijn' voet
Weêrhoudt, zijn tong verstijven doet;
Zijn aanschijn doet verbleeken?
Hij staat, den Reiziger gelijk,
Die, in Auroraas parelrijk,
Een Aspis 't blaauwend hoofd al sijfflend op ziet steeken;
Of, in het dorgerooste zand
Van Jubaas heete schrikwoestijnen,
Een' Panther, die van bloeddorst brandt,
Op 't onverwagtst verschijnen.

ô Goden! roept hij eindlijk uit,
Zijt gij het, die mijn' yver stuit?
Zult gij het recht bestrijden?
Misgunt voor 't minst, misgunt mij niet,
Dat 'k u dit hoofd ten offer bied',
En Cecrops telgen van uw gramschap moog bevrijden.
Staat toe....! Straks ziet hij, in een' glans
Van oogverbijsterende straalen,
Door 't dun azuur van 's Hemels trans,
Zelfs Pallas nederdaalen.

Mijn Voedsterling, met welk een vreugd'
Weet mij uw gadelooze deugd
(Dus heft zij aan) te streelen!
Dan ach! die fierheid brengt eerlang
U ten gewissen ondergang,

En wekt uw' Vaderland' slegts nieuwe Treurtooneelen.
Of waant gij (maar verlaat dien waan)
Een volk, door wanhoop overrompeld,
Der doodsche sluimering' te ontslaan,
Waar in het ligt gedompeld?

Gaa, terg, in 't Cyreneesch gewest,
Den rossen Woudvorst in zijn nest,
Min vreeslijk in het woeden:
Weêrhoud, bedwing een hollend paard,
In 't hevigst rennen meer bedaard,
Dan een vertwijfeld volk, gezweept door tegenspoeden.
Eer zal de Leeuw uw vuist ontzien,
Het vliegend ros zijn' loop betoomen,
Dan 't volk der reden hulde biên,
Door drift vooringenoomen.

Laat dan, laat af: uw Landgenoot
Betreurde uw' roekeloozen dood
In zwaarer rouw' bedolven. -
Gij zucht? - Grijp moed, mijn Zoon, grijp moed:
Die kragt, die d' ongestuimen vloed
Des Hebrus wederhield, de worstelende golven
Van Amfitrites grondloos diep
Voor Argoos log gevaart' deed duiken,
Uit heide en rots Paleizen schiep,
Zal 's vijands wreevel fnuiken.

Grijp moed, mijn Zoon; die stond genaakt.
'k Zie Salamines band geslaakt,
Der Burgren moed aan 't zieden!
Dan zal, van zijn' gedreigden muur,
Uw opgeblaazen Nagebuur
U, met de schaamte in 't oog, de blijde Olijven bieden.
Gij staat verbaasd. - Geen ongeduld
Doe u mijn woord in twijfel trekken:
Gij-zelf, die mij mistrouwt, gij zult
Het werktuig hier toe strekken.

Gij, door een onbekende magt
Getroffen, zult het nageslacht
Van Telamon ontboeien,
En de u zoo dierbre Vaderstad,
Van Dracons wreedheên afgemat,
Door zuivrer wetten in het wenschlijkst heil doen bloeien.
Dan zal, terwijl het wareldrond
Van Solons wijsheid zal gewaagen,
Uw Vijand-zelf uit uwen mond
Gewijde Orakels vraagen.

Hier zweegze, en ijlde zoo gezwind,
Ja sneller dan een wervelwind,
Die Idaas eikestammen
Ten hemel reikend met hunn' top
Ontwortelt, den Olympus op. -
Wat doet ge, ô Solon? - Hoe! Wat ongewoone vlammen
Ontsteeken u 't gestreng gelaat?
Wat doet u ruimer adem haalen,
En 't moedgetuigend inkarnaat
Op uwe kaaken praalen?

Een vreemde schrik zweeft door uw leên;
Geen vrucht der doodsche angstvalligheèn,
Die laffen slegts bespringen:
De schrik, die door uwe aders woelt,
Is die, dien 't Dichterdom gevoelt,
Wen 't opgetoogen is in zijn bespiegelingen:
Een aandrift, een gewijde schrik,
Wiens kragt geen stervling kan beseffen,
Dan in dat gunstig oogenblik,
Als 't hart zich zal verheffen.

ô Wondre, ô onbegrijpbre tocht!
'k Gevoel, 'k erken in u 't gewrocht
Van 't onbekend vermogen,
Mij door de Wijsheid-zelv gespeld,
Dat al de waereld wetten stelt!

Zoo spreekt hij met een vlamm' van yver in zijne oogen:
Wie is het, die mijn lippen stiert,
Mijn klanken vormt en buigt in 't spreeken,
Mijn stem beschaaft, mijn rede siert,
Om 't hardst gemoed te breeken?

Gij-zelve, ô Dichtkunst, stort mijn' zin
Verhevener gevoelens in!
Thans is de tijd verscheenen,
De Vrijheid daagt! Dus zegt hij, treedt
Te voorschijn, spreekt, en overreedt;
En ijlings zijn de vrees, de schrik, en angst verdweenen,
Gevloôn in d' eeuwigdonkren nacht.
Leid, leid ons naar des vijands benden,
Galmt heel het volk, het nageslacht
Zal 's Vaders roem niet schenden.

ô Omkeer! Als de duisterheid
Haar' sluier over 't Aardrijk spreidt,
Schijnt al wat is te sneeven;
Maar naauwlijks treedt de Lichtbodin
Der dagpoort' van het Oosten in,
Of mensch en vee verrijst als in een ander leven.
Zoo kan het alverkwikkend licht
Den broeder van den dood doen vlieden:
Dit heeft de Poëzij verricht
Bij u, ô Cecropiden!

Dat nu de Krijgsklaroen een' moord-
kreet aanheff', die het zwerk doorboort;
Het zwaard in bloed gaa weiden:
De stem der Dichtkunst dringt alleen
Door kraakende rondassen heen,
Om u de gloriekroon der Zege te bereiden.
- Daar deinst de vijand. Triomfeert! -
Het is genoeg; gij hebt volstreeden!
Megaraas hoogmoed is verneêrd!
ô Driewerf heuglijk heden!

Thans schaamt men zich zijn daaden niet,
Terwijl men Mars het offer biedt
Op 't hem geheiligd outer:
Nu klieven Vrede en Overvloed
Den grond, gedrenkt van 's vijands bloed,
Met de onlangs tot een speer versmeedde spade en kouter.
En gij, ô Solon! ziet, met vreugd',
Het volk, beschaafd door uwe zangen,
Uw wet, als 't voorschrift van de Deugd,
Eerbiediglijk ontfangen.

Men wraak' nu nog de Poëzij,
En bann' haar uit de Maatschappij',
Als of heur vleiend streelen,
Waar door zij oor en geest bekoort,
De woestheid temt, de driften smoort,
En in 't verblijf der smart de malsche rust doet speelen:
Als of die teedre werkingskragt
Den geest ontzenuwde en verlaagde,
Ja, tot verwijfde slapheid bragt,
Die nooit iets groots bejaagde!

Hoe! Werd de dappre Myrmidoon,
Die de aangebooden zilvren kroon
Der grijsheid dorst versmaaden,
Om de eer van 't snoodgekreukte recht
Te wreeken, kragtloos in 't gevecht;
En werd de loop gestremd van zijne Heldendaaden:
Wanneer die vreeselijke hand,
Die Hectors woeden moest bepaalen,
Het bogtig Aziatisch strand
Zijn' maatklank deed herhaalen?

U immers, Chirons Kweekeling,
U voegde 't speelstift als de kling
In uw verstaalde vingeren;
Gij wist zoo wel de Cythersnaar
Te tokklen, als den beukelaar

Te zwaaien, of de speer van Pelion te slingeren. -
Doch waar toe aan des Xanthus boord,
In 't rijk der Dichterlijke droomen,
Een blijkbaar voorbeeld nagespoord
Bekend aan onze stroomen?

Gij, zinneloozen, die gelooft
Dat Dichtervuur den Moed verdooft!
Koomt, raadpleegt met uw Vaderen:
Met mannen, grooter dan misschien
Het Aardrijk immer weêr zal zien;
Wier naam den glans bezwalkt van Cézars lauwerbladeren.
Vraagt hen, in welk een Oefenschool
Hun hand de Heirbijl leerde stieren,
Om op 't heerschzuchtig Capitool,
Zoo vaak te zegevieren?

Geheiligde ypen, welker woud
Nooit blijk van lafheid heeft aanschouwd,
Dan Romes Adelaaren,
Germanjes sierlijke Oorlogsroof!
't Was in de schaduuw van uw loof
Dat gij de jonglingschap ten strijde zaagt vergaêren.
Daar werd de Lof der Heldendeugd
Door 's grijzen Priesters mond gezongen,
Met klanken, die de fiere jeugd
Door hart en nieren drongen.

De Dichtkunst blies hunne eerzucht aan,
Om op de steile gloriebaan
Kloekmoedig voort te streeven:
De schilden klonken, 't blinkend staal
Knarste op het platgebeukt metaal,
Om 't Ouderlijk geschenk den naneef weêr te geeven.
Men rukt dien Krijgsliên onder 't oog,
Die geenen weêrstand ooit ontmoetten;
En zij, voor wie 't Heelal zich boog,
Zij vallen voor hun voeten.

Hier, in de lommer deezer blaên,
Schoot ge, ô Armijn! het harnas aan,
Om 's Keizers staf te knotten:
Hier tradt ge August op 't lillend hart,
Die, met de onlijdelijkste smart',
De dienaars van zijn' trots op bloedige schavotten
Zag bukken voor het wreekend staal;
Zijn vaanen, smaadelijk geschonden,
Gescheurd, gesleept in zegepraal,
Zijn nederlaag verkonden.

Hier gorddet ge ook het zwaard op zij',
Civilis, om de Tyrannij
Heldhaftig te bedwingen.
Hier....Maar zoo rijk een tafereel
Vereischt een kloeker Dichtpenceel,
Een oog, bekwaam 't verschiet der Oudheid in te dringen.
Mijn aandacht dobbert, doolt en dwaalt;
'k Verlies mij-zelven in 't beschouwen
Eens oceaans, zoo onbepaald,
Als dien we thans bebouwen.

Wie roept mij van die wijde zee
Te rugg', naar een gewenschte ree'?
Gij, roem der Nederlanden!
Gij, Leyden, spoorster van mijn' zang,
Betemster van Geweetensdwang,
Gij wijst me een haven aan, en hoedt mijn kiel voor stranden!
Ik werp mijn anker voor uw' wal.
De naam uws Helds bekroon' mijn zingen:
De naam alleen van DOUSA zal
Dit groot geschil voldingen.

Gij, die, toen Pest en Hongersnood,
Met al de wapens van den Dood,
Uw veege vest besprongen,
Als in Kastieljes dienst' geschaard,
Haar hebt voor d' ondergang bewaard;

Wiens glorie eeuwig leeft en zweeft op dankbre tongen:
Wien op Parnas uw Roomsche Lier
Niet minder lauwren heeft verkreegen,
Dan in 't verdelgend Oorlogsvier
Uw Vaderlandsche Degen!

Van waar hadt gij die dapperheid:
Dat onnavolgbaar krijgsbeleid:
Die onbezweeken kragten:
Die waare grootheid, die uw ziel
In 't uiterst tijdstip nooit ontviel,
Maar de opgesparde keel des aardrijks deed verachten?
Was 't niet die zelfde Hemelmaagd,
Die Solon en Tyrtéus sterkte,
Die ook uw schouders heeft geschraagd,
En Leydens heil bewerkte?

Te recht, mijn dierbaar Vaderland!
Te recht dan reikt ge uw wakkre hand
Den Lust der Hemellingen,
Der overschoone Dichtkunst' toe.
Ach! dat zij u ervaaren doe,
Hoe zij de harten weet' tot reine deugd te dwingen!
Dat u haar invloed Burgers geev',
Van Vrijheidsmin, van moed doordrongen!
In wie dat groots Geslacht herleev',
Dat aan 't onwaardig juk zijn Nakroost heeft ontwrongen!

Silvestres homines sacer, interpresque Deorum
Caedibus et victu foedo deterruit Orpheus.

1775.
HORATIUS.

De ware liefde tot het vaderland.*

Belgarum patriosque canam decora inclyta mores.

AUSON.

Het schittert schoon in veler oogen,
Dat Rijkdom, Aanzien, en Vermogen,
By 't oogenblik van hun geboort',
De wieg van teêre Zuigelingen
Met koestrend armgestreel en tooverzang omringen,
Die 't lichtbegoocheld oor bekoort.

Verblind door ijdle schijnvertooning,
Gelooft men 't Hof van eenen Koning
Bedekt te zijn met rozenblaân,
En roemt, als in geluk geboren;
Wien Staat of Overvloed door de afkomst is beschoren;
Maar met te redenloos een waan.

Kan 't ook de woelende eerzucht vleien
Van 't wichtjen, dat met nokkend schreien
Der smart' zijne eerste hulde biedt,
Als 't in de schaaûw van gulde daken,
Op 't zachtste zwanendons, het gloeiende scharlaken,
Den kerker der Natuur ontvliedt?

* Uitgave 1828.

Kan ooit, in overvloed te leven,
Den mensch' een waar genoegen geven,
Daar 't zwoegend hart om meer verzucht?
Of laat zich staat- en heerschzucht paaien
Met d' elpenbeenen staf der Oppermacht te zwaaien,
Daar Rust van disch en sponde vlucht?

Neen, zuigling, neen; uw levensdagen
Staan niet ten doel aan minder plagen,
Om schat of trotschen eereboog:
De zwakheên, 't broze menschdom eigen,
Staan, als des landmans stulp, uw fieren trans te dreigen.
Verhef uw heil des niet te hoog!

Wat toch, wat is 't, schoon Koninkrijken
Hun vanen voor uw grootheid strijken?
Hun schatten storten voor uw Throon?
Want niets kan ons gelukkig maken,
Dan 't innerlijk vermaak der eedle Deugd te smaken;
Der Deugd, haar eigen wit en loon.

Laat andren dan gelukkig achten
Wien Rijk of Rijkdom is te wachten;
't Zij verr' dat u mijn hart benij',
ô Wijdberoemde Wareldgrooten!
Uit Deugdbetrachtend bloed te wezen voortgesproten,
Zie daar wat recht gelukkig zij!

Der Deugd' in een geliefden Vader
Ontzag en liefde bei' te gader
Te dragen, en in 't eerste vocht
Uit 's Moeders borst haar kiem te trekken,
Laat dit u, nevens my, tot dankbaarheid verwekken,
ô Stervling wien 't gebeuren mocht.

Gewis de Deugd te voelen leven
In 't bloed, van de Oudren ons gegeven,
Is 't dierbaarst erfdeel, 't eêlst kleinood:
En 't merk van rechtgeäarte zonen
Is in zijn gantsch gedrag zich Ouders waard' te toonen,
Zoo waarlijk edel, en zoo groot.

Het is dan groots, een reeks van Helden,
Wier glorie de eeuwen dankbaar melden,
Te mogen tellen in zijn stam;
En grootser nog zijn' roem te dragen
Op 't Burgerschap eens Volks, wiens roem het al doet wagen,
Waar uit die stamboom oorsprong nam.

ô Gy, mijn dierbre Landgenooten!
Civilis, Batoos echte loten,
Van eeuw tot eeuw geducht en vrij!
Wier Moed, wier Deugd, de Trouw, verdreven
Van 's aardrijks oppervlak, een vrijplaats heeft gegeven,
Onnaakbaar voor de Dwinglandy!

Wat Landaart kan uw roem verdooven?
Wat Volk den eernaam u ontrooven
Van 't e d e l s t v o l k te zijn der aard'?
Wie wisten blijken, zoo verheven,
Van Moed, Standvastigheid, en nijvre Vlijt te geven,
Met onbesmette Trouw gepaard?

Is 't noodig uw gewijde bladen,
Tot staving onzer Heldendaden,
Geschichtkunde, yvrig op te slaan?
Neen: verder dan de zonnestralen
De blanke Nachtvorstin het hoofd doen onderhalen,
Doet Neêrlands glorie zich verstaan.

Uw heerschzucht, oppermachtig Romen,
Door geenen weêrstand in te toomen,
Door geen verwinningen voldaan,
Hield alles voor uw staf gebogen;
De Batavier-alleen, braveerende uw vermogen,
Nam nimmer slaafsche kluisters aan.

Hoogmoedig Spanje, nog, nog heden
Gevoelen uw verlamde leden
Wat Batoos Leeuwenmoed vermocht,
Toen gy het juk hem op te dringen,
Den breidel van 't geweld hem in den muil te wringen,
De Vrijheid te verkrachten zocht.

Vergeefs toch schenen al de plagen
Des afgronds woedende op te dagen,
Tot Neêrlands wissen ondergang.
De Krijg kwam met bebloede stappen,
Om d' afgematten Staat de lenden in te trappen,
Ter stijving van Gewetensdwang.

Gelijk wen hevige Onweêrsbuien,
Door 't van de droogte aâmechtig Zuien,
Met zout en sulferdamp bevrucht,
In bulderend en loeiend kraken
Ontvlamd, haar zwangren schoot en opgezwollen kaken
Ontlasten in de ruime lucht:

Niet anders liet de stem zich hooren
Des Krijgsgods, dol van spijt en toren:
De zee vlood rugwaart op zijn kreet:
Zijn linker vuist hield donderkloten
Gevat, zijn rechterhand den stalen kling besloten,
In Etnaas bliksemsmits gesmeed.

Hy zwaaide dien gevreesden degen,
En uit het splijtend aardrijk stegen
Verwoesting, Pest en Hongersnood;
En, eindloos duchtbrer dan deze allen,
Het mommende verraad, dat Steden sloopt en wallen,
En de op den roof verhitte Dood.

Bleef u, door zoo veel ramp bestreden,
Wel iets in die noodlottigheden
Bevrijd van 's vijands Tyranny,
ô Neêrland? - Neen, versterkte wallen,
En schat, en oorlogstuig, was in zijn hand gevallen:
Der Helden ziel-alleen was vrij.

Waar wijkt ge, ô droeve Batavieren? -
Ter zee? - Gy gaat den steven stieren,
Doch waar? - uw wufte Nagebuur
Ontzegt u zelfs een vrije haven
Zweert, zweert uw Godsdienst, zweert uw Vrijheid af wordt slaven!
Of ziet, in dit, uw uiterst uur!

Omringden ooit zoo veel gevaren
Uw vest, met Romes legerscharen,
Elizes trotsbemuurde Stad;
Wanneer uw wanhoop, tot uw daken
Ter houtmijt strekken deed, om u den boei' te ontslaken,
Met recht als 't ijsselijkst geschat?

Uw daad was groot, ô Karthageezen,
De slaverny, geen dood te vreezen;
Maar grooter droeg zich Batoos kroost:
Geen wanhoop wist hen te overheeren,
Die tevens ondergang en dwangjuk kosten weeren,
In 't akeligste leed getroost.

Een Moed, hun eenig ingeschapen,
Dreef al wat ademtoog te wapen;
En ieder neêrgeslagen Held
Bracht, om het Vaderland te wreken
Van 't sneuvelen eens Zoons, voor zijn behoud bezweken,
Een Leger Helden in het veld.

Straks heft de fiere Nederlander
En slingert Vrijheids oorlogsstander
Den snooden Dwingland in 't gezicht:
Hy siddert op den hoogen Zetel,
Herdenkt in 't wroegend hart' zijne eeden, hoe vermetel
In 't schenden van den diersten plicht.

Ja, moedloos door zijn nederlagen,
Erkent hy die geduchte slagen
Als 't werktuig der Rechtvaardigheid:
Zijn eigendunklijk rechtverdrukken
Leert voor der Volken recht, voor 't recht der menschheid bukken,
Nu 't zwaard der Burgren zaak bepleit.

Ja, hy, die straks zijne onderdanen
Verdronk in bloed en heete tranen,
Als muiters sleepen dorst ter straff',
Hy zelf bestaat zijn eisch te doemen,
Den Nederlandschen Staat een vrijen Staat te noemen,
Hergeeft den Grafelijken staf.

Roemt, Britten! ('t Moge u vrij gebeuren
Den Gal een Rijksslip af te scheuren,
U schandlijk naderhand ontrukt,)
Op Dapperheid en Heldendaaden!
Uw zelfmin kroon' zich vrij met groene lauwerbladen,
Maar in 't Cimmerisch woud geplukt!

Gaat fier op uwe Vrijheid bogen!
Wie heeft u 's Pausdoms boei onttogen,
Dan de arm des kloeken Bataviers?
Bedenkt dit, die op Moordschavotten
Uw brave Vorsten slacht, en weerelooze strotten
Ontbloot voor 't staal eens Monsterdiers.

Dan, waartoe van uw Moed te wagen?
Zal ook de Theemsgod glorie dragen,
Omdat hy op zijn eigen strand,
Door trotsversmaadde Bondgenooten,
Het deerlijk overschot van zijn geslagen vloten
Zag meêgesleept, vernield, verbrand?

En wie, dan gy, durft zich vermeten
Zijn moed de Vrijheid dank te weten
Op 't voorbeeld van den Batavier?
Wie durft, door hovaardy aan 't gisten,
In Vrijheid, Heldendeugd, ons d' eersten rang betwisten,
Dan de Overheerscher van den Ier?

Maar is u grooter roem verkregen,
Mijn Vaderland, door d' Oorlogsdegen,
Dan door de onafgebroken vlijt,
Waar meê gy 't woeden van de golven,
Waarin Natuur u zelv meêdoogloos had bedolven,
Zeeghaftig uitgeworsteld zijt?

't Waar weinig, 's Warelds legermachten
In 't blanke harnas af te wachten,
Verwinnend uit het veld te slaan;
U stond de kracht van Nereus stroomen,
Het alverzwelgend nat, te keeren, in te toomen,
In 't worstlen met den Oceaan.

Natuur, van wie de stervelingen
Een eigen Vaderland ontfingen!
Wat heeft ons met uw haat belaân,
Dat wy-alleen van alle Volken
Voor 't brijzelend geweld der diepe Waterkolken
Aan alle kant ten doelwit staan?

Uw gunst heeft onderscheiden' Landen
Den schat van 's aardkloots ingewanden
In ruime mate toegedeeld:
Hier pronkt Peru met zilvermijnen;
Ginds raapt de Neger goud, de Ceilonnees robijnen,
Terwijl de Ganges parels teelt:

Door sneeuw en hageljacht bestreden,
Heeft zelfs uw hand de fiere Zweeden
Met Mavors blaauw metaal voorzien;
De Noorman mag op hemelhoogen
Abeel- en eikestam, en bos- en masthout bogen,
Om zee en winter weêr te biên:

Maar Nederland kent geen metalen,
Geen kostbre steenen in zijn palen;
En, schoon voor 't woeden blootgesteld
Van zeën, meiren, stroomen, winden,
Weet in zijne ommekreits geen enkel woud te vinden
Tot keering van hun woest geweld.

Doch dat we ons niet van haar beklagen!
In weêrvergelding dezer plagen
Schonk ze ons een onverschrokken Moed,
Om stout ten golven uit te stijgen,
Die al wat ze ons onthield vrijmachtig deed verkrijgen,
Ten prijz' van eigen zweet en bloed.

Zoo wisten onze waardige Ouderen
Het juk te schudden van hun schouderen,
De Dwinglandy in boei te slaan:
En meer: met onvermoeide handen
't Weêrstrevig element te kluistren in hun banden,
Door nooitgehoorde wonderdaân!

Dan, welk een sleep van heilloosheden
Riep tot den Hemel, van beneden,
Om wraak, in dat noodlottig uur,
Toen de Ontrouw, op den Throon geklommen,
Geheel Euroop verpestte, en al zijn Vorstendommen
Verteerde door haar smeulend vuur!

Volmaakte spruit van 't Alvermogen,
Die van de azuren starrenbogen,
Tot 's menschen heil zijt afgedaald,
ô Heilge Trouw! Waar vloodt gy henen? -
Wat oord kon u verblijf en veiligheid verleenen,
Daar de Ontrouw op den zetel praalt?

Men zegt, in Keizerlijke Hoven,
Daar ge u een schuilplaats dorst beloven,
Weekt ge, op het blikkren van 't geducht
Rappier, dat plechtige verbonden,
Naauw heilig aangegaan of eereloos geschonden,
Van één hieuw, in verhaaste vlucht.

't Onrustig Vrankrijk, dat, in 't vlieden,
U veiligheid scheen aan te bieden,
Dacht door een afgerichten dolk
U d' allerjongsten slag te geven;
Terwijl het zelfde staal bloeddorstig dong naar 't leven
Van wapenloos, onnoozel volk.

De Brit erkende recht noch reden,
Maar 's Overheerschers grilligheden
Voor regelmaat van zijn gedrag:
Gereed te zijn, op 's Konings wenken
Den eisch van plicht en eer als dien der Trouw te krenken,
Was 't kenmerk van zijn slaafsch ontzag.

De Kastiljaan, ontmenscht in woede,
Bestond in dollen overmoede
U af te zweeren niet alleen;
Maar poogde 't vrij gemoed te dwingen
Tot U-, tot Godsdienst-, tot zichzelfverloocheningen,
Door duizenden van ijslijkheên.

Toen, in dien wrangsten aller nooden,
Werd u de blijde hand geboden:
Van wien? - Van 't vrije Nederland.
Daar, daar-alleen bevondt ge u veilig;
Den braven Batavier steeds even waard en heilig,
Was hem uw naam in 't hart geplant.

Tuigt dit, ô gy, doorluchte mannen,
In wederwil van uw Tyrannen
Getrouw aan Vaderland en God!
Die kerker, straftuig, dorst trotseeren,
En, van den Dood begrimd, zijn overmacht braveeren
Op mutsaart en bebloed schavot!

Gy, die haar koesterde in uwe armen;
Gewoon verdrukten te beschermen,
ô Vader van ons Vaderland!
Gy hebt daar 't voorbeeld van gegeven:
Uw hulp, ons toegezegd; uw goed; uw bloed; uw leven;
't Was alles aan de Trouw verpand.

Hoe drong een voorbeeld, zoo verheven,
Om 't eigen voetspoor in te streven,
Den vromen Nederlander aan!
Kon, kon hy ooit dan zegepralen;
Of kost hy in de hoop op 's Hemels zegen falen?
Wien voegden dan de lauwerblaân?

Met recht dan werd, sints oude tijden,
Het aardrijk door, aan alle zijden,
Bataafsche Trouw en Deugd vermaard.
Met recht dan mag de Batavieren
(De Waarheid wettigt zulks) de groote naam versieren
Van 't e d e l s t v o l k te zijn der aard'.

Wel, dat we ons dan, als ware Telgen,
Verheffen op den naam van B e l g e n!
Der Vaadren Deugden recht doen, eer
Bewijzen, en, als eigen spruiten,
Den aart des eedlen stams door eedle vruchten uiten;
Waar uit het kroost zijn plichten leer'!

Maar uit wat bron, hoe werd den Vaderen
Die Moed gestort in hart en aderen?
Die ware Grootheid ingeplant?
Vraagt, vraagt dit vrij, mijn Landgenooten:
Hun grootheid is alleen uit ééne Deugd gesproten,
De l i e f d e t o t h e t V a d e r l a n d!

Verheven Deugd, zoo groot in krachten,
Die dood en foltering verachten,
Die de Eigenmin verzaken doet;
De Trouw als 't heiligst pand leert eeren,
Verfoeilijk Zelfbelang en Dwangjuk weet te weeren,
Standvastigheid verwekt en Moed!

't Lust my, met Febus Kweekelingen,
Die moedig naar den eerprijs dingen,
Uw Lof te stellen op mijn Lier.
Begunstigt gy mijn ruwe zangen,
Die thands den Lauwerkrans op nieuw hebt opgehangen,
Doordrongen van haar yvervier!

ô Zuivre! Blaak-mijne ingewanden!
Bestier het speeltuig in mijn handen,
Zoo geve 't klanken, uwer waard'!
Zoo treff' mijn deugdbeyvrend zingen
Den ongevoeligen, den laauwen aterlingen
Het hart, van eer en plicht ontaart!

Doch wie kan uw waardy beseffen?
Wie, u in vollen luister treffen,
Die door geheel het Staatsbewind
Uw invloed middagklaar doet blijken?
Wie moet niet ademloos in uwen Lof bezwijken?
Wie wordt niet door uw glans verblind?

Gewis, het welzijn aller volken
Steeg met u neder uit de wolken
Wanneer 't ontzachlijk Albestuur
Het menschdom, warsch van wet en rechten,
Door uw onzichtbren band besloot aan een te hechten,
Op 't smeekend zuchten der Natuur.

Want, in verwoedheid losgelaten,
Verwoestte Tweedracht Land en Staten;
Ja dreigde in toomelooze lust,
Den gantschen aardboôm om te keeren,
En in een helschen gloed het al te doen verteeren,
Door geene zee van bloed gebluscht.

Heur klaauw hield reeds de toorts gegrepen,
Die 't wis bederf moest met zich sleepen,
Als gy verscheent: op uw gezicht
Zich wringend, knarsende op de tanden,
Verschool ze zich in 't diepst van 's aardrijks ingewanden,
Beschaamd voor 't blijde zonnelicht:

Zoo zaagt ge, ô Elis, in uw wallen
Vermetelen Salmoneus vallen,
Door 's Hemels strenge wraak geroost;
Wanneer hy, met verwaten vingeren,
De Almogendheid ten trots, zijn toortsen uit dorst slingeren,
Den bliksem roekloos nagebootst.

De Tyranny, wier ijzren roede
Dus lang op 't bukkend menschdom woedde,
Beefde op haar waggelenden throon:
De Vrijheid, in het stof vertreden,
Verhief de taaie speer, klonk 't harnas om de leden,
En blies den schorren wapentoon:

Haar vijandin, in slag op slagen
Geteisterd, steeg ten runderwagen,
En toog, van voor uw aangezicht,
Tot daar men van Nifathes klippen
De vlugge Tigris langs Chaldéaas zand ziet glippen,
Waar zy haar Hofzaal heeft gesticht:

Hier, door lafhartige Oosterlingen
In 't hatelijk gareel te dwingen,
Voldeed ze aan haren wrevelmoed;
Genoodzaakt in de Westerstaten
Den teugel, aan haar vuist ontweldigd, los te laten,
Zoo lang door vuur en staal behoed!

De Dagvorstin, van de Oosterkimmen
Gewoon ter heirbaan op te klimmen,
Hield stand in 't midden van haar loop,
Als waar ze 't spoor ter zij', bedrogen
Door 't vrolijk feestgejuich, dat opsteeg naar den hoogen
Van 't uit den boei geslaakt Euroop.

Ja zelfs, men zegt, dat zy nog heden
Heur spoed vertraagt, met kleener schreden
Het blinkend Kreeftgestarnt' verlaat,[1]
Als in verrukking opgetogen,
Wanneer ze op uw verblijf de nimmersluimrende oogen
In heuren jaartocht nederslaat.

Geen wonder. Daar uw hand de toomen
Van 't Staatsbestuur heeft aangenomen,
Praalt Vrijheid op den hoogen Stoel.
Daar wordt Belang en Nijd vertreden,
Daar staat de Wet, beschermd door deugdzame Overheden,
Geen rechtschoffeerdren ooit ten doel'.

Daar hangen vrijgeboren mannen
Van willekeurige Tyrannen
In daden noch gedachten af.
Zy, die de plaats van eer bekleeden,
Bevorderen de Deugd door onbevlekte zeden
Zoo veel, als door vereischte straf.

Verr' van door ijdle hovaardye
Op hun gewaande heerschappye
Geblinddoekt naar gezag te staan,
Zien zy het recht der onderzaten
Als heilig, en zich-zelve, aan 't roer geplaatst der Staten,
Als Wets- en Volksbedienaars aan.

De Majesteit des Staats te sterken;
't Verval der tijden paal en perken
Te stellen; yver, lust, en vlijt,
In aller harten op te wekken;
Zie daar, waar toe hun zorg en eenig pogen strekken,
Van allen slinkschen zwaai bevrijd.

De Burger, fier, en yverzuchtig
Op de eedle Vrijheid, zoo roemruchtig
Hem toegebracht door uwe hand,
Bewijst hun de eerbied, liefde, en achting,
Verschuldigd aan hun zorg en trouwe plichtsbetrachting,
In naam van 't dankbaar Vaderland.

Geen lage zucht voor zelfbelangen
Zal ooit diens braven hart bevangen,
Tot nadeel van het Algemeen:
Gy, schoone roerster van mijn snaren!
Gy doet zijn vurig oog op grootscher doelwit staren,
Op 't heil des Vaderlands alleen.

Dat 's 't eenig richtsnoer van zijn daden;
Dat moedigt hem langs steile paden
Zijn voet door doornen heen te slaan;
Dat 's 't eenig loon van al zijn zwoegen;
Maar (Hemel!) welk een loon! Zoo treffend een genoegen
Brengt Krézus gantsche schat niet aan.

Het zij zijn ampt hem moog verplichten
Der Overheden toe te lichten
Door wijzen en getrouwen raad;
Het zij de Volksvergaderingen
Hem 't vonnis vellen zien als Rechter der gedingen,
Beslisser over goed en kwaad.

Geen gunst zal ooit zijn hart verstrikken,
Geen vrees zijn vrije ziel verschrikken,
Hem Grooten doen naar de oogen zien:
Nooit zal zijn raad hun driften vleien;
Zijn uitspraak 't heilig Recht meineedig- snood misleien,
Der boosheid zijn bescherming biên.

't Zij hy den Leerstoel op moog stappen,
Om 't diep geheim der Wetenschappen
De Jeugd te ontsluiten voor den geest:
Zijn lessen, die de Jongelingen
In 't heimelijkst trezoor der Wijsheid door doen dringen,
Bedoelen 't Staatsheil allermeest.

Het zij hem 't brommen der trompetten,
Ter veiligheid van Vrijheid, Wetten,
En Godsdienst, roept in 't Oorlogsveld:
Hy vliegt, bereid zijn dierbaar leven
Aan 't zuchtend Vaderland ter offerand' te geven,
En strijdt, en sneeft, gelijk een Held:

Geen felgewette legerklingen,
Geen dichte benden, die hem dringen,
Verwrikken zijn gevesten moed;
Geen donderbrakende kartouwen,
Die in hun hollen buik een afgrond doen beschouwen
Van louter vuur- en bliksemgloed.

Ja, met gelijken Heldenyver
Beöogt de nijvre Handeldrijver,
Daar hem de koopbeurs houdt gedrukt
En zwoegende onder bezigheden,
Ten algemeenen nutt' een welvaart te besteden,
Die hy van al zijn zorgen plukt.

Gelukkig drie-, ja honderdmalen,
Wien zulk een Heilzon mag bestralen!
Gelukkig lid des Burgerstaats,
Daar, zoo in voorspoed als gevaren,
In aller borst de Zucht voor Haardstede en Altaren
Bezit houdt van de hoogste plaats!

Wat staat kan d' uwen overwegen?
Voor u, voor u stort 's Hemels zegen
Zijn overdierbre gaven uit;
Daar Eendracht aller hart vereenigt,
't Genoegen smaaklijk maakt, den wrangen weêrspoed lenigt,
En rozen leest van distelkruid.

Behoeft, ô Neêrlands Burgerye!
Behoeft dan nog de Poëzye,
In hartenstreelend maatgedicht,
De Deugd, uwe afkomst' ingeschapen,
Het werktuig van uw bloei, uw veiligheid en wapen,
U af te malen als een plicht?

Een plicht? - De onschendbaarste aller plichten,
Dien, om de reden voor te lichten
De Godheid-zelv in 't menschlijk hart
By 't eerst formeeren van zijn holen,
Heeft ingedrukt; een plicht, door reden aanbevolen,
In 't net der driften niet verward.

In afgelegen wareldoorden,
Daar de Indus langs zijn vlotte boorden
Zijn kruik ontlast in 't bruischend zout;
Daar Sînaas vrekke handelaren
Zich wreken van den smaad der dwingende Tartaren,
Door 't plonderen van Sîams goud:

Daar heeft de dartle Lukgodinne
Haar Outerstoel en Tempeltinne
Op kostbre zilvererts gebouwd:
Daar deelt zy schatten, scepterstaven,
Met ruime handen om, en duizend andre gaven,
Die 't menschlijk hart in waarde houdt.

Vermaak en Wellust, die den drempel
Bewaken van dien trotschen Tempel,
Bespreiden met een bloemtapeet,
Gewrocht van roos- en leliebladen,
Het blinkend Heiligdom, en de eeuwiggroene paden,
Waar langs men tot haar outers treedt.

Geen losgeborsten Noordervlagen,
Die 't bloeisel van den vruchtboom vagen,
Verstooren daar de blijde Lent';
Een Lent', die Ceres korenairen
Met Floraas eerstling en Iäcchus druif doet paren;
Die, steeds vernieuwend, nimmer endt.

Plaats daar in 't middelpunt der weelde,
By al wat ooit de zinnen streelde,
Den Kaffer van Afrîkes kust:
Laat vrij zijn schatkist al de schatten
Van Ganges en Pactool in haren schoot bevatten;
Voorkoom zijn wensch en hartelust.

Op 't purpren rustbed neêrgedoken,
Wordt naauwelijks zijn oog geloken,
Hoe zeer door Morfeus hand bezwaard:
Van 't vrolijkst Feestgebaar omgeven,
Wordt naauwlijks door de vreugd' zijn wenkbraauw vlak gewreven,
't Gefronste voorhoofd opgeklaard.

Wat pijnigt u het zwoegend harte,
ô Afrikaan? Wat wolk van smarte
Bedaauwt u 't lijf met angstig zweet?
Zie, zie hoe velen u benijden.
Is 't wroeging, schuldbesef, die u zoo fel bestrijden?
Ken d' oirsprong van uw grievend leed.

Natuur doet dus de Godspraak hooren,
En brengt den plicht, ons aangeboren,
Ons door de Godheid ingeplant,
(Den plicht van 't Vaderland te minnen,)
U t' elken oogenblik met nieuwe kracht te binnen:
Haar stem beroert u 't ingewand.

Een Monster[2], dat, met holle kaken,
Met oogen, die als vlammen blaken,
In de uitgedroogde dorre huid
Het rammelend gebeent', van spieren
Ontbloot, besloten houdt, blijft om uw sponde zwieren
En drijft en slaap en wellust uit!

De Alwijsheid, Stichteres der Wetten,
Heeft, om te vaster perk te zetten
Voor Ondeugds toomelooze schreên,
Zich duizend Dienaars uitgekozen,
Tot wreekers van haar Wet, en geessels van de boozen
Die 't Goddelijk ontzag vertreên.

Dus ziet men de ijslijkste aller plagen
En merg en harde beenders knagen
Den slaven der Wellustigheid;
Sints van de Mexikaansche stranden
De Zuster van de Pest, Colombus! door uw handen,
't Verschrikt Euroop werd ingeleid:

Dus voelt hy, in zijn werkloos leven,
De kracht ten spieren uitgedreven,
Die zich aan ledigheid verbindt:
De zwakheid maakt voor folteringen,
Dat hy afhangklijk word' van alle stervelingen,
En 't leven naauw in 't leven vind.

Wiens ziel, als in den buik verzonken,
De gaven, door Natuur geschonken,
Misbruikt, de matigheid veracht,
Wordt, door het spook, dat hem doet kwijnen,
Geleverd tot een prooi aan vreeselijke pijnen,
Wier woede de artseny belacht.

Zoo voelt ge ook u de rust ontvoeren,
Door 't klemmen van de geeselsnoeren
Van deze u onbekende kwaal,
En loost, uws ondanks, heete zuchten
Om 't vaderlijk verblijf van schamele gehuchten
Te ruilen voor uw Vorstenzaal.

Vergeefsch zoekt gy in lustwaranden
't Genoegen, uw' vergulden wanden
En ceedren posten onbekend:
't Ontwijkt u, op 't gezicht der pijnen,
Die, sneller dan de vaart der roeiende doltijnen,
U achterhalen waar ge u wendt.

Waar toch, geteisterd door uw kwalen,
Waar zult ge in 't einde eens ademhalen,
ô Vreemdling? - In uw Vaderland.
Ga, klief den blanken rug der baren:
Daar eindigt al uw leed, daar vliedt uw zielsbezwaren,
Daar wacht de rust u reeds op 't strand.

Kus, kus nu vrij met dankbre lippen
Het dorre zand, de onvruchtbre klippen,
Waarop u 't eerste licht bescheen,
Ja, zegen thands die teenen hutten,
Wier saamgevlochten schors uw teêre jeugd beschutten
Voor onopnoembre heilloosheên. -

Behoeftige Natuurgenooten,
In de enge palen opgesloten
Der menschelijke afhanklijkheid!
Wien, kracht- en weereloos geboren,
Geheel 't geschapendom ten vijand schijnt beschoren,
Wien 't al den ondergang bereidt!

Wat waart gy in uw onvermogen,
Indien 't behulpzaam mededogen
Niet vatbaar waar' voor uwe ellend?
Zoo, ongevoelig voor uw plagen,
Uw medesterveling ter redding uwer dagen
Zijn bystand niet had aangewend?

Maar ach! Wat hulp stond u te wachten
Van schrikgedrochten, die hun krachten
Misbruiken, om, door grimmig woên,
In eigen ingewand te wroeten;
Opdat ze in blinde drift hun wellust mogen boeten,
Hun bloeddorst of hun nijd voldoen?

De Tijger van Cyrénes stranden
Belaag', verscheur' met klaauw en tanden
Een roof, door honger aangestormd:
De mensch wordt, door behoeftigheden,
Ja, meer nog door 't geweld van dollen lust, bestreden,
In Tijgerlijken aart vervormd.

Wat, zeg ik, was u dan te hopen?
Wat kon hem tot uw redding nopen?
Wat bleef u over in dien nood?
Vergeefs ontfingt gy 't lieve leven,
Daar 't alles samenspant om u ten roof te geven
Aan d' op u aangevlogen Dood.

Wie koomt in 't midden dier gevaren
U van zijn slaande zeis bewaren? -
Gy-zelf, ô dierbaar Vaderland!
Gy die ons kweekt, en voedt, en veiligt.
Ach! Dat, wy t' allen stond' aan uwe dienst geheiligd,
Ons dankbaar hart u zij verpand!

Wien zal de stervling hooger achten;
Wiens welzijn met meer drift betrachten,
Dan dien hy 't leven is verplicht? -
Hem, wien hy 't dier geschenk der zeden
Verschuldigd is, een gift, naar de uitspraak van de reden,
Meer waardig dan het levenslicht.

Dit heerlijk voorrecht werd ons, tevens
Met de onwaardeerbre gaaf des levens,
Uit de eigen springaâr toebedeeld.
Wie zou, Natuur, uw wetten hooren?
Wie in zijn heete borst 't gekrijsch der driften smooren;
Der driften, met den mensch geteeld?

Ach stervling! wat rampzalig wroeten
Waar 't uw -! Met ongewisse voeten,
Om aan 't gebrek genoeg te doen,
Om 't dierlijk lichaam te verzaden,
Op 't klippig strand, in 't woud, langs onbekende paden
't Verderf in de open kaak te spoên!

Zou in dit rust- en hulploos woelen
De logge geest het hoofdbedoelen
Ontwikkelen van uw bestaan?
Zou ooit de reden zich verheffen,
Uit 's maaksels kunstgewrocht des Scheppers macht beseffen?
Der tochten juk aan stukken slaan?

Zou ooit uw aandacht door de palen
Der gouden Hemelklooten dwalen
Van 't uitgespannen firmament!
Uw oog in 's aardrijks navel dringen?
Of wierd uw zielskracht ooit tot zelfbespiegelingen,
Tot hartverbeetring aangewend?

Neen; als de redenlooze dieren,
Die ongetemd door 't woeste zwieren,
Behoeftig, naakt, onwetend, wreed,
En weggesleept door snoode tochten,
Verschilde uw droeve stand van dien der Boschgedrochten
Slechts in 't gevoelen van uw leed.

Zie nu uit zoo veel gunstbewijzen
't Genoegen van uw dagen rijzen:
Gy hebt het leven niet alleen
Den Vaderlande dank te weten;
Maar alles wat den mensch gelukkig kan doen heeten
In 's menschen onvolkomenheên.

Dat dan uit dankbre erkentenisse,
Dat op de stem van uw gewisse
Het hart zijn Burgerplicht betracht'!
Of - kan u de eer, de glorie nopen?
De blijde Onsterflijkheid? De Deugd mag zeker hopen
Op 't eerbewijs van 't Nageslacht.

Hoe! zou uw roem, doorluchte mannen,
De schrik en schaamte der Tyrannen,
De hoop van 't kwijnend Vaderland,
Voor 't vlug verloop der tijden zwichten?
Neen, de Alvernieler sloope arduinen Kunstgestichten,
Der Helden roem houdt eeuwig stand.

Geen van de Werff, den Leydenaren
Ten toeverlaat in doodsgevaren,
Het nakroost tot verwondering,
Die de in hun dienst verstramde leden
Voor 't uitgehongerd volk ten voedsel dorst besteden,
Ontziet der eeuwen wisseling.

Geen Brutus, die de zucht eens Vaders,
Hem pleitende voor Staatsverraders,
Deed zwichten voor den eisch des rechts.
Geen Kodrus, wiens roemruchtig sneven
Athenes Burgerstaat de zege heeft gegeven,
Zelfs voor den aanvang des gevechts.

Noch gy, ô Burgeres van Sparte,[3]
Die, met het Moederlijke harte
Den aart der kunne trekkende uit,
In eedlen toornegloed ontsteken,
Niet marde uw Vaderland van 't snoodst verraad te wreken,
Door 't straffen van uw dartle spruit:

Gelijk in moed, dier fiere Moeder,[4]
Die, wraak verschaffende aan een Broeder,
In dullen overmoed geslacht,
't Noodlottig hout, haar aanbevolen,
En aan den brand ontschaakt van gloeiende outerkolen,
Den offervlammen wederbracht.

Noch gy, verwinnaar der Latijnen,[5]
Wiens kruin de Rijkskroon der Tarquijnen
Door 't gunstig Lot werd aangeboôn;
Doch die als balling om te zwerven,
En 't lieve Vaderland gewillig koost te derven,
Voor 't overheerschen op den Throon.

Een daad, zoo edel, zoo rechtvaardig,
's Volks liefde en eerbied overwaardig,
Verdiende, ô Roomsche Heldenjeugd,
Van uwer vesten breede bogen,
Uit trots metaal gebootst, te schittren in uwe oogen,
Ten voorbeeld' van verheven Deugd.

Maar welk een dank-, wat eerbetooning
Verdiendet gy, grootmoedig Koning,
Des grooten WILLEMS waardig oir,
Wien 't van uitheemschen dwang ontslagen
En dankbaar Albion een scepter op kwam dragen
Waar Vrijheid-zelve u toe verkoor!

Gy, smaadlijk van een Volk beleedigd,
Door uwer Vaadren bloed verdedigd
Ten koste van uw staat en goed;
Die, ondanks die verongelijking,
De Ondankbren, in hun nood, en moed- en krachtbezwijking,
Door uwen bystand hebt behoed!

Gy, wien geen zuislend Rijksvermogen
De Burgerliefde heeft onttogen;
Wien noch Hertooglijk hermelijn,
Noch Graaflijk goud, het hart kon raken,
Het zoo belangloos hart, dat Staatzucht kon verzaken,
En Neêrland vrij gebood te zijn:

Wanneer drie Vaderlandsche stroomen,[6]
Der Gaulen slaverny' ontnomen,
U noodigden tot de Oppermacht.
Hoe deed u 't heilloos denkbeeld ijzen,
Uw staat te vestigen op 's Vaders gunstbewijzen,
Ons in verdrukking toegebracht!

Wat zijn we uw' Vorstelijken Magen,
Op 't bloedig Krijgstooneel verslagen
In 't stout verweeren van ons recht,
Verschuldigd? Wat aan zoo veel Helden,
Als leven, have, en staat voor 't Land te pande stelden,
Aan 't voorschrift van hun plicht gehecht?

Ga, Neêrland, ga met eerlauwrieren,
Met jongen myrth hun Tombe sieren! -
Maar hoe! - Het lachend loof verbleekt!
Wat smet uw luister, frissche bladeren?
Bezwijkt uw verw (gewis!) voor de achting onzer Vaderen,
Die door den hollen grafsteen breekt?

Gaat, doet, rechtaarte Landgenooten,
Hun beeld, in duurzaam goud gegoten,
Hunn' nooitvolroemden naam' ter eer',
Ten baak' van 't late Nakroost pralen! -
Is 't waar, en zíe ik wel, ô schoonste der metalen?
Ja, 'k zie uw blozen meer en meer.

Bloos vrij, gy Afgod van deze aarde!
Hoe hoog in achting, blijft uw waarde
Te kleen, dan dat uw praal en pronk
In 't minst de Braven zou vereeren,
Wier deugd voor 't scheemrend oog van 's warelds Opperheeren
Met bliksemenden luister blonk.

Doch schoon geen goud of eerekroonen
De Deugd der Vaadren kan belonen,
Men toone een hart, hun weldaân waard!
Dat Eerezuilen, Gloriegraven,
De erkentnis onzer ziel in allen opzicht' staven,
En d' eerbied voor hun Heldenaart!

Dat gy, ô Tijd- en Nijdverwinnen-
de Dichtkunst! Gy die hart en zinnen
In liefelijke boeien slaat:
Op wier gewijde taaläkkoorden
De geest ten hemel stijgt, en buiten alle boorden
Tot in 't oneindig weiden gaat!

Dat gy (wat zangstof voegt uw klanken
Zoo wel als 't Deugdvereerend danken?)
Den Lof der Patriotten zingt!
Verbreidt hun glorie, Dichtrenreien!
Dreunt, helle Krijgstrompet, en ruischende schalmeien!
Gewijde Cythersnaren klinkt!

1777.

Eindnoten:

1 Wanneer de zon zich in het Kreeftgestarnte vertoont, is zy ons het naast by, en schijnt zich, gedurende een' aanmerkelijken tijd, in dat teeken op te houden, het welk men den Zomerzonnerstiltand noemt; en dit wordt hier heögd.
2 Eene ziekte, welke de Uitlandigen bevangt, en niet dan door de Vaderlandsche lucht genezen wordt, N o s t a l g i a by de Geneeskundigen geheeten. Wy noemen 't met de Duitschers, het H e i m w e e .
3 De Moeder van Pausanias, zie Corn. Nepos in deszelfs leven.
4 Althéa, de Moeder van Meleager.
5 Genucius Cippus, van wiens edelmoedige versmading van het Koninklijk gebied en vrijwillige ballingschap, behalven Val. Maximus, ook Ovidius melding maakt.
6 De IJssel, Maas en Waal, Rivieren van Gelderland en Zutfen, waarvan de Souverainiteit Willem den III, voor ruim eene eeuw, werd aangeboden, doch door hem van de hand gewezen.

Het lotgeval.
Pindarus zegezang aan Ergoteles van Himera, vrij nagevolgd.*

(Pmd. Olymp. XII.)

ô Dochter des vrijmachtbren Gods!
Godes des wankelbaren lots!
Beschikster aller staats- geslachts- en huisbelangen!
Aan wie 't behoud, de val
Van 't al,
Aan wie des menschen zorgen hangen;
Beschermgodes! ontfang mijn zangen
Voor 't wijdvermogend Himera,
Tot wier onsterflijke eere ik 't elpen speeltuig sla.

Gy stiert op de onafmeetbre plassen
De snelle vaart der galeassen;
Te land, den rassen loop van 't weidende oorlogsvuur;
't Besluit der raadsvergaderingen;
't Eerbiedigt alles uw bestuur,
Terwijl de hoop der stervelingen,
Gevest op 't valsch gelaat der wisselbare dingen,
Slechts ijdle droomen oogst, en rustloos op en neêr
Gewenteld wordt als 't vlak van 't onbetrouwlijk meir.

Want wie, die nog uit wisse teekenen
't Toekomstig noodlot kan berekenen?
Wie vond het kenmerk uit van 't geen te wachten is?
Ons oog staart blindelings op die geheimenis;

* Verspreide Gedichten I, 127.

En 't menschdom ziet zich vaak, terwijl zy 't minste schroomen,
De wreedste rampen overkomen;
Daar hem, wien storm by storm is over 't hoofd gestort,
Zijn leed, op 't onvoorzienst, in heil verwisseld wordt.

Gewis, 't gaat vast, Filanors zoon!
Uw onheil lei den grond voor deze uw gloriekroon.
Zou Mavors vogel zege kraaien,
Zoo fier de hals en wieken zwaaien,
Wen hy, in 't ledig nest geboeid,
Zich nooit in 't strijdperk had vermoeid?
Neen, nooit, Ergoteles! In Gnossus stille wallen
Ware u geen roem te beurt gevallen,
Uw snelheid onbemerkt vergaan,
En 't hoofd u niet omkranst met heilige eereblaân,
Ware onder uwe stadgenooten
Geen staatsverdeeldheid voortgesproten,
Die burgers tegens een in 't harnas had geprest,
En u der rust ontrukt en vaderlijke vest.

Maar thands verwinnaar, thands met luister overtogen,
De kruin met schittrend loof bedekt,
Dat de op de glorie azende oogen
Van 't breede Griekenland op uw verdienste trekt;
Thands met een dubble kroon in 't Pythiesch perk beschonken,
Door Isthmus zegepraal, door Pizaas prijs beroemd;
Thands wordt, zoo verr' de roem slechts harten weet te ontfonken,
Ergoteles by hen, die ooit roemruchtig blonken,
En, met Ergoteles, Himeres burg genoemd.

1784.

Maat.
Aan Alpijn.
Horatius nagevolgd.*

Gy zult gelukkigst zijn,
Alpijn,
Met altijd niet te diep in holle zee te streven,
Noch, voor een zwarte lucht
Beducht,
Uit voorzorg al te dicht aan 't klippig strand te kleven.

Wiens lust in middelmaat
Bestaat,
Zal onder 't dompig riet zijn dagen niet bedelven,
En houdt zich van den nijd
Bevrijd,
Die op de schittring blaft der vorstenhofgewelven.

De hoogste abeelentros
In 't bosch
Wordt ook het felst geschokt door slingrende onweêrvlagen;
Zwaarst ploft het grootst gevaart'
Ter aard;
En 't spits der bergen rookt van 's Hemels donderslagen.

Hy hoopt in 't ongeval,
En zal
In voorspoed d' ommezwaai van 't wankle lot verwachten,
Die rustig, onbenard
Van hart,
Geluk en ongeluk kloekmoedig kan verachten.

* Verspreide Gedichten I, 115.

Die 't dorre winterweêr
Zijn' keer
In 't rond des jaarkrings geeft, zal 't ook weêr af doen wisselen.
Is 't heden ang, 't verdriet
Verschiet
Voor 't naaste blinken licht van Titans vlugge disselen.

Apollo spant de pees
Niet steeds
Van de elpenbeenen boog, van dood en weedom zwanger;
Maar wekt met vrolijk veêl-
gespeel
De dichtluim weêr in 't hart van d' ingeslapen' zanger.

Bewijs u altijd groot
In nood,
En moedig tegen 't wee! en toon in voor de winden,
Daar 't zeil te lustig spant,
Verstand,
Met, eer de storm u naakt, een reefjen in te binden!

1786.

Onbestendigheid.*
Na Horatius.

De sneeuwjacht is verjaagd, het groen keert in de velden,
Op boom en tak weêrom:
De waatren, die nog korts hunne oevers oversnelden,
Gaan krimpende te rug en vallen in hunn' kom.

* Verspreide Gedichten I, 118.

Het aardrijk werd vernieuwd; de trits Bevalligheden
Durft weder, hand in hand,
Den dartlen Nimfenstoet met halfontbloote leden
Ten veldrei' troggelen op 't nieuwontloken land.

Acht niets bestendig, niets! Dit roepen u de jaren -
Dit ieder avondstond -
Dit roept u uur voor uur, zoo haastig weggevaren
Als aangebroken, toe, met altijd open' mond.

De Winter lost zich op in 't zoel der Lenteluchten;
Dit ruimt den Zomer plaats;
Dees laat de zwangre Herfst den oogst der boomgaardvruchten,
Tot zy heur buien strijkt voor 't noorderwindgeblaas.

Maar maan en jaar neme af, zy worden weêr herboren!
Wy, dalen we eens in 't graf,
En ging de onschatbre tijd slechts eens voor ons verloren,
Wy zijn eene enkle schim, een hand verstuivend kaf.

Wie weet, of 's hemels wil by 't aantal onzer dagen
Het licht van morgen voegt?
Wat laat men dan ten prooie aan steeds ondankbre magen
't Geen, wél besteed, verheugt, en, opgestapeld, wroegt?

't Bezitten niet, ô mensch, 't gebruiken is genieten;
Dit geeft waardy aan 't goud.
Wel aan, gebruik het dan, zoo lang uw dagen vlieten;
Acht geen verloren goed, het geen gy dus behoudt!

1790.

De dichter.*

Als de gouden bruiloftsnap,
Schuimend van der druiven sap
  Tot de kim geschonken,
En met vaderlijke hand,
Als een heilig liefdepand,
  't Echtpaar toegedronken;

Juist zoo schittert in ons oog
Elke gulle nektartoog
  Uit Kastalische ader:
Juist zoo laaft dat hemelvocht
't Hart vol dichterlijken tocht,
  Spijt den kunstversmader!

Laat den zwijnen dan hun draf;
Gun den dog zijn woest geblaf;
  Dat de Nijd versteene!
Weg met Bacchus en Diöon!
Voor Apolloos echten zoon
  Vloeit de Hippokrene!

Maar wie is de sterveling,
Die den rechten smaak ontfing
  Van die Godengaven? -
Hy, die, log van hart en geest,
Voor een stoute steilte vreest,
  In het stof begraven? -

* Verspreide Gedichten I, 43.

Hy, die, aan den boei gehecht,
Dien het onverstand hem vlecht,
Maar uit spinnewebben,
Van geen juk zich weet te ontslaan,
Dat de blindheid en de waan
Aangenomen hebben?

Hy, die, kruipend langs zijn baan,
De afgesleten kunstsieraân
Van zijn voordren plondert;
Van gedachten schoon berooid,
Woorden zaait, en klanken strooit,
Ordenloos, in 't honderd? -

Hy, die, daar hy niets gevoelt,
Echter op verrukken doelt
Door een ijdel galmen;
't Nietsbeteekenend muzijk
Van het krekeltjen gelijk,
In de leêge halmen? -

Die, naar 't geen hem door Natuur
In 't beslissend levensuur
Eenmaal wierd geweigerd,
Op verbeeldings wasschen vlerk,
Of door zwaar Cyklopenwerk,
Haar ten ondank, steigert?

Hy? - maar neen, genoeg gevraagd!
Die geen echte teekens draagt
Dier verheven orden,
(Orden van een' hooger rang!)
Wier bestemming is tot zang,
Zal nooit zanger worden.

1791.

Lentezang.*

Reeds doen Lentes medgezellen,
Uit den sluimer opgestaan,
Zeil- en vlaggedoeken zwellen;
Effenen de waterbaan;
Blazen Westerluchtjens aan,
Die de beemden weêr herstellen
Van de zilte najaarswellen,
En de beekjens af doen snellen
Naar de leiding van heur hellen,
Zonder dat de zweepen knellen
Van den winterschen orkaan.
nbsp;
Prognes nakroost, droef te moede,
Met den boezem opgescheurd,
(Daar ze, in onvergeetbre woede,
't Angstig hoofd ten hemel beurt,
En om Itys noodlot treurt,
Dat geen wraak haar ooit vergoedde)
Zoekt zich, op eens hooibergs roede,
Reeds een' vrijen wijk en hoede,
Waar zy 't voorjaarsnestjen broede,
En het blinde jongsken voede,
Daar naar aas en voeder peurt.
nbsp;
In de welige valleien,
Thands met mollig gras bedekt,
By de schaapjens, die zy weien,
Op den klaver uitgestrekt,
En door zanglust opgewekt,
Doen de dartle herderreien,
Onder 't vrolijk kransenbreien,

* Verspreide Gedichten I, 101.

De aangename veldschalmeien
Klinken over land en heien,
Om des Veldgods oor te vleien,
Daar hy langs de heuvels trekt.

't Jaartij' roept tot vreugdemalen,
Lentefeesten, zang en dans,
Waar de schuimende pokalen,
Volgeschonken tot den trans,
Schittren met een' dubblen glans.
Laten wy des ademhalen
Van des levens staâge kwalen,
Winst- en wijsheidszucht bepalen,
En, eer geest en lust verschalen,
Schat- en boek- en rechterzalen
Wislen voor den bruiloftskrans!

1791.
Horatius van verre nagevolgd.

Noodzakelijkheid.
horatius nagevolgd.*

Helaas! hoe vluchtig rolt de draad
Van 's menschen leven af! noch smeeken noch gebeden
Weert d' ijzren ploeg des tijds van 't bloeiende gelaat,
Noch d' onbetembren dood wanneer hy toe wil treden.

Al woudt gy 't onmeêdogend graf
Bevredigen door 't bloed van duizend runderparen,
Gy badt geen' enklen dag, geen uur, geen' oogwenk af;
Geen' tijd om óm te zien by 't gruwzaam henenvaren.

* Verspreide Gedichten I, 120.

Zie daar ons onverbidbaar deel,
Zoo veel we uit 's aardrijks schoot ons broze leven voeden!
Aan riem of steen geboeid, gezeteld op 't fluweel,
Ons toeft een zelfde bark op de onbekende vloeden.

Vergeefs den dollen krijg ontvlucht,
En de ongenâ ontzien van de opgeruide golven!
Vergeefs 't onvaste lijf voor 't gieren van de lucht
Angstvallig in een' last van kleeders weggedolven!

Wy moeten eens 't ontzachlijk oord,
In de ondoordringbre nacht van duisternis verholen,
Bezoeken, waar nooit straal van 't hemelsch daglicht gloort,
Om in den dichten drom van schimmen om te dolen.

Van de aard', van gade, en kroost, en schat,
Hoe lief ook, afgescheurd, zal nietwes met u trekken;
Een aaklig doodkleed slechts, van al wat gy bezat,
Zal d' al te korten heer 't afzichtig rif bedekken.

Dan zal een dartele erfgenaam,
Uw goedren beter nut, uw' kostbren wijn vergieten,
En werpen in één uur door 't open vensterraam
Meer dan ge uw leven lang van 't uwe dorst genieten.

1792.

Lotbedeeling.
Roratius vrij nagevolgd.*

Van hier, ô Ongewijde drom!
Van hier! - Ik treê het heiligdom
Der kuische Zanggodessen,
Als priester, in. - Geeft leerzaam acht! -
Nog ongehoorde zedelessen
Verkondig ik aan u, ontluikend Nageslacht!

Hy, die den volken Vorsten gaf,
Hy onderwierp den Koningsstaf
Zijn eigen alvermogen:
Hy, op wiens wenk de wareld beeft,
Die, onbereikbaar voor onze oogen,
Den hemel tot zijn' throon en de aard ten voetbank heeft.

De een zett' zijn els of wijngaardplant
Wat verder uit en ploege 't land
Met dubble kouter en gareelen;
En de ander winne 't by 't gemeen
Door adel, krijgsroem, waardigheên,
Of wat der dwazen hart moog streelen!

Één lot, één noodlot, ééne wet,
Is allen eveneens gezet,
En onderscheidt noch kleen noch grooten.
Één holle lotbus, jammrenzwaar,
Schudt alle namen door elkaâr,
En maakt ons samen deelgenooten.

* Verspreide Gedichten I, 110.

Die 't bloote zwaard, ten val gereed,
Zich boven 't hoofd gehangen weet,
Zal dien de koningsdisch met de aangezetste spijzen
Den smaak wel prikklen op den throon?
Zal vooglenzang of cythertoon
Aan dien zijn tooverkracht bewijzen?

Ach! Rust en koestringvolle slaap
Is 't erfdeel van den boerenknaap
En kleeft alleen in lage daken;
Mint luwe schaâuw en bloemrijk gras,
En Tempes zachte veldvermaken,
Waar Zefir dartelt langs den plas.

Die niets dan zijn behoefte vraagt,
Door Heb- noch Staatszuchts zweep gejaagd,
Beproeft geene ontrouw van de baren,
Noch vraagt wat hier voor noodstar blinkt,
Of ginds in 't Westen nederzinkt,
En stormen brengt of op doet klaren.

Dien slaat het wisselvallig weêr
Geen' rijpen oogst of wijnstok neêr
Door onverhoedsche hagelvlagen.
Die zal aan geen bedrieglijk land,
Waar nooit de zon van pas voor brandt,
Zijn heil, zijn hoop, zijn zielrust wagen.

Men dwing' der zee, den snellen stroom,
Geheele streken af, en toom'
Hen in, door macht van goud en schatten;
Wat is 't? Helaas! men jaagt te spaâ
De ontvlogen rust in de onrust na,
En zal ze by geen' slip meer vatten.

Ga, stervling, streef, ons aardrijk moê,
Naar de afgelegenste oorden toe,
Verveling treedt u op de hielen.
Zit op; ze is eer dan gy gespoord;
Zeil weg; gy vindt haar weêr aan boord;
Ren heen; zy hangt u in de wielen.

Doet dan porfier- noch marmersteen,
Noch purpren dosch vol kostbaarheên,
Noch de eêlste der Toskaansche wijnen; -
Doet de eêlste balsemgeur van 't Oost,
Noch wat de weelde houdt voor 't grootscht,
De kwelling uit het hart verdwijnen:

Waartoe dan 't blinkendst praalgesticht
Op Grieksche zuilen opgericht,
En zalen met damast behangen?
Of waarom ruile ik voor mijn kluis,
Een lastig, een onrustig huis,
Waar in de zorg my toch zou prangen?

1793.

Gelijkmoedigheid.
Horatius vrij nagevolgd.*

Dewijl ge, ô Vrederijk, toch eenmaal sterven moet,
Het zij uw leeftijd in een' staâgen tranenvloed
En weedom afloopt, 't zij de frissche nektarteugen
Van d' ouden Rhijnschen hoogtijdwijn
U daaglijks 't zorgloos hart verheugen;
Zoo leer u-zelven machtig zijn!

* Verspreide Gedichten I, 122.

Bewaar in moeilijkheid, al stormt het om u henen,
Uw' boezem onberoerd van 't golven van den vloed;
En geef, als wind en stroom zich naar uw' wensch vereenen,
Aan de uitgelaten vreugd geen' vat op uw gemoed.
Ginds biên de rijzige eik en blanke populieren
Met saamgeschakelde arm en dichtgewassen blaân
Den matten wandelaar een luwe rustplaats aan,
Waar 't vlietend nat zich kromt om 't heuveltj' om te zwieren:

Koom, zetten we ons daar op 't terras,
By d' eedlen muskadel en 't heldre vriendschapsglas!
Pluk frissche majolein en rasverwelkte rozen!
En laat ons, daar en plaats en tijd
En 't spinnend zustrental het lijdt,
Ons leven niet verroekeloozen!

Uw lustbosch, duur gekocht en zorglijk aangeplant,
Uw diergaard, die de vliet met dubblen arm omspant,
Uw huis, uw' hof, uw beemd, moet ge andren overgeven;
En 't op een' hoop gestapeld goed
Valt in de hand van wulpsche neven,
Wellicht verbasterd van uw bloed,
En u tot schande nagebleven.

Wees rijk, en tel uw' stam van de eerste Christenheid;
Van d' ongeachtsten stand; ontbloot van dak en have;
De dood bekreunt zich niets en kent geen onderscheid:
Het sterflot doemde ons eens, ons altegaâr, ten grave!
Ons sleept één zelfde stroom in de eigen draaikolk heen;
De zelfde lotbus schudde ons aller lot door een,
En 't wordt, voor elk van ons, onfeilbaar uitgetrokken,
Om, noode of welgemoed, bevreesd of onverschrokken,
In de ijzren ballingschap te treên.

1793.

Onbekrompenheid.
vrije navolging na Horatius.*

Het zilver heeft noch glans noch luister,
Wanneer het, ongerept, bedolven ligt in 't duister;
Maar 't krijgt zijn schoonheid van 't
Gebruik, door maat bestemd, in de onbekrompen hand.

De Faam zal tot het jongst der dagen
Van Proculejus en zijn Vaderhart gewagen
En voeren hem naar 't zwerk
De onsterflijkheid te moet, op nooitvergangbre vlerk.

't Is grootscher, hebzucht in te toomen,
Dan of uw scepter reikte aan Taag en Indusstroomen,
Dan of ge Ibeer en Moorenland
Te samen hieldt gekneld in één' onbreekbren band.

Vergeefs met volgeladen flessen
Getracht, der waterzucht heur heete dorst te lesschen;
Zy laat niet af, maar groeit,
Ten zij de doodsche kwaal uit de aders zij geroeid.

't Gemeen moog Vorsten zalig heeten,
Om 't schittren van den Throon waar op zy zijn gezeten;
De deugd, de deugd-alleen
Maaktgroot, maakt rijk, maakt Vorst, en straft het blind gemeen.

* Verspreide Gedichten I, 125.

Zy wijst hem kroon, en staf, en glorie,
Zy hem de lauwren toe der edelste viktorie,
Die gantsche bergen goud
Met onverdraaid gezicht beschouwt.

1793.

Zomer.*

Weigert thands het Oogstgetij'
Frissche bloemen, graskleedy,
Zomer strengelt gulden airen,
Door zijn kronkelende hairen,
En treedt overvloed op zij'.
Zie en heî en heuvelzanden
Onder zijnen voetstap branden,
En verstuiven door de lucht!
Beek en stroom en meir verdroogen,
Plant en spruitjen, uitgezogen,
Op hun stengels neêrgebogen,
Snikken naar den jongsten zucht.

Klei- en leemgrond barst en splijt,
Daar de zon zijn korst doorsnijdt;
Beuk en Pijn en Eik verschroeien
Van zijn sapverteerend gloeien,
En gaan kleur en lommer kwijt.
Alles wat de hand der Lente
Op de dorre takken entte,
Jonge scheutjens, levend groen,
Alles zwijmt in kracht en verven,
Alles schijnt van spijt te sterven,
By de glorierijke gerven
Van het voedend Jaarsaizoen.

* Poëzy I, 62.

In den gindschen Elzenschaâuw
Ligt de maaier, mat en flaauw,
Door den middag uitgebraden,
In zijn tapplend zweet te baden,
Zuchtend naar den avonddaauw.
't Meisjen veegt met purpren handen,
Gloeiend van het zonnebranden,
't Druipend voorhoofd lachend droog.
Laat de lucht haar frischheid rooven,
Fier van aan zijn zij' te sloven,
Raapt zy airen, bindt zy schoven,
Het genoegen in het oog.

Op den dorgeblaakten grond,
Ligt de meestertrouwe hond
Naar den ademtocht te hijgen:
Wind en bosch en vogels zwijgen,
En de stilte heerscht in 't rond.
't Rundvee slechts, door dorst gedrongen,
Loeit met uitgezette longen
Door de kaalgeschroeide wei';
En de weêrklank van de dalen,
Met een akelig herhalen,
Schijnt den nood te willen malen
Van de zwijgende vallei.

't Zijsjen, schuilende in het riet,
Roert, uit vrees, de wieken niet,
Voor het hevig zonneblaken;
En de groene Vorschen kwaken
In de leêggedroogde vliet.
't Zangrig Choor der Filomeelen,
Ruimt en Beuken en Abeelen,
Door het krekellied verdoofd.
Reeds staan groene muskadellen
Aan den geelen rank te zwellen,
Reeds begint de boom te hellen
Van het zachtkens rijpend ooft.

Zelfs het schubbig watervolk
Voelt de grondelooze kolk,
Als het zandig bed der beken,
Van een laauwen gloed ontsteken,
Van den bruinvisch tot den bolk.
't Geeft beweging noch gewemel
Door de baren, aan den hemel;
Alles schuwt den heeten dag.
't Mat gevogelte, in zijn holen,
En de visch, in 't wier verscholen,
Alles zoekt, beangst, verstolen,
Hoe het dien ontwijken mag.

Lieve, teedre Hartvriendin!
Kent gy, deelt gy mijne min,
Ach, wat heeft het heetste schroeien
Van het felste Zomergloeien
By de Liefdefakkel in?
Rijpen moog het korenairen,
Boezems door zijn wicht bezwaren,
't Woud ontkleên van loof en blaân;
Liefde doet de h a r t e n branden,
Zy doortintelt ingewanden,
Smelt en slaakt metalen banden,
En zy kent geen wederstaan.

By een wijder zonnestand
Zwicht des zomers felle brand,
In een luttel tijds bezweken,
Wen een koeler Hemelsteeken
't Najaar aanvoert in het Land.
Maar laat jaar of leven klimmen,
Waar Zy eens de borst deed glimmen
Daar verduurt zy tijd en eeuw.
Hoe de Wareld keer' of draaie,
Hoe de kans des noodlots zwaaie,
Altijd blaakt zy lichterlaaie,
Ook by 's levens wintersneeuw.

Kom, mijn lieve levenslust!
Zien wy, in die vlam gerust,
Dagen, jaren henenrollen,
En den tijd voorby ons hollen
Mits hy deze vlam niet bluscht.
Laten we in die wentelingen,
Altijd minnend, altijd zingen,
Aan elkanders hart geprest!
Laten 's afgronds vloekgenooten
Thronen 't onderst boven stooten,
Ons van erf en goed ontblooten,
Zoo ons die vertroosting rest!

Nog, verstijfd van ouderdom,
Van den arbeid lam en krom,
Met den hals naar 't graf gebogen,
En verduisterd in mijne oogen,
Al zijn keel en zangtoon stom: -
Nog, als hand en kniën beven,
Zal ik voor uw liefde leven,
Juichen in ons Echtgeluk;
En die min ons zalig maken,
Als ik, met dat eigen blaken,
Op uw dan verbleekte kaken
Een bevrozen kusjen druk!

1799.

Lente.*

Als een Bruid, wier zachte boezem,
Met nog nooit beproefd geweld,
Van een onbestemd genoegen,
Dat het teder hart doet zwoegen,
Als in ruimer hemel zwelt,
Daar zy, aan zich-zelve onttogen
Door een onbekend vermogen,
D' onbegrijpbren Minnegloed,
Tot verkroppens ingezogen,
Uit van weelde vonklende oogen,
Borst, en voorhoofd, stralen doet:

Als een Bruid, met myrth en palmen
Om het blonde hoofd gekranst;
Opgesierd met versche rozen
Waar het Maagdelijke blozen
Met een kwijnend bleek in glanst:
Met van drift ontgloeide wangen,
't Hart van ongeduld bevangen
Naar den Minnaar dien zy beidt;
Hier, doortinteld van 't verlangen
Dat zy zich de borst voelt prangen,
Daar, van blode schuchterheid:

Zoo, zoo treedt de lieve Lente
Op de schouwbaan der Natuur;
Hart en boezem opgeheven
Van een nieuwontstoken leven,
Van een hooger Hemelvuur!
En, omstuwd van Veldgespelen,
Stroomnajaden, Orgelkelen,
Nooit noch immer zingensmoê

* Poëzy I, 58.

Hijgt zy in de Bloemprieelen,
By het zuizen der Abeelen,
   Den verliefden Zéfir toe.

Vloeit thands vrolijk door de dalen,
   Kronkelt bosch en heuvels rond;
Stroomt, ô Beekjens, langs uw boorden!
Heden wringt het strenge Noorden
   U geen breidel in den mond.
Baadt en laaft de jonge loten,
Aan uwe oevers uitgeschoten,
   En zich spieglend in uw plas,
Daar Dianaas speelgenooten
Heur bevalligheên ontbloten
   Voor den weêrschijn van uw glas.

Rijst, en keert te rug in 't leven,
   Dor geboomt' en slapend kruid!
Schiet uw wortels, voedt uw aderen,
Dekt uw naakten stam met bladeren,
   Groeit, en groent, en bot nu uit!
Heft, ô lage Veldviolen,
Onder 't jeugdig gras verscholen,
   't Lachend aanschijn vrolijk op!
In zijn zwachteltjens verholen,
Gloei', met lonkjens, half verstolen,
   't Lieve Roosjen door zijn knop.

Breekt uw banden, frissche bloemen!
   Kleedt den boomgaard, kleedt den grond!
Koomt, en wierookt duizend geuren
By uw duizenden van kleuren!
   Viert des Jaarkrings morgenstond!
Vreest geen zengend Zomergloeien,
Ducht geen stikkend Najaarsbroeien:
   Zon en Hemel lacht u aan:
Daar Heur vuur u stooft in 't groeien,
Zal Zijn regen u besproeien,
   Niet, baldadig nederslaan.

Gaat uw klevend nest bereiden,
   Uit uw doodslaap opgestaan,
Nijvre Zwaluw! Rep uw wieken,
Paar, en broei uw pluimloos kieken:
   't Aardrijk biedt u voeder aan. -
Zie de schuwe Hinde springen!
Zie de dartle huppelingen
   Van het logge Runderdier!
Hoor de schelle Rietvink zingen!
Hoor vallei en bosch doordringen
   Van een rustloos veldgetier!

Maar wat hoor ik? Filomeelen? -
   Zoete Zangers van het woud!
Neen, met uw verrukkend zingen
Om den boventoon te dingen,
   Waar een poging, veel te stout.
Alles zwijgt om u te hooren;
't Levenloos geboomt' krijgt ooren,
   Daar, waar gy uw gorgel roert:
En uw tooverzang te smooren,
Wierd door 't lied der Englenchoren,
   Nooit door menschenkunst, volvoerd.

'k Zwicht en zwijg voor 't Zangvermogen,
   Daar uw zwangre borst van slaat.
Door heur wonderkracht bewogen,
Vloeit my 't smeltend hart door de oogen,
   En benevelt my 't gelaat.
'k Zwicht voor u, ô Boschchoralen!
Gaat, verkondigt veld en dalen
   Lentes aankomst door uw stem:
Laten 't berg en woud herhalen,
En aan God den lof betalen,
   Die alleen behoort aan H e m !

1800.

Herfst.*

Duik neêr, en span uw rossen uit,
ô Moêgerende Zon!
Uw gloed verschroeide bloem en kruid,
En droogde beek en bron.
Geen traantjen bleef Auroor te baat,
Zefier geen adem meer;
En Flora hangt het bleek gelaat
Op 't stervend veldgroen neêr.
Alleen Pomona lacht en juicht
In 't dorrend loofprieel,
Dat van gezwollene appels buigt,
Met Bacchus, heur gespeel.
Ze omslingren, arm in arm gevat,
Hun kruin met dartlend veil,
En persen 't schuimend druivennat
En drinken v r e u g d e n h e i l!
Een halfbeschonken Saatrenstoet,
Met waggelende schreên,
Verschijnt en tuimelt aan hun voet,
Met droomenden Sileen.
Zy heffen, op den bekkenklank,
Den beker in de hand,
En storten lijf, en kroes, en drank,
Onmachtig, in het zand.
De Dagboô schiet een slaaprig oog
Door nevelige lucht,
Daar Febus aan den Hemelboog
Naar Tethys armen zucht.
Het Winterschuwend Vooglenheir
Bereidt zich tot den tocht;
En Zeeman bergt van 't bruischend Meir
Zijn bootjen in de bocht.
De Jachtstoet vliegt den uchtend voor,

* Poëzy I, 66.

En ijlt door berg en woud,
En zit de blode haas op 't spoor,
Of zoekt de snep in 't hout.
Waar zijt gy thands, Bevalligheên,
Wier maagdelijke voet
Hier onlangs plach ten rei' te treên,
Waar thands de moordzucht woedt!
Waar vloodt gy, lachjens, spel, en dans,
En schuldelooze lust!
Verlept met air- en rozenkrans!
In wijn en bloed gebluscht!

Welaan dan, dierbre Hartvriendin,
Ontvluchten wy het land!
De Lente leidt er vreugd, en min,
En onschuld, by de hand;
Het Najaar teelt er zwelgery,
En wreedheid, en geweld;
Mijn Wellust, kom, en vlieden wy!
Ontvlieden wy het veld!
ô Smaken we aan den stillen haard,
En verr' van woesten moord,
't Genoegen, slechts voor hun bewaard,
Wier hart eenstemmig gloort.
De Jaartijd keere zoo hy moog,
Voor ons is 't eeuwig Lent',
En, lacht heur zoetheid uit uw oog,
Geen Winter die ze schendt!
De liefde, die ons hart vervult,
Vervult ons ledig huis;
En Dichtkunst, wier lauwrier ons hult,
Verzoet ons alle kruis.
In de armtjens van 't aanvallig wicht,
Ons beider levend beeld,
Wordt de arbeid tot een zoete plicht,
Die 't hart aandoenlijk streelt.
Hoe zalig! dartlende op mijn kniên,
Of hangende aan uw schoot,
Elkaâr verdubbeld weêr te zien

In 't kostelijk kleinood!
Hoe zalig! als zijn lieve lach,
Zijn stamelende mond,
Ons 't minzaam hartjen uiten mag,
Zoo zuiver nog van grond!
Hoe zalig! als zijn scherp gezicht
Dat geestvol vuur verraadt,
Dat uit zijn moeders oogen licht!
Dat in heur aders slaat!
Hoe zalig! als zijn kinderhand
Ons hals en wangen strookt,
En 't binnenst van ons ingewand
Van zachte ontroering kookt!
Mijn waarde! welk een zaligheid,
Wat Hemelsch heilgenot,
Heeft de Almacht om ons uitgebreid!
ô Zeegnen wy ons lot!
Vernieuwt zich 's Aardrijks kracht en jeugd,
Of neemt zijn bloeistand af,
ô Zoeken we elders lust noch vreugd,
Die God ons t' onzent gaf!
De Jonkheid hupple op 't Lenttapeet,
En liefkoze onder 't groen:
Een vlam die van geen doven weet,
Zal onze borst doorgloên.
De Bouwman oogste 't rijpe graan
In heete Zomerlucht:
Ons harte zal vereenigd slaan,
En aâmen eene zucht.
De Weiman jage 't wildbraad op
Door struik en wildernis:
Wy voelen, elken hartenklop,
Wat 's Hemels Eden is.
De Winter teistre de Aard met vorst,
Of storme ons boven 't hoofd:
Wy vinden aan elkanders borst,
Wat tijd noch Jaarkeer rooft.

1800.

Lentemorgen.*

Mijn zangster, kom, en laat ons vlieden
Uit dit gehaat, naargeestig oord,
Waar dampen ons den dag verbieden,
Die in hun dichten nevel smoort.
Waar kunst en geest zich eindloos scherpen
Om nieuwen kommer op te werpen,
En Rijkdom beeft van achterdocht,
Dat mooglijk van zijn gouden bergen
Behoefte hem een ondeel vergen,
De wind, een stofjen rooven mocht.

Waar Reden met den voet getreden,
De Waarheid in heur recht verkort,
Het Zilver tegen Deugd en Zeden
Geschat en opgewogen wordt.
Waar Rijkdom zotten, kinkels, snoden,
Tot wijzen, braven, maakt, en Goden,
Bewierookt, huldigt, en lauwriert:
Waar Dwang en Onzin samenspannen,
En zielsrust en genoegen bannen,
Door 't zelfgekwel gelijfstaffierd.

Waar 's Warelds morgenpracht en luister
Alleen in kunsttafreelen blinkt,
De Zorg, door 't rammlen van heur kluister,
Voor dag en daauw den slaap verdringt.
Waar onverbeterlijke dwazen

* Poëzy I, 1.

Onzinnig op hun wijzer razen,
   Ja, Wijzen binden aan hun wet;
Met eer en oneer roekloos spelen,
In smaad en glorie uit te deelen,
   Naar de onstandvaste wind zich zet.

Waar 't niet vergund is om te leven
   Naar eigen, maar naar andrer wil.
Waar 't minnen, 't haten, zelfs het sneven,
   Gehoorzaamt aan den modegril.
Waar Dwang den naam voert van vermaken,
De Liefdegloed in ijdel kwaken,
   De Deugd in ongevoel bestaat:
En 't voedsel, door Gods hand gegeven
Tot onderhouding van het leven,
   Vergiftigd wordt door de Overdaad.

Waar de Eenvoud 't offer is der listen,
   De Oprechtheid voor vermomming gaat:
De Godsvrucht van den echten Christen
   Voor Huichlary en beuzelpraat.
Waar eerloos in het stof te kruipen
Om in der Grooten gunst te sluipen,
   De weg is, die naar grootheid streeft;
En 't middel om zich op te heffen,
Zijn schutsheer dan in 't hart te treffen,
   Wanneer men hem niet noodig heeft.

Waar, onder Luipaarts, Tijgers, Raven,
   Voorzichtigheid noch wijsheid baat.
En meerderheid van eedle gaven
   Slechts d' angel aanzet van den haat.
Waar....(ô Mijn zangster, laat ons vluchten!)
Waar de om ons heen verpeste luchten
   Den krijg verklaren aan het bloed:
Waar luistren, vreezen, en bespieden,
Ontwijken, schuwen, mijden, vlieden,
   Alleen nog veilig leven doet.

Kom, gaan wy, waar we, vrij van boeien,
   Door angst noch ongeduld bekneld,
Natuur in vollen gloor zien bloeien
   Op 't schuldloos onverbasterd veld.
Waar geen door kunst gekweekte plagen,
Geduurzaam aan de hartaâr knagen;
   Maar de Armoê van genoegen lacht;
En waar wy met bewondrende oogen
't Volop der wellust zaamlen mogen
   Van Haar betooverende pracht!

Zoo dacht ik op een Lentemorgen,
   En gaf my naar een stillen plek,
Voor zon en wareld gants verborgen,
   In bloessemstrooiend loofverdek.
Hier wierp ik me, aan my-zelf onttogen,
Met in de rondte dwalende oogen,
   In 't zachtkens rijzend heuvelgroen:
En ach! wat schouwplaats vol verrukken,
Van 's Scheppers schoonste meesterstukken,
   Die voor mijn oog zich op kwam doen!

Natuur, in nieuwherboren leven,
   Omtuild met bloem en Lentespruit,
Scheen dartlend af en aan te zweven
   In lucht, en zee, en veld, en kruid.
De grond school weg in duizend kleuren,
En waassemde zijne ambergeuren
   Aan 't levenwekkend windtjen toe;
Terwijl Zefier zijn wiekjens repte,
En 't hart een nieuwen adem schepte,
   Van 't hijgen van die wellust moê.

Verrukt houde ik mijne oogen staren
   Op 't Landschap, door Gods hand gemaald,
Dat, smeltende in de azuren baren,
   In hoogstvolkomen ronding praalt.
't Safierblaauw welfsel van den hemel

Omspande 't rusteloos gewemel
Der zich vernieuwende Natuur,
En scheen op 't hoog gebergt' te rusten,
Dat langs het bochtig zand der kusten
Den golven strekt ten watermuur.

ô Heerlijk schouwspel voor mijne oogen,
Die hier, door perk noch grens gestuit,
Een wareld overschouwen mogen,
Die alle schoonheid in zich sluit!
Ik zie de warme Zonnestralen
Langs gouden bergen, bruine dalen,
Zich spieglen in den waterval;
En, dansende op den rug der baren,
Als op hun eigen schijnsel staren,
In 't rustloos tuimlend Zeekristal.

Een voettapijt, uit groen geweven,
Doorstikt met goud en purpergloed,
Was de aard' ten morgendosch gegeven,
En scheidde de oever van den vloed.
Het jeugdig plantjen, op zijn stengel,
Verhief in 't dichte bloemgemengel
Het nederwaarts gebukte hoofd,
Ontsloot zijn knopjen voor 't genoegen,
En scheen van tederheid te zwoegen,
Door 't blijde Zonnelicht gestoofd.

Het log en rijzig berggevaarte,
Van 't kronklend voetpad dwars doorsneên,
Scheen de aard' te drukken door zijn zwaarte,
En deinsde als rugwaarts voor my heen.
Het schoot zijn kruinen in de wolken,
Zijn wortels in des afgronds kolken,
En droeg een wareld in zijn schoot,
Van ertsen, marmer, en metalen;
Op 't hoofd, een kroon van Zonnestralen,
Waar van de sneeuw in beekjens vloot.

Wat lager staken ranke dennen
   Met spichtig opgeschoten' top,
Ten heuvel uit, als Egelpennen,
   En rezen fier ten hemel op.
In eeuwig onveranderd groenen,
Verachten zy de jaarsaizoenen,
   Met statig zegeloof omkranst;
Weêrstreven Zon en Zomerbranden,
En houden hart en ingewanden
   Voor Vorst en Winterkou verschanst.

Een kronklig dal met lager struiken,
   Een bloemperk, door Natuur gewrocht,
Scheen, needrig, aan hun voet te duiken,
   En vormde een slingerrijke bocht.
Daar ruischte een beek door 't dicht geboomte,
En vloot met ongewone loomte,
   Nog twijflend of zy vlieten mocht:
En, pas ontlast van 's Winters boeien,
Vergat ze, uit blijdschap onder 't vloeien,
   Den toom te vieren aan heur vocht.

Hier zweefde een heir van pluimchoralen,
   Met onderscheiden zang bedeeld:
Van Zijsjens, Vinken, Nachtegalen,
   En wat het lied der liefde kweelt.
Hier vlogen zy door tak en bladeren,
Met Lentedichtvuur in hunne aderen,
   En stortten zang en zuchten uit:
En 't schaatren, fluiten, piepen, gorgelen,
Dier duizend samenstemmende orgelen,
   Was één vereenigd Maatgeluid.

ô Maatgeluid vol lust en weelde,
   Waar in de ziel zich overgoot!
Waar in der Liefde wellust kweelde,
   En 't hart heur teêrste zoet genoot!
't Geboomte ziet hun minnekozen,

En telt hun kusjens zonder blozen,
In 't midden van hun melody;
En 't laat zijn bladerrijke takken
Om 't Dichterlijke bruidsbed zakken,
En voegt er luwe schaduw by.

Gelukkig boven maat en palen.
Gy, kleine Zangers van het woud,
Die door geen zelfverwekte kwalen
In d' Echt een ijzren band beschouwt!
Tot Liefde, tot genot gedreven,
Wat zoude uw Echtgeluk weêrstreven,
Uw lust vergiften, als gy paart?
Gy ziet, gy mint, gy smaakt het leven;
En ons zijn wetten voorgeschreven,
Waar lust in onlust door ontaart!

Zoo riep ik uit in driftvervoering:
Mijn oog betoog zich met een traan;
Een traan, die lucht gaf aan de ontroering!
Een ander voorwerp deed my aan.
Een Leeuwrik deed zich juist bemerken,
Die, hangende op zijn rappe vlerken,
Om 't kunstig nestjen weemlen bleef;
En, onder 't paarziek ommezwieren,
Zijn lieflijk trillend tierelieren
Uit d' opgezetten gorgel dreef.

Hoe vloeide by dit wondre zingen
Een stroom van tonen in de lucht,
Om harten, zielen, door te dringen
Met meer dan Aardsche zielsgenucht'!
't Werd alles stom wat om my aâmde:
Geen Zanger, dien hy niet beschaamde!
Geen toovertoon van 't fix klawier,
Geen zilvren Luit- of Cymbelsnaren,
Die ooit zijn puikzang evenaren
In zuiverheid, in kracht, of zwier!

ô Die dien kunstgalm na mocht streven!
   Dat kunstrijk wenden van de tong!
Die luchtpijp trillen zien en beven,
   Waar door hy zoo veel tonen wrong!
Dat drukken, nijpen, zwellen, rijzen,
Op duizend onopnoembre wijzen,
   Van 't onbestembre stemgeluid!
Dat juist verhoogen en verlagen,
Verwisseld met ontelbre slagen
   En dof of scheller orgelfluit!

Van waar dat wondre Zangvermogen,
   ô Zoete, kleine, Fluitenist,
Dat aller hart houdt opgetogen,
   En dat geen meester u betwist?
Wie heeft uw' zang die samenstemming,
Uw' gorgel zoo veel kracht van klemming,
   En zoo veel buigzaamheid met één,
Uw' boezem zoo veel vuur en leven
En zulk een juist gevoel gegeven? -
   Wie anders toch dan God-alleen?

Nu vloog mijn ziel, van drift ontstoken,
   Van heilige aandrift, uit dit dal,
Tot U, ô Gy, onuitgesproken
   En naamloos Wezen, Heilig Al!
Gy, die door onopnoembre kringen
Van uit het middelpunt der dingen,
   Waar Almacht zich aan Goedheid paart,
U uitbreidt tot in 't minste Wezen,
En God in 't ondeel geeft te lezen,
   Waar zich 't verstand te niet op staart!

Gy, ongeschapen Schepper, Vader
   Van al wat is, of was, of wordt!
Gy, wien ik vol van eerbied nader,
   Al doet mijn eerdienst u te kort!
Gy, aller Vader, zoo weldadig!

Gy, aller Rechter, zoo genadig,
Die 't menschdom ter volmaking schiept,
En, om uw Goedheid eer te geven,
Ons hier de wellust schenkt van 't leven,
Hier namaals, tot volmaakter riept!

Gy wrocht den keer der Jaargetijden,
Uw macht tot Tolken by 't Heelal.
Maar Lente (Godheid van verblijden!)
Is enkel stem en lofgeschal!
Zy roept, waar schepsels ademhalen,
Met duizendduizenden van talen,
Uw glorie over 't aardrijk uit;
En wekt het slapend stof ten leven
Om U, ô Schepper, roem te geven,
In mensch, in dier, in zand, in kruid.

ô God, die d'invloed van u-zelven
Aan broze schepsels mededeelt!
Wiens adem door de stargewelven,
Door lucht, en zand, en water speelt!
Kan 't schepsel, op uw wil ontsproten,
't Bevoorrechtst van uw gunstgenooten,
Dat hoofd en geest ten hemel heft,
Kan dat uw Almacht zien en zwijgen,
En zonder tot u op te stijgen,
Wanneer die stem zijne ooren treft?

Ik sidder! - In my-zelv' verloren,
Verzink ik in een grondloos niet!
Ik wensch uw wondren na te sporen,
Die 't aardrijk ter beschouwing biedt.
Beschouwen, ja, maar geen doorgronden,
Is aan dees brozen staat verbonden:
Gy gaaft me een zucht tot zaligheid;
'k Zie plant en kruid uit de asch verrijzen;
Wat vraag ik verder naar bewijzen
Van 't geen gy me eens hebt toegezeid!

'k Zie al wat ademt tot u zuchten,
ô Gy, door wien wat ademt, leeft!
Tot U ons-aller adem vluchten,
Wanneer hy 't brekend hart begeeft.
Geen ziel, geen zin, geen denkvermogen,
Dat niet Uw Glorie moet betogen,
Uw Macht en Goedheid gadeslaan!
Ja, 't aardrijk is vergeefs geschapen,
Voor die, in logheid ingeslapen,
In 't hart dien indruk kan weêrstaan.

Naar het Deensch van TULLIN.
1800.

Grootheid.*

Geloof niet licht aan Groote mannen,
Aan Wondermenschen, wijd beroemd:
't Zijn Wareldgeessels en Tyrannen,
Die 't aardrijk met dien naam benoemt.
De ware Held, de ware Wijze,
Hoe meer hy in verdienste rijze,
Hoe minder hy in de oogen straalt;
En, die den roem der wareld winnen,
Begoochlen slechts der dwazen zinnen,
Om dat hun ware grootheid faalt.

Met ijdlen damp en smook omgeven,
Vertoont zich 't Nachtspook aan 't gezicht,
Het hoofd ten starren opgeheven,
In 't scheemringgevende avondlicht.
Maar nader! 't Voorwerp zoo ontzettend,

* Poëzy II, 210.

In d' eersten opslag zoo verplettend,
   Heeft al die grootheid van den schijn.
De damp, waarmeê het is omtogen,
Verdubbelt zijn gestalt' aan de oogen,
   En 't blijkt een nietig ding te zijn.

Maar vest uw blik op één dier Bergen,
   Met ijs en Wintersneeuw gekroond,
Die d' adelaar des hemels tergen,
   En zeg my, hoe hy zich vertoont?
Verheft hy 't hoofd wel op de kimmen,
Als om den Hemel aan te grimmen?
   Verbaast hy de oogen die hy trekt?
Schijnt niet veeleer zijn hoogte matig,
Zijn rijzing even zacht als statig,
   Zijn luister met een wolk bedekt?

Doch waag het, om hem op te stijgen.
   Hoe verder u uw voetstap brengt,
Hoe meer uw matte borst zal hijgen,
   Hoe min gy hem bestijgbaar denkt.
In 't eind, na de onvermoeidste poging,
Genaakt gy 't doel van uw beooging:
   Zie daar den langgewenschten top!
Helaas! hoe vindt gy u bedrogen!
Hier rijst hy 't steilste naar den hoogen,
   Hier ziet gy geen beklimmen op.

Niet anders is voor die hem kennen,
   De Wijze, wien die naam betaamt:
Niet zulken, wier geleerde pennen
   Hun Letterdievery beschaamt:
Niet zulken die op lof van dwazen
Met gretigheid en wellust azen,
   Verslaafd aan ijdelheid en waan;
Maar zy, die in zich-zelf besloten,
Door roem noch naspraak om te stoten,
   Als rotsen op haar wortels staan.

De stormen mogen om hem gieren,
   Zijn kruin is boven wind en weêr:
Hy lacht met kluisters en lauwrieren;
   Zijn eigen waarde maakt zijn eer.
Hy weet zich-zelven juist te schatten,
En zoekt geen schijn van meer te omvatten,
   Noch draagt te koop wat God hem gaf!
Maar om zich andren nut te maken,
Zal hy zijn eigen kring verzaken,
   En dalen tot den hunnen af.

Verwondring voor zich op te wekken,
   Is verr' beneden 't geen hem past:
Wie de oogen tot zich tracht' te trekken,
   Geen Grootheid is aan praalzucht vast.
Hy zal een leeftijd met ons wonen,
En nooit een meerderheid vertoonen;
   Ja, als zijn kennis ons verlicht,
Zoo schijnt hy 't slechts uit ons te delven,
En wy, wy danken 't aan ons-zelven,
   Wat we aan zijn Wijsheid zijn verplicht.

Doch koomt, en kent hem meer volkomen,
   En zoekt den peil van wat hy zij!
Dan wordt zijn grootheid eerst vernomen,
   Dan blijkt zijn innige waardy!
Dan zal hy dat Gebergt' gelijken,
Wier toppen altijd verder wijken,
   Naar mate dat wy wijder gaan;
En, moedloos na een reeks van jaren,
Zult ge alle denkbeeld laten varen,
   Om ooit met hem gelijk te staan.
1800.

Winter.*

Mat van 't ingespannen pogen
Van haar Moederlijken schoot,
Moê van leven uit te breiden,
Zien wy de Aard zich overspreiden
Met het rouwkleed van den dood.
't Hoofd van sluimer overladen,
Rukt zy, hijgend naar het graf,
Bladerkroon en bloemsieraden
Van heur vlecht en boezem af.
Ach! daar zijgt zy, ach! daar zwijmt zy, dor en levenloos ter rust!
De adem, die haar borst bezielde,
't Vuur, dat door heur aders krielde,
Zijn gedoofd en uitgebluscht.
Lucht en hemel stemmen samen
In haar somber grafmuzyk
By 't gebrom der Noordorkanen:
Lucht en hemel storten tranen,
Die verstijven op het lijk.
In de plaats van kruid en lover,
Strooit de wind er vlokken over
Van het reinste vochtkristal.
Rust, ô rust, gy vruchtbre Moeder,
Tot U 't woord van d' Albehoeder
Uit dees doodslaap wekken zal!

Alles sneeft. - Bedrukte loten,
In uw Moeder wortelvast!
'k Zie u sap en voedsel derven;
'k Zie u, rank voor rank, versterven,
Uitgedroogd van stam en bast.

* Poëzy I, 70.

Zonder morgenglans of kleuren,
Zie ik d' ochtend met u treuren,
   Als zy door de nevels ziet.
Ach! de dagtoorts schroomt te klimmen,
En, verheldert zy de kimmen,
   Zy verlicht den hemel niet.

Welk een lot bedreigt u-allen,
   Burgers van 't ontbladerd bosch!
Waar zult gy den nood ontschuilen!
Vlucht, ô vlucht naar diepe kuilen,
   Vliedt naar waterpoel en rots!
Van den honger opgedreven,
Huilt, dat woud en velden beven,
   Wolf en Tijger om zijn aas:
Gy, zoekt gy in andre luchten
Lenteloof en Zomervruchten,
   Hier heeft slechts verwoesting plaats!

Stille doodslaap, zoo ontzachlijk
   By het zwijgen der Natuur!
Hoe verbazend, hoe ontzettend,
Hoe beklemmend, hoe verplettend,
   Is me uw aanblik in dit uur!
Ach! mijn boezem schijnt te breken;
De adem dreigt te blijven steken;
   't Bloed vloeit rugwaart als verschrikt:
Borst en kniën trillen, beven,
En de welbron van het leven
   Wordt in 't levensvocht verstikt!

Hoe! gaat alles dan verloren?
   Stort het leven weêr in 't niet? -
Neen, die aanblik van vernieling
Is behouding en bezieling,
   Die de onzichtbre Macht gebiedt.
Ja, die doodslaap is een zegen,
Die een schepping op kan wegen:
   Doodslaap, die het leven teelt!

Die, voor de uitgeputte krachten,
Stroomen levens geeft te wachten,
Waar des Scheppers hand in speelt.

In het sneeuwbed neêrgedoken,
Leeft de beer van eigen bloed.
Op den grond der waterplassen
Wordt de zwaluw der moerassen
Door den stillen slaap gevoed.
Duizend der gevlerkte dieren,
Duizend die door 't zandbed zwieren,
Sluimren ter ontwaking' in:
Duizend, met de vonk van 't leven
Van den eierdop omgeven,
Tot des levens aanbegin.

Haast vernieuwt zich geest en adem,
Jeugd en bloei, en vaag, en lust!
Als 't geblaas der Westenwinden
De Elementen gaat ontbinden,
En het Aardrijk wakker kust.
Als Natuur by 't blij ontwaken,
Met een nieuwen gloed aan 't blaken,
In vernieuwde glans verrijst;
En een Wareld, nieuw herboren,
Met vernieuwde Jubelchoren
De Almacht van heur Schepper prijst.

Rust dan, rust, ô vruchtbre Moeder!
Rust, ô Aardrijk, rust uw schoot!
Rust, ô keen van bloei en leven,
Rust in dit uw schijnbaar sneven,
Tot der Lente morgenrood!
Ook uw doodslaap voel ik naken:
Moê van sloven, moê van waken,
Helt mijn lichaam naar het graf:
Maar de Lentedag zal schijnen
Door de zwarte grafgordijnen,
En ik breek mijn sluimer af.
1803.

De arbeid.*

Gewis, ook de arbeid is een zegen,
Geen vloek, door 's Hoogsten wraak den stervling opgeleid,
Die 't leven sleept in ledigheid
Streeft God en zijn bestemming tegen.
Het lichaam eischt een' graad vermoeinis, zal 't bestaan:
Gezondheid kleeft alleen het werkzaam leven aan,
En oefning houdt en geest en boezem kalm en vredig,
Het hart, gerust en onbedeesd;
Daar weelde en wellust, traag en ledig,
Op 't weeke dons, en lijf en geest
Verwoesten; hier door duizend pijnen,
Daar, door verveling, zelfverdriet,
Als op den folterbank verkwijnen,
En kermen dat de tijd niet snel genoeg ontschiet.
Van daar, dat heir van bleeke kwalen,
Dat, opgedonderd uit den afgrond, immer groeit,
En eindloos om de koets blijft dwalen,
Waar op de zijde en 't purper gloeit!
Van daar die aangeschoten vleugelen,
Die, wy, die onze schuld, heur eigen beul en straf,
Het al te trage sterflot gaf;
Waar door het, in zijn vaart en woede niet te teugelen,
Onaangemeld en onverwacht
De deuren binnenstuift en wat er voorkoomt slacht!
Neen, 't menschdom kende kwaal noch krankte,
Wanneer 't, in 't rokend zweet van 't blozend aangezicht,
De Godheid voor zijn nooddruft dankte,
En d' arbeid hield voor d' eersten plicht.
Toen was 't ontwaken frisch, de slaap door de ijdle schimmen
Der raauwe dampen niet ontrust;

* Mengelingen III, 33.

Die in de ontroerde hersens klimmen,
Wen 't ingewand verslapte in werkelooze lust.
Gezondheid strooide steeds heur rozen op de kaken,
En blies genoegens in, en gaf ze smaak en duur.
Het vrolijk tintlend Levensvuur
Versmoorde niet in enge daken,
Maar werd door vrije en zuivre lucht
Gevoed, en van heur' aâm (verkwijnde 't) aangeblazen.
De Grijsheid wist van ziekt' noch zucht,
En hoorde met vermaak het dartle kinderrazen.
Zy was een lieflijke avondstond
Die d' onbewolkten dag met zachten glans bepaalde,
Geen kwelling voor zich-zelv'. Zy dacht en was gezond,
En blonk van 't heldre licht, dat uit haar' boezem straalde.
De kindsheid (Hemel, kan het zijn,
En was onze eeuw gedoemd dien gruwel voort te brengen;
Of kan uw goedheid dien gehengen
Zoo lang gy bliksems voert!) bracht geen bedekt venijn
Uit Moederlijken schoot, uit Vaderlijke lenden
Ter wareld, dat het zoet van 't kostbre levenslicht
Verwoestede, om (beklaaglijk wicht!)
Een hatelijk bestaan in jamm'ren te volënden.
De borst met reine Moedermelk
Was geen vergifte tooverkelk
Die d' aart van 't teder kind verbasterde en verlaagde,
En de ondeugd overgoot in 't bloed,
Of 't lichaam met de ziel verknaagde
Die voor zijn voedsters euvlen boet.
Gestadige oefning van zijn spieren,
Die 't vezelweefsel rekt en spant,
En 't bloed geregeld om doet zwieren,
Geeft aan den Bouwman kracht, op 't immerzalig land.
Aan de altijd wisselende vlagen
Van weêr en winden blootgesteld,
Kan hy de felle zon op 't gloeiend hoofd verdragen,
En voelt niet dat de winter knelt.
Zijn lichaam sluit zich toe voor schadelijke dampen
En drinkt hun gift niet in door de al te weeke huid,
Is machtig, met de lucht, die in hem dringt, te kampen,

En drijft in 't heilzaam zweet bedorven sappen uit.
Zijn zenuw wederstaat aan 't prikkelen,
Doorvoed met wel gekleinsd, wel afgescheiden vocht,
Dat zich uit zuiver bloed ontwikkelen,
En tot zijn rijpheid komen mocht.
Geen geest van aangezette wijnen
Vervluchtigt 's levens sap in hart of hersenklier,
En doet door steeds verhittend vier
De spierkracht met den geest verdwijnen.
Geen sluipende en verholen koorts
Voert haar afgrijsselijke toorts
Door 't zuchtend ingewand, in machtloosheid bezweken,
Verstoort den zetel van 't verstand,
Sloopt zin en zintuig door een' brand
Die eindloos smeult en kruipt, en weigert door te breken.
Het hair vergrijst niet door een' ouderdom, vervroegd
Door geestuitputting, zielsverkwijning,
Die voren door het voorhoofd ploegt.
Maar hy, hy kent zijn' tijd, en 't uur van zijn verschijning
Vermengt den avond niet aan 't vroege morgenrood,
Dat de eerste straaltjens pas van 's levens zon genoot.
ô Welgelukkig veld! ô Bron van waar genoegen,
Gezaligde arbeid! vreugdig zwoegen!
Gy zijt des levens steun, de staf der manlijkheid,
De woonplaats van 't genot den stervling toegeleid!

Wat noemt men dan de bron van enkle zegeningen
Een' vloek? wat schuwt ge haar, verdwaasd,
Verbasterd kroost der stervelingen,
Dat steeds op valsch genoegen aast? -
Een vloek! - Hoe! was in 't zalig Eden
Den mensch geen arbeid opgelegd?
Aan d' overvloed der zaligheden
Geen lichaamsoefening gehecht?
Gewis! Hy had den Hof te bouwen,
Hem toegeëigend door zijn' God!
Doch geenzins tot een bloot aanschouwen,
Maar tot een daadlijk zelfgenot.
't Waar weinig, door die schoone dreven

Te wandlen zonder einde of doel,
Om als een schaduw rond te zweven
Met niet dan lijdelijk gevoel:
't Waar weinig, 't sappig ooft te smaken,
Dat hem de vruchtbre boomgaard bood;
Indien hy 't zout der zinvermaken,
De lust des arbeids niet genoot.
Neen, 't was in 't moeizaam vruchtenteelen,
In 't streelend zelfgevoel van werkzaamheid en kracht,
Dat Adam met zijn' God mocht deelen,
By 't geen hem de aard had opgebracht.
Hy bracht by elke beet der tanden,
Die hy in 't geurig ooft mocht slaan,
Der Godheid dubbele offeranden
Van dankbre zielsvereering aan.
Hy dankte alleen aan 's Scheppers goedheid
't Bestaan, den wasdom niet, des appels op zijn struik;
Maar tevens de eedler, hooger zoetheid
Van eigen vlijt en krachtgebruik.
En zoo de zwangre schoot der aarde,
Hem onderworpen door uw woord,
ô God, hem blijde vruchten baarde,
Zy brachtze als vrucht der vlijt van haar' beheerscher voort.
ô Waarom is die tijd verdwenen,
En waarom moest zijn kroost in hun vervallen staat
De dubble geesselroê beweenen,
Van vloekbre ledigheid, en arbeid zonder baat!
Ach! 't aardrijk, overdekt met doornen,
En dat de hand, die 't bouwt, weêrstaat,
De hoop, verijdeld in het zaad
Was dan geen blijks genoeg, ô God, van uw vertoornen,
Had de alverwoestende, de doodelijke pest
Der ledigheid zich niet in 's stervlings hart gevest!
Zy, wreeder dan de dood, sluipt met onhoorbre schreden,
Verraderlijk vermomd, met bloemen in de hand,
Den stervling op het lijf, bekruipt zijn ledikant,
Ontwricht de forsgespierde leden,
Verlamt het ingewand, vergiftigt bloed en sap
In de aadren, en berooft van aart en eigenschap

Het voedsel, onderhoud des levens,
De vloeistof die men aâmt, en de artsenykracht tevens;
Verdelgt het oordeel, sloopt den Geest;
Roeit zeden en gevoel voor eerzucht en betamen
Den matten boezem uit, met deugd en Godsdienst samen;
Verkeert Gods beeltnis in een beest!

Verheft u, dwazen, werkeloozen!
Verheft u uit het stof! leert blozen!
En voelt uw waardigheid! keert tot u-zelven weêr!
God schiep u, schepsel, tot zijne eer!
Wees nuttig; volg Hem na, sprei werkzaamheid en krachten
Rondom u! Leef, terwijl ge zijt.
Leer 't lokaas van den schijn verachten,
En ga het waar geluk voor geen verbeelding kwijt.
Hoe zoudt ge, een staâge prooi van 't zelfverwekte lijden
U hartlijk in uw' God, des levens God, verblijden,
Wiens gaaf gy nimmer smaakt, maar met de voeten stoot?
Gy, voor geluk bestemd, en Englen deelgenoot!
Beef! beef, verkwister van uw dagen!
God eischt eens rekenschap van 't geen hy heeft verleend.
Wat wacht ge? uw doodklok heeft geslagen,
Eer dat ge uw dwaasheid nog beweent.

1804.

De onderwerping eens Christens.*

Onzinnig, die met ijdel pogen
De Wijsheid van zijn' God vooruitloopt of weêrstreeft!
De hand die alles voedsel geeft,
En, onbeperkt in Alvermogen,
De tranen schept in weenende oogen
Zal ze op zijn' tijd weêr op doen droogen,
Als 't eens gezuiverd hart geen leed meêr noodig heeft.

Wat dringt ge uw' God, uw' wijzen Vader,
Een voorschrift op van 't geen ge, onnoozle, niet beseft?
Hy, aller zaligheden ader,
Hy weet, als Hy de hand verheft,
ô Stervling, hoe die hand, en tot wat eind zy treft.

Gy, blind in heil en leed, onwetend
Van 't spoor dat tot Hem leidt; gy, speelbal van een' waan,
Zich alles blindelings vermetend!
Aan ijzren kluisters vastgeketend,
Waar van ge u zelfs niet tracht, niet wenscht, niet weet te ontslaan!

Gy, kind van aarde en wind, en waterbel der golven,
Wie zijt ge, stervling! ijdel niet!
Die over hand en hoofd in aardsche slijk bedolven,
De Vaderhand verbidt die u de Godheid biedt?

Of waant ge, dat uit zucht tot wreken
Zijn adem u vervolgt in grammen euvelmoed;
Verdelging stort als waterbeken,

* Mengelingen III, 51.

En jamm'ren als een regenvloed?
Dat vloek en plagen uit te spreken
Hem welbehaaglijk is en zoet?
Verbeeldt ge u dat het leed op lijden,
De pijn op foltring doelt? - Onnoozle, neen, ô neen!
De tuchtroê heiligt in 't kastijden,
De smart voert op tot zaligheên.
De traan is 't werktuig van verblijden;
De vreugde, de afkomst van 't geween.

Moedwillig in zijn' vloek vervallen,
Zag de Almacht ons der Hell' ten onvermijdbren roof.
Hem jammerden de duizendtallen,
Bestemd tot eeuwig heil, tot eindloos Jubelschallen;
En Jezus bood zich aan met borgzoen en geloof.

Verloren sterveling! uw God werd u ten broeder.
Hy leed met u, voor u, hy nam uw vloekbre schuld,
Uw gruwelstraf, uw dood, en (hemel! nog verwoeder)
Zijns Vaders wraak, op zich, was offer en behoeder,
En heeft voor u de Wet en d' eisch der Wet, vervuld.

Hy heeft u met uw God, den God der wraak, hereenigd.
De bliksem is gedoofd, de donder rolt niet meer:
Het onvermurwbre recht, het strafrecht, is gelenigd;
Uw Vader-werd uw Vader weêr!

Zijn handen storten niet dan loutre Hemelgaven,
Dan weldaân voor het kroost, Hem weêr te rug gebracht.
Hy straft, maar uit genade, en zacht.
Hy spreekt, wy siddren niet als slaven;
En, berst het aardrijk uit zijn naven,
Wy blijven 't Godgeliefd geslacht!

ô God! ô Jezus, vriend en heil der stervelingen!
Beveel het Heilgeloof dat aan uw voeten knielt!
Het daal van uit uw' schoot, van uit uw hemelkringen,
En moge ons werkloos hart doordringen.
Van niets dan aardschen geest bezield!

Beveel het, Godheid van ontferming!
ô 't Dale, en vlamme in ons het rokend vlaschlicht aan!
Verleen ons, tegen ons, uw heilige bescherming!
En, treft Ge, uit vaderlijke erberming,
ô Schenk ons d' indruk van Uw goedheid onder 't slaan

Smoor wenschen, die in 't hart zich tegen de Almacht stellen!
Leer ons den grond doorzien van dien onpeilbren poel!
De tochten, die hy op doet wellen,
In onverwrikbre teugels knellen!

Geef onderwerping aan Uw slagen! geef gevoel!
Geef ons de erkentenis van Uw weldadig doel!
En neem de zuchten aan, die uit een' boezem snellen,
Geschokt door 't rustloos driftgewoel!

ô Zalig, die het heil erkennen
Der teistring van Uw hand; niet voor heur slagen vliên;
Aan 't klemmen van Uw roede een willig harte biên;
U 's warelds toomen laten mennen,
Uw eenigwijzen wil geschiên!

Algoede! geef my dezen zegen!
't Is alles wat ik smeek in dees beklemden staat.
Een ziel, die in geen druk verlegen,
Zich nooit tot morren laat bewegen,
Maar stil, geduldig, en verzwegen,
Met lust naar uw geleide gaat!

Ik wensch me, ô God, geen tegenspoeden,
Maar zendt ze uw wil my toe, 'k verbidde uw weldaad niet.
Het hart moog zuchten, lijden, bloeden,
Uw Liefde wil mijn ziel behoeden.
Ik voel haar als de rampen woeden,
En danke Uw goedheid in 't verdriet!
1804.

's Levens lust.*

Laat ons eten en drinken: want morgen sterven wy.
I COR. XV.

Smaken wy de vreugd van 't leven!
Morgen vraagt het graf zijn buit!
't Is ons heden nog gegeven:
Morgen heeft de wellust uit!

Dartlen, zwelgen, en genieten
Is het goede dezer aard!
Wat wy eenmaal achterlieten
Is geen bloot herdenken waard!

Dronkenschap van lust en weelde,
Anders heeft het leven niet:
Wat men anders zich verbeelde,
't Is een schim die voor ons vliedt!

Smoren zorgen en verdrieten
In de feestvreugd, in den wijn!
Drinken, zwelgen, en genieten,
O dit heet gelukkig zijn!

Blijde scherts en dartle lonken,
Troetellusten van de jeugd,
Mogen ons het hart ontvonken!
Immers leeft men voor de vreugd!

Slaapt in feest- en vreugdemalen,
In den schoot der dartle min,
By het schuimen der pokalen,
Aan de borst der wellust in!

* Nieuwe Mengelingen I, 20.

Kranst het hoofd met frissche rozen!
   Gloeit uw wangen van de most!
Die den tijd verroekeloozen,
   Weten weinig wat hy kost.

Leert den weg met bloemen spreien
   Op het moeizaam levensspoor!
Zuist in huppelende reien
   Al zijn ongenoegen door!

En wanneer gy, zat van woelen,
   Van de lust verstompt en moê,
't Nijpen van den dood zult voelen,
   Lach hem dan wellustig toe!

Speel dan nog den onvervaarde,
   Breek uw feesten zingend af!
Zeg: ik had mijn deel op aarde!
   En zink vrolijk in het graf!

Ja, gewis, wy willen leven!
   Morgen vraagt het graf zijn buit!
't Is ons heden nog gegeven!
   Morgen heeft de wellust uit!

Maar dat m o r g e n , lieve Vrinden!
   Maar die stond die ons verbeidt,
Die die vreugde moet verslinden!
   Maar dat graf vol gruwzaamheid!-

Ach! daar legt het hoofd zich neder
   In een' stooreloozen nacht;
En geen ochtend wekt ons weder!
   O die peuluw is zoo zacht! -

Maar het tijdstip van ontwaken,
   Dat dien nacht vervangen zal,
En de grafkuil open maken
   Op het jongst bazuingeschal! -

Ach! dat licht wil nimmer dagen:
   't Vratig graf verteert zijn vangst.
Na de dood geen nieuwe plagen!
   In de dood geen stof tot angst! -

Maar wat kan die dood verslinden?
   Dit mijn stoffelijk gewaad!
Hoe vermag hy dat te ontbinden,
   Dat zich niet verdeelen laat?

Doch het waar volkomen sneven!
   Is uw hart daar meê voldaan?
Vraagt gy anders niets van 't leven,
   Dan geweest zijn en vergaan?

Voelt ge dan geen andre zaden,
   Die daar kiemen in uw borst?
Is het aas te zijn der maden,
   Alles waar uw hart naar dorst?

Voelt dat hart zich niet gedreven
   Naar een edeler genot?
Naar een aanzijn meer verheven?
   Naar een gants verschillend lot?

Walgt ge niet van 't nietig woelen
   In dees aardschen kring omperkt?
Voelt gy anders geen bedoelen,
   Dat uws ondanks in u werkt?

Zoudt ge u die bestemming kiezen
Tot een bloote dierlijkheid,
En gewillig dat verliezen,
Wat u beters waar bereid?

Stond de keus in uw vermogen:
Stof, of eindelooze Geest;
Zoudt ge niet naar 't duurbre pogen?
Sneven willen met het beest?

Zegt my dit, verdwaasde menschen;
En, hebt ge eens uw hart doortast,
Geeft u over aan uw wenschen!
Gaat dan, kuntge, zwelgt en brast!

1805.

Aan Europa.*

Donec templa refeceris.

HORATIUS.

Leeft zorgloos, maar verwacht het eind niet van uw lijden,
ô Volken, tot ellend gedoemd,
Zoo lang gy de Almacht durft bestrijden,
En d' oorsprong van uw leed verbloemt!

En Kruis, en Tempeldienst, en Outer wordt vertreden,
Het heilig Woord gesmaad, bespot;
De Dartelheid verpest de zeden;
En de Ondeugd roept: daar is geen God.

* Nieuwe Mengelingen I, 25.

Wat hief u tot dien top van bloei en Staatsvermogen,
Euroop, dat ge Aarde en Zee omvangt,
Het Oost in 't dwangjuk houdt gebogen,
Het Westen in uw ketens prangt?

De ontzagbre Zegevaan der strijdbre Saraceenen
Hield op uw grenzen stand, bezweek:
Medinaas maan heeft uitgeschenen;
De vlag der Siameezen streek.

Van waar (gy, Volken, spreekt!) dat eindloos zegevieren?
't Was de Almacht-zelv die voor u streed,
En, aan de spits van uw banieren,
Het aardrijk voor u bukken deed.

En thands, door ijdlen waan verdarteld en vermetel,
Betwistge, ô gruwel, nooit gehoord!
Aan de Almacht-zelv den Hemelzetel,
De Waarheid aan heur eeuwig Woord!

Zy, zou zy 't dulden? - Neen; uw bloed, by volle stromen....
Helaas, wat zeg ik? meer dan dat!
De maat der wraak ware onvolkomen,
Zoo God geen plaag dan 't zwaard bezat.

Reeds heeft de afgrijsbre pest, ten afgrond uitgebroken,
Met d' eenen voet op Kalpes strand,
De onzichtbre bliksems aangestoken,
Waar meê zy de ingewanden brandt.

Reeds treedt zy voort met onverzaadbre tanden,
Ontvolkt de Steden, en verbindt
Den geessel van de Morgenlanden
Met wat Amerika verslindt.

Weldadig Oorlogszwaard! genadig in 't ontzielen,
Wat zijt ge by dees gruwbre smet!
Zie hier by duizenden vernielen,
In eenen ademtocht verplct!

Reeds heft zy van de spits van Herkules pilaren
Het jammervoerend hoofd omhoog,
En tot aan 's IJsbeers woeste baren
Verzwelgt ze Europa met het oog.

De niet ontvliedbre Dood met al zijne ijslijkheden
Bekleedt de heup dier Razerny:
De Honger volgt haar op haar treden,
Nog gruwbrer in het woên dan zy.

Behoed ons, Hemel! - Neen! Gy kunt geen Volk behoeden,
Dat u verloochent, tergt, en hoont;
U uitdaagt en uw felste roeden!
Het eischt, dat Ge uw verschrikking toont.

Rampzaligen! van waar zoo trouwloos afgeweken?
Gy, die u-zelv' in God bestrijdt!
Gy siddert - 'k zie uw voorhoofd bleeken -
Uw hart smelt weg in zelfverwijt.

Hoe! zijt gy 't kroost van hun, die voor hunn' Heiland leefden,
Zijn kruisboom staafden in hun bloed;
Die in zijn' naam naar 't strafhout streefden,
En juichten in den martelgloed?

Helaas! een schuldige eeuw heeft trouw en huwlijkskluister
Verscheurd, en 't heilig bed bevlekt;
Het edelst bloed beroofd van luister,
En de aard met bastaards overdekt.

Ach! wat den Stamnaam draagt der Cezars en Bourbounen
Is mooglijk uit een' valschen schoot
In schendig overspel gewonnen
En de afkomst van een' vuigen Jood.

Van daar, van daar 't verval dat Volk aan Volk beweenen!
De aaloude steunsels van den Staat,
Der Helden nakroost is verdwenen
Voor een van God veroordeeld zaad.

Zie daar de vrucht der weelde en valsche schijnvermaken!
Dit leert u 't leerzaam Schouwtooneel,
ô Volken! God en plicht verzaken,
Voor zielverdervend zingestreel.

Hoe! waar de Poëzy haar hemelval deed horen,
En 't hart verheffen moest tot deugd,
Daar streelt u de ontucht oog en ooren,
En wordt de voedsteres der jeugd.

't Onnoozel maagdelijn, aan 't woelen van de tochten
Nog vreemd, nog zelfs niet rijp voor 't kwaad,
Wordt door begeerten aangevochten,
Waar by geene onschuld meer bestaat.

Haast spreiden dartle dans en wulpsche aanloklijkheden
Verhitte lust in 't gestend bloed:
Reeds kittlen zich de maagdenleden,
En tintlen van onkuischen gloed.

Op 't vrolijk bruiloftsmaal, by 't strenglen van haar banden,
Beandwoordt ze in 't ontuchtig bal
Den druk van eens verleiders handen,
Die haast haar bed beklimmen zal.

ô Zwijg, onteerde sponde, ontdek geen gruweldaden,
Niet hoorbaar voor een kuisch gehoor!
Maar neen, gy zult ze niet verraden;
Zy breken op haar voorhoofd door.

Bedorven even zeer, van eer en deugd verstoken,
Bekreunt zich de Ega harer niet;
En in een hoerenschoot gedoken,
Ontveinst hy alles wat hy ziet.

't Zij dat eens rijkaarts goud, verkwistend uitgeboden,
Hem de oneer van zijn lot verzoet;
Of laf ontzag voor 's warelds goden
Het ongelijk verkroppen doet.

Hoe! houdt er Godsdienst stand by godloosheid van zeden?
Geweten, by de lust, die 't wreekt?
Neen, de enkle troost by 't overtreden,
Is dat men Gods bestaan weêrspreekt.

Gewis! door zulk een teelt zijn Jezus kruisstandaarden
Aan Elbe noch Jordaan gevest.
Neen, 't zijn uw vaders niet, ontaarden,
Van wie u zelfs geen zweemsel rest.

Neen, dit geslacht bracht nooit op schild en beukelaren
Van Joppes overheerde ree
Den Liebaart of de Wassenaren
Ten teeken van zijn braafheid meê.

Maar moedig, tuk op eer, aan God en Kerk verbonden,
Boetvaardig by zijn oorlogszucht,
En hun, die trouw of kuischheid schonden,
Als wrekers van het recht, geducht:

Verpandden zy den plicht, der zwakheid, en d' altaren
Hun zwaard, hun eerlijk hart, hun goed!
Verbrijzelden geweldenaren,
En vielen niet dan God te voet!

ô Tijd, ô gruwbre Tijd, doet ge alles dan vervallen!
Kan niets uw wolfsgebit weêrstaan!
Ga, sloop en slecht vrij burcht en wallen,
Maar rand geen deugd, geen braafheid aan!

Vergeefs gewenscht! helaas! verbergt u, ô mijne oogen!
Ziet, ziet niet voor u, ziet niet om!
Hoe zoudt ge 't schouwspel dragen mogen:
En gy, gevoelig hart, verstom!

Der Vaadren leeftijd, reeds van oudren deugd geweken,
Teelde ons, geheel verbasterd zaad,
Om nog bedorvner kroost te kweken,
Dat in zijn gruwelen vergaat.

HORATIUS vrij nagevolgd, 1805.

Dichtkunst.*

□στιν □νθρώποις □νέμων □τε πλε□στα
Χρ□σις· □στιν δ□ ο□ρανίων □δάτων
□μβρίων, παιδ□ν νεφέλας.

PINDARUS.

Onschatbaar, ja, zijn lucht en winden,
En voor geen Koninkrijken veil,
Die ons met uitgespannen zeil
Het afgelegenst oord doen vinden:
Die d' adem koelen, die het bloed
Voor 't gistende verderf behoedt.

* Nieuwe Mengelingen II, 149.

Onschatbaar is de schoot der wateren,
Die, neveltelgen, wolkenkroost,
Op veld en akker, dorgeroost,
Den vruchtbren wasdom nederklateren,
Verkwikking spreiden, bloei, en vaag,
Op rozenbeemd en doornehaag.

Maar hoe gevoelt de ziel des braven,
Wanneer ze zich den Zang ontsluit,
Door 't klinken van de yvoren Luit
Het zwoegend harte streelen, laven!
Het hart dat leed en rampen torscht,
Of gloeit van eer- en letterdorst!

De zachte, frissche Zomerregen,
Op blakende akkers neêrgezegen,
De koele luchtstroom van het West,
In zachte golving saamgeprest;
Vereent zich in die zoete klanken. -
Als 't malsch gewemel van de lucht,
Die door 't Abeelenboschjen zucht,
En lispelt door de wijngaardranken;
Als 't lieflijk drupplend hemelnat
Op 't halfverwelkte rozenblad,
Gereed den laatsten snik te geven;
Verkwikken zy het lijdend hart,
Verslaan de branding van de smart,
Vernieuwen adem, kracht en leven,
Verheffen 't neêrgebogen hoofd:
Men voelt in haar een' wellust zweven,
Die alle wonden zalft en stooft,
En 't hart van zoete ontroering beven;
De ziel, door hare kracht gesteven,
Op donzen wolkjens opgeheven,
En d' aardschen kommer uitgedoofd.

Met kleppende, uitgebreide vleugelen,
Staat de Arend, loerende op zijn buit.
Wat Godheid zal zijn drift beteugelen? -

De tooverkracht der zoete Luit! -
Klinkt zachtjens, klinkt, ô Cythersnaren!
Gy kunt zijn woede doen bedaren,
En temmen zijn' ontstoken zin.
Ja, met den bliksem in de klaauwen,
Voelt hy zijn moord- en bloedlust flaauwen,
En sluimert by het veldhoen in.

ô Zorgen, rampen, jamm'ren, plagen,
Ook gy, ook gy vergeet te knagen,
Gy, Gieren, die de ziel doorboort!
Waar 't hart de Cyther aan kan hangen,
Daar droogen de betraande wangen,
Daar breekt een straal van kalmte voort.

Maar wie, wie zal uw snaren roeren,
ô Cyther, Godentafels waard!
Wie aan uw' toon de harten snoeren,
De zielen aan deze aard ontvoeren,
Wegtuimlende in heur hemelvaart?
Wie vliegt op Morgenlandsche wieken
De Morgenzon by 't ochtendkrieken
In 't vlammenschietende aangezicht?
Wie zal door hartbetoovrend zingen
Thands meer dan steenen, stervelingen,
Tot menschlijkheid, tot tranen dwingen,
En toonen ze in de gloênde kringen
Die d' ongenaakbren throon omringen,
De bron van 't ongeschapen licht?

Wie zal dit? - Dichters onzer dagen,
Zoo laauw, zoo kruipend als uw Eeuw!
Wat moogt ge naar de glorie jagen
Van laf, van ijdel volksgeschreeuw?
Men moge u doemen of aanbidden,
Verheft, verheft u uit ons midden,
En dwarrelt niet in aardsche lucht!
Veracht de lof, en rukt in 't steigeren,
Al wie zich aan uw zangen weigeren,

Huns ondanks met u in uw vlucht!
Houdt aller harten in uw handen!
Doorwoelt, doorwroet onze ingewanden!
Beheerscht verbeelding en verstand!
Kneedt, kneedt onze in borst met uw vingeren!
Leert van Jupijn den bliksem slingeren,
Maar zet er zielen meê in brand!
't Gemeen moog vruchtloos naar den hoogen
U starend trachten nateöogen,
't Gevoele u in 't geschokte hart!
Het ween', het lach', het gloei', het ijze
Naar dat uw zangtoon dale of rijze,
Of zink' in onbeweegbre smart!
Het haat', het minn', het zett' zich open,
Het krimp', naar 't onweêrstaanbre nopen
Der geessel daar uw hand meê zweept,
En hebb' gevoel, noch wil, noch leven,
Dan die 't uw zangtoon weet te geven,
Die 't in zijn golving medesleept!
Dit, Dichters, heet de harp bespelen
Met stouten, meesterlijken zwier!
Dit heet, voor lieflijk oorenstreelen,
De zielen aan zich-zelfs ontstelen!
Dit heet, aan 't menschlijk hart bevelen!
Dit voegt de Vaderlandsche Lier!

Zie daar de Dichtkunst in heur luister,
ô Zangers van mijn Vaderland!
Zy neemt noch banden aan noch kluister,
Noch is aan 's warelds stof verwant.
ô Durft dan op eene Eerkroon staren,
Die rijker schittert dan het goud!
Wat is een krans van dorre blaâren
Uit Tempes platgebliksemd woud?
Wat, zoo ge een kroon van valsche loveren
Voor Midas rechtbank mocht veroveren
Met wildzang die zijne ooren vleit?
Een kroon van meer dan Zonnestralen
Moet om des Dichters schedel pralen,

Met meer dan Goden majesteit.
Doch, durft ge naar dien lauwer trachten,
Leert lof en valsche blaam verachten,
Zijt meer dan wat uwe Eeuw vermag!
De roem der laatste Nageslachten,
Zie daar het geen gy hebt te wachten!
Den zegen van den jongsten dag!

Toeëigening.

Behaalt dien, gy, van 't vuur aan 't blaken,
Dat dees mijn borst nog flaauw bezielt,
En mooglijk nog weêr op zou waken,
Zoo de ouderdom met bleeke kaken
Het niet in de asch bedolven hield!
Behaalt hem, gy, die by dit gloeien
Den bloessem van uw jeugd ziet bloeien,
En door geen onweêr neêrgestormd!
Gy, boezems, voor geen slaafsche keten,
Maar voor de stem van 't vrij geweten,
En echt Bataafschen roem gevormd!
Gy, Vaderlandsche Jongelingen;
Gy, van wier hartenstreelend zingen,
Het windtjen dat uw' hof doorspeelt,
My in deze afgelegen streken,
Van schorren krekelzang bezweken,
Somtijds een toontjen mededeelt!
ô Moog, Bataafsche Zangrenchoren,
Met hoogen Dichtergeest geboren,
Geen lot van weedom en ellend
Uw zangen in het hart versmooren,
Maar steeds dien gladden toon doen hooren,
Waar aan men stille rust erkent!
Licht mocht ik in verloopen jaren
Een luttel roems op Pindus gaâren,
(Helaas, hoe weinig en hoe kort!)
Licht wilt ge nog miju late zangen
Met toegenegen hart ontfangen,
Hoe stroef en hikkende uitgestort.
Maar ach! mijn' geest den teugel vieren,

De Dichtluim voeden en bestieren,
  Door geen bezwaren neêrgedrukt;
Dit was, van d' aanvang van zijn leven,
Den droeven Zanger nooit gegeven,
  Nu troostloos naar het graf gebukt.
ô Gy, terwijl zijn dorre knokkelen
Thands machtloos zijn de snaar te tokkelen,
  Zijn stem in borst en gorgel stikt,
Vervangt zijn avond, zwart van zorgen,
Door uwen opgeklaarden morgen,
  Die al wat adem haalt, verkwikt!
ô Laat uw vrijen geest niet binden,
Maar zweeft op d' adem van de winden
  De schepping der verbeelding door!
Proeft met het moedige Arendskieken
De krachten van uw eigen wieken,
  En zoekt steeds hooger hemelspoor!
Maar leert, leert denken; leert gevoelen:
Doorschouwt het woest door een krioelen
  Der driften, meester in 't gemoed:
Leert, wat de hooggeschatte reden
Zoo willig in 't gareel doet treden,
  Waar in de drift haar draven doet!
En dan, verheft u onbedwongen;
Vergeet wat andren voor u zongen;
  En vindt uw glorie in u-zelv'!
Niet anders, echte Febus zonen,
Besteeg de Lier, die door heur tonen
De bosschen uit hunn' stand kon troonen,
  Heur plaats aan 't glinstrend stargewelf.

1805.

Het geweten.*

Hic quid aliud sequitur quam bonam conscientiam? quae etiam obruta delectat, quae conconi ac famae reclamat et in se omnia reponit, et cum ingentem ex alterâ parte turbam contrasentientium adspexit, non numerat suffragia, sed unâ sententiâ vincit. Si vero bonam fidem perfidiae suppliciis affici videt, non descendit e fastigio, sed supra poenam suam consistit. SENKCA: De benef. Libr. IV. § 21.

What Conscience dictates to be done,
Or warns me not to do,
This, teach me more than Hell to shun,
That, more than Heav'n pursue.

POPK

ô Dichtkunst, lenigster der smarten,
Beminnelijke, daal, ai daal!
Gy, zoete strookeres der harten,
Daal neder in uw rijksten praal!
Uw toon weet rotsen door te dringen,
Doet 's afgronds grendels openspringen,
En toomt den woedenden Orkaan.
De winden huilen, ronklen, ruischen!
De golven grommen, morren, bruischen,
En grimmen lucht en wolken aan!
De donder snorr', en knall', en klater'!
Uw zachte stem temt lucht en water,
Doet donderkloot en bliksem staan.

Maar gy, kunt ge ook de wroeging smooren,
Die zich in 't schuldig hart verheft?
Zal 't eêlst muzyk der Dichtrenchoren
Die ooit verdoven als zy treft?
Kunt, kunt gy, waar zy op moog stijgen,
Ook dees, dees gruwbre stem doen zwijgen,
Gy die zoo onweêrstaanbaar zijt!
Zal ook voor 't streelen van uw snaren

* Nieuwe Mengelingen II, 157.

Het stormen in de borst bedaren,
   Die zich haar euveldaad verwijt?
Doet ook die ratelende donder
Voor dit uw Alvermogen onder,
   Wanneer hy ziel en boezem splijt?

Ga, dwing gebergt en rots te luisteren!
   Gy moogt het! Laat uw tooverdwang
De bosschen aan uw tonen kluisteren;
   't Gestarnt doen reien op uw zang!
Verwin en keten woudgedrochten,
Die bosch en steenklip, dan, en krochten,
   Vervullen met hunn' schrikbren kreet!
Bezweer de blaauwgeschubde slangen
Die Ceders in heur kronkels prangen,
   En zet Natuur in barenszweet!
Laat alles naar uw klanken hooren!
De slang des boezems stopt heur ooren,
   En rust niet van heur' gruwbren beet.

Wat zijt gy, rusteloos Geweten,
   Dat nimmer sluimert, altijd waakt!
Dat, in de borst ten throon gezeten,
   Uw eigen rechtheid nooit verzaakt!
Vergeefs moog de overstelpte reden
In 't woest gareel der driften treden,
   En stemmen in heur razerny:
Door duizendduizend felle tochten
Van alle kanten aangevochten,
   Regeert gy onbelemmerd vrij,
En drijft de doemspraak van Gods toren
Het wederspannig hart in de ooren,
   In spijt van 't hevigst stormgetij'.

Zoo staat geen rots in 't woên der baren;
   Geen Ceder in het stormgeweld.
Zoo, midden in geweldenaren,
   Geen met den roem bekranste held.
De Rots, bespat met schuim der golven,

Wordt in één oogenblik bedolven:
De Ceder wankelt op zijn' voet:
De Held moog blozen om te vlieden,
En 't moordend staal zijn boezem bieden,
Hy valt en tuimelt in zijn bloed.
Maar gy, gy weet niet van te wijken;
Gy zult voor geen geweld bezwijken;
U overstroomt geen holle vloed.

ô Gy, in 't hart der stervelingen
Des Hemels Stedehouderin!
Gy slaapt door geen bedwelmend zingen
Op uw' geduchten zetel in.
Uw prikkel rust noch nacht noch dagen!
Gy zweept met onophoubre slagen!
Gy dondert eeuwig, eindloos, wraak!
Uw foltring laat zich niet verzachten!
Geen tijd kan haar geweld verkrachten;
Geen guichelspel van 't wuft vermaak!
Geen zangtoon kan uw stormen sussen,
Geen zee uw bliksemtoortsen blusschen!
Geen donders doven heur gekraak!

Ja, barste 't aardrijk uit zijn harren,
En brijzel' 't zich tot enkel puin!
Stort' 's Hemels trans met maan en starren
De siddrende afgrond op de kruin!
Laat Oost en West, en Noord en Zuien,
In saamgedrongene Onweêrbuien
Met krijschend woeden saamgehort -
Laat donderwolken en orkanen
Met losgerolde legervanen
Zich raatlend op het hart gestort -
Laat alles, alles, zich vergruizen,
En krakend door elkander bruizen;
Nog schiet het by uw stem te kort.

Nog zal in 't siddringvol rinkinken
Van 't samenploffende Heelal,

Uw stem niet min verstaanbaar klinken,
   Noch smooren onder noodgeschal.
Ja, laat de trots der stervelingen
Haar inspraak in de borst bedwingen
   En snood verbergen door 't gelaat!
Laat, laat zy in hun dwaasheid wanen,
Dat, smoort hun boezem zucht en tranen,
   Geen schuldig voorhoofd hen verraadt!
Zy hooren, siddren, zwoegen, beven,
En vloeken een wanhopig leven,
   Dat in uw foltering vergaat.

ô Onontwijkbre folterpijnen!
   ô Vlijmende angel van 't verwijt!
Hier baat noch purper noch robijnen,
   Daar gy het ingewand doorsnijdt.
Vergeefs in 't zachte dons gescholen!
Dat dons ontaart in gloênde kolen!
   Vergeefs in wijn en lust gebaad!
De wijn wordt edik op de lippen,
De wellust durft in 't hart niet glippen,
   Waar in uw schrikbre geessel slaat.
Vergeefs naar 't gruwzaam graf gevloden!
Uw stem doordringt de rust der dooden;
   Niets, dat uw wonderkracht weêrstaat!

Maar is 't alleen in donderslagen,
   Geweten, dat gy tot ons spreekt?
Alleen in stormende onweêrvlagen,
   Waar in gy euveldaden wreekt?
Neen, werktuig van de Hoogste Goedheid,
Vervult gy 't hart met hemelzoetheid,
   Dat u gehoorzaamheid betoont;
Dat, niet weêrspannig aan bevelen,
Die God door u ons meê doet deelen.
   Zijn heiligheid niet roekloos hoont;
Dat hart, waar in gy aangebeden,
Gy, beeld van Gods volkomenheden.
   Als in een' reinen tempel woont!

ô Wellust van d' oprechten braven!
   Zijn steun, zijn heil, zijn hoogste goed!
Gy zaligt geen verachte slaven:
   Gy vordert vrijheid, eer, en moed.
De Vrijheid, voor u neêrgebogen,
Verheft zich tot dat Alvermogen,
   Dat allen weêrstand slaat in band:
De moed, aan uwe toorts ontstoken,
Doet de eedle borst van ijver koken
   Voor Godsdienst, Deugd, en Vaderland:
En de Eer ontfangt geen lauwerkransen,
Omstraald met Goddelijke glansen,
   Dan, eerst geheiligd door uw hand.

Wat zie ik -? Roof, en Moord, en Slachting,
   Bedropen met onnoozel bloed!
Wat zie ik -? Oneer en Verachting,
   Die met den worm in d' aardhoop wroet!
Hoe! zy! zy plondren lauwerblaâren!
Zy drukken ze op bebloede hairen,
   Door 's Hemels bliksemvuur gezengd!
Zy trachten de Eer haar kroon te ontrukken
Door schitterende gruwelstukken,
   Die de Almacht, ons ter straf, gehengt!
Ach! 't is vergeefsch, hun hoofd te sieren,
De vloek verschrompelt hun lauwrieren;
   Zy zijn met schuldloos bloed besprengd.

Kniel, Wareld, kniel voor gruwbre snooden,
   Die 't aardrijk in hun boeiens slaan!
Vereer, vereer hen als uw Goden,
   En bid gevloekte Monsters aan!
Leer, leer, in 't stof der aard gekropen,
Om kluisters smeeken, kluisters koopen;
   Bewierook Duivels op een' throon!
De Godheid op dien throon verheven,
Kan goud, kan staat, kan kroonen geven;
   Uw laagheid zwoegt niet zonder loon.
Maar eer, en rust, en zielsgenoegen

Hunn' vuigen slaven toe te voegen,
   Verwacht dit van geen Aardsche Goôn!

Kniel echter, aan hunn' stoel geklonken!
   Dat aardrijk, dat zijn' God vergeet,
Is door Gods gramschap hem geschonken,
   Die Vorsten op den gorgel treedt.
Zijn deel is 't! laat hem dan regeeren,
Die God in 't aanzicht durft braveeren,
   En keeren kerk en outers om!
Maar nimmer zal hy 't vrij Geweten
Doen draven in zijn ijzren keten,
   Noch heerschen in haar heiligdom.
Nooit zal hy tot haar throon genaken;
Maar siddren als haar donders kraken,
   In 't midden van zijn Heldendrom.

Geweten! ach, Gy kunt belonen!
   Gy, gy alleen bezit die macht.
Verga de mensch, die Koningskroonen,
   Die Warelden, zich waardig acht.
Neen, eedler zijn wy, menschenzielen,
Dan dat wy tot die laagte vielen!
   Ons hart is aan zich-zelf genoeg.
Dat hart onwraakbaar om te dragen,
Zie daar het Godlijkst welbehagen!
   Hy miste 't, die ooit ander vroeg.
Ons loon ligt in 't getuigenisse,
Dat God ons spreekt in 't vrij gewisse,
   Wen nooit dat hart voor de ondeugd sloeg.

Laat duizenden den Christen doemen;
   Zijn hart is vrijspraak, roem, en lof.
Laat, laat hem de aard onzinnig noemen,
   Zijn glorie is in 't Hemelhof!
Hy hangt aan meening noch begrippen,
En waagt by 's warelds blinde klippen
   Zich aan geen' menschelijk' Piloot.
Wat is hem 't oordeel, 't wangevoelen

Van hun, die op geen haven doelen,
   Maar, dobbrende in hun wrakke boot,
Nu hier-, dan herwaart henendrijven,
Te vreden met het zeil te stijven,
   Al voert het in een wisse dood!

Hy volgt zijn' plicht. Dat andren peilen,
   Of, door de golving meêgesleurd,
Zich achtloos op een punt verzeilen,
   Die boeg en kiel aan splinters scheurt!
De Wijze zal zijn streek bewaren
In 't woest gehobbel van de baren,
   En streeft heur felste branding door.
Hy houdt die Noordstar steeds voor oogen,
Die nooit den zeeman heeft gelogen,
   En wijkt geen hairbreed van zijn spoor.
Laat andre starren rijzen, dalen;
Hoe hel, hoe flikkrend ook van stralen,
   Zy stellen, wie haar volgt, te loor.

Dan, daar ik klip en rots vermijde,
   Zie daar een stoute Roovrenbark!
Wijk nu, rampzaalge, wijk ter zijde;
   Die vijand is uw macht te sterk!
Verander koers en wend den steven!
Wijk uit en draai! of 't geldt uw leven!
   Uw welvaart hangt aan dit alleen! -
Ach! zal ik beide niet verliezen,
Wanneer met Oost of West te kiezen,
   Mijn kiel zich plettert op den steen?
Neen, God beveelt het, laat ons strijden,
Of, wil Hy 't, dood en banden lijden!
   Hy gaf my deze keus alleen. -

Maar armoê? ballingschap? Maar 't woeden...?
   De moordbijl dreigt op 't wraakschavot! -
Gods Almacht kan my nog behoeden:
   Zijn wil-alleen bestemt mijn lot.
Hoe! zal ik, daar Zijn wetten spreken,

Op 't aanzien van die straf verbleeken,
    En siddren voor Zijn wraaktuig niet?
Zal ijdel, redenloos vertsagen,
My 's Hoogsten bliksems uit doen dagen,
    Waar voor de schuddende afgrond vliedt?
En zal ik voor 't kortstondig leven
Eene Eeuwigheid ten beste geven,
    Die my mijn dierbre Heiland biedt? -

Maar hoor de vleistem der Sireenen!
    Zy lokken u naar 't gindsche strand:
‘Bedrukte, staak uw nokkend weenen,
    Zie hier een troostend Vaderland!
Breek af, breek af uw treurig zwerven:
Wat zoudt gy in dit jammer sterven?
    Zie hier een zachte legersteê!
Zie hier de boezems voor u blaken,
Onz' arm naar uwe omhelzing haken!
    Wat zoekt gy naar een verre reê?
Wat zoudt ge een handvol wierooks sparen?
Een enkel grein op deze altaren,
    En alles loopt uw wenschen meê!’ -

Geweten, Godspraak in ons binnenst!
    Orakel, dat geen hart bedriegt!
Van al wat machtig is, verwinnendst!
    Gy, Wachtster, nooit in slaap gewiegd!
U vrage ik, zal ik nederknielen
Met zoo veel vrijgeboren zielen,
    Voor 's aardrijks Afgod? voor 't Belang?
Of zal ik nog mijn luttel dagen
Het leed, het grievend lijden dragen,
    Het geen ik van Gods hand ontfang?
Uw vonnis moet mijn lot bepalen;
Uw licht, uw uitspraak kan niet falen;
    Voor haar zwijgt alle tooverzang.

1805

Het roosjen.*

Deh, mira (egli canto) spuntar la Rosa
Dal verde suo, modesta e virginella.

TASSO

Waar zijt gy thands, sieraad der bloemen,
Vorstin op Floraas Lentethroon,
Wie al wat ademt plach te roemen!
Waar is uw zielverrukkend schoon?

Hoe! dit 's dat lief, bekoorlijk Roosjen,
De luister van den gantschen Hof!
Ontloken voor zoo kort een poosjen!
En nu, vertrappeld in het stof!

Ach! 'k heb haar knopjen zien ontspruiten,
En lachen door 't omzwachtlend groen;
Haar reinen boezem zich ontsluiten;
Haar vruchtbre schoot zich open doen.

Hoe vrolijk hief zy by 't ontluiken,
Met zacht en zedig aangezicht,
Het hoofd van uit de doornestruiken,
En groette 't aangebroken licht!

Hoe liet zy 't hoofd vertederd hangen
En scheen van dorst en liefde flaauw;
Hoe blonk het traantjen op haar wangen,
By 's Hemels frisschen morgendaauw!

* Nieuwe Mengelingen II, 181.

Hoe moedig hief zy in de stralen
Der statig rijzende ochtendzon,
Om in hun schittrend licht te pralen,
Waar meê heur eerste leed begon!

Hoe heerlijk brak zy uit heur kluister,
En spreidde heel heur schat ten toon;
Verdubbelde van gloed en luister,
Gehuld met volle bladerkroon!

Nu dartlend, kwijnend, halfgebogen,
Verstikt zy in verliefde zucht;
Dan rijst zy moedig in den hoogen,
En giet heur' balsem in de lucht.

Nu drinkt ze in speelziek zelfgenoegen,
Den laauwen adem van Zefier:
Of luistert met wellustig zwoegen
Naar 's Bijtjens momm'lend luchtgetier.

Nu lokt zy met verstolen lonken
Den zwerver onder 't spartlend kruid:
Dan schiet zy met een dartel pronken
Van tusschen 't ijl gebladert' uit.

Het Bijtjen ziet haar teder lachen,
Haar malsche hemelreine borst:
Hy ziet haar om zijn kusjens prachen,
En tintelt van de wederdorst.

Een kusjen waagt hy op die wangen,
Een kusjen van onnoozle min!
Maar 't dartle Bietjen is gevangen;
Zy klemt het met haar blaadtjens in.

Daar woelt, daar worstelt hy in 't prangen
Dier geurige, dier malsche schoot,
En zwijmt van wellust en verlangen,
En blijft in hare omhelzing dood.

Maar neen! hy zal verrukt ontwaken,
En puurt den honig uit haar hart.
Wat kan zy, dan gelukkig maken,
Wien ze in dien zuivren boezem spart!

Rijs, Bietjen, rep uw blijde vlerken!
Verhef u! tuimel door de lucht!
Zweef over thijm en hofbloemperken,
Nog minnedronken in uw vlucht!

Stort, stort het geen gy zoets mocht gaderen,
ô Stort het in uw korfjen uit!
En gy, ô Roosjen, sluit uw bladeren,
Gy, lieve, minnelijke bruid!

Maar ach! de wellust is genoten;
De maagdelijke schoot bevrucht.
Het doel, waar voor ge waart ontsproten,
Bereikt, ô Roosjen! Zucht, ô zucht!

Nu gaat uw bladerkroon verdorren:
Nu hangt zy by uw' stengel af:
Nu zal geen Bietjen om u snorren:
Nu helt, nu zijt ge rijp voor 't graf.

Daar blaast het windtjen door de gaarde;
Zy vallen om uw wortel neêr.
Daar ligt des bloemhofs roem ter aarde!
Daar ligt des aardrijks pracht en eer!

Helaas! zy krimpen en verschroeien:
Hun zachte, purpren blos verdween.
ô Bloemtjens, ach! wat is uw bloeien!
Waar vliedt de wélke schoonheid heen!

Maar, dierbaar Roosjen, zoo vervallen!
Of liever, deerlijk overschot,
Dat eenmaal met dien naam mocht brallen,
Nu, wind en ongediert ten spot!

Maar lieve blaadtjens, hier, vertreden,
Daar, schendig van de worm doorwoeld!
Ik heb geen oogbevalligheden,
Geen dartle kus van u bedoeld.

'k Heb in uw' boezem niet gedoken,
Den honig uit uw hart gepuurd,
Uw maagdenkransjen niet gebroken,
Voor 't weinig, dat uw Lente duurt.

Neen, rimple en bleeke u 't lot der dingen,
Dat al wat luister heeft, benijdt,
Dat bloemen sloopt en stervelingen!
Uw geur verduurt en lot en tijd.

Die geur, wat immer moog verouden,
Wat storm of najaarswind verniel',
Zal aan mijn borst u plaats doen houden;
Die blijft verkwikking voor mijn ziel.

Die zal, al is uw vorm vergeten,
In 't boezemkussen van satijn,
Zoo lang ik van my-zelv' zal weten,
My dierbaar en vertroostend zijn.
1805.

'S Levens beker.*

Tenentque
Pocula tetra homines, et inumbrant ora coronis.

LUCRETIUS.

Laat smaragden en saffieren
's Levens brozen beker sieren;
Laat robijn en diamant
Schittren om zijn' gouden rand;
Laat hem roos en anemonen
Met het geurigst kransjen kroonen;
Laat de tintelende wijn
Gloeien door zijn kristallijn;

Laat hy tot den boord geschonken,
Vrolijk schuimen, dartel vonken,
En verlokken oog en hart;
Laat hy met zijne eerste teugen
't Onbedreven hart verheugen;
Ach, wat geeft hy toch dan smart!

Duizend die hem vrolijk grijpen,
Maar met harde vingers nijpen,
Breekt en barst hy in de hand.
Dan beklagen zich de droeven,
Dat zy 't vocht nog naauwlijks proeven,
Of de zoetheid ligt in 't zand.

Andren netten pas de lippen,
Of zy laten hem ontglippen,
En zy doen de zelfde klacht.
Andren, die er groots meê pralen,

* Nieuwe Mengelingen II, 186.

Laten 't nat er in verschalen,
   En verliezen geur en kracht.

Andren zwelgen! Maar met horten,
En zy plengen, druipen, storten,
   En verkwisten 't kostbre vocht.
ô Hoe zeldzaam, die ter degen
's Levens vollen beker leêgen,
   Die hem wel genieten mocht!

Doch men grijp' hem wel en handig,
   Hou hem vast, en drink hem leeg,
Ernstig, matig, en verstandig!
   Ach, wat is het, dat men kreeg?
De eerste mondvol mag dan smaken,
En de dorst ons gaande maken
   Door een soort van prikklend zoet;
't Week verhemelt' zachtjens streelen;
Lieflijk door den gorgel spelen;
   En doen maag en hersens goed.
Maar hoe zoet het eerst moog schijnen,
Al die wellust gaat verdwijnen;
   Al wat smaakte gaat er af;
Ieder teug valt immer banger;
En de nasmaak wordt steeds wranger;
   Ja, het laatst is enkel draf.

Neen, men moog om krans of bloemen
   Of om uiterlijken praal
My dien schoonen beker roemen;
   Ik, ik dronk hem, dien pokaal!
Ik, ik weet, wat wreede zorgen
In die wellust zijn verborgen
   Die zijn eerste teug ons geeft!
'k Heb in maag en ingewanden
't Zuur vol scherpte voelen branden,
   't Geen zijn zoetheid in zich heeft!
'k Ken de naweên van die teugen,
Die een oogenblik verheugen;

'k Heb hunn' nasmaak in den mond:
En mocht me iemand in dit lijden,
Van den laatsten drop bevrijden,
ô Dat waar een blijde stond!

1805.

Gezondheid.*

Omnia tecum unâ perierunt gaudia vitae.
CATULLUS.

Gezondheid, lieve Huldgodin,
ô Blijf gy, blijf ons by!
ô Wees ons, wat ons lot ook zij,
Door zee, en wareldwoesteny,
Een trouwe Gezellin!
Waar de Overvloed met blijden lach
Den kostbren feestwijn plengt;
In 't hoogste schittren van 't gezag,
En wat de Staatzucht streelen mag;
Waar jeugd en blijdschap wenkt.
Waar zorg en plicht met zachten klem
Het hart in banden sluit:
By 't ruischen van de vreugdestem
En 't klaatrend slempgeluid.
Waar 't Vaderhart van wellust vonkt,
Als op den Moederschoot
Een kleine dierbre Stamgenoot
Met dartele oogjens vleit en lonkt,
En lieve kusjens strooit,
Daar 't roosjen op zijn wangen pronkt,
En 't zachte mondtjen tooit.
Waar Licfde-zelv de wiekjens klept
Om 't rozenledikant,

* Nieuwe Mengelingen II, 232.

En 't aardrijk tot een hemel schept,
  Waar Hymen myrthen plant.
Waar, moê van 's levens lange baan,
  De Grijsheid nederzinkt,
Terwijl vernoegdheids zachte traan
  In 't zwellend ooglid blinkt.
Waar Lente speelt en argloos stoeit;
  Waar Zomer schatten gaârt;
Het Najaar van zijn wijnoogst vloeit;
Of Winter zich by 't haardvuur gloeit,
  Met pegels in den baard.
Daar is, Gezondheid, dierste schat!
  Uw heil de saus der lust,
De saus die al heur' smaak bevat;
  De zoetheid van de rust:
En 't balsemrijk Nepentheblad,
  Dat allen kommer sust.
Uw geur versterkt den bloessemdaauw
  Van Floraas Hofprieel,
De frischheid van den Lindenschaâuw;
Verhoogt muskaat en gemberklaauw,
  En Amboïns kaneel:
Ja, de alsemdrank der tegenspoed,
Gemengeld met uw tooverzoet,
Vloeit zachter dan het druivenbloed,
  En hairt niet in de keel.
Gezondheid, hoogst en eenigst goed,
Dat leed en vreugde smaken doet,
  ô Waart ge my ten deel!

1805.

Poëzy.*

‘ô Zoete zangeres van 't Woud,
Die in den lindentop uw donzig nestjen bouwt,
En van uw toovrend lied heel de aard houdt opgetogen!
Kom, ongelijkbre Filomeel,
Kom, schenk me een toontjen van uw keel,
Een toontjen van uw kunstvermogen,
Op dat ik harten roer' en streel'!’

Zoo zong in de eens zoo lieflijke oorden
Die de Amstel slingerde in haar boorden,
De Dichter, wiens verteedrend lied
De Po en Tyber deed weêrgalmen
Van onze Nederlandsche halmen,
En adel gaf aan 't Herdersriet.

Die Pausilypus top beschrijdde,
Maar 't Vaderland zijn' lofzang wijdde;
Die lauwren brak van Maroos graf;
Maar 't gorgelzoet der Nachtegalen
Ook met een blindheid moest betalen
Als 't vogeltjen zijn zangroem gaf.[1] -

Voor my! ik heb in kindsche dagen
Het Lot met beden niet vermoeid.
Wat heeft een kwijnend hart te vragen,
Waar door het bloed met weêrzin vloeit!
Ik wachtte vrucht noch bloem noch bladeren,
Maar zag den vroegen windbui naderen,
Die kiem en leven doven moest;

* Mengelingen IV, 141.

Mijn loof verdorren voor 't ontluiken;
Mijn' wasdom in het knopjen fnuiken;
   En 't aardrijk was my leeg en woest.

ô, Riep ik slechts, ô Levens ader,
   Door wien en ik, en alles is!
ô Mijn en aller schepslen Vader,
   Onthul my dees geheimenis!
ô Waarom, waarom werd het leven
Aan my-alleen ten vloek gegeven?
   Aan my uw weldaad slechts tot pijn?
ô Doe, mijn God, dit leven enden;
Of toon mijn hart in dees ellenden,
   Waartoe ik dus misdeeld moest zijn!

Mijn zuchtjen klom, en trof den zetel
   Van 't ongenaakbre licht om hoog.
Een' Engel was mijn vraag vermetel;
   Zy vond genâ in 't Heilig oog.
Een schittrend licht omscheen mijn schreden:
Ik stond van 't aardrijk afgesneden,
   En dreef in dunne en zuivre lucht:
Het aardrijk hing in zwarte dampen,
En duizend onopnoembre rampen
   Bedekten 't als een zwaluwvlucht.

Ga henen, riep een stem van boven:
   Ga heen, wees meester van uw lot!
Verkies in een' der wellusthoven
   Het hoogstbegeerlijk heilgenot.
Ga, oogst en zamel zonder ploegen
Wat de aarde voortbrengt van genoegen,
   Zoo dit uw zelfgevoel bedriegt!
My kosten kronen, weelden, gelden,
Niet meer dan 't halmtjen op de velden,
   Waar 't muschjen zich in slaap op wiegt! -

Toen zag ik lucht en zee ontvlammen.
   Ik riep - en de aarde was niet meer.

De Hemel, stortende uit zijn krammen,
Viel brijzlend op den afgrond neêr.
EEN bleef -! Het algenoegzaam Wezen,
Alleen te loven, eeren, vreezen,
Alleen de zucht des harten waard!
Ik zag: en viel aanbiddend neder,
En vond my op mijn leger weder,
Maar was bevredigd met deze aard.

Mijn oog kon thands met wellust weiden
Op wat my eerst het hart doorsneed;
In stormen weêr op kalmte beiden,
Verfrissching hopen onder 't zweet.
Ik vond mijn krimpende ingewanden
Gelenigd door de onzichtbre handen
Der zoetste Zalfster aller smart:
Gy waart het, teedre Strookeresse,
Gy, minnelijke Dichtgodesse,
Gy, sints, meestresse van mijn hart!

Uw tokkling kon my doen vergeten
Wat zintuig, wat verbeelding nijpt:
Ja, 't onheil zelfs weldadig heeten,
Waar nood en wanhoop om zich grijpt.
Gy leerdet my die Almacht danken,
Die zelfs het angstig bed des kranken
Met daauw van zegen oversproeit:
Die ballingschap en nood en lijden
Tot hemelwellust in kan wijden,
Wanneer Zijn geest de borst doorgloeit. -

Maar, Dichtkunst, edelste aller gaven!
Helaas! hoe wordt uw aart miskend!
Neen: geen aan 't stof gebonden slaven,
Waar in we uw' stempel zien geprent!
Neen, 't is geen ijdel hersenspelen,
Geen toongegalm, geen oorenstreelen,
Geen dartlen van verbeeldingskracht,
Geen zinnenkittlend driftkrioelen;

Neen, Dichtkunst is, voor 't SCHOON gevoelen:
En 't hart is zetel van haar macht!

Dit, dit gevoel, ô Hoogste Wezen,
Is door Uw hand ons ingedrukt,
En, hier Uw Godheid in te lezen,
Zie daar wat opheft! wat verrukt!
Zie daar, wat leed en tegenspoeden,
Wat pijn en lijden kan vergoeden;
Ons uit dit slijk ten hemel trekt;
En nog (by 't diep verval der aarde)
Bewust houdt van die hooger waarde,
Waarin onze afkomst zich ontdekt!

Daalt, Englen, daalt! en, stervelingen,
ô Klimt! Ja, strengelt u door een!
Ja; God, en God in 't schoon, te zingen,
Die hemel is ons beî gemeen.
In 't SCHOON, de Godheid aan te staren,
Tot Hem in vuurgloed op te varen,
Is mensch en Engel even na.
Voor God, voor Hem in 't SCHOON, te gloeien,
En in Zijn' schoot te rug te vloeien,
Is 't eeuwige Hallelujah!

1808.

Eindnoten:

1 Wellekens.

De onsterflijkheid der dichtkunst.*

Waan nooit, dat de achtbre taal der Goôn,
Dat de echtgegrepen Cythertoon
Uit Lesbische of Meoonsche snaren,
(De toon, waar 't hart zich in gevoelt)
Door 't eeuwverloop word' weggespoeld!
Verwaaie langs den rug der baren! -

* Najaarsbladen I, 87.

Die toon versterft niet in de lucht!
Die smoort niet onder 't krijgsgerucht
Van woeste saamgeschoolde horden,
Wier roê 't beschaafd Europe knelt! -
Die zal door ronklend stormgeweld,
Door kolk noch stroom, verzwolgen worden! -

Beware, als zon in 't schittrend heir,
Homeer het middelpunt der eer,
En gloor' zijn licht van kim tot kimmen!
Toch durft Ismenus fiere zwaan
De slagpen door de wolken slaan,
En klapprend naar 't gestarnte klimmen:

Toch schiet de donderende lier
Van Lesbos zanger vlam en vier,
By 't daavren van zijn forsche snaren:
Toch wringt, ook nog, de Ceesche Luit
Het oog die zoete tranen uit,
Die de eêlste wellust evenaren.

En zoo de grijze dischpoeet
De Tafelcyther klinken deed,
Omkranst met myrth en frissche rozen;
Nog aâmt de Dichter in zijn lied;
En Saffoos ader bruischt en vliet
Waar liefde en lust op kaken blozen. -

Niet slechts in Ledaas blanke spruit
Borst dartle drift zoo schendig uit,
Om vreemden dosch en praalsieraadje.
Daar was er meer dan een Heleen,
Die in eens schakers arm verdween,
En de Echtkoets offerde aan boelaadje. -

Reeds vroeger wist een wulpsche knaap
Met rozen om de blonde slaap,
Het vrouwlijk hart in 't net te vangen.
Het lichtbegocheld vrouwlijk hart,
Dat hier in slingrend hair verwart,
Daar in borduursels vast blijft hangen! -

't Was Teucer niet, die d' eersten schicht
Op Kreetschen boogstreng heeft gericht! -
Niet eens, maar meer, moest Troje bukken.
't Was Sthenelus noch Diomeed
Alleen, die fier, die waardig streed
Om 't nijdig lot zijn' roem te ontrukken.

't Was Hektor noch Deïfobus,
Die 't eerst voor d' eerbren huwlijkskus
En lieve telgjens wonden haalde,
Zijn bloed aan volk en maagschap gaf,
En voor eens wulpschen bloodaarts straf
Met eigen' ondergang betaalde. -

Voor Atreus glorierijk geslacht
Heeft de Oudheid Helden voortgebracht; -
Dan ach! vergeefsche lauwerbladen! -
Een eindloos duister dekt hun graf;
Daar vloeit geen dankbre traan op af;
Maar uitgewischt zijn naam en daden.

Ach! glorie is een teedre bloem!
Alleen de Dichtkunst geeft den roem,
Die tijd noch lijkzerk in kan sparren.
De Dichter schikt van de eeuwigheid,
En wijst, met Godenmajesteit,
Der deugd hare eerplaats by de starren. -

Verdrukt in 't dompig grafgesteent',
Van 't dankbaar nakroost onbeweend,
Wat heeft de deugd voor laf gesluimer,
De moed, voor trage bloôheid, voor? -
Wat merkte zonder 't Bardenchoor,
Den zee- of vuigen tafelschuimer? -

Maar waar, waar is die fikse hand
Die 't edel speeltuig waardig spant,
Om 't oor der Eeuwen door te dringen? -
Wie is hy, die den waren Held
Zijn' arbeid door den roem vergeldt?
Zijn weldaad, door zijn' naam te zingen? -

Dit, Dichters, eischt geen leêg geschal
Van melody of klemtoonval;
Geen ijdle zucht om roem te gaderen:
Dit vordert, by den hoogsten toon,
Den indruk van 't onsterflijk schoon,
En Heldenbloed in kloppende aderen. -

Hy maalt geen' wijze, maalt geen' held,
Wiens borst van de eigen drift niet zwelt,
Die Helden vormt en ware Wijzen. -
Wees (Dichter!) wees het geen gy zingt!
Die toon, die uit de ziel ontspringt,
Zal boven d' aardschen dampkring rijzen. -

Leer stormen, rampen, door te staan;
Den dood, niet moedig ondergaan,
Maar zegevierend tegentreden,
Met lachend, onverwrikt gezicht! -
Leer alles offren aan de plicht,
Aan God, en Godsdienst, trouw, en eeden! -

Zij de eer uw hoogst, uw eenigst goed!
Geene eer, door wisslende eb en vloed
Van weiflend volksbegrip gedreven;
Maar, boven 't wentlen van 't Heelal,
Schoon Aarde en Hemel kwam ten val,
Onschokbaar, in zich-zelfs verheven. -

Vergeefs met oefning, slaafsche kunst
Geboeld om Melpomenes gunst:
Zy wijst den wierook af dier zangeren,
Die, zelf niet grooter dan hun Eeuw,
Met zucht naar ijdel lofgeschreeuw
Het opgeblazen hart bezwangeren. -

Gelijk aan 't zilvren hemellicht,
Wiens kalm en stoorloos aangezicht
Het aardrijk troost van 't Zonnedalen,
Zoo schijnt van uit zijn hooger baan
('t Heelal begrimm' of bidd' hem aan!)
De Dichter met onwraakbre stralen.

Zoo wentelt hy zijn' loopkring rond,
En beidt den blijden morgenstond
Die 't kruipend stamellied doe zwijgen,
En uit de wrakken van deze aard
Een' toon, haar grooten Schepper waard,
In ruimer hemel op leer' stijgen.

1808.

De lierzang.*

Wat vergt gy de elpenbeenen Lier,
Bellones buldrend stormgetier
En paardgebriesch en staalgekletter?
Wat, gruwbren moord en strijdgerucht,
En tergt den donder in de lucht,
Op dat hy u de kruin verpletter'?

Dat Klioos fiere Veldtrompet
Den grond in vlam en tranen zett',
Van plasschend Heldenbloed doe roken!
Kalliope 't onbandig ros
Voor Mavors koopren Krijgskaros
In gloeiende gareelen koken!

Geen zee, geverfd met Punisch bloed,
Geen Saguntijnsche lijkvuurgloed,
Vlijt de al te weeke Cythersnaren:
Geen raatlen van den donderkloot
Door Ajax omgeworpen vloot,
Minerve in 't heilig schild gevaren.

Neen, waar Euterpes zachte hand
De Dichterlijke Luitsnaar spant,
Of Erato het hoofd laat hangen,
Daar aâmt het liefde en tederheid,
En 't traantjen dat de weedom schreit,
Ruischt lieflijk bigglend door haar zangen.

* Najaarsbladen I, 95.

Daar murmelt op der lippen boord
Geen veege bloeddorst, helsche moord,
Maar teder, maar wellustig zwoegen:
Daar golft geen veld met bloed omkorst,
Maar de aan zich-zelve ontrukte borst,
By de overstelping van 't genoegen.

Daar 't oog doorgloeid van 't vlammend hart,
Doorneveld van een zoete smart,
In heeten lonk by lonk vervonkelt;
En 't zielversmeltend lustgestreel
De zuchtjens uitperst aan de keel,
In strenglende armen vastgekronkeld.

Dan ach! wat hale ik beelden op,
Die geen besneeuwde schedeltop,
Maar 't warm gevoel der jeugd leert zingen,
Geen gorgel, pijnlijk toegeschroefd!
Hy weet, wat adem dit behoeft,
Wien verzen uit het hart ontspringen.

Dan, beter nog, ô Febuszoon,
Aan moordgekrijsch en Oorlogstoon
De weeke Luitsnaar afgewrongen,
Dan, uit de goddelijke Lier,
Met tonen zonder gloed of zwier,
De dood in 't walgend hart gezongen.

Van hier, van hier een' ijdlen zang,
Die noch de tranen op de wang,
Noch 't bloed door 't wallend hart doet bruischen!
Die ijdle woordenpronkery
Voor de Almacht neemt dier Poëzy,
Wier wet het vast gestarnt' doet ruischen.

Die Macht, die al wat is bezielt,
Waar al wat aâmt voor nederknielt;
Die (Leven, Liefde, Samenstemmen,)
De Heemlen aan haar snoeren leidt,
En Zonnen door de onmeetlijkheid
In d' Oceaan des lichts doet zwemmen!

Haar vall' wat sterflijk is, te voet!
Zy zwaai' den rijksstaf op 't gemoed,
En breidel' zin en denkvermogen!
Dan drijft en rijst en daalt en zwelt
De boezem van haar zoet geweld,
Aan sterflijkheid en aard onttogen!

1808.

De grijsheid.*

אצמת הקדצ דדדכ הכיש תדאפת תדטע
SPREUKEN XVI, 31

Boven parels en robijnen
Blinkt der Grijsheid zilvren kroon.
Wie verlieft niet op haar schoon,
Daar de rozen by verdwijnen,
Daar de lelie by vergraauwt,
Die het jeugdig hoofd beschaâuwt!

Zoek haar, Jonkheid, in den morgen
Van uw' steigerenden dag,
Dat uw hand haar grijpen mag!
Niet op 't dompig pad der zorgen;
Niet by roekeloos genot,
Zwijmelvreugde, dartle spot.

* Najaarsbladen I, 151.

Niet by ijdel zinnestreelen;
   By verhitting van den dans;
   Onder myrth of wijngaardkrans;
Waar de lusten lusten telen!
   Niet by dwaasheên, lieve Jeugd;
   Maar op 't effen spoor der Deugd.

Waan niet, dat het pad der wijsheid
   Louter doren, distel, zij!
   't Voert u door geen woesteny
Naar de zilverglans der grijsheid.
   Wat men wane, bloem en kruid
   Schieten op haar voetstap uit.

Daar zijn distels, dorenspitsen,
   Daar 't geweten wordt verkracht;
   Daar men 's naasten leed belacht;
Dorens die den boezem ritsen,
   Schoon de dartelende voet
   Ook veellicht niet zichtbaar bloedt.

Grijsheid smoort in 't zonnebranden
   Van de blakerende lust.
   Ze eischt de schaduw van de rust,
Zielerust by reine handen;
   En geen hart dat wonden leed
   Van der wroeging adderbeet.

Pas een derde van zijn jaren
   Wint verwaten overmoed,
   Offer van ontstoken bloed,
Dat en brein verteert en aâren.
   Vluchtig schiet zijn leven om,
   Weggevonkeld eer het glom.

Neen, hy zal geen lieve spruiten
Uit zijn lenden voortgeplant,
Ingewand uit ingewand,
In zijn grootvaârs armen sluiten,
Die, gewiegeld op zijn kniên,
Hem het kussend mondtjen biên.

Neen, hy voelt zijn laatste snikken
Als zijn adem hem begeeft,
En de doodschrik om hem zweeft,
Met geen' handendruk verkwikken
Door den zegen van een bed,
Van geene ontucht ooit besmet.

Godbetrouwend heilverwachten;
Kalmte van het Christenhart;
(Sta de hemel klaar of zwart!)
Stil genot by plichtbetrachten;
Hemelvoorsmaak, rein en kuisch,
Vrij van woelig driftgeruisch:

Dit, ô Jonkheid, voert uw treden
Naar die kroon waarop gy ziet.
ô Verbeur haar luister niet!
't Voorportaal van hooger Eden
Ligt, gezegende ouderdom,
In uw krans van winterblom.

1808.

De najaarvliegjens.*

Als een vijgenklomp zoo dichtjens,
Met de leedtjens en gewrichtjens,
  Poot aan pootjen vastgehaakt,
Wacht gy, teder najaarvliegjen,
Ingeslapen zonder wiegjen,
  Tot de Lentezon genaakt.

Rust vrij van uw eerste woelen.
Stel genieten en bedoelen
  Tot het rijpend voorjaar uit.
Kindschheid, ja, moet argloos spelen;
Jonglingschap moet krachten telen:
  Wee, die deze neiging stuit!

Wy, verdwaasden, wy, wy prikkelen
Tot een tijdiger ontwikkelen,
  't Ware tijdperk van de rust:
Vullen 't kinderhoofd met zorgen
Door het angstig woord van m o r g e n ,
  Vijand van de ware lust!

Wy, wy wijzen onze knapen,
In den dommel ingeslapen
  Van een h e d e n dat steeds duurt,
Op geleerdheid, rang, en schatten,
Leeren ze, in de lucht te vatten,
  En het wordt zoo hard bezuurd!

* Najaarsbladen II, 167.

Vrienden! stoort den goeden jongen,
Aan den rinkelstoel ontsprongen,
In zijn kindsche droomen niet.
Laat hem spelen, laat hem leeren;
Maar verwek hem geen begeeren
Naar het geen hy kent noch ziet.

Dwing hem niet, voor uit te loopen,
En, met boezemblakend hopen,
Aan den mannelijken dag
Dat geluk te willen borgen,
Dat men in den schoot verworgen,
Niet door drift vervroegen mag.

Dwing hem 't ongenoten heden,
Eens verwaarloosd weggegleden,
Niet wanhopig na te zien,
Als hy in de late jaren
Onherstelbaar zal ervaren
Wat een schat hy weg liet vliên.

Dwing hem niet, met natte wangen
Dan het leven aan te vangen,
Als het eind verschenen is,
En tot juist zoo lang te beiden
In een lastig toebereiden,
Dat hy 't onherroepbaar miss'.

Leer hem niet dat uur beklagen,
Dat in de uchtendstond der dagen
Al 't geschapendom verkwikt;
En de hersens af te sloven
Met der Nacht een rust te ontrooven,
Tot verademing geschikt.

Laat hem spelen om te spelen,
't Argloos hart ook argloos streelen
Met het voorwerp dat hem treft!
Laat hem leeren om te leeren,
Niet de kennis reeds begeeren,
Eer hy wat zy is beseft!

Niet zijn borst om beter kwellen,
Zonder dat hy prijs zou stellen,
Op zijn werkelijk bezit!
Stel hem in zijn kindsche pogen
Niet dat verre doel voor oogen,
Dat de hersens slechts verhit!

Laat het zaadtjen, laat het kiemen
In des aardrijks kouterstriemen,
't Zal ontspruiten op zijn tijd.
Wat toch baat het oogstvervroegen,
Zoo gy voor uw ijdel zwoegen,
Niet dan leege halmen snijdt!

Knaapjen, nuttig u die dagen,
Die gy vruchtloos weêr zult vragen,
Als gy man en wijsgeer wordt.
Al wat aardsche wijsheid gaarde,
Lieve knaapjen, schiet in waarde
By uw kinderspel te kort.

1808.

Aan de dichters.*

Als de stomme Poëzy
Op het lachend schildery,
Uit haar stouten geest ontsproten,
Leven schept en schoonheên spreidt,
Heilig aan de onsterflijkheid;
Met heur' balsem overgoten:

Als haar hand in trekken zwiert,
Die het vlammend oog bestiert;
Zonnestralen weet te mengen;
Doorzicht geeft aan wand en muur;
En de eenvormige Natuur
Wonderen dwingt voort te brengen:

Als zy op het hart gebiedt;
Tijd en afstand doet te niet;
't Vluchtig uur in banden kluistert;
't Weggevlogen wederteelt;
En de Waarheid door haar beeld
Op het sprekend doek verduistert:

Leer dan, Dichter, leer met my,
Wat de plicht des Zangers zij,
Uit haar levende tafereelen!
Zie hun eenheid af, en doel;
Geef een lichaam aan 't gevoel;
Maak uw klanken tot penceelen!

* Winterbloemen I, 74.

Als uw oog het blank albast
Van een Ledaas hals betast;
't Bloed haar kaken door ziet stralen;
't Lokjen golven op de lucht;
En den ongeboren' zucht
Uit haar boezem op voelt halen:

Als het in haar malsche borst
't Hijgen leest der minnedorst;
D' adem nazweeft op haar lippen;
In haar golvende armen hangt,
En dat vloeiend schoon omvangt,
Waar de spieren weg in glippen:

Leer dan, wat het hart beseft,
Wat zich in uw ziel verheft,
In zijn juistheid uit te drukken!
Hoe verbeelding rekt of spant;
Aan de meesterlijke hand
Hangt bezielen en verrukken.

Zweve in 't zich bedriegend hart
Lustgetokkel, doffe smart,
'k Wil met u genieten, treuren: -
Maar, stort over wat gy voelt;
'k Word van wellust weggespoeld, -
'k Voel my 't ingewand verscheuren.

Waan niet, dat van vreugd of pijn,
H o ! en a c h ! de teekens zijn.
Neen, uw uitdruk zij volkomen!
Laat tot in de minste toets
De echte stemming des gemoeds
't Hart des hoorders tegenstroomen!

Zoo 't gevoel u meester wierd,
't Zij door echte kunst bestierd!
't Zij met zwier en kracht geteekend!
't Draag het echte koloriet
Waar zich 't hart in overgiet,
By geen' zonneschijn verbleekend!

Maar dit eischt geen hartstochtkoorts;
Neen, de helle waarheidstoorts,
In wier licht de geesten baden:
Dit, een opgeklaard verstand,
Dat geen snaren nijpt of spant,
Maar des levens fijnste draden.

Vangt, ô Cythers, dezen toon!
Hy-alleen is hemelschoon!
Hy verdooft de boschkoralen!
Dit maakt Dichter, dit alleen!
Dit 's, als schilder op te treên!
Dit doet zangers prijs behalen!

Strijk', wien 't lust, de doode snaar!
Dichtkunst baauwt geene Echoos naar.
Neen, zy speelt met menschenharten;
Kneedt, doorwroet het ingewand;
Slaat verbeelding in den band;
En verhemelt pijn en smarten.

Smelt, ô oogen! boezems smelt! -
Daar die toon in 't harte zwelt,
Daar geniet men leed en weelde: -
Daar ontsluit zich al de schat
Dien de schoot dier Taal bevat
Die Natuur, der Reden teelde.

Daar daar schildert men 't gehoor;
Dringt gebeent' en vezels door;
Giet het vlammend vuur in de aderen;
Zweept en geesselt brein en bloed;
Kneedt en zintuig en gemoed;
Koel voor hoon of lauwerbladeren.

Doch waar laffe gloriezucht,
In gewaande hemelvlucht
Door verbeeldings wind geslingerd,
Saamgekleefde wieken schudt,
En, van krachten uitgeput,
Uitgerafeld koord bevingert:

Daar vergaap zich dom gemeen
Aan het piepende gesteen,
Dat in struik en boom blijft hangen;
Walgend van den hollen klank,
Van verveling mat en krank,
Hijgt ons hart naar w a r e z a n g e n .

1809.

Het Hollandsch*

Waan niet dat ik my vergete,
Voor de stem van 't harte doof!
Dat ik my te veel vermete
Op een handvol letterloof!
Neen, wie ooit mijn' naam moog noemen,
Waar mijn zangtoon prijs behaal,
(Niemand moet mijn kunst des roemen)
Hy behoort aan Hollands taal.

'k Wil hem niet in eer verkorten,
Die een stouter geest bezit:
Hollands taalschat uit te storten,
Is mijn glorie; niets dan dit.
Maar verga de vuige bastert,
Die aan Duitsche wanspraak kleeft,
En den moederboezem lastert,
Die hem Godennektar geeft!

Vloek! verachting! op 't gebroedsel,
Dat, in zwijnendraf vervuild,
Hollands edel akkervoedsel
Voor den Wendschen aker ruilt;
Hollands korenrijke dalen
Met verstikkend onkruid strooit;
En, waar roos en lelie pralen,
't Hoofd met paddestoelen tooit!

* Winterbloemen I, 94.

Dat hy vrij met netelbladen
   Zijn vereelt gehemelt' streel'!
Ons mag Ceres oogst verzaden;
   Brandt geen distel in de keel!
Varen op hun mistkarossen
   De Eikeltriptolemen rond!
Ceres drijv' haar hijgende ossen
   Steeds door Hollands vruchtbren grond!

Of, misleide Landgenooten,
   Walgt u vaderlandsche teelt?
Zie u Tempes beemd ontsloten!
   Hoort, hoe Grieksche zangster kweelt!
Snijdt u zoete veldschalmeien
   Uit het Syrakuzer riet!
Of, verzelt de herdrenreien
   Waar Amfyzus stroomnat vliet!

Ziet het geurig Oosten bloeien!
   Hoort, hoe fier de zangtoon bruischt
Waar Jordaan en Gihon vloeien,
   De Idumeesche ceder ruischt!
Brengt ook soms den schellen zwanen
   Waar de Seine roem op draagt,
't Offer van die zoete tranen,
   Waar het hart zich in behaagt!

Zoek de koets der Zanggodessen
   Waar zy woestaardy ontvloôn;
In des Tybers stroomcypressen!
   By Vaucluses minnetoon!
Geeft, geeft daar uw boezem over
   Aan die zoete melody:
En ontrooft een takjen lover
   Aan de Mantuaansche Bij!

Durft gy dan, zoo klieft de baren
  Stapt op de Albionsche kust:
Hoor daar Miltons grover snaren,
  Doch, waar Tassoos geest op rust!
Ziet den roof van Oost en Westen
  Die den Britschen Pindus siert!
Maar (zy mocht uw' smaak verpesten)
  Schuwt de lucht die om hem zwiert!

Doch, voor alles, leent geen ooren,
  Leent geen hart, aan valsch gebrom
Dat uw' maatzang komt verstoren
  Uit der Dweepzucht heiligdom.
Dompig klinkt het, dof, en knersend,
  Als uit 's afgronds hollen kuil;
Gorgelschroevend, boezempersend;
  Met een schor en woest gehuil.

Hoed u, Dichter, van die tonen,
  Vol Slavoonsche bastaardy,
Die gevoel en reden honen!
  Afschrik voor de Poëzy!
Laat uw stem bevallig klinken
  In een gladde, vaste maat;
Luchtig rijzen, statig zinken,
  Naar de pols der rede slaat!

Rolle 't woord langs zijden draden!
  Golv' de toon als 't hobblend nat!
Leer dat Midasoor versmaden,
  Dat zich Febus rechter schat!
Denk; gevoel; en vier de toomen
  Aan de drift die in u zwelt:
Maar ken Hollands taal volkomen!
  Kneed, maar doe haar nooit geweld!

1809.

Oudrenzorg.*

Hoe kleeft het hart aan eigen panden!
Hoe hijgt het naar zijn bloed!
Hoe krimpen Oudreningewanden
By 't rekken van de teêrste banden,
Als met een tijgrenklaauw doorwroet!
Natuur, van waar dat boezemprangen?
Wat schept die tranen op de wangen?
Die diepe ontroering van 't gemoed?

Rampzalig zy, die nooit beproefden
Wat Vader zijn omvat!
Die nooit die teedre troost behoefden!
Wier hart geen Oudrenangsten schroefden
Voor alles wat het dierbaarst schat!
Rampzalig by de hoogste weelde,
Wien nooit die tokklende onrust streelde,
Die tranen op de kaken spat!

Zoet zijn zy, ja, de zilte droppen
Waar in die weedom schreit.
De wijze mag zijn leed verkroppen,
Maar wie die borr'lende aâr wil stoppen
Heeft zelfgevoel noch menschlijkheid.
In haar voelt zich de ziel te leven,
In haar, het lichaam uitgedreven,
In 't louter stoflooze uitgebreid.

* Winterbloemen I, 113.

Zoo lijden de Englen by ons treuren,
En voelen voor die lijdt,
Ook zelfs eer wy den vlijm bespeuren,
Die, daar we ons nog gelukkig keuren,
Door d' argeloozen boezem snijdt.
Maar dit hun lijden is genoegen;
De hoogste lust vervult dat zwoegen,
Van aardsche wrevelzucht bevrijdt.

1810.

Pindarus.*

Hy drijft, wie Pindarus in vlucht poogt by te streven,
Op pluimen, saamgekleefd met lichtversmeltend wasch,
Alleen op dat hy 't spieglend glas
Der zee een' nieuwen naam moog geven.

Een' waterstroom gelijk, ten bergtop afgevloten,
Door regenvlaag op vlaag ontzwollen aan zijn boord,
Bruischt, stort hy onafzienbaar voort,
Uit grondeloozen wel geschoten.

Hy, Febus lauwer waard, het zij hy onbedwongen
Zich taal en woorden schept, en in een stouter maat
Den thyrs op 't koopren bekken slaat,
Van wet en teugel losgewrongen.

* Winterbloemen I, 115.

Het zij hy goden zingt, of vorsten, godentelgen,
Door wier gerechte wraak de vlammende Chimeer,
Door wie 't ontzachlijk paardmenschheir,
Zijn ras van 't aardrijk uit zag delgen.

Het zij hy ros of man, met groenbekranste hairen
Uit Elis stuivend zand in zegepraal geleid,
Met zekerer onsterflijkheid
Beschenkt dan duizend eerpylaren.

Of 't troostloos maagdelijn den bruîgom helpt betreuren,
En gouden deugd en moed en frissche heldenkracht
Ten starren beurt, en d' ijzren nacht
Van dood en afgrond weet te ontscheuren.

Wat luchtstroom steunt den zwang dier uitgebreide vlerken,
Wen Dirces fiere zwaan door wolk en ether snelt!
Wy zweven slechts langs 't bloemrijk veld
Als bijen, zoet op thijm, door Tiburs wandelperken.

Wy Dichters, die door vlijt dien stouten geest vervangen,
Aan murmlend bosch en beek in de enge vlucht bepaald,
Waar 't gonzend bietjen rond in dwaalt,
Wy zingen niet, ô neen, wy kneden onze zangen.

1810.
Na HORATIUS.

Onmenschlijkheid.*

Quam male consuescit, quam se parat ille cruori
Impius humano, vituli qui guttura cultro
Rumpit et immotus praebet mugitibus aures!

OVIDIUS.

Hy zet zijn' voet op gloênde kolen,
Bedrieglijk met een handvol asch
Bedekt; hy treedt door bloemrijk gras
Op slangen, onder 't groen verscholen;
Hy bouwt den toegevrozen vliet,
Die trouw gelooft, wat vriendschap biedt.

Wat is die ijdle klank der lippen,
Door suffende Oudheid zoo vergood?
Een naam, van z i n en z i j n ontbloot!
Een weêrgalm van de holle klippen!
Een spel van 't buigen van de lucht;
Nog minder dan de minste zucht!

Hoe! menschen voor elkander leven!
Zich offren voor elkanders best!
Hun boezem uit zijn addrennest,
Voor giftig speeksel, balsems geven!
Die bloedkuil van verraad en moord,
Wat brengt hy ooit dan gruwel voort?

* Winterbloemen, II, 29.

Ja, laat de tong der sijflende adder,
Laat de aspis van Cyrenes kust,
Uw voeten lekken daar gy rust,
Uw wonden heelen met heur zwadder!
Ja, vraag by beer of woudos heul!
Maar - menschen zijn elkaâr ten beul.

Is 't mooglijk! Wy zijn stamgenooten;
Wy, uit een' zelfden klei gebootst;
Wy, weerloos, lijdend menschenkroost,
In hulpbehoefte voortgesproten:
En - wrevel, haat, en euveldorst,
Vervult de broederlijke borst!

Wat tijgrengal, in 't hart aan 't gisten,
Vermengde een Ongeest aan den vloed
Van 't door onze aders zwellend bloed,
En broedde wrok, verraad, en listen;
Of borst met donderend geluid
In razerny en bloedbad uit?

Van waar dat woeden, dat verdelgen,
In wezens, tot den vreê bestemd;
Door de engste banden saamgeklemd?
Helaas, een tijgerachtig zwelgen
Deed, tot in 's lichaams vezeldraân,
D' oorspronkelijken aart vergaan.

Vernieuwd uit dierelijke spieren,
Uit ingewand en stollend bloed,
Verhardden lichaam en gemoed,
En deelen 't grof gestel der dieren.
Ja, 't voedsel schiep het geestendom
Tot redenlooze dierteelt om.

Des pardels bloeddorst die de spenen
Wier vocht hem zoogde, niet herkent,
En aan zijn kroost de klaauwen schendt;
De valsche moordlist der hyeenen,
Behooren 't boschdier niet alleen:
De bron is hun en ons, gemeen.

Vergroofd, verlogd, verlaagd, vervallen,
Verzonk de stervling uit zijn' kring.
Wat werd hy, de aard- en hemeling
Die hier als wareldgod mocht brallen?
't Verslindendst ondier van 't Heelal,
En vijand van het schepslental.

Men vraag dan niet: Van waar die banden
Van bloed en maagschap, afgerukt?
Van waar die roepstem onderdrukt,
Die spreekt in oudreningewanden,
Of kindrenmoedwil siddren leert
Wanneer hy 't Vaderrecht braveert?

Wat zoekt men vaders, broeders, telgen,
In 't laag verdierlijkt moordrenrot,
Wier buik hun wet is en hun god!
Wier leven kelen is en zwelgen!
Wier lichaam 't reedloos vee behoort,
Hun toegeeigend door den moord!

Of zou de ziel dat lichaam temmen,
In 't aangeschoten slachtdier vrij,
Na eens met helsche razerny
In 't schuldelooze bloed te zwemmen?
Neen, nooddruft werd uit euveldaad;
En 't hart versterkte zich met haat.

Wijk, liefde! teêrheid, wijk de harten
Dier slachters uit, van bloed steeds laauw!
Den tijger voegt de tijgerklaauw;
Geen ziel, begaan met 's naasten smarten:
Geen ziel, die alle wonden deelt,
Dan die zy tot haar kosten heelt.

Neen, zet uw' voet op gloênde kolen;
Vertrouw op de adder onder 't gras;
Bebouw de toegevrozen plasch;
Omhels den woudos in zijn holen;
Maar vriendschap, menschlijkheid, op aard!
De Godheid riep ze hemelwaart.

1810.

Bede.*

- - - Nec turpem senectam
Degere - - - - - - -

HORATIUS.

Wat zou de Dichter van zijn' God
Op aard verlangen voor zijn lot?
Waar zou zijn vurig hart om smeeken?
Geen milde veldoogst die de last
Des Weissels in zijn schuren tast,
Of wat de Zeeuwsche klei mag kweken.

* Winterbloemen II, 40.

Geen rijkbevolkte runderstal:
Geen lusthof in het Eemerdal,
Of waar de Vecht het Gein omkronkelt.
Geen elpenbeen van 't Indiesch strand,
Of goud, of hellen diamant
Waar in de zon door 't water vonkelt.

Lees druiven van den wijngaartrank,
Wien 't lot den dartlen godendrank
Op eigen heuvelen deed groeien,
Op dat hy, voor den roof van 't West,
In schitterend kristal geflescht,
Den rijkaart in den mond moog vloeien!

Trotseer' matroos in hulk of boot
Des afgronds onbetrouwbren schoot,
Om 't geen de weelde maakt van 't leven!
Verzadig' my de onkostbre beet
Van 't brood, bevochtigd met mijn zweet,
En, God, in Uwe gunst gegeven!

Maar schenk, ô schenk my rust daar by,
Benijdingloos en kommervrij!
Maar ô, behoed mijn brein voor 't dwalen,
En laat, aan 't einde van mijn baan
Mijn grijsheid, met geen smaad belaân,
Maar zonder smet, ten grave dalen.

Dit, God, dit smeekte ik vroeg en spaad!
Met kindertraantjens op 't gelaat;
By 't eerste jonglings krachtontwaren;
Dit, man; dit grijzaart; en ô Gy
Die alles gâslaat wat ik lij,
Zoudt Gy my thands tot oneer sparen!

Neen, ruk me, ô Godheid, naar het graf;
Neen, breek dit taaie leven af,
Waar geest en lichaam in bezweken;
Eer de onrust van dit wagglend hoofd,
Door zoo veel lijdens afgesloofd,
In kindschen waanzin uit moog breken!

HORATIUS van verre gevolgd.
1810.

De treurzang.*

Neen, 't is te zwellend voor mijn lied,
Ik wil Homerus speeltuig niet
Dat krijgstrompetten doet verstommen;
Zijn koorden zijn mijn hand te zwaar;
Zy eischt een min gesteven snaar,
Die instemt met mijn krachtloos brommen.

Neen, 'k ben Alcéus Cyther wars:
'k Beproefde reeds heur schor geknars
Waar oorlogsdrommen samenhortten.
Diens woestaarts ziel doorzweeft zijn Luit,
En drukt den haat, den wrevel uit,
Doch weet den moed niet in te storten.

Neen, 'k wil ook Saffoos Lier niet meer,
Aandoenlijk als mijn hart, en teêr,
Maar veel te dartel voor mijn jaren:
Zy drukte er d' echten toon der min
Met zieldoorgloênde klanken in,
Maar ze eischt een frisscher bloed in de aâren.

* Winterbloemen II, 60.

Archilochus...? ô Hemel, neen!
Waar zou het met mijn zielrust heen,
Indien ik wraak of spijt zou hooren!
Dat speeltuig voegt niet in mijn hand:
Het schuldloos bloed kleeft aan zijn' rand;
Zijn klank is wanklank in mijne ooren.

Maar gy, ô Dirces grootsche zwaan,
Wiens spoor ik langs de hemelbaan
Steeds nastaar met verbijstrende oogen:
Eens dacht ik met een stoute vlucht
U na te drijven door de lucht,
Dan ach! die waan is lang vervlogen.

En, grijze zanger van de lust,
Die moê gedarteld, moê gekust,
Uw Lier met u in rozenbladen
Begroeft! men bootst u vruchtloos naar,
Wanneer men struikelt by de baar,
Gereed in Lethes poel te baden.

Helaas! die tijden zijn voorby,
Wanneer ik in der Dichtren rij
De Grieksche speelstift op mocht nemen,
Mijn lied nu hoog, dan teder klonk,
En nooit in weemoed nederzonk,
Of alles was van smart bezwemen!

Die tijden, toen mijn vingerdruk
My 't toppunt schiep van 't aardsch geluk,
En harten op mijn' toon deed huppelen!
De keel heeft adem meer noch stem;
De hand mist juistheid, greep, en klem;
De snaar is week van tranendruppelen.

Gy, Céaas zanger, zacht van toon,
Uw snaar-alleen nog, is my schoon;
Zy stemt met dit gefolterd harte.
Uw zangtuig, dat den traan gebiedt,
Misstaat by 't rimplend voorhoofd niet,
En daauwt den balsem op mijn smarte.

ô Daar ik uwe lier bespeel,
Wat vraag ik of ik ooren streel,
Zoo ik mijn' boezem slechts ontledig'!
Waar vraagt de zangster die in 't woud
Aan de Echo haar gevoel vertrouwt,
Of 't lied des wandlaars smaak bevredig'?

Wat is 't gejuich dat om ons woelt,
Wanneer men eigen rust bedoelt,
En niet, uit trotschen waan te pralen?
De Wijze doet als Filomeel:
Hy zingt uit onbedwongen keel,
En denkt om blaam noch lofbehalen.

1810.

Wintervreugd.*

't Barre weêr betrok den hemel, en de op één gepakte lucht
Stort zich uit in sneeuw en regen:
De afgrond loeit den wouden tegen
Op het Noordenwindgezucht.

Grijpen wy 't vervliegend uurtjen, en, met ongefronsd gelaat!
Wien noch hoofd noch kniën knikken,
Mag zijn grijsheid nog verkwikken,
Die de glimlach niet misstaat.

Haalden echten Frankendaler, dien mijn kindschheid groeien zag,
Uit den vaderlijken kelder -
Haal den Xeres, frisch en helder,
Uit zijn' schuilhoek voor den dag!

Laat de gantsche wareld loopen, zoo zy wil, of zoo zy kan!
Och, de hemel zal het voegen:
Is het niet naar ons genoegen,
Naar zijn eigen wijsheid dan!

Kom! zit aan; en - licht' de Cyther alle zwarigheên van 't hart!
Blijven wy by 't oude liedtjen:
‘Ieder uurtjen zijn verdrietjen!
Nimmer vreugde zonder smart!’

* Winterbloemen II, 64.

‘Hoor eens (zong de Paardenvoeter aan zijn' grooten voedsterknaap)
Wakker zeegodinnenzoontjen!
Haast verbleekt dat rozenkoontjen
In den eindeloozen slaap.

't Lot verwacht u aan de stranden waar Scaman ders vliet zich kromt,
En het draadtjen van uw leven
Is e x p r e s daartoe geweven,
Dat gy nimmer wederkomt.

Nooit voert u de lieve moeder op haar blaauwe baren t' huis;
Wat u over 't hoofd moog hangen,
Smoor het leed by wijn en zangen
In verheugend feestgedruisch!’

Men zie HORATIUS Epod. XIII.
1810.

Aan Lyceet.*

Neen, 'k hief mijn' naam geen koopren zuilen
Geen trotsche pyramieden op,
Op wier het oog ontwassen top
De wind zijn' adem moê zal huilen,
De lucht zijn buien breken mag,
Met bliksemstraal en donderslag;
Om in hun schoot de dood te ontschuilen,
Tot d' avond van den jongsten dag.

* Winterbloemen II, 67.

Ik bind het uitzicht van mijn leven,
   Na 't duiken in de stille koets,
   Aan 't bed des Rhijn- of Amstelvloeds,
Noch 't toegejuich van later neven:
   Ik sta dien ijdlen naroem af,
   En laat niets achter by het graf.
Laat andre wieken hooger zweven
   Dan 't voorbeeld dat mijn ijver gaf!

Neen, 'k maak met onbeduidend pralen
   Geen aanspraak op de onsterflijkheid,
   Lyceet, waarmeê uw hart zich vleit.
Gy moogt haar door uw kunst behalen!
   't Is Ega, Vaderland en Vorst,
   't Is kroost en vriendschap, die mijn borst
Met teder plichtgevoel doorstralen;
   Geen blakerende gloriedorst.

Vergaan zy, die gevoelens wraken,
   Uit zulk een bronaâr opgeweld.
   'k Vergun aan de eerzucht ruimer veld:
Zy klouter' vrij langs steile daken,
   En storte, als de arend in zijn vlucht,
   Van uit een hooger hemellucht,
Om valsche donders los te braken,
   Met ijdel rommelend gerucht!

Neen, moog mijn zang slechts enklen streelen,
   En balsem druppen op één wond!
   Hun kring is my het wareldrond,
Die met my hart en inborst deelen.
   En zij' by later Nageslacht,
Zoo stijlgebrom of woordenpracht
Den Dichter ooit moet aanbevelen,
   Mijn naam, mijn zangkunst nooit gedacht!

Mijn Gade! heilig zijn die zangen
Die tranen lokken uit het hart,
Wanneer we in saamgesmolten smart
Elkander aan den boezem hangen,
En bloemschakeeren zij aan zij,
Verloren in de melody
Die we uit elkanders lippen vangen:
Daar haalt geen dartel feestchoor by!

Ja, heilig zijn zy allen braven
Wier borst voor God en Heiland aâmt,
Zich Christendeugd noch waarheid schaamt,
Maar beide met heur bloed durft staven.
En, zijn zy dan een waanziek rot,
Met God en Jezus kruis, ten spot,
Laat andren zich den roem verslaven!
De wijze maakt zijn eigen lot.

1810.

Lichaamszorg.*

Angustam, amici, pauperiem pati
Robustus acri militiâ puer
Condiscat.

HORATIUS.

Leer' 't klemmende gebrek gedwee
Verduren, tegen 't lichaamswee
In legertucht gehard van d' eersten bloei der dagen,
Die eens met onverwonnen hand
Den vijand van zijn Vaderland
Bebloede standaarts meent te ontdragen!

* Winterbloemen I, 59.

Hy wenne al vroeg aan 't ongemak,
En hebb' den hemel voor zijn dak,
Den nevel tot zijn tent, de stormen tot gespelen:
De zonnegloed verdroog' hem 't zweet;
De sneeuw verstrekk' hem 't overkleed;
De steengrond, voor matras en zeelen!

Zijn huid, verschroeid door koude en gloed,
Ontzie geen zandgrein voor den voet,
Geen dorenspits voor 't eelt der overstaalde handen!
Zijn spierkracht durf in de ijle maan
Van 't hollend ros de vingren slaan,
En breke d' ever muil en tanden!

Hy wring den vijftigjaargen eik
Zijn takken af zoo verr' hy reik',
En buig den grondstam om of knak hem van den wortel:
Ja, beuk' met wapenlooze vuist
Den woudos die de rots vergruist,
Het stotend bekkeneel te mortel!

Maar waan niet, teder opgekweekt,
In 't vrouwelijk salet doorweekt,
En onbestand voor lucht, vermoeiing, arbeid, lijden,
Daar 't lichaam aan den geest ontvalt,
In 't veld, waar de oorlogsdonder knalt,
Den sterker vijand af te strijden.

Neen, moed zij 't erfdeel van uw bloed!
Wat kan zijn hoogst gestegen gloed,
Zoo spier en zenuw faalt, dan groots, dan edel sterven?
Wat kan, daar 's lichaams kracht ontbreekt,
Het bloed dat uit uw wonde leekt,
Dan 't erflijk schild met glorie verven?

Ja, Jongling, ja, uw boezem zwelt!
Van 't edel voorhoofd straalt de Held!
Uw ziel in 't brandend oog vlamt eer en oorlogsdaden!
Uw hart gevoelt den Batavier,
Die d' eens ontzagbren Leeuwbanier
Door niets onedels zal verraden!

Ja, juichend vliegt gy in de dood,
In vlam en slachting godlijk groot,
Ja de eeuw die ons bespiedt knielt siddrend voor uw tombe.
Maar, jongling, één verhittend uur
Woedt schrikbrer dan 't kartetsenvuur;
Één nachtdaauw, dan kanon of bombe.

Één zeedamp door het gierend west
Met giften adem voortgeprest;
Één zonnestraal, op 't hoofd te loodrecht neêrgeschoten;
Een enkle neep des hongernoods;
Klinkt helden in den band des doods;
Slaat veldbloem neêr, en Legergrooten.

Dit zag, dit voelde 't edel hart
Van d' onvergeetbren Dagobert,
Die 't zwaard een vuist verschafte en mannen vormde in 't wapen:
Die grooten Karels legerstaf
Zijn zegerijke Helden gaf,
Uit Roomsche weekheid omgeschapen.

Hy zag 't, en 't edelst Frankisch kroost,
In heete middagzon geroost,
Of knedende ijs en sneeuw met ongeschoeide voeten,
Stond met de pletterendste last
Op onverwrikbre kniën vast,
Als eiken die de wolken groeten:

Of dreef in 't zandig worstelperk
De ons nu ontilbre speer naar 't merk,
En sprong in ijzren dosch, als zwevende, in den zadel:
En de oefning van de lichaamskracht,
Het onderpand van de overmacht,
Werd erf en kenmerk van den Adel.

Van daar die onverwelkbre glans,
Die 't Ridderlijk rapier en lans
Door Land- en Watertocht by Moor en Griek omstraalde;
Waar 't Nageslacht versuft op staart;
Toen 't overwinnend oorlogszwaard
Den Edelman een kroon behaalde.

Van daar, door vlam en zeegebruisch,
Zoo 't West des Heilands legerkruis
't Van schrik verblekend Oost in 't woest gezicht deed varen.
En, strijdende met lucht en grond,
Zijn' boei gaf aan den morgenstond,
Zijne asch ten prooi liet aan Barbaren.

Van daar, zoo 't ongetemde Noord
Van gruwlen rust, van roof en moord,
En 't zachter juk der wet zijn hals werd opgedrongen.
Van daar daalde onschuld, trouw en eer,
Op 't wetteloos Europa neêr,
Door Riddermoed en kracht bedwongen.

Van daar, zoo Wodans wolvenmuil
Verstomde van zijn moordgehuil,
En 't aaklig jammerbosch zijn grijzaarts leerde sparen:
Van daar, zoo 't vaderlijke bloed
Niet borrelt tegen 's nazaats voet,
By 't zaamlen van zijn luttel airen.

Wie is hy, riep met hol geluid
De ontzagbre Beltbewoner uit,
Wie is hy, die daar streeft op snelle stormwindvleugelen!
Een wolk omvangt zijn vliegend ros!
Zijn zwaard is 't zwaard des Dondergods!
Zijn arm kan Lot en Dood beteugelen!

Hy sprak, en beefde, ontfing den vreê,
Liet offermes en afgodsbeê,
En leerde onthouding, boete, en vlijt, en veldbetelen;
En juichend zag een volgend jaar,
By 't omgekeerde vloekaltaar
Het graan met gouden golven spelen.

1811.

Het tegenwoordige.*

Prudeus futuri temporis exitum
Caliginosâ nocte premit deus.

HORATIUS.

Weldadig houdt de hand van God
Het aanzicht van het nakend lot
Met ondoorzichtbre nacht omgeven.
Belachlijk is, wie beeft en vreest,
En onweêr in de wolken leest,
Die mooglijk schaadloos overzweven.

* Winterbloemen I, 66.

Zie, wat het werklijk uur u biedt!
Erken, gebruik het, en geniet,
En grijp, en val het in de wieken.
Het tijdstip dat men eens verloor,
Wat stelt het zijn' verkwister voor,
Dan 't in den dop verworgde kieken?

Neem, neem u 't heden dan te baat!
De rest, men noeme 't goed of kwaad,
Vloeit aan en af als vlotte baren,
Die nu, by 't geeslend springgetij,
Met opgestookte razerny,
Dan, kalmen vloed, hun peil bewaren.

Verheff' zich de opgezwollen stroom,
En rukk' den wortel met den boom,
Met hut, en stal, en veldbezieling,
(Daar berg en woud, van angst vervuld,
Der lucht den doodschrik tegenbrult)
In zee, en afgrond, en vernieling!

Wat nood? Gelukkig is hy steeds,
Ontrefbaar voor den prang des leeds,
Die daaglijks, met gerust geweten,
Zich-zelven zegt: ik heb geleefd.
Die is, wat ooit de toekomst geeft,
Voor 't grillig Lot te hoog gezeten.

Ja, maak zich heldre zonneglans
Of onweêr meester van den trans;
Geen God ontrooft my 't blij voordezen.
Wat is, zal niets te niet doen gaan,
Wat was, zal steeds voor my bestaan;
En ik, my-zelv' genoegzaam wezen.

aant. Fortuin, die met heur gaven speelt,
En 't altijd nijdig harte streelt
Met schatten in den wind te strooien,
Neem, geef, en toone in goed of staat
Nu d' een', dan d' ander 't wuft gelaat
In lachende of vergrimde plooien!

Bestendig zij zy, 'k dank haar gift:
Maar, schudt haar de ongestuime drift
De rappe vleugels aan de leden,
Ik geef haar gaven weêr met vreugd,
En wikkel me in mijn eigen deugd,
In plaats van purpren staatsiekleeden.

Ik doe, hoc mast en takel gier',
Geen ijdle beê aan 't Lotbestier,
Noch tracht voor ram of loeiende ossen
Den roof van Oost- of Westerstrand,
Waar aan zich 't dwaas gemoed verpandt,
Van 's Hemels ongunst in te lossen.

Neen, werp' hy goud in 's afgronds schoot,
Ik zal met waterdichte boot,
Gerust in 't bruischen van de vloeden,
Op Pollux leidstar, dwars door zee,
Naar de eenmaal my bestemde ree',
De blijde rust in de armen spoeden.

HORATIUS vrij nagevolgd.

1811.

Weldadigheid.*

Nullus argento color est avaris
Abdito terris.

HOR

Het goud, het zilver, heeft geen luister
In 't vratig ingewand der aard,
Ten zij, van uit het nijdig duister,
In 't oog der zon gebaard.

Wat gaat ge zwanger van metalen,
Natuur? wat arbeidt ge in de nacht?
De glans behoort, waarmeê zy pralen,
Aan die ze in 't daglicht bracht.

Houweel en smeltkroes die 't bereiden,
Verheffen 't zilver tot zijn eer;
Maar milde handen die 't verspreiden,
Dien dankt het eindloos meer.

Geen goud om 't hoofd van Warelddwingeren
Treft eedle boezems met ontzag,
Maar 't geen, gewandeld door de vingeren,
Van weldoen tuigen mag.

Geen Vorstenwapens of banieren,
Geen letter-, koord-, of parelrand;
De teekens die het geldstuk sieren
Zijn, 't slijten van de hand.

* Affodillen I, 115.

Waar 's aardrijks roof toe opgegraven,
   En 't leven in zijn recht verkort,
Indien gy 't, goud- en zilverslaven,
      Op nieuw in d' afgrond stort?

Neen! blinke 't, steeds vernieuwd in waarde,
   En voere 't, over 't wentlend rond,
Den hongrende aan het eind der aarde
      De nooddruft in den mond!

Weldadigheid! by u zijn schatten,
   En waar ge in 't menschlijk hart gebiedt. -
Wat 's Grijpaarts koffer moog bevatten,
      Bestaat voor 't menschdom niet.

Hem volgt der Nageslachten zegen,
   Wiens hart van broederliefde blaakt,
En 't geen hem vlijt of lot verkregen
      Der menschheid vruchtbaar maakt.

Maar vloek op 't hoofd der Geldgriffoenen,
   In 't stof gebogen voor hun goud;
Wien, wakende by hun miljoenen,
      De honger wakker houdt!

Wien de angst het dons der zwanenpluimen
   Tot doornen kneedt in 't slaaploos bed,
Daar elke wind die 't meir doet schuimen,
      Hun ziel in stormvlaag zet!

Hy is niet groot, wiens ijzren kassen
   Den Weissel kluistren by den Taag;
Golkonda op Brazieljen tassen,
      In wisselende laag:

Maar groot is hy, en 't lot te boven,
Wiens oog geen berg van goud verwrikt;
Wiens hart geen leed de rust kan rooven,
Geen doodsgevaar verschrikt!

1813.

Onsterflijkheid.*

Ne forte credas -

HORATIUS.

Gelooft gy 't, dat de schrale tonen
Die de altijd kwijnende Amstelzwaan
Op de ongestemde Luit mocht slaan,
Zijn naam van 't stervenslot verschoonen? -
Mijn dierbre Vrienden, vleit u niet;
Onsterflijkheid eischt hooger lied.

Zoo de eerste zetel is beschoren
Aan d' eenig Godlijken Homeer,
Alcéus derft geen plaats van eer
In Febus schittringvolle Choren:
Ook daar verstoort de filomeel
Geen min welluidende orgelkeel.

Nog stroomt de gloed van Saffoos aâren,
Nog, 's Tejers dartelende lust,
Door 't golven van geen tijd gebluscht,
Uit beider ongelijkbre snaren,
En ademt vreugd of teedre min
Aan de opgetogen harten in.

* Affodillen I, 137.

Ook Céaas Zangster, moê van treuren,
Weet, door der eeuwen afloop heen,
Met tooverzang van stroef geween
De stugste boezems op te scheuren:
En Pindarus verheven vlucht
Roeit nog, bewonderd, door de lucht.

Van d' echten Dichtrengeest doordrongen,
Heeft Vondels onnavolgbre Lier
By d' eens weêr vrijen Batavier
Voor geen vergetelheid gezongen:
En Vondels kunstzoon, stout als hy,
Ontziet geen aanslib van het Y.

Zou teedre Poot, zou...? IJdel vragen!
Hun lofgalm streeft van reê tot reê
Langs de immer ondoorstreefbre zee,
Op gloriewieken rond gedragen;
Wier luit als Poots, als Vondels klonk;
Wier hoofd met hun lauwrieren blonk.

Maar ik? - Wanneer mijn Lente bloeide,
By 't weemlen om des Pindus voet,
Wanneer by 's levens morgengloed
Mijn ader onbekommerd vloeide,
Dacht mooglijk mijn verblinde waan
Het pad des bergtops in te slaan.

Toen schemerden de lauwerbladeren
Den zwakken jongling voor 't gezicht,
Gedurig op hun glans gericht;
Toen dacht hy voet voor voet te naderen,
En bromde met zijn doffe snaar
Der Grieken hemeltonen naar.

Toen dorst hy meê naar palmen dingen
In 't renperk van de Poëzy,
En huppelde, wie kroop, voorby,
Met Dirces luchtzwaan na te springen;
Ja sierde, van het juichen doof,
Zijn schedel met het zegeloof.

Maar 't is de Wintersneeuw der jaren
Die 't bruischend bloed en koelt en stilt,
Als 't hart zijn krachten heeft gespild.
Die zoete droomen zijn vervaren;
'k Gevoel my, hef mijn oogen op,
En zie geen doorweg naar den top.

Doch laat my kruipen, ô mijn Vrinden!
Één voetpad weet ik: Naar het graf.
Dit vinde ik zeker op mijn staf;
En, moge ik daar de rust slechts vinden,
Vergeten zij mijn naam en lied,
Onteer' hy slechts mijne afkomst niet!

1813.

De dwingeland.*

Wat Helspook drijft, ô Dwingeland,
Haar vlammen door uw ingewand,
Die hart en brein verzengen,
Om eeuwig bloed te plengen?

Wat voegt gy scepterstaf by staf,
En spoelt ze met die stroomen af,
Als konden plasch by plasschen
't Geroofde zuiver wasschen.

Of, wat uw grenzen uitgezet
Ten koste van Verbond en Wet,
Op dat ge zelf zoudt vragen
Wie al, uw banden dragen?

Wat is het of uw stoute hand
Den Oby bindt aan Moorenland,
En onder uwe toomen
De Nijl en Iber stroomen?

Of heet het, Koning zijn en Vorst,
Wanneer men kroon op kronen torscht,
En 't wrakke throongevaarte
Doet buigen van de zwaarte?

Ach! 't is het bloedig purper niet
Dat plooiend van uw schoudren vliet,
En op de zeteltrappen
Uw voet omknelt in 't stappen:

* Nieuwe Uitspruitsels, 109.

Het is geen flonkring van gesteent'
Die 't kronengoud zijn luister leent;
Geen lijfstoet van trauwanten,
Die uw banieren planten:

Het is geen woeste blik vol smaad,
Waarin het Koning zijn bestaat;
Geen trotsch vermetel brallen
Op duizend duizendtallen.

Hy, hy-alleen is Vorst en groot,
Die heerschenszucht in banden sloot,
En, boven 't lot verheven,
Van wenschen weet noch beven.

De Deugd, de Wijsheid slechts, maakt rijk;
Geen koffers, zwaar van blinkend slijk,
Gesteent' of zijwormdraden;
Geen schuren, vol geladen.

De spade graaft, in 's afgronds buit,
Geen rust voor 't hartezwoegen uit;
Fluweel noch hermelijnen
Verzachten boezempijnen.

De kanker die in 't binnenst knaagt,
Wordt door geen hofgevlei verjaagd,
Van die aan 's meesters voeten
Zijn staat, zijn voorspoed groeten.

Hun juichen vull' hem 't kittlig oor,
En daver 't praalgewelfsel door;
Vergeefs als God gehuldigd
Dien 't zelfgevoel beschuldigt.

De vloek van die gedwongen bukt,
Van al wat de ijzren scepter drukt,
   Weêrklinkt met aaklig huilen
   In 's boezems moordholkuilen.

De Rijksgrens, eens door 't zwaard verwijd,
Is eindloos bron van nieuwen strijd,
   En staâg (om 't rijk te dekken)
   Nog verder uit te strekken.

Elk offer, aan zijn trots geslacht
Tot staving van geroofde macht,
   Ontvredigt den Verheerder,
   En eischt er telkens meerder.

Voor hem is bondgenoot noch vriend!
Geen arm, die hem trouwhartig dient,
   Van haters ingesloten,
   Zijn gunst- en dischgenooten!

En, blinkt geen zwaard hem boven 't hoofd,
De Wraak die dwinglandschedels klooft,
   Zweeft om hem langs de wanden
   En wenkt met duizend handen.

Zy schemert hem voor 't woest gezicht,
Ook als hy op de sponde ligt,
   En hoofd en oogleên neigen,
   Met mommlend strafbedreigen.

Dan steekt de donzen zwanenpeul;
Ontzegt de sluimer troost en heul,
   En vliedt voor de ijsbre nepen
   Van, elk onzichtbre, zweepen.

Zoo ligt ge, Dwingland, in uw koets,
Daar 't rooken des vergoten' bloeds
Vast steigert naar den hoogen,
En opklimt voor Gods oogen.

Ja, trotsch en zwelg! Verheer en moord!
Maar vrees! 't Ontzachlijk uur rukt voort,
Dat de aarde recht verschaffen
En 's warelds beul zal straffen.

Een oogwenk nog, een dag misschien,
En 't zal uw val volkomen zien.
God lof! ik zie hem zuizelen -!
Daar spat zijn stoel in gruizelen!

1813.

Dichtrenvlucht.*

- Meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falsis tenoribus implet,
Ut Magus.

HORATIUS.

Onwraakbaar zijn, ô stervelingen,
Is vreemd aan 't geen deze Aard bewoont.
't Is boven Maan- en Starrenkringen,
Dat de Almacht haar volmaaktheid toont.
Daar spiegelt ze aan heur eigen luister
Zich-zelve in 't vlekloos aangezicht;
En 't weemlend aardrijk wijkt in 't duister,
Omneveld met zijn zonnelicht.

* Affodillen I, 123.

Wie onzer zal zich dan vermeten,
De Dichtharp ooit volmaakt te slaan?
Wie voelt geen prang van de Aardsche keten?
Wien trekt heur log gewicht niet aan?
Helaas! men poogt zich op te beuren,
Staart scheemrend op een hooger trans:
Het oog dringt door; de neevlen scheuren!
De ziel verliest zich in den glans!

Daar steigert zy met stoute vlerken,
En klapwiekt reeds in ruimer lucht!
Wie zet haar drift, haar ijver, perken?
Wie, palen aan haar hemelvlucht?
Ach! naauwlijks van den grond geheven,
Gevoelt zy d' ijzren kluister weêr,
En, uit haar vaart te rug gedreven,
Stort ploffende en wanhopig neêr.

Ach! is in 't lage slijk te wroeten,
Ons noodlot dan, ô sterflijk kroost!
En mogen wy die dorst niet boeten,
Die steeds onze ingewanden roost?
Helaas! het vocht beroert de lippen,
Het sappig ooft den dorren mond;
Maar 't ooft zal hand en tand ontglippen,
Het water, zinken naar den grond!

Gelukkig hy, wiens zelfbehagen
Zich met den ijdlen roem vernoegt
Van in dien renkring rond te jagen,
Waar zich de wareld dood in zwoegt!
Hy waant in vrije lucht te zweven,
En voelt gareel of teugel niet;
En meent een loopbaan op te streven,
Die 't aardrijk met verbazing ziet.

‘Ziet (zegt hy), ô mijn Tijdgenooten,
Wat stoutheid, moed, en kunst vermag!
Zoo draaft men met de Lettergrooten!
Bewondert, juicht, en toont ontzag!
Hoe voel ik 't moedig harte hijgen!
Hoe duizel ik van zulk een vaart!
Dat heet ik naar 't gestarnte stijgen!
Dat, zweven buiten 't oog der aard!’

Ach! dank den blinddoek om uw oogen,
Onnoozle, die dus zege kraait!
Dank dien 't bedwelmingvol vermogen,
Waardoor de waan uwe eerzucht paait!
Wy zien u kruipen, opstaan, hinken,
Door d' eens u afgepaalden kring,
En van vermoeidheid nederzinken.
Zie daar uw kunstvlucht, sterveling!

ô 't Zegt zoo weinig, rond te zweven,
Om zuizlend, machtloos, neêr te slaan!
En, kan dit recht op lauwren geven,
Welaan! ik ook, ik treê ter baan.
Maar neen! ook andren meê te voeren
In welk een engen kring men zwier',
In dezen hart en bloed te ontroeren,
Bestaat des Dichters eerlauwrier.

Sleep, sleep my in 't bedwelmend zuizen,
ô Dichter, in verwarring rond!
Doe, doe my 't bloed in de aadren bruizen,
En rake ik met u, aard noch grond!
Doe my die zielsverbijstring voelen,
Waarin gy me aan my-zelv' ontschaakt!
Doe drift door driften heenkrioelen;
En 'k ben, het geen gy van my maakt!

Dan zwijgen zelfbesef en reden;
Dan waan ik, aan uw hand geleid,
Met u de wolken op te treden,
En zweve in hemelzaligheid!
Dan, ja, geloof ik aan uw vliegen,
En dank u voor dien zoeten waan!
Maar, die mijn reden wil bedriegen,
Moet eerst mijn hart in banden slaan.

1814.

Zeevaart.*

Illi robur et aes triplex
Circa pectus erat.

HORATIUS.

Gewis, hem was de ontrefbre borst
Met zevendubbeld staal beslagen,
Die 't eerst zijn kiel den golven wagen,
Zich-zelv' der kiel betrouwen dorst!
Hem immers was het rustloos draaien
Van 't rijkgestarnde firmament,
Hem Arktos en Boötes zwaaien
In wet en omloop niet bekend.
Hy wist geen' wind in 't zeil te binden;
Hy op den mateloozen plasch
Het Hemelstipjen niet te vinden,
Het geen hem onbedriegbaar was.
Hy kende Hondstar noch Pleiaden,
Noch 't wapen dat Orion drilt,
Wanneer hy, moê in zee te baden,
De schouder uit de golven tilt.
Hy wist van koers noch streek te houen,
Noch 't reven van 't gespannen doek;

* Affodillen II, 89.

Maar zeilde met een blind vertrouwen,
Onwetend naar wat wareldhoek.
Zijn hand vergat het roer te stieren;
Zijn oog herkende baan noch spoor;
En ijslijk klonk het buldrend gieren
Des woesten stormwinds in zijn oor.
Ja, ijslijk hief de rug der baren
Hem op 't van gramschap schuimend zout,
Als stond hy 't open in te varen,
Dat god en mensch gescheiden houdt.
Ja, ijslijk zag hy uit de starren
Des afgronds bodemloozen muil
Zich tot den navel opensparren,
En tuimelde in den waterkuil.
De Geesten staarden uit den hoogen,
De monsters, uit den hollen vloed,
Hem aan met onverzadigde oogen,
En beefden voor zijn dollen moed.
Men zegt, die Macht die lucht en wolken
Gebiedt, en in de nevels woont,
Betoomde 't woên van wind en kolken,
Dat zoo veel stoutheids wierd verschoond.
Zy deed zijn boot de blinde klippen,
De rots die tot den hemel stiet,
Geveiligd langs en over glippen,
En 't onweêr trof zijn stengen niet.
De bliksem snorde langs zijn zijden,
Of slingerde door 't trillend wand,
En 't tweelingvuur der noodgetijden
Hield waakzaam by zijn masttop stand.
De Tritons zagen 't vreemde wonder,
En schoten uit hun waterslot,
En vingen 't ranke schip van onder,
Op 't gunstig wenken van hunn' god.
Het woeste Noorden werd gebonden,
't Onstuimige Oost in boei gekneld,
En 't zachte Westen uitgezonden,
Van 't zoete Zuiden vergezeld.
Daar gleed, met wieken, zacht gezwollen,

Het snelle vaartuig door het nat,
En scheen langs glooiend zand te rollen,
Met zilvren avonddaauw omspat!
Daar bracht het van Euripus strooomen
De wasch en honig van Hymet
Aan de oevers die Scamander zoomen,
En ging in Xanthus vloed te wed.
Maar wy, wy durven stouter zeilen;
Wy, op 't onmeetbre wareldruim
De diepte van den afgrond peilen
Door 't ijslijk brandend waterschuim;
Wy weten wind en storm te teugelen,
En breidlen ze als 't onbandig ros;
Ja, biên met duizend linnen vleugelen
De kracht der Elementen trots.
Wy stieren 't schip den dollen winden,
Den Noodorkanen in den mond,
En weten 't donkerst spoor te vinden
Waar de Almacht oog en handen bond.
Wy merken op den rug der vloeden
't Gestarnte kring en standplaats voor,
En waar het tragen mag of spoeden;
En 't stelt ons voorschrift niet te loor.
Wy sluiten van des warelds boorden
Den afstand in zijn vaste maat;
En streven door de nacht van 't Noorden
Op wieken van den dageraad.
De koopren boeg ploegt nieuwe kringen
Om 's aardrijks onomvatbren bol,
En legt den Tegenvoetelingen
Europaas schatting op en tol.
Vergeefs heerscht van haar zilvren wagen
De Nachtgodes op 't deinend nat,
Laat springvloed los en wintervlagen,
Of trekt een sluier om haar pad.
Zy ook, en de omloop van heur assen,
Moet, midden in haar vrije vaart,
Op 't voorgebakend renspoor passen,
En waagt geen handbreed buitenwaart.

De wind blaast boeg en zeilen tegen;
De vloed, de stroom, de lucht, weêrstaan:
De kunst, verzekerd van de zegen,
Bruischt tegen wind en stroomen aan.
ô Hemel, wat ontzettend wonder!
Zijn menschen maaksels van uw hand!
Ze ontwiessen u en uwen donder,
En slaan uw schepping in hunn' band!
Hoe, 't krachtloos, nietig, hulploos wezen,
Dat wriemlend omkruipt langs deze aard,
Tot zulk een' overmoed gerezen,
Waar 't Geestendom zich blind op staart!
Wie heeft het dus aan 't stof ontheven?
Wie tot die hoogheid opgevoerd?
Wie, om de starren door te streven,
Zijn' geest die vleugels aangesnoerd?
Wie steunde hem, als 't aadlaarkieken,
Van uit zijn laag en dierlijk nest,
Op de eenmaal aangeschoten wieken
Door 't hem niet eigen luchtgewest?
Wie gaf hem moed, zijn kracht te vieren
En op te steigren boven 't slijk?
Wie, oordeel om zijn vlucht te stieren,
Door 't hem geheel onkenbre rijk?
Daar valt hy, ach! hy tuimelt neder; -
Maar de eerste poging is verricht.
Hy siddert; maar herstelt zich weder;
En 't eens beproefde wordt hem licht.
ô Oefning, arbeid, vlijt, vermeten!
Wat's kracht, dan 't geen door u het wierd?
Te doen, te kennen, en te weten,
Maakt Englen van het zwakst gediert'.
Verstand, ô vonk van Hemelluister!
ô Licht, of vatbaarheid voor licht!
Gy, ook waar ge omtast in het duister,
Nog zeekrer dan het helst gezicht!
Gy, schijnsel waar 't Heelal in spiegelt,
En de Opperbouwheer die het wrocht!
En gy, die 't hart in donsjens wiegelt,

ô Hoop, ons eeuwig vast verknocht!
Gy slaat uw zusterlijke banden
Om 't eeuwigrusteloos gemoed,
Waarin de ondoofbre vonken branden
Van zucht naar meer, naar hooger goed.
Gy schept ons moed, door moed, vermogen
Om stouter paden in te slaan;
En de Almacht ziet het duurzaam pogen
Met oogen van genoegen aan.
ô Aller wezens bron en ader,
Alleen volmaakt, en wijs, en groot!
Zie neder, ô weldadig Vader,
Op dees voor ons bestemde kloot!
Zie neder op ons, stervelingen!
Brei kennis, brei verlichting uit!
Verwijd de nog beperkte kringen
Wier omtrek onzen geest omsluit.
Maar voer ons op geen wasschen pennen
Door 't ijdel der verbeelding rond.
Geef, geef ons een waarachtig kennen;
Geen waanziek hoofd of stouten mond!
Voor alles, leer ons U genaken,
U, eenig waarheid, eenig goed:
Ons-zelv' en wat wy zijn, verzaken,
En samensmelten met uw' gloed!

1814.

Filozofen.*

Zwijgt, vermeten redetwisteren
Met uw wetenschap van gisteren,
  Daar gy zóó veel op vertrouwt!
'k Heb met u de zelfde reden,
'k Heb de zelfde vatbaarheden,
  Waar gy al uw heil op bouwt.

Maar die reden, zoo volkomen
Als zy voorkomt in uw droomen,
  Geeft my, zelfs, geen schemerlicht!
Leert my nooit de wet verklaren,
Die het hart my doet bewaren,
  Als een wellust, als een plicht.

Ja, zy weet van uit te pluizen,
Raaskalt, dat my de ooren zuizen;
  Maar wat zegt, wat doet het uit?
't Is, gedachten samenlijmen,
Woorden op elkander rijmen;
  't Zijn, geluiden voor geluid.

Leert my, zonder onderstellen,
Slechts van een tot twee te tellen,
  En verzekert my mijn ZIJN.
Toont my met vereischte klaarheid,
Wat het kenmerk is der waarheid,
  En verlost my van den schijn.

* Nieuwe Uitspruitsels, 99.

Heb ik lang geredekaveld,
Tijd en ruimte weggesnaveld,
   Uit is 't met mijn gantsch verstand:
Zoo ik denken wil of praten,
Moet ik 't al weêr binnen laten,
   Wat gy uit mijn hersens bant.

Neen, ik hou niet van die reden,
Door waanwijsheid aangebeden;
   Luchter, maar van licht ontbloot.
'k Vraag verlichting in het donker,
Maar geen spel van straalgeflonker,
   Dat den schemer slechts vergroot.

Reden! spel van 't zinvermogen,
Die, door 't uiterlijk bedrogen,
   Namen steeds voor zaken neemt,
En, afhanklijk van die dwaling,
Nog van eigen lichtbestraling,
   Eigen kracht van denken teemt!

Zulk een reden zal beslissen
Van de Godgeheimenissen,
   Daar zy nooit een zwenk van zag! -
Die in dichte kerkerwanden
Blindlings omtast met de handen,
   Zal beslissen van den dag! -

Neen, mijn hart erkent een Waarheid,
Die niet afhangt van uw klaarheid,
   Valsche spiegel zonder trouw!

In mijn ingewand gedreven,
Zal ik haar getuignis geven,
   Wie haar ooit miskennen wou.

Neen, de wet ons voorgeschreven
In dit onvolkomen leven,
   Hangt aan redens inzicht niet.
'k Voel haar in mijn boezem spreken,
Haar verzuiming op mij wreken;
   God is 't, die in haar gebiedt.

God, die om zijn schepsel zwevend,
Aldoorstralend, alomgevend,
   Niets zich-zelven overlaat,
Stelde 't aan geen blindlings woelen;
Maar een innig zelfgevoelen,
   Scheidt het weldoen van het kwaad.

't Harte drijft ons tot beminnen.
Zelfverzaken, zelfverwinnen,
   Mededeelen is genot.
't Gruwt van haten, heilverstoren,
En, tot hooger kring geboren,
   Haakt het brandend naar zijn God!

't Is alleen de valsche Reden
Die, met Gods bestel t' onvreden,
   Dus Zijne inspraak wederstreeft,
En in de oorzaak waant te dringen
Van het geen ons, stervelingen,
   De Almacht ingegriffeld heeft.

Zy is 't die, met ijdel schiften,
Drift in weêrspraak brengt met driften;
   De uitspraak van het hart verstoort;
En, de roepstem van 't geweten,
In dien warstrijd doofgekreten,
   God ten hoon, baldadig smoort.

Zalig, die onnoozle dagen,
Toen men, zonder redenvragen,
't Hart slechts hoorde, vol van God!
't Was, het goed en kwaad te zoeken,
Dat de dood en alle vloeken
Heeft verbonden aan ons lot.

1814.

Morgenstond*

Reeds glimt de wentlende oppertrans
Des Hemels met verflaauwde glans
En dun gezaaide lichten;
De nacht trekt reeds haar lampen in,
Vervoogd van Febus hofgezin;
En damp en nevels zwichten.

Nu stuift de zilvren morgenstar
De wielen van den zonnekar
Vooruit op rappe voeten,
En daagt het blinkend morgenrood,
Nog sluimrend in der baren schoot,
Den dagmonarch te groeten.

De Noordbeer, schuw van Tethys plasch,
Bekloutert 's warelds stillen as,
Ontsprongen aan zijn wachter:
De dagschrik maakt zijn leden vlug;
Hy tuimelt over hals en rug,
En sleept den tuchtknaap achter.

* Nieuwe Uitspruitsels, 68.

Nu noopt de Titan, rijk van gloed,
Zijn blaauwe rossen uit den vloed,
   En rent den slagboom open:
Zijn glans verguldt en struik en blad,
En spiegelt in 't gepareld nat
   Auroraas wang ontdropen.

Nu wijkt de zusterlijke maan
Haar broeder uit de hemelbaan,
   En gaat haar beurt verpoozen.
De vale heî verzaakt zijn kleur;
De hemel aâmt oranjegeur;
   De dorre rotsen blozen.

Thands schiet de frissche boerenknaap,
Thands vlijt en arbeid, uit den slaap;
   De stille daken schudden;
De veldgrond vliegt in rep en roer;
De witgerijpte klavervloer
   Vergast de nuchtre kudden.

De hokk'ling heft met moedig oog
Het pas gehorend hoofd om hoog,
   En dartelt door de weide:
De kalfkoe zwelt van nieuwen room;
En 't speelziek geitjen schilt den boom,
   Of knabbelt bruine heide.

Verscholen onder 't gastvrij dak,
Of huppende op een lindentak
   By 't krijschen van haar jongen,
Kweelt Progue 't eeuwig jammerdicht,
En plooit haar wiekjens uit voor 't licht,
   't Gebladert' doorgedrongen.

De zeeman biedt in 't holle zeil
Den wind het kostbre leven veil,
   En laat zijn wimpels vletten:
De visscher hangt aan klip en rots,
En zeult door 't brekend golfgeklots
   Zijn volgeladen netten:

Of rust de ranke hengelroê
Met lokkend aas en angel toe
   Voor stiller waterplassen;
Waarmeê hy 't spartlend baarsjen trekt,
Of, achter 't groene lis bedekt,
   Den vischwolf mag verrassen.

Zoo wordt op 't stil, onschuldig veld
Het leven, van geen angst bekneld,
   Voor zacht genoegen wakker!
De rust bewoont de rieten kluis,
Door schamele eenvoud rein en kuisch;
   De hoop, den vruchtbren akker.

Maar kommer, bleek en afgemat,
Waart grijnzend door de trotsche stad,
   Met holgeteerde wangen;
Aan sidderende vrees gehuwd,
Met zorg en onrust steeds omstuwd,
   En hopeloos verlangen.

Daar houdt men, na doorwaakte nacht,
Aan Vorstendrempels morgenwacht,
   Belegert hof en deuren,
En spilt den dierbren levenstijd
Op dat men, van rondom benijd,
   Een blooten wenk moog beuren.

Daar vult men kamers, trots gebouwd,
Met bergen op van heilloos goud,
   Dat nooit het hart verzadigt;
En 't vuistverknagende gebrek
Waart krijtend, jamm'rend om 't vertrek,
   Met ijzren boom verdadigd.

Daar sleurt een zinloos Volksgedruisch,
Als stroomen, barstende uit hun sluis
   Wanneer de winden joelen,
Den een op 't rookend moordschavot,
Den ander, tot een schimp van 't lot,
   Naar throon of eerestoelen.

Daar klemmert in heur drakenwrong
Een booswichts afgerechte tong
   Het recht, den Hemel heilig;
Bekruipt des rechters hart door 't oor,
En laat tot zelfs in Themis choor
   Geen Deugd of Onschuld veilig.

Hoe zeldzaam, die, in blind gewoel
Van staâge botsing zonder doel,
   De kalmte mocht genieten!
De kalmte van de boezemrust;
En, storm of branding onbewust,
   Zijn dagen af zien vlieten!

Hy smaakt haar, die de snelheid kent,
Waarmeê de vloed der tijden rent
   Om nooit te rug te keeren:
Die 't leven op zijn waarde schat,
Het h e d e n by de slippen vat,
   En 't m o r g e n kan ontbeeren.

Die borgt de onzeekre toekomst niet,
Noch schept zich bergen van verdriet
Uit ingebeeld verwachten:
Die legt den bangen schrik voor 't graf
Met de ijdele begeerten af,
Die 's levens rust verkrachten.

Die wentelt met geen wentlend lot,
Maar blijft onwankelbaar als God,
Van niets op aard afhanklijk.
Die hecht zich aan geen nietig slijk,
Maar voelt zich zalig, machtig, rijk,
En door geen dood verganklijk.

Uit SENECA vrij gevolgd.
1815.

Aan de dood.*

Waart ge, ô Dood, dat naar geraamte,
Dat ontvleescht en saploos been,
Dat, eene eeuw van smaak tot schaamte,
Op de tomben prijkt in steen;
'k Zag, ô Moloch van verschrikking,
Steeds door u te loor gesteld,
Ondanks al mijn traanverslikking,
Klachtversmooring, zuchtverstikking,
Mooglijk ook met zielverwrikking
Uw ontzachbren pijl geveld.

* Nieuwe Uitspruitsels, 95.

Maar ik zag u onder de oogen,
En in 't open van 't helmet;
'k Heb u 't masker afgetogen,
Dat de harten zoo ontzet;
En wat vond ik in uw blikken,
Of in 't trekken van uw mond? -
Niets dat wijzen kan verschrikken;
Maar een toegenegen knikken,
Dat met troostrijk zielsverkwikken
't Blij verlossingsuur verkondt.

Grijnst gy ook den dwaze tegen,
Als gy bliktandt om zijn koets;
Op uw voorhoofd, blinkt Gods zegen
Voor het zieloog des gemoeds.
Ach wat waart gy, Adams loten
Na den schrikbren zondenval;
Gy, der Englen speelgenooten,
Gy, van hemelgeest doorvloten,
Eeuwig in dees boei gesloten!
Eeuwig in dit jammerdal!

Dood, gy brijzelt onze boeien!
Zij uw hand niet altijd zacht,
'k Zal haar met geen traan besproeien,
Ik begroet u met geen klacht.
Treed, treed toe, ô Stervensengel,
Wien mijn hart zoo lang verbeidt!
Breek de veldbloem van haar stengel:
By der Englen handgestrengel,
By hun dankbaar toongemengel,
Stroomt de zalige Eeuwigheid.

1815.

Tegenspoed.*

Een man, gehard door tegenspoed
Voor 't streelen van 't geluk met haar fluweelen handen,
Bewaart de kalmte van 't gemoed
In bloemgareel en ijzren banden.

Geen voordenwind op 't hobblend meir
Zal, met het spannend zeil, zijn needrig hart doen zwellen;
Of, legt zich 't grillig luchtjen neêr,
Zijn stil gemoed in oproer stellen.

Die bruische of ebb' met stroom of tij',
Die op de korkbast drijft van aardsche onzekerheden!
Alleen des Wijzen ziel is vrij,
En met Gods Albestier te vreden.

Hy vraagt niet wie op de aard regeert,
Wat kronen wint, of goud, of straf, of eerbetooning;
De stem in 't hart is die hy eert,
Zijn eigen rechter, wet, en koning.

Hem lokt geen ijdle flikkerpraal
Van volkroem of gezag, van 't effen pad der reden;
Geen glinstring van een vuig metaal,
Door dwazen zuchtende aangebeden.

Geen vleiend lonken van de lust
Doordringt zijn zuivre borst, met dubbel staal omklonken;
Noch stoort zijn kalme hemelrust
Door 't tintlen van oneedle vonken.

* Nieuwe Uitspruitsels, 105.

Hem sust geen zoete zwijmeldrank
Op 't rozenledikant, om zorgloos in te slapen,
Waar 't dreunen van den Oorlogsklank
Rechtschapen burgers roept in 't wapen.

Hy sluit den boezem niet voor 't leed,
Waar de onschuld, waar 't gebrek, bescherming, nooddruft, vragen;
Maar redt, maar balsemt, hulpgereed,
En helpt de last der menschheid dragen.

Gelukkig zy, by wie hy leeft
En voorgaat, waar de plicht hem toewenkt, onbezweken,
En 't voorbeeld door zijn daden geeft,
Dat andren slechts met woorden preken!

't Is waar, geen eerkrans sluit om 't hoofd;
Geen overvloed, geen schat, omvliet of stroomt hem tegen:
Maar, wierd hem alles ook ontroofd,
Zijn rijkdom blijft des Hoogsten zegen.

Die volgt, en blijft, en staat hem by,
Al zwerft hy balling 's lands, langs afgelegen stranden;
Al dreigde aan de eene en andre zij'
Een Hel met open muil en tanden.

Al sleet de harde kerkersteen
Zijn uitgemergeld lijf, in ketens neêrgeworpen:
Ja, schoon, in overmaat van weên,
De grond zijn eerlijk bloed moest slorpen.

Dan schudt hy 't nietig stofkleed af,
En heft zich boven de aard en wie tot de aard behooren,
Ziet neêr op 't hem niet vattend graf,
En juicht, voor beter oord herboren.

Maar, hoe uit ramp en tegenheên
Die kracht, dien moed geschept, die kalmte, en dat betrouwen?
Door 't Christenteeknend Godvereen,
Gewrocht in 't innigst zelfbeschouwen.
1815.

De levenstrek.*

Zoetbittre, wreede Levenstrek,
Den stervling ingedrukt,
Om wien hy met verharden nek
Voor juk en slagen bukt;
Ach! waarom roept gy in 't verdriet,
Daar 't afgepijnigd hart
In 't stille graf een toevlucht ziet,
Ons weder tot de smart?

Daar, immers, is de blijde ree';
De haven, nooit gestopt
Voor, wie op 's warelds holle zee
Met wind en golven tobt.
Daar droogt de drenkling 't natte kleed
In luwe hemellucht,
En dankt, na 't doorgeworsteld leed,
Toen wien hy heeft gezucht.

Daar vindt hy 't Vaderland der rust,
Door onweêr nooit beroerd;
Daar, zorgen die geen zangtoon sust,
In eeuwig staal gesnoerd:
Daar zweept geen drift het kille bloed;
Noch stremt het in de borst:
Daar heerscht geweld noch overmoed:
Geen boei wordt daar getorscht.

* Nieuwe Uitspruitsels, 115.

Daar wordt van d' adem dien men haalt,
Den daauw die ons besproeit,
Geen snufflend roofheir tol betaald,
Aan 't schamel brood besnoeid.
Daar druipt ons bigglend zweet niet neêr
(Voor Gâ en kroost geplengd),
Ter zwelging van een vreemden heer,
Die 't in zijn beker mengt.

Daar rijt geen Burgrenrazerny
De toomen van 't bewind,
En holt, ten prooi der Dwinglandy,
Zich-zelve mat en blind.
Daar wordt door geens Verwinnaars vuist
Op 't wetteloos gestoelt',
De woede daar zijn ziel van bruischt,
In schuldloos bloed gekoeld.

't Geweld beheerscht de wareldkloot;
Slechts eene keuze bleef.
Wie twijfelt tusschen vrij of dood,
Blooz' voor zich-zelv' en leef!
Hy vlij' de hals in 't schandgareel,
En lekk' eens Dwinglands voet;
De brave scheurt het lastdierzeel,
En stort zijn eerlijk bloed.

Gelukkig dan, die 's warelds schrik,
Wien alle schepsels vliên,
Met onverwrikten heldenblik
In 't grijnzend oog kan zien!
Hy is verheven boven 't lot
Dat met dees speelbal kaatst,
En kent geen meester dan den God
Wiens adem in hem blaast. -

Maar 't hart, ook dat geen sterven ducht,
Houdt nog aan 't leven vast
In hem, die onder 't leven zucht,
En neêrbuigt van de last.
Wat wil die onbegrijpbre band
Die zoo onwillig scheurt;
Wiens knoop zich voelt in 't ingewand,
Dat by haar tarning treurt?

De krijgsman streeft door staal en vuur
Op dood en vijand af,
En valt, gelukkig, blij, en fier,
In 't bloedig heldengraf.
Maar, wenkt hem op 't onweerbaar bed
't Noodlottig stervensuur;
Die boezem, nooit door schrik verzet,
Erkent uw recht, Natuur.

Ja, de Almacht schiep den mensch geen plicht,
Of prent dien in 't gemoed.
De drift versmoor' het redenlicht,
Het hartgevoel behoedt.
De deernis dringt ons weldoen af,
Het noodbesef, gebed;
En, die de hartstocht wezen gaf,
Vervult door haar, Zijn wet.

Neen, 't aardrijk is geen paradijs;
Zijn vreugde, geen genot;
Maar leven is een plichtbewijs,
Ons afgeëischt van God.
Zijn goedheid deelt de standen uit,
Met ieders wel en wee;
En doorstaan wat Zijn wil besluit,
Is meer dan boet of beê.

Ja, Levenszucht is plichtgetrouw,
En eert Hem die ons wrocht.
Draag, stervling! onheil, smaad, en rouw,
Als, aan Zijn dienst verknocht!
En, zoo de moed u ooit begeeft
By 't drukkendst van uw lot;
De trek die 't hart aan 't leven kleeft,
Zij u de stem van God!

1815.

Geest.*

Ja, na 't afgelegde leven
Van den omhang die my dekt,
Als de ziel naar hooger trekt,
Blijft zy nog den vriend omgeven
Wien zy d' oogen werd ontroofd;
En die zucht is niet gedoofd.

Ja, des lichaams last ontstegen,
Hangt zy nog met d' ouden gloed
Aan de panden van het bloed;
Lispelt wien zy lief heeft, tegen,
In het windtjen, dat haar voert
En den luchtstroom flaauw beroert.

Ja, mijn vriend, gy moogt het wachten,
Dat ik u niet gants vergeet
Met het uitgeschudde kleed;
Maar uw kommer kom verzachten,
Als gy met oprechte smart
My te rug wenscht aan uw hart.

* Nieuwe Uitspruitsels, 122.

Als gy, in gevoel verzonken,
't Vluchtig leven recht waardeert,
En uw hart naar hooger keert,
Dan die zichtbre starrenvonken,
Waar de Hemel meê bezaaid,
Over onze hoofden draait:

Denk dan, denk dan aan den Dichter
Die nooit deel had aan deze aard.
En, gevoelt gy u bezwaard;
ô Dan wordt u 't aanzijn lichter,
Als hy 't zuchtend hart genaakt,
Dat zijn liefde niet verzaakt.

Maar, wat zoudt gy op hem beiden,
Als, van tuimelvreugd beroerd,
Aan de wareld vastgesnoerd,
't Hart afkeerig is van scheiden?
Neen, dan stoot gy d' indruk af,
Die zijn schim u gaarne gaf.

Hoe dan zoudt gy aan my denken,
Wen ik wegruisch door de lucht
Als het opgaan van een zucht,
En u vruchtloos toe zal wenken,
Toe zal zuizen aan het oor,
Zonder andwoord of gehoor?

Of ik in de nachtwaakstonde
In uw stille boekery
Om koom waren aan uw zij',
Om koom zwieren langs uw sponde;
Zoo uw borst geen toegang geeft
Aan den geest die om u zweeft:

aant. Of ik dan met open harte,
Ongemeld en ongezien
U den vriendschapsgroet wil biên,
Of u troosten kom in smarte,
Zoo het hart dat in u slaat
Voor dien groet niet open staat:

Waartoe baat dat ommezwieren
Van den broeder, van den vrind,
Om den genen dien hy mint,
Die na 't ijdel uitvaart vieren,
En een losgeweenden traan,
Aan den welstand heeft voldaan?

Zielen slechts herkennen zielen,
Als zy niet, in aardschen draf,
Met den eigendom van 't graf
Tot dien doodschen slaap vervielen,
Dien dit droomen leven heet,
Dat zijn eigen zijn vergeet.

Vruchtloos zou ik dan verschijnen,
Vruchtloos hangen aan uw leên:
Ongevoelig sliept gy heên:
't Schudden aan de bedgordijnen
Wekt des dronkaarts zwijmel niet,
Eer de middag stralen schiet.

Doch die middag ook zal naderen,
Als de langbestemde stond,
Die Natuur zoo luid verkondt,
Heel het menschdom zal vergaderen,
En, wat ooit het leven zag,
Wederschenken aan den dag.

Dag, die alles weêr herstellen,
Alles weêr behouden moet,
Door den zuiverenden gloed
Die verderf en dood zal vellen!
Dag van waarheid, vrij van schijn,
Waar wy, schepsels Gods, voor zijn!

1815

Het genoegen.*

Waar zijt gy, leven van het leven,
Genoegen? Hemeltelg, voortvluchtig langs deze aard!
Die eeuwig om ons schijnt te zweven,
Op 't vleugeldons van lucht geheven,
Waarop het Lentekoeltjen vaart!
Wie 't menschdom van omlaag, met wenschen, zuchten, beven
Geduurzaam na- en tegenstaart!
Wat scheurt gy met die bonte vleugelen,
Waarin de Hemelzon zich spiegelt met heur gloor,
Verstikkend garen-net en grijpvaste ijzerbeugelen
Als nietig wormgespinsel door?
Wat tergt uw treffend kleurschakeeren,
Door d' ijdlen wederschijn van waar en hooger goed,
Het argloos lichtverlokt gemoed,
Om, slaaf en offer van 't begeeren,
Oneindig, in verlangst en kwijning weg te teeren,
En zwoegend te vergaan in lusten, nooit geboet?

Leg af die schitterende wieken,
Door 't rustig avondrood en 't lustig morgenkrieken
Met parels en turkois en vlietrobijn omkorst!

* Nieuwe Uitspruitsels, 59.

Leg ze af, en trek geen sterflijke oogen,
ô Dochter uit de Hemelbogen,
Of kom, klem vast aan 't hart dat vlammend naar u dorst;
En stort ons 't vol gevoel van waarheid in de borst,
Geen terging van omhulde logen! -
Bestaat ge, als ongenaakbre ster,
Voor hooger hemelkreits, verheerlijkt door uw luister;
Wat straalt ge ons aardrijk van zoo verr'
Met ijdlen schemer toe in 't reeds zoo aaklig duister?
Of zijt ge (ô welk besef!) een vluchtig nevellicht,
Voorbygaande als een schim; een dove bliksemschicht,
Uit aardschen damp gevormd, uit d' afgrond opgeschoten?
Verga dan, ja verga van voor 't bedwelmd gezicht,
En zink in 't slijk te rug, waaruit gy zijt ontsproten!

Mijn ziel, wat kruist ge land en meir
Met paard- of windgareel - wat, verre hemelstreken
Waar zon of ijsgang schroeit by kreeft of Noorderbeer,
Om 't zwervend schijnsel, keer aan keer
Aan de uitgespannen hand ontweken?
Vergeefs! Het tuimel' vrij en wapper' voor u rond,
En hengel' om de bloem van 's levens morgenstond,
Of schijn' by middagoogst op 't halmtjen neêr te dalen;
Het heeft geen rustplaats in den vloed
Dier ongestaâge zee die steeds van stormen woedt,
Waarin wy hijgende ademhalen. -
Maar schijn? maar nietig hersenspook,
Weggolvende in onzichtbren rook?
Maar vormloos dampgewrocht? misleidend dwaalgewemel? -
Rampzalig hart, versmoor dien waan!
Ontken u-zelv' het zelfbestaan,
Maar vloek uw aanzijn niet, in aardboôm beide en hemel!

Neen, stervling, 't aardrijk is geen troostlooze Acheron,
Waar Tantalus verdroogt in 't midden van de bron
Die tot zijn lippen stijgt, maar zonder ze ooit te koelen.
Geen Helgeest schiep de hoop in 't heilzuchtaâmend hart,
Om, weggekrompen in zijn smart,
Het blaakren van haar gloed met dubble kracht te voelen.

De God van wien ge 't aanzijn hebt,
Is zalig in zich-zelv', in alles wat Hy schept,
En vormde ons niet voor 't slijk met Englenvatbaarheden.
De scheemring van een heil, ons schittrend in het oog,
Maar voor de sterfbre hand te hoog,
Is waarborg voor het hart, is blijkmerk voor de reden,
Dat niet voor 't nietig hier-beneden,
Zijne Almacht ons aan 't N i e t onttoog!
Maar, om in hooger sfeer, in eindloos hooger orden
Dan waar ooit stervlings denkbeeld vloog,
Den regenboog des lichts te omgorden.

Genoegen! In een hooger wijk
Van 't Godvereerend Geestenrijk
Ontsproot Gy op Zijn wenk, Zijn volheid uitgegoten.
Het licht omhulde u met zijn glans,
Van de ongenaakbre scheppingtrans
In diamanten gloed vervonklend afgevloten,
Waarin geen hemel, neen, maar meer dan hemel speelt;
Ja, Godheid, zoo zy zich aan 't stoflijk mededeelt! -
Maar wy, gevormd om u te leven,
Afspiegling van uw eigen beeld,
Van u doortinteld en doorzweven,
Wy wierpen de oogen niet op d'aardschen draf ter neêr,
Of 't schepsel van Gods gunst herkent zich-zelf niet meer:
't Verzinkt van uit zijn kring, al zuizlend, en verbasterd;
Wordt lastdier, worm der aard, maar die zijn oorsprong lastert;
En, zelfs die vatbaarheid voor 't geen hem werd bestemd,
Wordt tot een geesselroê wier zweepslag pijnlijkst klemt.

Algoede, bron van heil en leven,
Uit wien wy schepslen zijn, in wie Uw adem vloeit!
Hoe verr' en tot hoe lang 't verderf ten prooi gegeven,
Vergeten we U en ons, aan d' aardschen klomp geboeid?
Ach! vruchtloos, dat een reeks van afgewentelde eeuwen
Ons 't lot der wareld tegenschreeuwen
In 't onvoorkoomlijk alvergaan;
Uw aanblik weigrige oogen treffe;
In 't binnenst van 't gemoed een roepstem zich verheffe,

En 't speelgejuich verstoor' van d' onbezorgden waan,
Omtuimlende en bedwelmd in 't nietig schijnbestaan!
Laat, Godheid, laat uw stormen ruischen;
Uw afgrond kokende om ons bruischen;
De uit een gespleten grond ons weigren waar te staan;
De vlammen ter verdelging kraken; -
Maar, doe ons 't logge hart ontwaken,
En bidde 't U op nieuw, gevoelig, dankbaar, aan!

1816.

Sterven.*

Wat wil men? sneeft de sterveling,
En zinkt hy gantsch in 't graf?
Of breekt des levens draad niet af
Wanneer hem 't licht verging;
En leeft het geen hem 't leven gaf
Nog voort in hooger kring?

Is alles wat men hoopt en ducht
Aan 't oogenblik bepaald
Dat de ademtocht de borst ontvlucht
Waarvan zy rijst en daalt:
En lost de geest die ons doorstraalt,
Zich op in vlotte lucht?

Verklaar my, innig zelfgevoel,
Waardoor ik my erken,
De teugels van my-zelven menn',
En, onder 't stofgewoel
My vatbaar weet voor hooger doel!
Verklaar my, wat ik ben?

* Nieuwe Uitspruitsels, 92.

Een kleiklomp, dien mijn hart veracht,
Mijn eigen voet vertreedt? -
Het werktuig van een vreemde macht,
Met dit mijn vleesch omkleed? -
Of is het eigen wil en kracht
Die ik my-zelven heet?

Gewis, ik ben die aardklomp niet.
Dit stoflijk snarenspel,
Dit spier-, dit aâr-, dit zenuwstel,
Gehoorzaamt mijn gebied;
En 't leven dat mijn borst doorschiet,
Vloeit uit een andren wel.

Het zuiglam wane 't moederooi
In de afgeschoren vacht,
En zoek' by d'afgelegden tooi
Het nat waarnaar het smacht;
Wy bieden 't graf geen andren prooi
Dan de uitgediende dracht!

Van hier dan de aardsche levenswaan,
Aan 't nietig stof gehecht! -
Den schedel moedig opgerecht
Naar edeler bestaan!
En de ijdle web van vezeldraân
Blijmoedig afgelegd!

Ja, vrienden, sneeft de sterveling,
Hy zinkt niet gantsch in 't graf.
Schoon de adem in de borst verging,
Het leven breekt niet af;
Maar 't opent ons een hooger kring
Dan de onderaardsche draf.

1816.

Oude Rhijnwijn.*

ô Nata mecum -
Tu spem reducis mentibus anxiis.

HORATIUS.

Ga heen, mijn tijdgenoot, ga heen,
Wien, met my t' eener Herfst geboren,
In zestig jaar geen zon bescheen!
Thands moogt ge in 't heldre daglicht gloren,
En vonklen in het kristallijn;
Gy, kweekling van den grijzen Rhijn,
Die 't hoofd omkranst met wingertbladen
Uw bezie toeknikte, onder 't baden
Van 't door hem bloeiend Bacharach,
Waar hy uw trossen rijpen zag
En 't heuvlig wijndal kwam begroeten,
Om met des Moezels stroom vermengd,
In Nederland den schoot te ontmoeten
Waar hy zijn waterschatting brengt.

Gy, kostlijk levenaâmend vocht,
En kruik, door zulk een sleep van jaren
Als over u verdwijnen mocht,
In duistre nacht het oog ontvaren;
Kom, rukken wy te dezer stond
Het breidlend zegel van uw mond,
En help my een der dierbre plichten
Van 't teêrgevoelend hart verrichten.
Ga, ruim uw donkre kerkerkluis;
Maar niet om onder 't woest gebruisch
Een dartlen vreugdedisch te deelen
By zang en dans, gejuich of twist,
En dolheids hoofdrol meê te spelen,
Als hart en brein ontstuimig gist.

* Navonkelingen I, 85.

Niet, om geheimen, best verheeld,
Aan 't argelooze hart te onttrekken;
Of, daar ge een weeke zenuw streelt,
Een hart tot wulpsche lust te wekken;
Den teedren lieven schaamteblos
Te wisslen voor een haatlijk ros
Op de opgezette maagdenkaken
Tot zedigheid- en eerverzaken,
En d' eerbren zachten liefdelonk
Te ontsteken met een Helsche vonk;
De rust der onschuld uit te roeien
Van uit een onbesmette borst;
En boezems lavingloos te schroeien
Door 't hart nog onbekende dorst.

Eens Katoos schedel zuizeboll'
Van 't ziedend sap der muskadellen,
Jaag tucht en zedige ernst op hol
Daar slaap- en voorhoofdsaadren zwellen!
Ja, volge op 't Filozoofsch banket
Een Sokrates den dartlen tred
Van schaamtelooze dansgebaren,
Gelokt door 't hupplen van de snaren!
Waad' Rome met ontbloote leên
Door golven druivennektar heen!
Gy zult mijn vloêr niet overplasschen;
My zijt gy tot een beter doel
Aan de eedle kronkelrank gewassen,
Dan hoofdbedwelmend mondgespoel.

Neen, trek naar feest noch vreugdgedruis,
Naar tafellied noch bekerklanken;
Maar wandel stil naar 't eenzaam huis
Aan 't ziekbed van een zwakken kranken.
Stort daar, in 't midden van de smart,
Een druppel moeds in 't lijdend hart
Van stervens-onmacht diep bezweken,
En moge er hemeldaauw by leken!
Wek hoop, verkwikking, leven, op;

Stroom balsemkracht uit elken drop;
Ontspan den band der angstbeklemming,
En hef des lijders ziel tot God!
Zie daar, ô kruikjen, uw bestemming;
Zie daar voor my het wijngenot!

1816.

Verwachting.*

Hou op, mijn ziel, 't Heelal te vragen,
Hoe, waarom, wat, en wie gy zijt.
De nevelwolken die u dragen,
En, speelbal van d' onzichtbren tijd,
Door de eindelooze ruimte jagen,
Doorscheemren wel van bliksemslagen
Wier flikkring door de scheuren splijt;
Maar, ziet gy uit naar 't morgendagen,
Die afstand is uw oog te wijd.

Wy hobblen door de mistdampbaren
Naar 't worstlend bruischen van heur vloed,
Onzeker waar we heen vervaren,
In 't buldrend onweêr dat er woedt.
Wy laten de oogen om ons waren;
Maar vruchtloos is dat ijdel staren
Naar 't vonklen van een flaauwen gloed,
Die 't dompig nachtzwerk op deed klaren
Dat afschrik en verdelging broedt.

Dees dichten sluier door te boren
Hangt aan geen sterfelijke macht.
In helsche duisternis verloren,
Geteeld tot broedsel van de nacht,

* Nieuwe Uitspruitsels, 65.

Gedoemd, in dezen damp te smooren,
Waartoe een donkren trek te hooren
Die naar 't ontwijkend daglicht tracht?
De schrikbre noodstorm moet bezworen
Door Goddelijke wonderkracht.

Of voelt ge u in dit woest geslinger
Uws ondanks, machtloos meêgesleurd;
Beseft ge, wiens ontzachbre vinger
De schepping uit haar naven beurt;
Ontwaart ge in u den Aldoordringer,
Den nacht- en nood- en helbedwinger,
Wiens lichtstraal aard en wolken scheurt;
Die één, en zonder mededinger,
Ook u Zijn zorgen waardig keurt?

Laat dan 't Heelal verwoesting loeien;
Wees kalm, en vraag niet; maar verbeid!
De golven die er om u vloeien,
De neevlen, om u uitgebreid,
De bliksemstralen die er gloeien,
De donders die de wolken schroeien,
Verzwelgen in de Oneindigheid,
En haasten 't slaken van de boeien;
Waarin gy om verlossing schreit.

1817.

Zielsrust.*

Wat dolheid drijft u, stervelingen,
Ten prijze van elkanders bloed,
Een wareld onder 't juk te dwingen
Die nooit het geen zy kost vergoedt?
Gy weet het niet, gy throonbeklimmers,
Of gy die burchtpaleizen sticht,
Noch gy, oneedler staatbegrimmers,
Waar Koningdom en vrijheid ligt.
Geen volle schatkist maakt den Koning,
Geen staatsiehemel boven 't hoofd,
Geen purper, kroon, of prachtvertooning,
Geen glinstring die den dag verdooft.
Hy, hy-alleen, mag Koning heeten,
Wiens ziel zich opheft boven 't lot;
Die, onbezoedeld van geweten,
Geen andren meester heeft dan God.
Die niet door Staatszuchts woeste vlagen
Op 's levens golven wordt gesold,
Noch 't wuft gepeupel wil behagen,
Dat blindlings in den afgrond holt:
Die 't zilver van de Westerstranden,
En Taag en Ibers gouden vracht,
En d' overvloed der Morgenlanden,
Met onbegeerig hart veracht:
Wien, door geen schrikgevoel bewogen,
De bliksem voor zijn voeten barst;
De stormwind, aan zijn band ontvlogen,
Vergeefs door de ooren loeit en knarst:
Wien 't bloote zwaard in de oogen blikken,

* Nieuwe Uitspruitsels, 75.

En 't weerloos lijf bedreigen mag,
Maar van zijn standplaats niet verwrikken,
En niet doen aarzlen voor den slag:
Die, veilig, als uit hooger kringen,
Ter neder ziet op 't menschlijk leed;
De lage doodvrees kan bedwingen,
En 't graf blijhartig tegentreedt.
Buig' neêr voor Koningen en thronen,
En offer' ziels- en lichaamsrust
In onbekende wareldzonen,
Aan goud- of parelrijke kust; -
Ja, ga aan 's aardrijks verste hoeken
Door vuur, en staal, en Oceaan,
De gunsten van zijn meester zoeken,
Wien 't hart niet kalmer weet te slaan!
Laat zy wier handen scepters voeren,
Verwoesting spreiden door 't rapier,
En volken aan hun ketens snoeren,
Om macht of ijdlen krijgslauwrier!
Een vrij gemoed weegt Koningsstaten,
Weegt Rijken op, en Koningsschat,
En vordert wapens noch soldaten
Met dierbaar menschenbloed bespat.
Geen donderknal van moordkartouwen
Verzekert hem die dát bezit;
Maar 't onbezweken Godbetrouwen
Waarmeê het hart eens Christens bidt.
Wien 't lust, moog 't hobblig pad bestijgen,
Waar de eer den dwazen blinkt in 't oog,
En krommen, kruipen, zwoegen, hijgen!
Het mijne hef ik niet zoo hoog.
Ik wensch voor glibbrige eeretrappen,
De vlakke baan der needrigheid,
By 't stil genot der wetenschappen
Met zoele schaduw overspreid.
Zoo vloei', van vreemde en vriend vergeten,
Mijn leven als een beekjen af;
En, zonder star of ridderketen
Verwacht my 't onbetyteld graf.

Wel hem! die, aan 't Heelal ontweken,
Maar met zich-zelven wel bekend,
Als 't uur hem nadert van verbleeken,
Geen oog te rug, maar voorwaarts wendt!
Ach, hem op wien alle oogen staren,
Hem valt het uur van sterven hard,
Wanneer hy met de dood in de aâren,
Nog vreemd bleef aan zijn eigen hart!

SENECA vrij gevolgd.
1817.

De drie afgoden.*

Wie zijt ge, ô Afgoôn, daar 't Heelal
Voor knielt, 't bedrieglijk Lotgeval
Om aangebeden wordt en op haar throon verheven?
Haar luchtthroon, drijvend op den wind,
Die in zijn dwarlen, tuimlen, zweven,
Noch steunpunt noch bestuursel vindt!

Wie zijt gy, die dat hersenbeeld
Dat met der menschen zielsrust speelt,
't Ontzetlijk wezen gaaft waarvoor de altaren branden;
't Geen al wat ademt hulde zweert;
Dat alles vastklemt in zijn banden;
En de Almacht van om laag braveert?

* Nieuwe Uitspruitsels, 79.

Gy, Berggeest, die in 't hart der aard
Door de ongeziene kloven waart,
Waar 't vuur haars ingewands, door 't stookfornuis aan 't gloeien,
Den Mammon teelt uit blinkende erts,
Met ketens, om de ziel te boeien,
En eeuwig klettrend tandgekners!

Gy, Luchtgeest, wiens gezwollen borst
Des Hemels bliksem tergen dorst,
En 't aardrijk in den klem van uwe vingren kluistert;
Gy, sceptersmeder, die uw hoofd,
Terwijl u 't hart verdelging fluistert,
De kroon der eeuwigheid belooft!

Gy, Zinzucht, die, aan 't dier verwant,
In 't zingestel uw tentkoets spant;
Die Wellust uit den schoot van reine Nooddruft teelde;
Gy, warsch van hemel, 's afgronds vrind,
Die stikt in 't worgsnoer van de weelde,
Of, zwelgensdol, u-zelv' verslindt!

Gy zijt het, wier verfoeilijkheên
Het menschlijk hart (voor een' te kleen)
Verdeelen, opgescheurd met ijsbre geesselslagen!
Die God, noch wroeging duldt in 't hart,
Dat in 't gareel zich om voelt jagen,
Waarin gy 't eenmaal hebt verward.

Gy zijt het, monsters, die de rust
Door 't aas van ingebeelde lust
Verstoort, en 't argloos hart uw angel in doet zwelgen. -
Wie hebzucht, trotschheid, wellustzin,
In 't vrij gemoed weet uit te delgen,
Voor dien bestaat geen Lukgodin.

Zijn dagen vlieten als een stroom,
Nu, zachtjens kabblend langs den zoom,
En dan, by enger bed, tot sneller loop gedrongen;
Nu, 't keitjen kruiende in zijn vaart,
Dan, kronklend door de rots gewrongen;
Maar nooit met drabbig slib bezwaard.

Hy smaakt de gaven van zijn God,
En wenscht noch weet een beter lot,
Noch koos des levens vreugd voor 't welgemoedigd sterven.
Hy ziet op de Almacht die hem hoedt;
En zoeter valt hem 't pijnlijk derven,
Dan 't baden in des warelds zoet.

Wat toch is 't dat een hart begeert,
Dat de Almacht als een Vader eert,
Die heel zijn nooddruft kent van 't heden tot het morgen?
Ach, God heeft eindloos meer dan dit;
En wat of waarom zou hy zorgen,
Die alles in zijn God bezit?

1817.

IJdelheid.*

IJdel, nietig, is ons woelen:
IJdel zijn wy: stof en wind
Maakt het trotsche menschenkind:
IJdel is ons gantsch bedoelen;
IJdel, wat ons trekt of streelt;
Droomverschijnsel, schaduwbeeld!

Strekt de kindsheid bolle handen
Naar de schim die voor haar vliedt;
Alle grijpen wy naar 't niet,
Alle, schijnsels op de wanden,
Ooggeflikker, zinnewaan,
Blooten schemer van 't bestaan.

En, wy kinderlijke dwazen,
In dit spel van nietigheên
Met ons zelven zoo te vreên,
Zijn op wijsheid opgeblazen?
Wijsheid (hemel!) van 't verstand
Dat ons eeuwig netten spant!

Dat ons eeuwig in zijn garen
Op den waarheidsweg verstrikt,
En het oog dat voor zich blikt,
Op de voeten dwingt te staren,
Eind, noch baan, noch doelwit kent,
Maar gestaâg in 't ronde wendt!

* Wit en Rood I, 139.

Die eens twintigduizend dagen
Al die kronkelpaân doorkroop,
Mag, aan 't einde van zijn loop,
Zich dier dwaasheên wel beklagen,
En gevoelt het, wat het zegt,
Waar men Wijsheids naam aan hecht.

Wijsheid; kennis; kundigheden? -
Ach, wat klanken zonder zin
Houdt dit hoogmoedsspooksel in!
Wangedrocht met beestenleden,
En met holle lucht bezield,
Waar ons onverstand voor knielt!

Neen, erkennen wy ons-zelven
Voor het weinig dat wy zijn,
En dit schouwtooneel van schijn,
Dat ons-aller graf moet delven! -
Zien wy 's warelds broosheid aan
In het naderend vergaan! -

Maar, het aanzien zal verschrikken
Van dit duistere verschiet?
Schuwt het speelziek harte niet
Om een toekomst aan te blikken
Waar dat-alles by verdwijnt,
Dat ons zoo bekorend schijnt? -

Neen. - Bekorend zij dit droomen!
Slapend sleept het ons ten val
Met dit berstend wareld-Al. -
Dat wy leeren, niet te schroomen,
Maar 't verwoestend oogenblik
Af te wachten zonder schrik!

Maar, voor alles! dat wy leeren;
En voor drogreên van 't verstand,
't Hooger Geestelijk verband
In het hartsgevoel waardeeren:
Geen gevoel uit zin of schijn,
Maar van 't waar en eeuwig ZIJN!

1818.

Naroem.*

Kent gy 't hersenspook, mijn Vrinden,
Dat op half deze aard gebiedt;
Nevelschijnsel, aâm der winden;
Bastertkroost van 't ijdel niet!

't Geen men, na een leeftijd woelen
Dat en bloed en merg verslindt,
Hooren, zien kan, noch gevoelen,
Als men 't eindlijk óverwint!

Spooksel, dat op vleêrmuisvlerken,
Hoe men ze ook met bloemtjens siert,
Niet dan by der dooden zerken
Om het koud gebeente zwiert!

* Sprokkelingen, 136.

Allen kent gy 't; en hoe velen
Wien zijn luchtgeruisch bekoort,
Schoon het nooit hun oor zal streelen,
En hun zielsrust echter stoort!

N a r o e m , die uit de asch zal klimmen
Als zy door de lucht verwaait!
Hy, die ijdelste aller schimmen!
Oogst, door niemand ooit gemaaid!

Naroem, die het hart doet jagen
Dat zijn eigen stem verzaakt,
En, voor innig welbehagen
Naar een droomgeschemer haakt!

Naroem, waar men nooit naar trachtte
Dan uit kinderlijken waan;
Wien de wijze steeds belachte!
Naroem, heeft hy ooit bestaan?

Ach! men roemt ons na ons sneven;
Maar is 't ooit om 't ware goed? -
Met het hart naar lof te streven,
Schenkt dit Vrede van 't gemoed? -

Is het door de Christenplichten
Dat men ooit dat doel beschiet;
Of - door 's levens koers te richten
Naar den stroom die om ons vliet? -

Zullen God- en plichtvertreders -
Kroost- en vadermoordenaars -
Vrijheidschreeuwers, boeiensmeeders -
In hun deugden-zelv' barbaarsch -

Zullen haatlijke Ongodisten
U vereeren in uw stof;
Dit uw roem zijn, edel Christen?
En begeert gy zulk een lof?

Wenscht gy, in het graf bedolven,
Trouwe wachter van de kooi,
Glorie by het ras der wolven?
Gy, betwister van hun prooi!

Zullen zy uw deugden roemen,
Wien het hart van ondeugd zwelt;
Wien de distels zijn voor bloemen,
't Onkruid voor een graanoogst geldt?

Neen, vervloek gy ons gebeente,
Eeuw van God- en zelfverraad! -
Broeders! zij ons lijkgesteente
Met geen wareldlof gesmaad!

1819.

Wareld.*

Stervelingen die door 't duister
In vooroordeels stalen kluister
  Langs een pad vol dorens streeft!
'k Wil uw dwalingen verjagen,
En de mist uit de oogen vagen
  Die uw ziel beneveld heeft.

Heel dit schouwspel, zoo betoovrend,
Al dat schoon, zoo zinverovrend,
  Van een wareld zonder trouw,
Is slechts ijdle luchtvertooning,
Die het Misdrijf heeft tot woning,
  Met Verveling, en Berouw.

Op dit heerlijkst der Tooneelen,
Dat u 't harte weet te ontstelen,
  Is, wat schoonst in de oogen straalt,
Niets dan afgesleten doeken,
Nu verworpen in de hoeken,
  Dan weêr voor den dag gehaald.

't Zacht en lieflijk uchtendroosjen
Blinkt en schittert voor een poosjen,
  Maar verlept eer de avond naakt.
't Moge u treffen of behagen,
Alles voelt den loop der dagen,
  Die het zoet tot walging maakt.

* Sprokkelingen, 93.

Moge een oog uw borst ontvonken,
Spoedig heeft het uitgeblonken;
   't Voorhoofd fronst; de kaak verschroeit;
En de frissche blos der wangen,
Van een aaklig bleek vervangen,
   Heeft als 't roosjen uitgebloeid.

Zoo u overdaad en weelde
't Hart een oogenblikjen streelde
   De Afgunst hangt u straks aan 't kleed.
Of er schatten om u vlieten,
Straks is 't over met genieten;
   Alle vreugd ontaart in leed.

Laster met haar addrentanden,
Tuk om braafheid aan te randen,
   Overzwaddert heldendaân;
En haar listig sijfelblazen
Drijft een wareld, vol van dwazen,
   Op uw roemrijk leven aan.

Vruchtloos zal uw boezemklagen
't Wreevlig Noodlot reden vragen;
   Zwijg, en toon geen ongeduld!
Waar is 't voorrecht u gegeven
By den intred van dit leven,
   Daar ge u op beroepen zult?

Naar Zijn wil en welbehagen
Deelt de Hemel heil en plagen:
   Hoe men op Zijn goedheid pleit',
Hoop en uitzicht wordt bedrogen;
En 't heelal is louter logen,
   Louter onbestendigheid!

T r o t s , den kop om hoog geheven,
't Voorhoofd door den spijt gesteven,
Mort en wrevelt tegen 't leed:
Beeld, hoe zwakke doemelingen
Worstlend aan hun keten wringen,
Die van geen verslappen weet!

's Levens vroege Lentedagen
Als zy 't jeugdig bloed doen jagen,
Nooden 't hart tot wulpsche Min.
Vluchtig zelf bedrog der zinnen!
Haast weet Staatzucht ons te winnen,
En neemt Liefdes zetel in.

Op de golving van het leven
In 't onzekere omgedreven,
Zinkt het noeste zelfbeheer
In de stuipen van ons woelen,
Of in 't sluimrend ongevoelen
Van de zelfverveling, neêr.

Waartoe zoo veel zielsverknagen,
Zorgen, wroeten, doelbejagen,
Waar ons 't voorwerp van ontschiet?
Stervling, ach! de Tijd heeft vleugelen!
Is zijn vaart niet in te teugelen,
Wees bedachtzaam, en geniet!

Ja, hoe snel hy mag vervlieten,
Leer elk oogenblik genieten;
Grijp zijn wufte luimen aan.
Smaak de vluchtige vermaken
Die hy kostloos geeft te smaken,
Eer zy onbemerkt vergaan!

't Stroo dat de armoê schaars mag dekken;
Transen die om 't welfsel strekken
Van Paleis en Koningsslot;
't Staat ten doel van 't zelfde Weder!
't Stort door d' eigen bliksem neder!
Lijden is des stervlings lot.

De eigen grond teelt uit zijn sappen
Brood en voedende eigenschappen,
Gif en dood, in 't groeizaam kruid;
't Is één schoot die weelde en kommer,
Lauwren- en olijvenlommer,
Deugd en wanbedrijf, omsluit.

Blijd en treurig wedervaren
Zwelgt het snel verloop der jaren,
In het zelfde vratig graf.
Alles sleept het meê ten gronde;
Alles heeft een laatste stonde;
Alles valt als bloesems af.

De eeuwge Bouwheer slechts dier wareld
Die voor ons gezicht zoo dwarelt,
Blijft onwrikbaar, onverrukt.
Stervling, leer Hem eer bewijzen,
Wien Natuur en Schepping prijzen,
Die lijdende onschuld wreekt, en straft wie haar verdrukt.

1820.

Naar 't Fransch
van Koning FREDRIK den II. gevolgd.

Kalmte.*

Om stilte smeekt, die midden in de golven
Van 't joelend stormgehuil verrast,
Het wolkgevaart' op één getast,
De maan in nevels ziet bedolven,
Daar 't stuurmansoog aan 't firmament
Geen Noord- geen Leidstar meer erkent.

Naar stilte; ja, naar rust en kalme dagen,
Haakt 's krijgsmans hart by 't oorlogswee;
Naar rust verlangt in stille vreê
Die 't juk des willekeurs moet dragen:
De rust is aller zucht en hoop;
Zy, voor geen goud of rang te koop!

Geen schatkist toch, geen drom van lijfstaffieren,
Verdrijft ons de onrust van 't gemoed,
Noch de akelige schimmenstoet
Van zorgen, die het hoofd omzwieren
Of, nestlende in gewelf en boog,
Den throon beloeren van omhoog.

Gelukkig! die, met weinig wel te vreden,
Aan reinen disch, op voedzaam brood
Zich-zelven ter verkwikking noodt,
En 't Lot niet afmat met gebeden:
Wien Vrees noch Hebzucht, eer het daagt,
Den zoeten slaap uit de oogen vaagt.

* Sprokkelingen, 101

Wat doelen wy in 't zoo kortstondig leven
Op veel? Wat port ons 't hart dus aan,
Langs de overvloerde waterbaan
Naar andre lucht en zon te streven?
Wie heeft in Huis- en Haardsteêgoôn
Zich-zelv', zijn eigen hart, ontvloôn?

De kommer scheept op trotsche konings-kielen
Zich in. Zy dringt in 't vol galop
Ten ingenomen zadel op:
Of valt den vluchtling in de wielen.
Zy streeft het vliedend hert voorby;
Ja, d' Oostenwind in 't stormgetij'.

Te vredenheid geniet de vreugd van 't h e d e n ,
Vraagt naar 't onzeker m o r g e n niet,
En zoet het bitter van 't verdriet
Met zachten lach, aan 't hart ontgleden.
Niets was er ooit, aan alle kant
Gelukkig, en geen smart verwant.

Achilles roem moest vroeg voor 't sterflot bukken;
Des levens duur heeft 's levens lust
In grijzen Tithon uitgebluscht; -
En mooglijk zal aan my gelukken,
Ja, druipt my klakloos in den schoot,
Het geen u 't lotgestarnt' verbood.

U loeit een drom van honderd zuivelkoeien,
U briescht een moedig wagenros
Om de ooren, en een purpren dosch
Schijnt langs uw schoudren neêr te vloeien:
De fijnste wol die 't Oosten schenkt,
In Tyriesch kinkhoornbloed gedrenkt: -

My stortte in 't uur, beslispunt van mijn leven,
De onfaalbre wil der Schikgodin
Een vonk van Grieksche Dichtkunst in,
En (werd me een schraal bezit gegeven,)
Een hart dat goud en eer veracht,
En met der dwazen waanzucht lacht.

1820.
Na HORATIUS.

Nereus voorspelling.*

Als 't eerloos herderwicht door 't bruischend pekelnat
Zijns gastheers dierbren huwlijksschat
Op 't Frygiaansche vlot ontvoerde,
Bond Nereüs met grammen zin
Den ademtocht der winden in
Die 't spieglend watervlak beroerde,
Om 't lot te spellen, de euveldaad
Beschoren. -
'Booswicht ga, volvoer uw schelmsch verraad,
Doch waan niet, als een buit en strafloos weg te dragen,
't Geen heel 't vereend Euroop gewapend weêr zal vragen;
Beleedigd door d' onlijdbren hoon,
En onverbreeklijk saamgezworen
Om uw onzalige Echt te stooren
Met Priams omgestorten throon.
Hoe zie ik d' oorlogsdrom, hoe ros en krijgers hijgen!
Wat wekt ge al moords aan Ilus zaad!
Bellona grijpt den helm, gereed ten kar te stijgen,
En gespt zich 't Egis op 't gewaad.
Vergeefs in Venus schuts, met spichte en slappe vingeren,

* Sprokkelingen, 105.

De dartle lok gekemd, en om uw hals doen slingeren,
En in 't onweêrbaar vrouwenhof
De Luit getokkeld zonder lof!
Vergeefs is 't, rad ter been, de Gnossische oorlogspijlen,
En zware legerspeer, met Heldenvuist geveld,
Of Aiax vluggen voet te ontijlen,
Waar 't kracht in hart en spieren geldt!
Wees op die Godengunst vermeten!
Trotseer in schijn 't gevecht! Eens wordt dat sierlijk hair,
(Op 't bloedig slagveld neêrgesmeten)
Door stof en slijk gesleurd, hoe Venus u bewaar.
Of vreest ge Ulysses niet, of Diomedes wagen,
Noch Pylos grijzen vorst; noch 't kroost van Salamis,
Wanneer ze u als een hert door 't dicht geboomte jagen,
De zege van hun arm gewis?
Ja, vlied (gelijk de blode hinde
Wanneer ze een wolf van verr' in 't oog krijgt, uit de weî,)
Tot schaamte zelfs van haar die u misdadig minde,
En 's vijands tergend hoongeschrei.
Ja, vlied, verwijfde, en stort, van 't zweet der angst bedropen,
Aâmechtig van de vlucht, en siddrende, aan heur borst!
Dit mocht ze van uw krijgsmoed hopen
Na 't geen gy haar beloven dorst!
Achilles moge, uit spijt de Bondschap afgevallen,
Haar krijgsvloot zien bedreigd, door 't Frygisch vuur geblaakt,
En 't noodlot der Trojaansche wallen
Vertragen voor een poos; het wrekend uur genaakt.
Gy zult, ô weerelooze Vrouwen,
(De vloek ontziet geen kunne of grijsbesneeuwde kruin)
U-zelve, uw schuldloos kroost, in Griekschen boei aanschouwen,
En heel uw Vaderstad en Vaderland in puin.'

1820.
Na HORATIUS.

Rijkdom.*

Wees rijk! Potozies zilveräderen
Met Peruus goud, Golkondaas schat,
En al wat Indus arm omvat,
Is 't vruchtloos in uw schoot te gaderen,
By 't geen de drokbebouwde zee
Op vloten aanvoert, ree' aan ree',
Of zwelgt in vratige ingewanden:
't Verheert de kille doodvrees niet,
Noch weert als 't wreede Lot gebiedt,
't Verdelgingsspook, ons aan te randen.
Weg, ijdle schatten! valsch bezit,
Waarnaar zich 't woelend hart verhit! -
Gelukkiger, de woeste Geten,
Die, zwervende op hun Wagenstad,
't Onmeetlijk Noord hun korenschat,
En 's aardrijks kreits hun woonplaats heeten!
Daar wroet, noch brengt men 't leven door
In de eenmaal opgeploegde voor,
Maar wisselt oogst en grondbetelen;
En jaar voor jaar, gaat de eigendom
Van hoofd tot hoofd, als reiende, om,
Dat elk in 't zelfde lot moog deelen.
Daar steekt het moederlooze wicht
Geen snoode stiefmoêr in 't gezicht,
Noch vreest den beker uit haar handen:
Daar trotst geen vrouw, op bruidschat fier,
Den zwakken man in 't huisbestier,
Noch schendt den heiligste aller banden.
Een hart, met oudrendeugd vervuld

* Sprokkelingen, 109

Die d'aanblik zelfs geens vreemden duldt,
En kuischheids onverbreekbre wetten,
Zie daar de bruidschat dien zy brengt,
En waar zy 't schuldig bloed voor plengt,
Zoo ze ooit de reinheid mocht besmetten! -
Wie is hy die d' ontbonden moord
En burgertweedracht wenscht gesmoord,
En 't volk ten vader wil verstrekken?
Die toom' d' ontzinden overmoed,
En 't Nakroost zal, door hem behoed,
Zijne asch met zeegning overdekken.
Verstorven deugden doet men recht;
Aan levende is de haat gehecht,
Door dollen Nijd in 't hart ontstoken.
Helaas! waartoe elk droef beklag,
Ontbreekt de teugel aan 't gezag,
En wordt het misdrijf niet gewroken!
Wat baten Wetten zonder kracht
Wen zedelóósheid haar veracht! -
Geen sneeuwvlokkorst, geen zonnebranden
Schrikt de onverzade Hebzucht af;
Men streeft door 't opgesparde graf,
En slaat de woeste zee in banden.
Geen armoê (thands de wreedste smaad!)
Die alles doet en ondergaat,
Zal 't steile pad der deugd bewaren:
Zy vliegt ten spijt van wet en plicht
De Godheid-zelve in 't aangezicht,
Om 't alvermogend goud te gaâren.
Kom! plaatsen wy 't onnut metaal,
Gesteente, en al dien schitterpraal,
By d' oorlogsroof van vroeger tijden;[1]
En laten wy 't verleidend tuig
Met daverend triomfgejuich,
Ten tempelschat, den Godheên wijden!
Of liever, werpen we al die buit,
Dien wortel waar 't verderf uit spruit,
Blijmoedig in den schoot der golven,
Indien ons 't hart waarachtig wroegt,

En onder 't wicht des jammers zwoegt,
Waarin we ons redloos zien bedolven!
Vergeefs is 't, blad of rank besnoeid: -
De kiem van 't kwaad moet uitgeroeid
In 't voedsel der begeerlijkheden; -
Een andere, een gestrenger tucht,
Bezielen met een zuivrer zucht,
En 't laf verweekt gemoed herkneden.
De jeugd, de hoop van 't vaderland,
Is voor geen arbeid meer bestand,
Noch durft het moedig ros bestijgen;
Maar siddert, waar m' in 't vrije veld
Den jachtstoet op de hielen snelt,
Om mann'lijk naar zijn aâm te hijgen;
Doch waakt, volleerd in vreemde vond,
De nacht by kaart en teerling rond,
Ten trots der krachtigste verboden,
Terwijl de vader schatten wint
Door 't plondren van zijn boezemvrind
En 't schaamtloos tergen van de Goden;
Om erfgoed, dat geen Nageslacht,
Geen dankbaar kroost, tot meester wacht,
Maar vreemden die zijn naam vervloeken.
Ach! groei 't bezit met zorg en pijn,
't Zal altijd iets te weinig zijn,
En de uitkomst is, naar meer te zoeken.

1820.

Eindnoten:

1 Men zie van dezen schitterpraal en oorlogsroof in het Romeinsche Kapitool, S i l i u s I t a l i c u s , I. vs. 617-629.

Saffo en Alcéus.*
(Aan mijne egade.)

Als by de onderaardsche scharen,
  Door geen zonnestraal verlicht,
  Saffoos zieldoordringend Dicht
Huppelt op Eöolsche snaren:
  Als Alcéus forscher maat
Zwervensplagen, krijgsrumoeren,
En verzwelgend zeeberoeren,
  Op zijn gouden cyther slaat:

Dan ontzetten zich de schimmen;
  Spraaklooze aandacht klemt het hart;
  Heilige eerbied, zoete smart:
Maar wanneer zijn tonen klimmen,
  En de donder van zijn stem
Neêrgebonsde Dwingelanden
Bliksemt in metalen banden,
  Beeft heel de afgrond onder hem.

Sprakeloos op één gedrongen,
  Drijft in de onverbreekbre nacht
  't Breedgeschouderd Voorgeslacht
Op den adem van zijn longen,
  Op de klanken van zijn lier;
En het drinkt, met volle togen,
Oor, en borst, en vlammende oogen,
  Stroomen van geheiligd vier.

* Krekelzangen I, 131.

Alles heeft zich-zelf verloren.
   't Honderdhoofdig Helgedrocht
   Ligt ontketend in zijn krocht,
Met ter neêr gestreken ooren,
   Vastgeboeid door 't maatgeluid.
Zelfs der Eumenîden slangen
Rusten van haar 't hoofd te omprangen,
   Storten geenen zwadder uit.

Dan vergeet zich in 't verrukken
   Zelfs Prometheus arendsbeet,
   Tantalus versmachtend leed,
By 't vervoerend vingerdrukken:
   En Orîons reuzentred
Weet van lynxen langs de bergen
Noch van Leeuwen op te tergen,
   Door die tooverkracht verplet.

Dichtkunst, ô wat is uw tooveren!
   Wat weêrstaat uw wonderkracht,
   Die de rotsen-zelv verzacht? -
Plukt voor 's Dichters kruin geen loveren;
   Duikt geen parels uit het diep!
Neen, met 's hemels starrenvonken
Moet die Godenschedel pronken,
   Dien Natuur een Dichter schiep!

Maar die bloem der Godenzonen,
   Grooter dan een Wareldvorst!
   Waar, waar ademt thands zijn borst?
Waar is 't golven van zijn tonen?
   Dichters, thands dien naam tot hoon,
Zwijgt! of leert uw cythersnaren
Met Alcéus grootheid paren
   En met Saffoos teder schoon! -

Dierbre, schoon wy tonen kwelen
In een ruwer Noorderlucht,
Waar geen zoete Zefirszucht
De eens ontgladde borst mag streelen;
Zoo, van Oostergloed doorblaakt,
Onze saamgesmolten zielen
Van heur oorsprong niet vervielen,
Noch ons hart zich-zelf verzaakt;

ô Vereenen we onze klanken!
Toonen we aan het Vaderland
Hoe het echte Dichtvuur brandt
Ook in half gedoofde spranken! -
Klinkt mijn koopren keel te zwaar,
Meng uw zilvren stem daar onder;
En men hoor' Alcéus donder
Smelten met de Eöolsche snaar!

1820.

Homerus.*

Μηκέθ□ □λίου σκόπει
□λλο θαλπν□τερον
□ν □μέρ□ φαειν□ν □στρον
□ρήμα; δ□ α□θέρος.

PINDARUS.

Roem' men my geen Ossianen! -
Op het ruim der Hemelbanen
Heerscht ééne ongelijkbre Zon.
Alles duistert voor heur stralen;
Welke starren om haar dwalen,
Zy is aller lichten bron.

* De Muis- en Kikvorschkrijg, 63.

Vruchtloos mag de Noordbeer klimmen
En der Nacht in de oogen glimmen;
   Vruchtloos spuwt de Hondstar vuur.
Om hun luister uit te doven,
Heft Zy slechts het hoofd naar boven,
   En herlevendigt Natuur.

Heerlijk die Meöonsche zanger,
Van verheven wondren zwanger,
   Die ons ziel en zin ontvoert!
Welk een tooverkracht van woorden!
Welk een rijkheid van akkoorden!
   Goud is 't, wat zijn hand beroert.

ô Hoe diep, hoe innig treffend,
ô Hoe geest- en moedverheffend,
   Als Achilles gramschap bruischt!
Als de speer van Hektor blikkert;
Of de Trooische toortsvlam flikkert,
   En door Grieksche kielen zuist!

Nu bevallig, dan verheven,
Doet zijn schildring harten beven,
   Of zy lokt de wellust uit:
Waar hy, zee en kust doorloopend,
Polyfemus moordhol opent,
   Of Kalypsoos grot ontsluit;

Altijd Schepper waar hy schildert,
Nimmer kruipend of verwilderd,
   't Zij hy Helden schetst of Goôn!
Van het aaklig Rijk der schimmen
Zijn Olympus op te klimmen,
   Alles straalt van 't schittrendst schoon.

's Aardrijks bodem splijt van 't stooten,
's Afgronds navel wordt ontsloten,
   Als Neptunus drietand bonst:
En 't Heelal schijnt op te springen,
Als het Hoofd der Hemelingen
   't Zwartgewenkbraauwd voorhoofd fronst.

't Lachjen der bedaauwde wangen,
Waar wy 't traantjen langs zien hangen,
   Smelt ons 't hart voor Hektors Gâ: -
Raakt Jupijn door min aan 't gloeien,
De Ida zal van rozen bloeien,
   De Ida wordt Idalia.

Welk aandoenlijk hartenstreelen
In 't eenvoudigst der tafreelen
   Waar Natuur in aâmt en leeft;
Als Ulysses keert van 't zwerven,
En den trouwen hond ziet sterven,
   Die hem aanziet, kent, en sneeft.

Woede en dolheid zelfs verschoonen
Op den weêrklank van zijn tonen,
   Waar de menschlijkheid verbleekt.
't Hart verstijv' met bloed en ader!
't Eert d' ontzachbren Heldendader,
   Als zijn arm de vriendschap wreekt.

Ja, om 't Gastrecht fel te wreken,
Weet hy de oorlogsvlam te ontsteken
   Midden in de Kikkersloot.
Alles ademt nieuwe wonderen,
En, de Goden mogen donderen,
   B r o k g r i j p is hun macht te groot.

Dartlen moog hy, boerten, spelen,
Vorschen of Trojanen kelen,
   Alles vliegt hem van de hand.
Goden mag het Noodlot dwingen;
Meer vermogend is zijn zingen:
   't Legt het Noodlot-zelf aan band.

Licht en kleuren om te malen
Schept hy uit de zonnestralen
   Van zijn heldre Grieksche lucht: -
Fingals zanger kent geen weelde
Dan die 't koude maanlicht teelde/
   Waar de Noordstorm joelt en zucht.

In zijn sombre nevelnachten,
In één onweêrsbui van klachten,
   Drijft zijn kunst eentonig om;
En zijn altijd stroeve galmen,
Romm'len door de schrikdamp-walmen,
   Met een aaklig windgegrom.

Altijd/ staal- op staalgeklater,
Altijd/ bruischend schuim en water,
   Altijd/ moord en wapenschal,
Altijd/ siddring en gevaren,
Klinkt er uit zijn doffe snaren,
   Galmt er door zijn leêge Hal!

Op de vleugelen der stormen,
Zetelt hy de onvleeschde vormen
   Van zijn dooden, in de lucht:
Dampverschijnsels, bleeke schimmen/
Die den levende begrimmen,
   Menglen ze aan zijn boezemzucht.

Ambrozijn noch nektarteugen
Mogen hun het hart verheugen,
  Door een Huldgodes onthelmd:
Over 't gapen van de kolken,
Zwieren ze op de zwarte wolken,
  Van het garstenbier bedwelmd.

Door een woesten geest gedreven,
Schijnt hy Satan na te zweven
  Als hem Miltons zweepslag port,
Waar hy, tuim'lend naar beneden,
Wolk en mistdamp doorgegleden,
  In des Helpoels diepte stort.

Neen, Homeer zij eer gegeven!
Altijd schittrend en verheven!
  Maar behoede ons 't gunstig Lot
Voor de donkre Bardenzangen
Die in de onweêrnevels hangen,
  Van een onbeschaafden Schot!

1821.

Naar het Fransch van LE BRUN.

Aan de vrouw.*

Hoofdbloem in de krans van rozen;
Roosjen in den doornenvlecht
Die den mensch aan 't leven hecht;
Zalfster van de wond des harten;
Heulsapstortster in de smarten,
't Aardsche schepsel toegelegd.

Op de harde netelstruiken
Lieflijk kussen van satijn;
Balsem aller boezempijn;
Lisplend luchtjen, zoele lommer,
In de branding, in den kommer;
Kelk van Hemel-ambrozijn!

Pronkjuweel van heel die Wareld
Wie het wolkenfloers omplooit,
Met Gods wondren overstrooid!
Meesterstuk van d' Ongewraakte
Dat Zijn gunst volkomen maakte,
En Zijn schepping hebt voltooid!

Helft des aanzijns ons geschonken,
Heel ons heil op 't wentlend rond;
Aan het lachjen van wier mond,
Aan het straaltjen van wier oogen,
't Onweêrstanelijkst vermogen
Zich met hemellust verbond!

* Krekelzangen III, 91.

Welk een jammer waar het Leven,
   Wierd het niet door u gedeeld
   Die uit distels bloemen teelt!
Wat is vreugde, wat vermaken,
Dan in 't aan uw zij' te smaken?
   Dan, door uwe hand gestreeld?

Vrouw, ô naam, ook d' Englen heilig,
   Ja, waar 's warelds duur aan hangt,
   Die aan u haar aanzijn dankt!
ô Hoe edel, hoe verheven,
Is de roeping u gegeven!
   Is de schatting die ge ontfangt!

Vrouw, eerbiedig uw bestemming!
   's Levens bron en Voedstraarïn,
   Stookster van de zuivre min,
Aarde en Hemel biên u hulde,
Zy, die ge uit uw schoot vervulde!
   Wat al Godlijks sluit gy in!

Ja, eerbiedig uw bestemming!
   ô Vervul haar, wees getrouw!
   Teedre Moeder, lieve Vrouw,
Zaligt gy de teêrste banden;
En, uw eerbied aan te randen
   Dompelt warelden in rouw.

Laten snoodaarts zich verloopen
   In een wettelooze lust,
   Met verboden min gebluscht!
Zalig, dien uw vlam doet blaken;
Die de rozen van uw kaken
   Met een heilige eerdienst kust!

Druischt een eeuw vol roekeloozen
Tegen Staatsgezag en throon,
God, en Zijn gezalfden Zoon;
U verëeren, God te haten,
Kan zich nooit vereenen laten;
Maar hun leus is Vrouwenhoon.

Lieve schoonen, leert hen schuwen,
Wordt hun boosheid niet ten roof!
Zijt voor hun verleiding doof:
Die den plicht heeft uitgetogen,
Draagt het vloekmerk in zijne oogen:
's Duivels vaan is Ongeloof.

Heilig, heilig zijn uw plichten,
Gade en Moeder; en hoe zoet!
Ja, vervullen ze uw gemoed!
Geene weelde, geen genoegen,
Haalt by 't zalig boezemzwoegen
Van den reinen Huwlijksgloed.

ô Verruilt het nooit, Geliefden,
Voor een uiterlijken praal!
Wissel 't hart van uw Gemaal,
't Welzijn van uw huwlijksloten,
In den moederplicht besloten,
Voor geen dans- of schouwburgzaal.

Geeft ze voor geen ijdle galmen
Van een juichend volksgeschrei
In Geleerdheids liverei!
't Zijn gesteenten noch lauwrieren
Die een vrouwlijk hoofd versieren,
Maar de krans van d' Englenrei.

Laat begaafd- en schoonheid blinken
In uw stil en zalig huis;
Niet in woelig feestgedruisch.
Die naar andren roem kan streven
Dan haar Egâ aan te kleven,
Is, op 't hoogst, ten halve kuisch.

Gy bestemt dit, dierbre Gade,
Heilig aan mijn hart verknocht,
Die nooit andre lofspraak zocht,
En den luister uwer gaven
Voor den Egâ dorst begraven
Wiens geluk gy hebt volwrocht.

1823.

Levensgenoegen.*

Wat is blijdschap in dit Leven,
Wat is vreugde voor een hart
Immer tot geluk gedreven,
Waar het meê bevredigd werdt?

Ligt het in de feestrumoeren,
Vol vermoeiing, vol gewoel,
Die de rust der ziel beroeren,
Zonder innig heilgevoel?

Ligt het in een woest rinkinken
Van een dolle zwelgery,
En den menschenrang te ontzinken
In der driften slaverny? -

* Krekelzangen III, 101.

Is 't genieting van vermaken,
   Zoutloos laf en walglijk zoet,
Waar de Christen naar kan baken
   Tot verstoring van 't gemoed? -

Waant het, ongebonden knapen,
   Die van dolle blijdschap tiert,
Of, onachtzaam ingeslapen,
   Aan uw lust den teugel viert!

Sluimert zorgloos, in die droomen
   Omgewiegeld en gesold;
En ontslaat u van de toomen,
   Hoe de kar des levens holt!

Sluit uwe oogen voor de stralen
   Van den hemelhellen dag,
By den damp der Bachanalen,
   Dien geen licht doordringen mag! -

Of, verkiest gy 't, loopt ze zoeken
   In geleerdheids rijke kraam,
By de stapels oude boeken,
   Als verbonden aan een naam.

Want ook dit is onder dwazen
   Dronkenschap en blinde drift;
En niet minder doet dit razen
   Eer men wijs van onwijs schift. -

In gestadig geld te tellen
   (Als men vroeger eeuw verwijt)
Zal wel niemand vreugde stellen
   In dees meer verlichten tijd. -

Maar 't vermogen van bevelen
   Is voorzeker wonderschoon,
't Geen nu ieder wenscht te deelen,
   Als nieuwmodisch Vrijheidszoon!

Dit is in dees fraaie dagen
   De onbesuisdste dronkenschap,
Die den mensch herom doet jagen,
   Boven p u n c h en druivensap.

Voor gerust en veilig slapen,
   Is nu ieder heer van 't Land,
Ieder raadpleegt, voert het wapen,
   En - verwildert in 't verstand.

't Drie-miljoenpart onder 't stemmen,
   ô Wat geeft dat voor gewicht!
Doet het lasten zwaarder klemmen,
   Dit maakt immers alles licht.

Leven naar zijns buurmans nukken
   Mits ons oordeel zij gevraagd,
Mits men niet voor hem moet bukken,
   Die de kroon en scepter draagt;

Onderdoen voor 't domste schreeuwen
   Van die Staat noch Staatszorg kent;
Dit's het recht der later eeuwen
   Nu het paard den voerman ment.

Ploeg en ambacht laten drijven
   Voor...voor bedelstaf of ampt,
Om slechts wetten voor te schrijven,
   Van den honger aangeklampt:

God verliezen, God verzaken,
Heiden, niets zijn, of Deïst;
En die domheid na te kwaken,
Die thands alles stout beslist;

Hiermeê waant men 't nu verkregen
Wat men zóólang vruchtloos zocht;
Dat is nu de hoogste zegen,
Aan het menschlijk lot verknocht.

'k Mag het lijden, scheepsgezellen!
Elk aan 't roer, dat zal wel gaan.
Wie er 't hoofd zich meê wil kwellen,
'k Laat het op den Stuurman staan.

'k Kwam niet om matroos te spelen,
Maar betaal mijn overvaart.
'k Grijp in toomen noch gareelen;
Pass' mijn voerman slechts op 't paard.

Neen, ik wensch my stil genoegen
In de schuts van wet en recht.
Maar in 't amptgekrui te zwoegen,
Gun ik aan mijn minsten knecht. -

Doch wat (eindlijk) zal 't dan wezen,
Daar de zielenvreugd in rust?
Niet te hopen noch te vreezen,
Nooit verwonderd, nooit onthutst:

Steeds gedachtig aan zijn plichten,
Aan hun inspraak steeds gehecht,
Dulden, willen, en verrichten,
Wat ons God heeft opgelegd:

Niet te duchten voor het m o r g e n ,
In het h e d e n steeds te vreên;
En zijn God te laten zorgen:
Dit's des levens heil alleen.

Geef my dit, ô Hemelkoning,
En, in weêrwil van heel de aard,
Met een woesteny tot woning
Ben ik nog benijdenswaard.

1823.

De mensch.*

Audax Iapeti genus -

HORATIUS.

Wie bestijgt die blaauwe bergen
Op dat houten waterpaard,
Met een brieschend zweet omstoven,
En ontplooit den krijgsstandaart?
'k Zie hem worstlen met de golven,
Duiken, rijzen, beurt aan beurt;
't Onweêr om zijn hoofd vergaderd;
De afgrond onder hem gescheurd.
Ja, daar splijt zy, spart zich open!
'k Zie het spalken van haar muil!
'k Hoor hare ingewanden rommelen
Met afgrijslijk doodsgehuil!
Hemel! een der stervelingen
Waagt zich op dat deinend pad,
Waar en lucht- en donderstorting
Mengelt met het stortend nat?

* Krekelzangen III, 121.

Ja, hy spot met lucht en baren,
Tuimelt op 't gevleugeld ros,
Van de moederkust der aarde
Op eene andre Wareld los.
Vruchtloos heeft Natuur het Westen
Door 't onmeetbre pekelveld
Van dit aardrijk afgesneden,
En met storm en nacht omkneld.
Hy doorbreekt dat vaste bolwerk,
Holt door 't matelooze ruim,
Barst door nacht en stormen henen,
Overdekt met zeegrijk schuim!

Dacht gy 't immer, gy vermetele,
Die u 't eerst by stillen stroom,
Op de holle schors dorst zeetlen,
Van een omgeworpen boom;
Daar uw broeders, aan den oever
In de zielsverbazing stom,
U de vlakte zagen klieven
Van den gladden waterkom,
En de roeispaan in uw handen
Klaatrend door het spieglend nat,
Van de zonnevonken gloeien
Aan den blaauwen kil ontspat?
Dacht gy 't, dat na weinige eeuwen,
Voortgerukt in bloed en wee,
't Nakroost zich op 't spoor der meeuwen,
Wagen zou aan volle zee?
De ijsselijke kloof doorwaden
Van de grondelooze kolk,
En haar overkant bezoeken
Naar een nieuwgeboren volk?
Daar hun vreemde donders voeren,
's Hemels tuighuis nagebootst,
En - de dood in de aders drinken,
Waar een andre middag roost?

Neen, gy dacht het niet, onnoozlen;

Maar het rustloos menschenbroed
Boort door allen weêrstand henen,
Opgezweept door 't bruischend bloed.
Ach! hoe zalig zou het wezen
By zijn akker, by zijn disch!
By dien zegen van het leven,
Waar de Hemel mild meê is!
Maar helaas! ontvlamd in de aderen
Van een roekelooze zucht,
Grijpt het immer wijd en wijder
Tart het afgrond, zee, en lucht.
Weinig was het, fiere rossen,
Woeste stieren, fel en wreed,
Onder 't zware jok te prangen,
En te maaien van hun zweet.
Weinig, 't ademtogend leven[1]
Zich te maken tot zijn prooi;
Aller spieren, tot zijn voedsel;
Aller deksel, tot zijn tooi!
Winden spant men in gareelen,
Dampen dwingt men in zijn band,
Tot zijn dienaars en gespelen,
Leidt en ment ze met de hand,
Hoofd- by hoofdstof moog zich belgen;
Dat zy bruissche, woel', of kook!
's Aardrijks rotsen leert men vloeien,
Ja, verdwijnen in den rook.
Vorst der aarde, hoe verheven
Praalt gy in dit lustgenot!
Alles knielt voor uwe wenken;
Alles buigt voor uw gebod! -
Wil! de bosschen worden meiren:
Zeën worden dorre grond,
De afstand krimpt, de starren naderen;
Vuur en water treedt in bond.
Steen krijgt leven door den beitel;
Linnen ademt door 't penceel;
Dieren-ingewand leert zingen;
Bergen rijzen door 't truweel.

Durf! de Boschleeuw slaat zijne oogen,
Duikend, neder voor uw blik;
En uw stem ontzet den arend,
Slaat de boschhyeen met schrik.
't Weerloos pluimdier zoekt bescherming
Aan uw boezem, op uw dak;
En het dankt u in zijn zangen
Van den groenen lindentak.
Spreek! de Winter strooit u rozen;
Zomer staat met ijs omschorst;
En der Lente muskadellen
Daauwen laving voor uw dorst.
Woestenyen worden beemden,
Paradijzen, wildernis;
Vlieten waatren dorre heiden,
Steigren op der bergen spits.
't Vuur des bliksems rukt gy neder,
Uit het dondertelend zwerk;
Achterhaalt komeet en dwaalster,
En beteekent hem zijn perk.
Waarom, trotschaart zoo vermetel,
Die wat om u is, gebiedt!
Waarom, schrandere aldoordringer,
Kent ge dan u-zelven niet?
Waarom zijt gy prooi van driften
Die gy-zelf niet onderscheidt?
Waarom, ja, gy God op aarde,
Zijt gy louter nietigheid?

1823.

Eindnoten:

1 't Dierenrijk.

Horatius dichthulde.*

Daal, edele Kalliopé,
En drijf, ô Zangster, op mijn beê
Een steigrend lied uit stoute halmen;
Of, wilt ge, huw aan d' orgeltoon
Van uw betooverende galmen
De Cyther van Latones Zoon.

Is 't waar, Godes, verhoort ge my?
Of streelt me een zoete razerny?
Ik hoor, en in de lucht geheven
Gevoel ik my door 't zalig dal,
Op Zefirs donzen vlerk te zweven,
Langs murmlend bosch en waterval.

Eens strooiden me, als een speelschen knaap,
Verrast door achteloozen slaap,
De duiven van Diones wagen
Met lauwerloof en myrthengroen,
Daar beer en adder zich ontzagen
Het sluimrend wichtjen leed te doen.

De bergklif die me een rustkoets bood,
Appuuljes korenzwangre schoot,
En 't bosch dat wolvennesten broedde,
Beschouwden 't wonder met ontzag,
En 't moedig kind in Goden hoede,
Dat in 't gebladert' veilig lag.

* Krekelzangen III, 143.

Der Zanggodinnen eigendom,
Zwerve ik de heuvelketens om,
En klouter op de steile rotsen,
Geblakerd van de middagzon;
Of hoor de woeste strandgolf klotsen,
En rust aan Bajaas laauwe bron.

Uw heilgen reien ingewijd,
Godessen, mocht geen woeste strijd,
Geen slachtveld overstelpt met lijken,
Geens overwinnaars wraakgeweer,
Geen stortende eik my doen bezwijken,
Noch 't stormen van een buldrend meir.

Neen, met uw bystand aan mijn zij',
Doorkruisse ik zee en woesteny,
Gewillig, moedig, onbezweken,
Waar de ongestuime Bosfor woedt
Of 't brandend zand der Oosterstreken
Zich weigert aan d' onvasten voet;

Ja, streef naar 't onherbergzaam strand
Van 't vreemdlingslachtend Brittenland,
Waar zon en zonnespoor verdwijnen;
Doorwâ den halfbevrozen vloed,
(Ontrefbaar voor hun javelijnen,)
Naar Scythen, heet op paardenbloed.

Gy zijt het, die ons Legerhoofd
In 't veld der glorie moê gesloofd,
By de opgehangen oorlogsvanen,
De borst, in 't krijgsvuur lang verstaald,
In Pindus grot op zoete tranen
En Godenmelody onthaalt.

Gy boezemt zoete Vredemin
Zachtmoedigheid, Vergeving[1] in,
Gy doet in weldoen wellust smaken.
Wy weten 't, hoe de bliksemslag
Heel 't reuzenrot de ziel deed braken,
Ter wraak van 't hooge Godsgezag.

Gy, die 't ontstuimig wareldnat, -
Den loggen aardklomp, - 't nimmer zat
En aaklig rijk der schimmen, - Goden -
En woelziek sterfelijk geslacht -
Vereenigt onder uw geboden,
En 't al omvademt door uw macht:

Gy beefde, toen dat aardgebroed,
In opgezwollen overmoed
Met de armen om 't gebergt' geslagen,
Den Ossa van zijn wortel brak,
En op d' Olympus-top gedragen
Ten ladder wrocht naar 't starrendak.

Maar wat 's Tyféus; wat de kracht
Van Mimas, met zijn schoudervracht
Van opgeladen bergtopspitsen?
Wat Rhetus grimmig lijfsgevaart?
Of die zich tot een bondel flitsen
De stammen in zijn arm vergaârt!

Wat zijn zy? wat 's hun kracht, gespild
Op Pallas Egisvoerend schild? -
Wat poogt gy, Monsters zoo wanschapen?
Haast stort gy in verplettring neêr;
Hier stelt zich Mulciber in 't wapen,
Daar Juno, staatlijk in 't geweer.

En hy die Zijn onfeilbren boog
Nooit aflegt, 's warelds blinkend oog
Die de ongebonden blonde lokken
In rein-Kastalische ader wascht,
Van hemel-ambrozijn doortrokken,
Apollo, hand- en doelwitvast.

Geweld, met wijsheid ongepaard,
Stort in, door eigen wicht bezwaard:
Bedaarde kracht wint aan, en steigert.
De hemel haat het woest geweld
Dat menschlijkheid den toegang weigert,
En van verwaten hoogmoed zwelt.

Dit tuigt een Gyges, zoo geducht,
In elk' zijn borst ontwrongen zucht!
Hy, toegerust met honderd handen!
Dit tuigt Orion, die verwoed
Dianaas kuischheid aan dorst randen,
En 't aan haar jachtpijl heeft geboet.

Nog kermt het Aardrijk om heur kroost,
Dat ze, in den bliksem blaauw geroost,
Verzwelgen moest, ter Hell' gezonden:
En 't vuur dat Etnaas keel ontspringt,
Heeft nooit de kerkerrots verslonden,
Die 't Godbestrijdend ras bedwingt.

De gier, den dartlen lust ter straff'!
Van Tityus, laat nimmer af
't Hergroeiend ingewand te knagen;
En eeuwig zal, 't berouw ten buit,
Perithoüs de keten dragen
Die hem in duizend wrongen sluit.
1823.

Eindnoten:

1 Zeker slaat dit op Augustus zachtmoedigheid omtrent samenzweerders tegen hem.

Italiaansch meesterschrift.*

Cadmi nigellae filiae.

AUSONIUS.

Wat opgespleten Saterspoot,
Gedompeld in een moddersloot
Van edik, roest, en gal,
Koomt dartlen in dit sneeuwen dal
Op nieuwgevonden wet,
Daar Kadmus zwarte dochtertjens zich vlijen naar zijn tred?

Wat huppelt hy en trekt haar 't spoor,
En treedt die zusternymfen voor,
Zich rijend hand aan hand
In onderling gevlochten band;
En mengt uw rappe vlucht,
ô Nonnetjens in rouwgewaad, met sprongen door de lucht?

Ik volg uw huppling, lieve rij!
Mijn oog verzwelgt uw melody
Die 't scherp gehoor ontvliedt,
Maar zwijgend zich in 't harte giet,
En, zonder d' open weg van 't oor,
Geheel de ziel ten speeltuig maakt, heel 't lichaam tot gehoor.

* Krekelzangen III, 170.

Neen, 't is geen roerloos teekenschrift
Van hamerslag of nagelstift;
't Is leven, 't is gewoel,
Dat adem schept en zielsgevoel,
En lust en leven teelt,
Waar 't zwierende op een losse wiek, langs vrije vlakte speelt.

Hier trekt gy voor 't verwonderd oog
De bocht van 's hemels regenboog,
Of slingert met de sprank
Van Bacchus dartle wijngaard-rank;
Daar sleept ge in stijven zwier
Den statigstillen optocht na, van Kerk- of Krijgsbanier:

Hier prijkt gy op gelijken voet,
In een aan één gesloten stoet
Als 't monstrend oorlogsheir: -
Daar rijst of daalt gy op of neêr,
Uw linie krimpt of zwelt, -
Doch ijlings keert gy in 't gelid, en de ordning is hersteld.

Gy Boksvoet, als ge in Cyrraas vliet
Het eerste pijpjen sneedt in 't riet,
Van d' adem onbezield,
En 't bevende aan uw lippen hieldt,
En 't halmtjen te gelijk
Uw gretigluistrende ooren trof met org'lend windmu zijk;

Hoe juichtet ge in die blijde vond
Arkadië en 't gebergte rond,
En noodde met dien halm,
Geboomte en rots ten wedergalm!
Maar 't lieflijk ruischend riet
Trof ja, de luistrende ooren wel, maar starende oogen niet.

Doch thands -! Ach alles keert zich om!
De halmbuis zwijgt en toont zich stom,
Maar spreekt op andren trant.
Geen mond bezielt haar, maar de hand;
Geen adem zuigt zy meer,
Noch geeft hem aan 't geopend oor met klankbetoovring weêr.

Thands laat die sprekende oeverroof
Onze ooren by zijn kunsttaal doof;
Aan 't oog is 't dat hy spreekt
Door nieuwe kunst die 't hart ontsteekt,
En met een droppel nat
De driften temt, de Wijsheid voedt, 't geweld in duigen spat.

Dan, weinig dit! In 's wijzen hand
Bereik' hy 't harte door 't verstand,
Nog heeft hy andre kracht.
Juich, riethalm! Juich, ô vogelschacht!
Bevalligheid en zwier
Ontplooit zich, treft, verrukt, verheft, door 't schittren op 't papier!

Heil! kunstnaar, door wiens vingrenzwaai
De logge gans, de plompe kraai,
Den leeuwrik uit de lucht
Verwint in sierlijkheid van vlucht,
En van der heemlen trans
De Horen voor 't begoocheld oog beneên rukt in heur dans!

Neem, Schrijver! neem den lauwerhoed,
Niet sprenkelig van menschenbloed,
Maar die met groene lisch
En myrthenbes doorvlochten is;
En blinke 't diamant
Der fiergedragen pauwenkuif op 't schittrendst om zijn rand!

Voor my, die meê in vroeger tijd,
In konstpenceel- en pennenstrijd
Met andren op dorst treên;
De baan des levens afgegleên,
Sta ik de palm u af
Aan 't randtjen van 't geopend graf,
En reik de ontvormde hand
By 't gapen van zijn holle kluft, slechts uit naar d' overkant.

1323.

Ouderkommer.*

Ut adsidens implumibus pullis avis.

HORATIUS.

Als 't vogeltjen dat op zijn nest
By 't nog van koude siddrend kieken,
In 't dons der moederlijke wieken,
Haar pluimloos jong aan 't harte prest;

Of, angstig zwierende om haar broed,
De vuige slang die 't aan komt schennen,
Door 't kleppren van zijn vleugelpennen
In dreigend sijflen wijken doet:

Zoo zorgt, zoo zwoegt het Oudrenhart,
ô Een'ge wellust van ons leven,
ô Dierbaar pand onze Echt gegeven,
Met tedere angst en liefdesmart.

Ja 't krimpt voor u, mijn dierbaar Wicht,
Wanneer 't de toekomst ziet genaken
Die u van uit hun arm zal slaken,
En nog in nacht verborgen ligt:

* Rotsgalmen I, 51.

Doch niet om 't nietig lijfsgenot
Van dak of dosch of daaglijksch voedsel,
Dat de Almacht schenkt aan 't minst gebroedsel,
Of 't hachlijk van een wareldsch lot.

Neen, 't acht den prang des weêrspoeds niet,
Maar 't beeft voor 't listig slangbekruipen,
Dat de onschuld tracht in 't hart te sluipen,
En glibbrend door 't gebladert' schiet.

Helaas! wat baat hun teedre zucht!
Het gluipend ondier blijft steeds loeren
Om d' argelooze weg te voeren,
Wanneer hy 't minst voor vijand ducht.

De wiekjens wassen, slaan zich uit,
En 't jongske, fier op frissche krachten,
By 't wappren op de ontploken schachten,
Bespeurt geen slang in bies of kruid.

Doch wacht, ja wacht u, moedig jong!
Met klaauw en snavelspits gewapend,
Valt, zorgloos by de rotskloof slapend,
Ook de arend in des monsters wrong.

Mistrouw, ô wulpjen, 't olmenloof,
Verdenk het ruischen van de abeelen:
Waar de uchtendkoeltjens lieflijkst streelen,
Spiedt de Aartsverdelger op zijn roof.

Vertrouw geen groenend veldkarpet,
Geen bloesems die de boomgaard sieren,
Geen geurig bosch van eglantieren,
Noch liefelijk violenbed.

Wees wars van elk verlokkend oord,
En schuw daar schuilplaats in te nemen:
Het dreigt uw hart den plicht te ontvremen;
Verraad is 't, wat hier 't oog bekoort.

Neen, klep uw vleugels hemelwaart,
En leer u altijd hooger heffen:
Dien zal geen aspis-angel treffen,
Wiens voet geen rustpunt zocht op de aard.

1823.

Lotgeval.*

ô Gy die 't Wareldlot beheert,
Met naam van Lukgodin vereerd,
En die ten spot van 't menschlijk pogen,
Den nietigste uit het slijk ten toppunt kunt verhoogen,
En trotschen zegepraal in lijkgehuil verkeert!

Voor u stort de arme beê aan beê
In 't angst- en kommervolle zwoegen;
Voor u, als Heerscheres der zee,
Wie met een stoute boeg d' ontstuime baar durft ploegen,
En smeekt u om behouden ree'.

U smeekt hy, die ten krijg gehard
Rapier en oorlogsbliksem tart;
U smeeken Volken en Gewesten,
En, midden in bemuurde vesten,
De weêrlooze, om heur kroost door Moedervrees benard.

* Rotsgalmen I, 110.

U roepen in hun purperdosch
De Vorsten aan, op scepters trotsch,
Op dat door roekloos volksvermeten
Hun zetel niet worde omgesmeten
In d' onweêrstaanbren storm van 't roerziek golfgeklots.

U gaat de Nooddwang steeds vooruit.
De Nooddwang, die in de ijzren handen
Den moker ter verplettring sluit,
Met koevoet, strop, en kluisterbanden,
En tandenknarsend weegeluid.

U eert in 't hagelblank gewaad
De Trouw die onverwrikbaar staat;
De Hoop, het oog om hoog geheven;
En zal geen vriend in nood begeven,
Schoon gy 't mistroostig huis verlaat.

Neen, grimmig, lachend, droef, of blij,
Blijft hem de oprechte braaf heid by,
Vereert d' Almachten God in elke lotbedeeling,
Stort balsemende troost ter heeling,
En kleeft zich aan 's verlaten' zij'.

Maar 't wuft geboeft, steeds baatgezind,
Verstuift op 't draaien van den wind,
En schuwt, by de uitgeleegde kannen,
Zich meê in 't noodgareel te spannen
Met d' in het leed verzonken' Vrind.

Gy, Schepper, meester van 't Heelal,
En, boven tijdzwaai of geval,
Onzichtbre en eeuw'ge Lotbeslisser,
Die 't N i e t in wording roept, en 't is er,
Wat is, wat was, wat wezen zal.

Weer, Godheid! zulke vrienden af,
In heil, vol gloeds; by weêrspoed, laf,
En spotters met gewijde plichten:
Maar leer ons (waar Gy 't geeft) voor 't onheil niet te zwichten,
Verheven boven de aardsche draf!

Na HORATIUS.
1823.

Landzang.*

Verleen my hier, ô stille beemden,
Van 't geestverdovend volksgewoel
(Waar harten van zich-zelfs vervreemden,)
Een oogenblik van zacht gevoel!
Hier, na 't gedruisch der levensbaren,
Hier zoek ik 't kalme van de rust;
Hier, waar 't geschommel van de blaâren
De zorgen in den sluimer sust.

Waar Zomer door de Lente wemelt,
Het bloemgeflikker, rijk in pracht,
Met starrendosch den grond verhemelt,
En 't groen met Winters aanval lacht.
Waar de overvloed met volle horen
Zijn schatting uitstort over 't veld,
En onder 't goud van most en koren,
En geur en kleuren samensmelt.

* Rotsgalmen I, 139.

Waar steile en breedgespreide telgen
In saamgevlochten boog aan boog,
Den middaggloed tot niet verzwelgen
Van 't aldoorblaakrend zonnenoog;
Het koeltjen onder 't welfsel dartelt,
En 't schemerlicht vertrouwen schept;
Van 't zoele Westen zacht doorsparteld,
Dat luchte vlindervlerkjens rept.

Waar 't beekjen langs bebloemde weiden
In kronkels wandelt van kristal,
En, siddrend van heur lust te scheiden,
Zijn armen klemt om 't zalig dal;
Om eindlijk met een murmlend zuchten
En 't blaauwe voorhoofd rimplend nat,
't Verlokkend pronktooneel te ontvluchten,
Waar 't loop en ruischen in vergat.

Maar neen - het keert, het wendt zich weder,
En kleeft zich aan, waar langs het glijdt;
Dan ach! - - - daar stort het plotsling neder,
En schuimt en klatert van de spijt.
Nu hoort men 't met een toornig klotsen
Zich golvend wentlen over 't zand,
Of storten langs de dorre rotsen,
En sterven aan een eenzaam strand.

Wat doet ge, ô Zangers in 't gebladert';
't Is morgen, en de nacht verstreek:
Wat zit ge in stillen rouw vergaderd?
Of deelt ge in 't treuren van de beek?
Ja, 'k hoor door Prognes kermend kwelen,
En 't droeve zusterlijke lied,
Den nagalm weêr der Echo spelen,
Nog jamm'rende om Narcissus vliet.

Rijst, pijn en beuken, schudt uw toppen,
(Den wind ten trots die om u loeit,)
Die storm noch zon noch regendroppen
Of schokt of dóórnat of verschroeit!
Hier mag in 't stille minnekozen,
Door dag noch ijverzucht gestoord,
De maagdenkoon verruklijk blozen,
En 't klappend kusjen zacht gesmoord!

En gy, ô onberoerde plasschen,
Waar 't zilvren vischjen dartel springt,
Waar zwaan en duif heur kuiven wasschen,
En 't vinkjen op den riethalm zingt!
Verdubbel door uw tooverlogen
Het licht, de galmen, die gy vangt;
En streel des meisjens lonkende oogen,
Wanneer zy over de oever hangt.

Laat, laatze op 't schoon diens boezems staren,
Nog onbekend met waar ze om hijgt;
En pijltjens voor dat oog vergaâren
Waarmeê 't de Herderjeugd bekrijgt.
De Liefde huppelt langs de velden,
En lacht ze in schalkschen moedwil aan;
Hy zal haar d' overmoed vergelden,
Als 't tijd is van dien neêr te slaan.

Tot zoo lang, speelt, ô argeloozen;
Maar ach, verheft u niet te veel!
Eens vallen de uitgebloeide rozen,
En de enkle doorne blijft den steel.
Die thands haar wenscht aan 't hart te drukken
En 't vol te zwelgen aan heur zoet,
Zal 't ledig struikjen niet meer plukken,
Of 't is tot schaamlen wintergloed.

Leert, Maagden, leert uw gunsten sparen;
Verkwist ze niet uit wulpschen zin;
Speel Zefir met uw blonde hairen,
Maar sluip' hy u het hart niet in!
Neen wacht op d' adem van het Leven,
Die nog onzichtbaar om u waart;
Die moge u bloed en ziel doorzweven,
Vereend, verzelvigd; niet gepaard!

Nu zwijg, mijn Cyther; rust, mijn zangen!
Geniet (mijn boezem!) al uw heil;
En, stroomt met wellust langs mijn wangen,
ô Tranen, voor geen kroonen veil!
Aanvaard haar, die my staat noch weelde,
Of wat m' uit 's aardrijks diepten delv',
Maar met d' onschatbren schat bedeelde:
De dierbre weêrhelft van my-zelf!

1823.

Zomerlust.*

Fastidiosam desere copiam.

HORATIUS.

Welaan, mijn Vriend, den rook der Steden
Naar Rhijn of kronkelende Vecht,
Op 't rollend wagenwiel ontgleden,
Met al de ontelbre lastigheden,
Aan praal en straatgedruisch gehecht!

Ook rijkdom tracht een nieuw genoegen
By 't afgewisseld standsgemis,
Aan 's levens weelde toe te voegen,
In 't zweet van 't noestig akkerploegen
Of 't spijzen aan een boerendisch.

* Rotsgalmen I, 199.

Daar strijkt zich 't voorhoofd uit zijn plooien,
   Ontzinkt de zorg 't omklemde hart,
Waar zij' noch goud de wanden tooien,
Maar bloem en kruid de vloeren strooien,
   En 't seissen door de grashalm knart.

De hondstar schiet heur felle stralen
   In bondschap met den zonnegloed,
En schroeit en blakert veld en dalen,
Beklemt de borst in 't ademhalen,
   En 't labbrend vischjen in den vloed.

De herder kiest voor 't kwijnend schaapjen
   De schuilplaats van 't verkoelend loof;
De maaier zoekt in 't middagslaapjen,
By 't pijpgeruisch van 't ledig knaapjen,
   Verpoos aan de opgedragen schoof.

Het koeltjen waait met slappe vlerken,
   En sust de branding niet der lucht.
Het beekjen laat geen rimpel merken;
Geen adem ruist er door de berken;
   Geen sijfflend biesjen geeft een zucht.

Laat klubs- en letteroorlog varen,
   En Brussel vrij met 's Gravenhaag
Na 't arbeidswee van drie paar jaren
In 't eind een lijvig wetboek baren
   Dat Frankrijks schandeeuw eens verjaag'!

Laat Staats- en Staatspartyen twisten,
   En trekken Spanje of Frankrijks streng;
Wat zouden we onze dagen kwisten
Aan dom geweld of sluwe listen?
   By ons zij 't goed, wat God geheng'!

Zij 't onze zorg, Zijn gift te smaken
Met kalme ziel, in 't lot gerust;
En leeren wy by 't zonneblaken
In 't koel verdek der rietendaken,
Wat Heb- en Heerschzuchts branding bluscht!

1823.
Na HORATIUS.

Bacchus.*
(Parodie na Horatius.)

Seu tu querelas sive geris jocos,
Seu rixam et insanos amores.

HORATIUS.

'k Heb Bacchus op zijn throon gezien
(Gelooft my, wakkre jonge liên,)
By 't daavren van zijn Hoogtijdzangen,
En, van zijn mogendheid bevangen,
Zijn stoet met waggelende kniên,
Met gloeiende inkarnate wangen
En starende oogen, in het rond
Door één zien tuimlen langs den grond.
Evoë, ô wee, ô wee!
Evoë!

Ja, 'k zag den grooten Druivengod
In afgelegen keldergrot,
Omringd van Saters en Sileenen
Met opgekloofde bokkenbeenen,
In 't midden van 't wanschapen rot
Aan 't zingen, tieren, lachen, weenen,
En razende als de bare Droes
De bézies persen in den kroes.
Evoë, riep 't stomme vee,
Evoë!

* Rotsgalmen II, 47.

Hoe tril, hoe beve ik van den schrik,
En walg van 't stootend keelgehik
By 't ramm'len van gebroken glazen,
By 't uit zijn hoepels barstend vat,
't In stroomen golvend wijngaardnat,
Met meer dan varkensdraf doorspat,
En 't oorbedwelmend dolhuisrazen
Dier zuizelende Heldenbazen,
Wier voorhoofd, zwart van bult en buil,
Zich ligt te wentlen in het vuil
Dier onverduurbre modderkuil!

Genade, ô Bacchus! spaar me, ô spaar!
Uw thyrs is voor mijn arm te zwaar
En past niet by mijn nuchtre tonen.
Genade! ik wil op stouter Luit
Uw opgeraapte kuische bruid
De in wanhoop losgereten tuit
Met flonkerende starren kroonen,
En roepen 't maagdlijk blosjen uit
Der lang van 't waas beroofde konen;
Terwijl ik Pentheus en Lykurg
In Glazenmakers 1 verzen wurg.

Gy, Wijngod, maakt bespraakten stom,
Stort nieuwe jeugd in d' ouderdom,
En leert den stomme deftig preêken;
Gy maakt geleerde liên uit leeken;
Draait zoldering en kamers om
By 't zwirr'len van de rinkelbom;
Kunt zonder tooverygebrom
De zon verdubblen of verduisteren,
En (wilt ge 't) twist en driften kluisteren,
Terwijl ge in onverstoorbre rust
De zorgen in den boezem sust.

Gy geeft in 't opgebruischte bloed
Den lafsten hondsvod oorlogsmoed
By 't wapenkreet- en zegekraaien;

Leert meer dan kan en bekers zwaaien;
Schopt Reuzenlegers met den voet,
En vecht met Leeuwenklaauw en tanden.
De Duivel, voor uw macht vervaard,
Buigt neêr en kwispelt met de staart,
En lekt u de ongewasschen handen;
Ja doet u de offers, uwer waard,
Op 't outer van de Hel ontbranden.

Ja 'k zag u in uw Tempelkrocht,
Van 't licht des hemels schaars bezocht,
In beest'lijk en ontuchtig tieren,
Met Saters, aan uw dienst verknocht,
Door 't midden der Bacchanten zwieren,
En schaamtloos met de omvlochte lans
Menadenstoet en Egipans
Aanprikk'len tot den mengeldans;
Daar vonklend oog en mond en kaken
Van 't tintelen der wellust blaken
Met één der Hell' ontleende glans.

'k Zag de opgevloekte Razerny
Met wraak- en moordzucht, aan uw zij'
Rondweemlen, en de dolk ontblooten;
En 't bloed, de tafels omgevloten
By 't schaatren van de twistharpy.
'k Zag daar heur gruwbre fakkel rooken;
De vlam van broederkrijg ontstoken;
'k Zag boezems van verwoedheid koken;
Het zaad van Deugd met de Eer verstikt;
En gruwlen schaamtloos uitgebroken,
Waarvan de menschlijkheid verschrikt.

Doch, Zorgbetemmer, wees gedwee!
Wees matig, zedig, sticht de vreê;
En, zoo ge 't leed van 't hart kunt spoelen,
Of kluistren 't door een zoeten dwang,
Doe, waar uw zuizling 't hoofd bevang',
Den woesten prikkel niet gevoelen

Die de onbetaambre drift doet woelen
Of reden-zelve in ketens prang':
En moet by 't schuimend bekerbruischen
Mijn flaauwe stem door 't feestlied ruischen,
Zie daar eens Grijzaarts Tafelzang!

1823.

Moeders.*

't Blatend Zooglam zuigt zijn moeder,
Wie de zwellende uier prangt;
God bestemde 't lavend voeder
Dat een hulploos wicht verlangt;
't Is elk jongsken ingedreven,
Dat het d' oorsprong van zijn leven
Aan den milden boezem hangt.

En gy Moeders, neen Gedrochten,
Die dees hemelbron miskent,
En, vervoerd door dartle tochten,
De ordening der Almacht schendt;
Gy verstoot uw ingewanden
Uit de moederlijke handen,
Aan natuur en plicht ontwend!

Zelfs in Barkaas woeste zanden
Zoogt de beer heur vormloos jong,
Eert de tederste aller banden,
Lekt en vormt het met de tong.
't Ondier van Nifates klippen
Stort de melk hem op de lippen
Wien Natuur zijn' schoot ontwrong.

* Rotsgalmen II, 77.

Gy alleen, van God vervallen,
Menschen, Vrouwen, (beeft en bloost!)
Om by feest en dans te brallen,
Droogt die Welbron voor uw kroost?
Monsters, heeft een God u 't leven,
Ja Zijn bloed voor u gegeven?
Hoopt gy op Zijn hemeltroost?

Gy, vertrapsters van uw plichten,
Die Zijn dierste gift verzaakt,
Doof voor hulpelooze wichten,
Daar de Hel uw boezem blaakt;
Gaat vrij de inspraak van 't geweten
Op 't ontuchtig Bal vergeten;
't Oogenblik der wraak genaakt.

Praalt met uw bekoorlijkheden;
Voert het overspel te pronk!
Spaart uw borst en ranke leden,
Die u God voor kinders schonk.
Gaat, en maakt de schuld volkomen;
Volgt het hooggevijzeld Romen
Toen het in zijn luister blonk!

De Echtband toch is lang verwrongen,
Wat is de Ondeugd nog te snood?
Liefde en teêrheid zijn verdrongen,
En de dartelheid vergood!
't Zalig kraambed dreigt met smarte;
Dooft, by 't moederlijke harte,
Ook het leven in uw schoot!

1823.

Gramschap.*

- Animum rege, qui nisi paret,
Imperat, hune fraems, hune tu compesce cateuâ.

HORATIUS.

Geen Frygiaansche Godenmoeder,
Met bekkenklank en trom en fluit
Door dolle Papen rondgekruid,
Was in haar dweepzucht ooit verwoeder;
Geen overdwelmde Profeetin,
Met in het voorhoofd rollende oogen
Op Delfos drievoet opgetogen,
Was zoo verbijsterd ooit van zin;
Geen stoet van woedende Bacchanten,
Bedwelmd van Libers razerny,
Met Moord en Bloeddorst aan heur zij';
Geen tuimeldans van Korybanten;
Zweept zoo het menschelijk gemoed,
Als Gramschap in het hart gestegen,
Die voor geen blikk'ren van den degen,
Geen vuur, geen bliksems, onderdoet.
Men wil, dat die ons kleibeeld bootste,
Eer hy 't bezielde door het vier,
Een deel ontleenende aan elk dier,
Ons hart met Leeuwengal doorroostte.
ô Gramschap! woede, bron van wee!
Wat harten hebt ge niet doen koken;
Wat steden niet in 't puin doen rooken,
Wat bloed geplengd langs kust en zee!
Ja wien, wien wist gy niet te ontsteken!
Waar hebt ge jeugd en rijper tijd
In haat, in wrevel, wraak, en strijd,
Niet tot verwoesting uit doen breken!

* Rotsgalmen II, 33.

Waar, geen onbluschbren gloed ontvlamd,
De rust verslindend van ons leven;
En golven uit hun kil gedreven,
Nooit weêr heur boording ingedamd!
't Berouw met vlijmend boezemknagen
Treedt sluipende uwen voetstap na;
't Geweten zal u vroeg of spa'
Van elke dolheid reden vragen:
En wee hem, die door u vervoerd,
Den weg zich afsluit om te keeren!
Blijf, stervling, blijf u-zelf beheeren,
En houd uw boezem onberoerd.
Gelukkig, die, haar juk ontslagen,
De Driften aan zijn Zegewagen
Met onverbreekbre kluisters snoert!

1824
Na HORATIUS.

Aan Olinde.*

Quid fles, Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Favonii.

HORATIUS.

Gy schreit, Olinde? schrei ja schrei,
Uw weêrhelft klieft de zoute baren
Om goud en kostlijke Oosterwaren,
En zwalpt en zweeft in Gods gelei'.

Hy wordt op 't boordloos meir gesold,
Waar andre starren de aard beschijnen,
In zorg om u, in angstig kwijnen,
Daar traan by traan zijn oog ontrolt.

* Rotsgalmen II, 36.

Hy treedt aan goud- en parelkust,
En ademt Morgenlandsche geuren,
Maar voelt den boezem zich verscheuren,
Die niet dan in uw armen rust.

Vergeefs tracht weelde en donzen lucht,
Verhittend voedsel, zinvermaken,
Hem 't hart dat u behoort, te ontschaken;
Het kent, het voedt geene andre zucht.

Geen tokk'ling van verleidend schoon,
Geen listig aangelegde lonken,
Zijn machtig om dat hart te ontvonken;
Geen gaaf, verstrikkend aangeboôn.

Neen, doover staat hy dan een rots,
Die, wortelvast in 't hart der golven,
Het hoofd om hoog beurt, onbedolven,
En roerloos by het zeegeklots.

Doch gy, thands eenzaam vrouwtjen, gy!
Blijft, blijft u 't denkbeeld van uw Gade
(Ga met Gewisse en hart te rade!)
Wel even zoo standvastig by?

ô Laat op 't vrouwlijk week gemoed
Geen vleiery een indruk maken,
Waardoor ge uw plichten zoudt verzaken,
Geen taal die de eigenliefde voedt!

Sluit de oogen voor elk manlijk schoon,
Het oor, voor 't toovrend oorenstreelen,
Het hart, voor spel en schouwtooneelen;
En sprei uw gaven niet ten toon!

Houdt, tedere, op u-zelve wacht!
Zoo ge eens vermaak schepte in behagen,
Het ware uw deugd, uw zielsrust, wagen;
In 't vlieden slechts bestaat uw kracht.

Voed meer dan Weduwlijken rouw!
Elk ademtochtjen van uw leven,
Elk zuchtjen moet te hemwaart streven,
Die 't recht heeft op uw Huwlijkstrouw.

Verbeid! - Wanneer 't gevleugeld jaar
Zijn wandelkring heeft rondgeschreven,
Zal 't windtjen hem uw' arm hergeven,
Van Indus mijn- en strandroof zwaar.

1824.

Na HORATIUS.

Lalage.*

Nondum -

HORATIUS.

Wat wilt ge? Die zoo ranke hals,
Die schouder nog zoo week en malsch,
Kan 't Juk des huwlijks nog niet dragen:
Wat spant ge naast een forschen stier,
Vol bruischend bloed en vlammend vier,
Het teedre rheetjen voor den wagen?

* Rotsgalmen II, 40.

Neen, huppel' ze in den klaver rond,
En snuiv' den zoeten morgenstond
Met d'adem in der Hofzefieren;
En spoel' ze in dartle spelenszucht
Het zweet der warme middaglucht
In 't kronklend wad der veldrivieren.

Laat ze eerst in luchten kalverdans,
Eer 't oog nog tintle van zijn glans,
Gestalte, en heup, en borst, ontwikkelen;
Tot rijper, tot bekwamer dag
De maagdenknop ontsluiten mag,
En 't hart tot teedre neiging prikkelen.

Wat grijpt gy, als met havikskluif,
Naar de ongerijpte en groene druif?
Verbei! de Herfstmaand is op handen;
Haast biedt ze u heel heur overvloed
In blaauwen waas en purpren gloed,
Die harten mag doen watertanden.

Haast gluurt ze u, 't kinderspelen moê,
Met half verstolen lonkjens toe,
Die elk door borst en aders schieten.
Dan ga uw oog op 't blank albast
Van hals en schouders vrij te gast;
Dan kunt ge uw Lalage genieten!

1824.

Aan Chloë.*

Hinnuleo semihs

HORATIUS.

Wat vliedt ge, ô lieve teedre maagd,
Als 't schuchtre rhee door de angst gejaagd
Daar 't op 't geritsel van de bladeren
Met schrik en dood in bloed en aderen
Door 't dichte bosch en 't open veld
Naar 't hol der moederhinde snelt!

Het Westenwindtjen adem' zacht
Door de eerst ontbotte loovrenpracht;
De haagdas glibber' door de struiken
Waarin 't den middag zat te ontduiken;
Of 't veldhoen hupple door het kruid;
Heur kniën siddren op 't geluid. -

Ja, lieve teedre, vlied ô vlied!
Geen slang die door de heesters schiet
Om 't rheekalf om den hals te wringen, -
Geen tijger, vreeslijk in 't bespringen, -
Geen arend, stortende op zijn prooi
In 't midden van de lamm'renkooi, -

Geen leeuw uit Barkaas woesteny, -
Is gruwbrer ondier, denk dat vrij,
Dan die in 't slingrend loof der elzen
Door 't net van 't zedenloos omhelzen
De maagdlijke onschuld snood verrast,
En dartlend in heur tranen plascht.

* Rotsgalmen II, 44.

Mistrouw, gy kunt het niet te veel,
Het stil en lommerrijk prieel,
Den orgeltoon der nachtegalen,
De zachte fluistring van de dalen,
Het windtjen dat uw koontjens kust,
En 't argloos hart in sluimer sust.

Ach, de appel die uw hand zich biedt,
't Gebloemt' dat voor uw voet ontschiet,
Heeft gift dat boezems kan verstikken,
Houdt, door de list gespreide strikken,
Waar 't onervaren maagdlijk hart
Zich eer zy 't weet, in vindt verward.

Het fluitjen dat zoo lokt en streelt,
Wanneer het lust en liefde kweelt, -
De aan 'sherders mond bezielde halmen, -
Der bosschen teedre wedergalmen, -
De zucht-zelf die uw borst ontgaat; -
't Is al bezoedeld met verraad.

Ja, lief onnoozel meisjen, ducht!
Ja, lief en weêrloos meisjen, vlucht!
't Legt alles toe op rustvermoorden;
't Spant alles onvermijdbre koorden.
Ja vlied, ja vlied, ô teedre maagd,
Als 't schuchtre rhee door angst gejaagd!

1824.

Aan de vrouw.*

Fehees ter et amplius
Quos irrupta tenet copula! -

HORATIUS.

Lieve troosteres in 't leven,
Weêrhelft van ons eigen hart
Die om weêr tot één te kleven
Ons te rug geschonken werd;
Gy voor ons en met ons lijdend,
Ons geheel uw aanzijn wijdend;
Alles waar ons hart naar hijgt;
Alles wat het kan genoegen;
En voor wie te mogen zwoegen,
Wellust is, die de aard ontstijgt!

Zijn er zulke wangedrochten,
Die, door 't onverbreekbre snoer
Met eene Egâ vastgevlochten
Die hun trouw en liefde zwoer,
Voor haar teêrheid onverschillig,
Ongevoelig, koud, en grillig,
God niet danken voor dien schat?
In wier borst die vlam kon smooren
Die by 't eerste huwlijksglooren
Zulk een schoonen luister had?

Die, ontrefbaar voor haar zorgen,
Voor haar weekheid, voor haar leed,
't Innig zielsgevoel verworgen;
Eigen hart en boezem wreed?
Neen zy zijn er niet op aarde,

* Rotsgalmen II, 145.

Neen, het hart erkent de waarde
  Van het hem geheiligd hart!
Neen, daar zijn slechts Echtgenooten
Samen aan een band gesloten,
  Wier bestaan verzelvigd werd!

Of beleeft men zulke dagen
  Van verdeeldheid, afkeer, twist,
Dat het zuurdeeg aller plagen
  Ook by Echtgenooten gist?
Kan de man de banden scheuren,
En zijn wederhelft zien treuren?
  Vreugde zoeken buiten haar?
Spreek, ô gruwlijkste aller tijden
Die de menschheid ooit kan lijden!
  Is dit wreed vermoeden waar?

Zwakke vrouw, tot smart geboren;
  Zaligheid van man en kroost!
Welk een lot is u beschoren,
  Zoo hy u verroekeloost!
Wee hem, die u 't harte griefde!
Heel uw wareld toch is liefde;
  Zy is de adem van uw ziel;
In haar zonnekoestring leeft ge;
Op haar hemelwolkjens zweeft ge;
  Wee haar die daar uit ontviel!

Zy is de eerzucht die u blaken,
  Die u streelen, prikklen moet:
Zy, de schat waar naar te haken
  Al de drift is van uw bloed.
Ach, u dezen trek te doven,
Is u meer dan 't leven rooven;
  En by d' onmensch die haar smaadt,
Laat geen wreedheid zich gelijken;
Moeten Falarissen wijken,
  Wien de Hel in 't harte slaat.

U te aanbidden, u te winnen,
   Is den man het hoogste goed.
Geen begoocheling van zinnen
   Kan bereiken by dit zoet!
By die vesting te veroveren
Haalt geen last van zegeloveren:
   Maar rampzalig die haar nam,
Om, geplonderd en verlaten,
Met verwoesting langs de straten,
   Prooi te geven aan de vlam!

Hoe! Het toonbeeld aller gaven,
   Aan wier hemelvolle borst
In haar adem zich te laven,
   Meerder is dan Wareldvorst,
Zou haars Egaas hart niet roeren!
Lage drift dat hart vervoeren,
   En haar doemen tot den druk:
Die in zijden Echtgareelen
't Onverdeelbre heil moest deelen,
   Plettren in een eenzaam juk!

Die haar jeugd en frissche leden,
   Als Gods hemel onbesmet,
Die haar borst vol zaligheden
   Offert aan het huwlijksbed;
Gaf ze een beestelijken roover
Argloos ter verwoesting over!
   Hemel, en gy ziet het aan?
Neen, gy zult die ponjaartssteken
Op den laffen moorder wreken;
   Ieder afgeperste traan!

Voelt, ontmenschten, voelt, verraders
   Van uw eigen zaligheid,
(Stroomt er leven door uw aders,)
   Welke traan eene Egâ schreit!
Vrouwentranen zijn geen druppelen

Waar de vrolijkheid by huppelen,
't Harte vredig kloppen kan:
In haar teder oogbestralen,
In haar vredig ademhalen,
Is het leven van den man.

1824.

Blindheid.*

Zaagt gy ooit den nachtegaal
In de traliekooi gevangen,
Kwelende haar tooverzangen
Als in Pales loovrenzaal?
Ach! de onzaalge stort haar lied,
Is in wellust opgetogen;
Maar helaas! zy mist heur oogen,
Waant zich in haar lindeboogen,
En haar kerker kent zy niet.

Zoo ook zingt ge, Poëzy,
In dit aardsch verblijf van kommer
Voor de zoele Hemellommer,
Uw verheven melody.
Waan u vrij aan Gihons vloed;
Waan dat Edens breede palmen
Uwe tonen tegengalmen;
't Is 't gepiep der waterhalmen,
Die de nachtwind ruischen doet.

Arme Dichter, ach hoe lang
Tokkelt gy op doffe snaren
By 't geruisch der wareldbaren
Uwen treur- en jammerzang?
Ach! gy zongt voor 't menschlijk hart!

* Rotsgalmen II, 155.

Maar het zijn slechts dorre rotsen,
Waar uw tonen tegen botsen,
Smoorende in het golvenklotsen;
Slechts de strandgalm deelt uw smart.

Ach, gy zijt nog meer dan blind,
Waant by monsters, schrikgedrochten,
Van verwoedheid aangevochten,
Dat gy menschenzielen vindt.
't Is geen menschdom dat u hoort,
Wien uw zang het hart kan winnen;
't Zijn ontmenschte Wijnpapinnen
In verbijstering van zinnen,
Nog bebloed van Orfeus moord.

Zwijge uw Cyther! trap ze in 't zand,
En verwoest die teedre snaren
Die voordezen dierbaar waren
Aan een dankbaar Vaderland.
Blinder zijt ge dan Homeer,
Dat ge in dees verwoeste hoeken,
In 't verblijf der Helsche vloeken,
Naar uw bakermat kwaamt zoeken;
Naar dat Holland van weleer.

Zingt gy? zingt dan voor u-zelf!
Stort den Dichtvloed uit uwe aderen
Aan de Geesten uwer Vaderen;
Sluit hem in hun grafgewelf.
Mooglijk dat het licht eens blinkt,
Dat, door zuivrer zucht gedreven,
Een geslacht van later Neven
Aan zijn galm gehoor zal geven,
Als hy uit den grafkuil klinkt.

1824.

Vermetelheid.*

Sensit et Trojae prope victor altae
Phthius Achilles.

HORATIUS.

Geen lasterende Niobe,
Van boezem fier, en hoog van oogen,
Gevoelde alleen het wraakvermogen
In 't diepst van 't kinderlooze wee;

Geen dolvermeetle Tityus,
Van heiligschendend vuur ontstoken,
Zijn reuzen-overmoed gewroken
In 't boeten voor Latonaas kus:

De Fthier viel, by 't naadrend uur
Van 't door zijn arm verbrijzeld Trojen,
In de asch, den winden toe te strooien;
Na 't schudden van den veegen muur.

Op Godenbloed, Godinnenschoot,
Vermetel, mocht hy Heldenkrachten
Van vriend- en vijands arm verachten,
Maar was der Godheid niet te groot.

Een' pijn gelijk, dien 't hakmes trof,
Of, door den wind ontgronden ceder,
Viel de onverwonnen Krijgsman neder,
En plofte 't hoofd in 't Trooische stof.

* Navonkeling I, 95.

Hy school in geen bedrieglijk paard,
In naam aan Pallas toegeheiligd,
Met valschen godsdienstschijn beveiligd
Door listen, geen' Achilles waard;

Hy trachtte door geen valschen waan,
In 't jammerlijk verlossingvieren
En dansend door elkander zwieren,
Een weêrloos stadvolk neêr te slaan;

Maar openlijk met toorts en zwaard
Het jamm'rend kroost in 't bloed te smooren;
Ja, de afkomst-zelf, nog ongeboren,
In 't moederlichaam niet gespaard.

Doch niet te sneuvlen door 't gevecht,
Maar door een laffen pijl te sneven
Hem uit een schuilhoek toegedreven,
Was aan zijn trotsheid toegelegd.

Vermeetlen, ziet op Peleus zoon!
De trotsaart in 't hooghartig brallen,
Zal immer, door onedel vallen
Den Hemel wreken van zijn hoon.

U ook, u trof de zelfde straf,
Gy die met Koningskroonen speelde,
En, daar ge u boven 't Lot verbeeldde,
Een klip tot kerker vond en graf!

1824.

De regenboog.*

- Ille datae revehit nova gaudia pacis.

PRUDENTIUS.

Verrukkend schoone Regenboog
Van zevenkleurig licht,
Hoe houdt ge mijn begoocheld oog
Op uwe glans gericht!
Wie meet de ruimte die ge omspant,
Den grond waarop gy rust;
Wien schept uw rijkgestrookte band
Geen tooverzoete lust?
Turkoois- en amethystenvier,
Robijn en chryzoliet,
Topaas, smaragd, en puiksaffier,
Volmaakt uw luister niet.
Zy schittren, vonklen, in uw kring
Met meer dan aardschen gloed;
Wy zinken in verwondering,
En vallen God te voet. -
Of leent u de ijdle wonderzucht
Dat edel berggesteent'
Voor tranen, die bezwaarde lucht
Op 't dorstend aardrijk weent? -
Helaas! rukt Wiskunsts koude leer
Den tooversluier af,
En slaat de zoete droomen neêr,
Verbeelding zinkt in 't graf.
Doch neen, geen fabeldroomery,
Maar 't Woord dat nooit misleidt,
Omhing u 't schittrend kleurlievry
Zoo vol aandoenlijkheid.

* Navonkeling II, 201.

Ja, de Almacht schiep zich 't licht ter woon;
Gy, Godheid, throont in 't licht,
En vormde 't U tot Hemelboôn
Met blinkend aangezicht.
't Is Licht, waar zon en diamant,
Robijn en goud, van straalt;
Zijn schittring is de halskarkant
Die om Uw Rijksdosch praalt.
Neen zoeken we in geen mijnenkloof
Hetgeen Uw grootheid staaft;
Geen Engel hoeft een aardschen roof,
Die op Uw wenken draaft.
Ja 't licht verkondt Uw Mogendheid,
't Schakeert zich U ter eer,
In waterdropplen uitgebreid,
En daalt in kleuren neêr. -
De zon bescheen eene andere Aard,
En 't menschlijk overschot,
Uit 's warelds watergraf gespaard,
Aanbad een wrekend God.
Zijn vinger spande U uit voor 't oog
In 't wolkbezwangrend vocht,
En heeft aan dees zijn Zegenboog
Zijn zoenbewijs verknocht.
Wees welkom, Hemelsch Vreêheraut
By wind- en wolkgeklots,
Aanminniger dan 't zonnegoud,
En uchtendpareldosch!
Zoo vaak 't Aartsouderlijke kroost
Uw schittring weêr mocht zien,
Hoe dankbaar juichte 't in die troost!
Hoe stortte 't op de kniên!
Hoe bad het 's Hoogsten goedheid aan,
By 't hupplen van hun hart!
Hoe stortte 't vreugdetraan by traan,
Al stond de hemel zwart!
Geen moeder zag u aan den trans,
Of hief haar kind om hoog,
En wees het op den blijden glans

Van 's hemels regenboog;
Dan smeekte ze op haar teedre vrucht
Van Hem den zegen af,
Die 't Vredeteeken in de lucht
Aan Noächs af komst gaf.
Dan drukte zy de onnoozle spruit
Aan de opgetogen borst,
En galmde haar verrukking uit,
Tot U, ô Levensvorst!
Gewis! van dat verschijnens uur
Klonk harp- en tymbelklank,
En heel de ontwakende Natuur
Vereenigde in den dank.
Voorzeker werdt ge reis aan reis
Met feestmuzyk begroet,
Gy, waarborg aan des aardrijks kreits
Voor tweeden wareldvloed!
Natuur, waar ze angstvol nederduikt,
Verdiept in aakligheid,
Herademt groenende, en ontluikt,
Zoo dra ge uw kleuren spreidt.
Zy stijgt verfrischt, en geurig, op;
En heel 't gevederd heir
Hervat op struik en lindentop
Zijn menglend blijlied weêr.
De jaren vliên, 't heelal verkwijnt,
De tijden spoeden voort;
Gy blijft, waar ge in het zwerk verschijnt,
Bestendig als Gods woord.
Nog schittert ge in de zelfde kracht
In 't graauw der zwangre wolk,
Als, spieglend met uw eerste pracht
Op 't vlak der waterkolk.
En, zoo eene Eeuw op dwaasheên trots,
U onverschillig ziet,
Het hart eens Grijzaarts barst nog los
In dit gevoelig Lied.

1825.

Geleerdheid.*

Vermoeiing des vleesches.
SALOMO.

Zijt ge daarom zoo veel beter,
Ingebeelde Letter-eter,
  Dat gy meer dan andren weet?
Moogt ge u-zelven zoo verhoogen
Op dat meerder waan en logen,
  Dat gy wijsheidkennis heet?

Sukkels, die de schijngeleerdheid
Van bedrog en zinverkeerdheid
  Onderscheiden kunt noch wilt,
En het onherhaalbaar leven,
Tot een beter eind gegeven
  Aan dien ijdlen rook verspilt!

Wat's uw weten, dan herhalen
Wat, in zes of zeven talen
  Hier en elders voorgepraat,
Zonder juist het hoofd te krenken
Met het zorglijk te overdenken,
  Voor bewezen waarheid gaat?

Ja, zoo wordt men tot Orakel
Met een ijdel na-gekakel,
  Vol van woorden in de lucht;
Schimmen, die voor wezens doorgaan;
Leêge klanken die in 't oor gaan,
  Maar voor 't harte zonder vrucht.

* De voet in 't graf, 160.

Daartoe moet er vroeg begonnen;
Eer de kinders denken konnen
   Moet het hoofd hun opgevuld,
Meer dan 't overstelpt geheugen
(Dronken van die zwijmelteugen,)
   By gezonde hersens duldt.

Oordeel -? Waartoe zou dat baten?
Immers 't roer van volk en Staten
   Draait naar 't dwingend tijdgeschreeuw: -
Om zijn wandel in te richten,
Schikken zich de zedenplichten
   Naar de modewet der eeuw. -

Godsdienst -? Komt het tot de jaren
Dat men 't knaapjen m a g verklaren
   Dat er toch een God bestaat;
Wel, wie leeft er die dat temen
Van de dweepers aan zou nemen
   Die men overal versmaadt!

In die volle hersenkassen
Zou geen Christeneenvoud passen,
   Geen afhanklijkheid van God.
't Zelfverloochnen, 't onderwerpen,
Is geen' helden in te scherpen,
   Meesters van hun eigen lot.

Neen, van dolheid aangegrepen,
Eer- en staatzucht op te zweepen,
   Wind te zwelgen, eigenwaan,
Met den volksstroom meê te drijven,
's Warelds onverstand te stijven,
   Kan met Jezus niet bestaan.

Hiertoe zoo veel Onderwijzers,
Die als zoo veel schroevende ijzers,
Taal en uitspraak, geest, gevoel,
Naar een dommen gril verwringen,
En de ziel in kluisters dwingen,
Naar 't hun-zelv' verholen doel!

Hiertoe zoo veel maatschappyen,
Korven, eens van noeste bijen,
Honing purende. - Ach, hoe kort!
Nu een broed van vuige hommelen,
Dat met wesp- en keverdrommelen,
Alles razende overstort!

Ja, van uit de nachtspelonken,
Daagde, van den hoogmoed dronken,
Zelfverlichting grijnzende op,
Om met zwaddervuile vingeren
Helsche toortsen rond te slingeren,
Adders schuddend van haar kop.

Toen moest de Almacht afgezworen,
't Heidendom in vloek herboren,
Staat en outer omgewroet,
En wat dolst was en vermetel
Steeg op Vrijheids naam ten zetel,
En vertrapte 't vrij gemoed.

Dit, ô Woestaarts, Volksverleiders,
Vrijheidkrijters, Lichtverbreiders,
Dit's uw wijsheid, dit haar heil;
Hiervoor hadden tijdgenooten,
Uit een eerlijk bloed gesproten,
Schatten, bloed, en welvaart veil.

Dit's de wijsheid, waar uw telgen
Thands de vruchten van verzwelgen;
(God vergeef ze u!) maar helaas!
Wat u eeuwig aan zal kleven,
Is de vloek van later Neven,
Eens, wy hopen 't, minder dwaas.

1825.

Schijnbedrog.*

Decipit
Frons prima multos, rara mens intelligit.

PHARDRUS.

Zang.

Zie de slang in één gekronkeld,
Hoe hy in het duister vonkelt
Als een blaauwende amethist:
Waarom, ô Natuur! die schoonheid
Die zijn gladde rug ten toon spreidt
Aan dat monsterdier verkwist?

Zie die dartle vrouwenlonken
Die een jeugdig hart ontvonken
Met een gloed van vuile lust;
Waarom gunt ge dat vermogen
Aan die zielverpestende oogen,
Roovers der Gewetensrust?

* De voet in 't graf, 116.

Zie die veinzaarts en verraderen
Die ons onder 't masker naderen
   Van een vriendelijken plooi;
Maar in 't hart vol heimlijk wrokken,
En van vijandschap doortrokken,
   Ons beloeren als hun prooi.

Wist ge 't gift van booze kruiden
Door hun vlekken aan te duiden
   Of door walgingvollen geur,
Waarom geeft ge op 't dierlijk wezen
Ook de blijken niet te lezen,
   Waar men 't schaadlijke aan bespeur'?

Tegenzang.

Zwijg, ô stervling! staak dat vragen;
Leer u van u-zelf beklagen,
   In uw zinlijkheid vergroofd!
Door verwaten heiligschennis
Hebt gy de ingeschapen kennis
   In uw boezem uitgedoofd.

Neen, geen schepsel zou u deren,
Die hen-allen overheeren,
   Door uw aanblik temmen moest,
Maar, van uit uw kring gezonken,
Smoorden de ingeschapen vonken
   En uw zielskracht is verwoest.

Alle schepsel, alle wezen,
Zoudt gy met een oog doorlezen
Dat aan 't uiterlijk niet hong;
Maar, gescherpt met fijner stralen
In der dingen aart kon dalen,
Hart en ingewand doordrong.

Leer met wettig zelfmistrouwen
De aard als u vervreemd beschouwen!
Ze is niet meer uw eigendom.
Ze is de roof der Hel geworden;
Zoek uw heil in hooger orden,
In der Geesten kring weêrom!

1826.

Zelfbesef.*

Spreekt in uw hart op uw leger en zijt stille.

DAVID.

Gy, 't oor onmerkbaar, maar door de aderen
Met zacht bewustzijn ruischend bloed,
Waarin zich 't ons besluipend naderen
Van 't sloopend tijdpunt kennen doet:
Gy 't harte prikk'lend zelfgevoelen,
Waarin by 't eens geregeld woelen,
De ziel, zich-zelve slechts bewust
In eigen diepte neêrgezegen,
Tot eigen hoogtepeil gestegen,
In eigen zelfbeschouwing rust.

* Nieuwe Oprakeling, 1.

Gy, lieflijk zuizend hartdoorwemelen
Waarin zich 't aanzijn vergewist,
En als een koele lucht der hemelen,
Het zich verliezend hart verfrischt:
Wat zijt ge? Een aandrift uit den hoogen,
Of ingeschapen zielsvermogen
Waar 't hart zich-zelf in wedervindt?
Is tusschen 't zijn en 't n i e t t e w e z e n,
Een wondre middenstand gerezen,
Die 't tegenstrijdigst saamverbindt?

Ach, vruchtloos vraag ik 't aan my-zelven.
De waarheid huwt zich niet aan 't stof,
En is geen grafkuil uit te delven,
Maar schijnt waar ze in den boezem trof.
Neen, 't schepsel zal zich nooit verheffen
Tot zelfs de eenvoudigste beseffen,
Dan door iets Geestlijks aangedaan;
Dat Geestlijk, dat uit God gesproten,
Het merk van hooger deelgenoten
Aan 't logge slijk gepaard doet gaan!

Geen werkingkracht, geen eigen leven,
Is aan de stoflijkheid verkleefd:
Maar 't is een hooger krachtdoorzweven
Dat leven en gevoelen geeft.
't Is 't onze niet indien wy leven,
Ons niet ten eigendom gegeven,
Als afgezonderd van zijn bron:
Neen, 't is een hoogre mededeeling,
Geen plant- of dierlijke overteling
Door 't zaad doorkoestrend vuur der zon.

Wie, wie zal uw geheim ontwikkelen,
Bewustheid die mijn borst bewoont?
Wie 't meer dan aardsch, dan stoflijk prikkelen
Waarin mijn zelfheid zich betoont?
Ja, heel mijn zelfgevoel is lijdend;

Een stroomvliet, langs zijn boorden glijdend,
Is heel mijn zinbedriegend z i j n ;
Een bloot voorbygaan zonder wezen,
Een mist, uit walming opgerezen,
En lichaamlooze nevelschijn.

1827.

Aan den Rhijn.*

- Vagus et sinistrâ
Labitur ripâ -

HORATIUS.

Aaloude Telg der Alpenkruinen
Die half Euroop haar akkers laaft,
En sluimrend in Zuidhollands duinen
Uw stroom in Katwijks klif begraaft:
Wat zegt gy, nu de nijvre handen
Uw vloed bevrijdden van zijn banden,
En uitweg baanden op uw pad;
Nu gy, ô glorie aller vlieten,
Uw glazen stroomkruik uit moogt gieten
In Amfitrites waterschat?

Behaagt u 't onverhinderd vloeien;
Of leidet ge aan dees Westerkust
Uw hoofd van 't eindloos lang vermoeien
Niet liever hier in 't zand ter rust?
Zal Neêrland u meer dierbaar wezen,
Nu minder voor uw golven vreezen,
Wanneer gy door den storm gepord,
In 't met de Maas vereenigd woeden
Uw beider saamverbonden vloeden
Op 't zinkend Gelder nederstort?

* Nieuwe Oprakeling, 115.

Ach! mocht gy, om de schoone dreven,
U hier geëffend, meer gedwee,
Gelatener uw kil doorstreven
Naar de u door kunst ontsloten zee!
Maar ach, nog wringt gy door de dijken
Die siddrend voor uw kracht bezwijken,
En spoelt en grond en veldoogst af,
Verscheurt wat banden u beklemmen,
En vormt in 't toomloos overzwemmen,
Den akker tot een gapend graf.

Daar stort dan 't werk der voorgeslachten
D' onredbren nazaat op de kruin:
Daar effnen dam en diepe grachten,
En zinkt het trotsch gevaart' in puin.
Daar liggen dan in holle kuilen,
En mensch en hongrend vee te huilen,
Op dak of hooiberg saamgehoopt:
Daar galmt de hemel weêr van 't kermen,
Maar gy, gy weet van geen erbermen:
Tot ge alles hebt ten grond gesloopt.

ô Dierbre Rhijn, wiens groene boorden,
Weêr vrij door Nederlandschen moed,
Zoo vaak mijn Cyther ruischen hoorden
Door 't bruischen van uw zilvren vloed.
Ach had die zang eens Orfeus krachten
Dat hy de woede mocht verzachten,
Wanneer ze u 't moedig hart ontsteekt!
ô Mocht door 't piepen van uw halmen,
Geen bange noodkreet ooit weêrgalmen
Die uit geprangde boezems breekt!

Dan ach! wat baten treurgezangen
Wanneer 't verschriklijk nooduur bromt!
Wie zal uw golf in breidels prangen
Daar 't buldrend West u tegengromt?
Ach waarom ooit in roekloos pogen

U met zoo eng een wal omtogen
Dien ge in Uw volheid overzwelt,
Als moest de ontembre Hoofdstof zwichten,
Door altijd roeklooze Adamswichten
Naar eigenwil in boei gekneld!

ô Hoogmoed! menschlijk, zinloos pogen,
Dat de aard naar blinde zucht herschept,
Maar, worstlend tegen 't Alvermogen,
Vergeefs de nijvre handen rept!
Haast naakt u 't eind van al uw trachten:
Haast daalt u de aakligste aller nachten,
En al uw arbeid is te niet.
Niet eeuwig zal dees slijkhoop duren,
De stroom uw kunstige oevers schuren
Naar 't geen uw willekeur gebiedt.

En, Stroomen, gy die uit uwe aderen
Deze aard bewatert, sproeit en drenkt,
Ik zie de stond van sloping naderen,
De hand die tot verwoesting wenkt!
Op 't aardrijk is geen eeuwig wonen;
Al wil 't de vlijt met vruchten lonen,
Veroudrend, moet het eens vergaan.
Den stervling naakt een eind van 't zwoegen,
Van spitten, dijken, zaaien, ploegen:
Een nieuwe wareld breekt ons aan.

1827.

Frizo.*

Als zich Frizo van de stranden
Waar de Ganges parels broeit,
Neêrliet op de lage landen
Door het Vlie en de Eems besproeid;
Waren 't storm en onweêrwinden,
Wat hem dit verloren land,
Veen met overstoven zand,
Voor geen slag der golf bestand
Maar een roof voor haar verslinden,
In dees Noorderhoek deed vinden;
Daar loeg hem, van 't zwerven moê,
Rust, maar zonder glorie, toe.

Doch hy kwam in woeste palen,
Waar, op 't klif in roode vlam,
Met verdelgende oogblikstralen
't Schrikbaarst Draakspook oorsprong nam.
Daar, daar vestte 't zich, en woedde
Zich verheffende uit zijn kuil
Onder krakend moordgehuil,
Uren rond, met oog en muil;
Rund en weêrloos lam verbloedde
Buiten herderlijke hoede,
En geboomte, gras en plant
Dorde van zijn adembrand.

Wee u, bargeschroeide heiden!
Nergens biedt gy voeding aan:
Seis noch sikkel mag hier weiden
Door een ruischend tarwengraan.
't Bang gevogelte op zijn veder,

* Naklank, 33.

Hijgende in de onreine lucht
Van benaauwde boezemzucht,
Stort by duizend in zijn vlucht
Op die poel des doodsschriks neder,
Voor den schrikbren prooivertreder;
Of verzengt in 't bliksemvier
Van 't door de oogen moordend dier.

't Menschdom schuwde 't gruwzaam blaken,
(Vreeslijk schittrende uit de vert',)
Op een afstand te genaken.
Moed ontzonk aan 't krijgrenhart.
Ach! die forsche Heldenspieren,
Onverwinbaar in 't geweer,
Temmers van het bruischend meir,
Woudstier, boschwolf, winterbeer;
Trotsch op zwevende banieren,
Durven hier geen wapen zwieren!
Vlieden voor den gloênden rook
Van 't verdelgend wonderspook!

Frizo! zult gy ook verstijven
Op een aanblik zoo vol schrik?
Neen; maar uwer waardig blijven.
Niets, dat ooit uw ziel verwrikk'!
Met uw legerspeer in handen,
Treedt gy door den fellen gloed
Met het kalme Heldenbloed
't Gruwzaam monster in 't gemoet
Hoe hem oog en kaken branden,
Drijft hem 't staal in de ingewanden,
En het stort voor eeuwig neêr!
ô Gezegend was die speer!

Nu zijn schrik en angst geweken,
't Vlammend klif is slechts een brand,
Dien de Zongloed uit deed breken
Uit het broeiend veenstof-land.
Frizo, ja, by krijgsgevaren

Blink' de held in gloriepraal!
Breke en stuiv' door dreigend staal!
Biede een boezem van metaal!
Durv' den dood in 't aanzicht staren! -
Maar gelatenheid bewaren
Als 't bedwelmend bygeloof
Voor 't verstand den blinddoek schoof!

Dit toont ware Heldenzielen
Wien op aarde niets ontzet;
Die voor geenen waanzin knielen;
Wien geen ijdle schim verplet.
Frizo, klim ten Koningszetel!
't Volk erkent u als zijn Heer,
Alles strekt voor u 't geweer,
Alles buigt zich voor u neêr,
En wat eerzucht harten ketel',
Niemands oog is zoo vermetel,
Dat zich waagt, by uw gebiên,
Als weêrspannig op te zien.

Jaren zweefden in hun ronden
't Friesche landvolk over 't hoofd;
Maar de brandstof werd verslonden,
En de vlam was uitgedoofd.
Doch wat nimmer zal versterven,
Is uw naam ô Praziaat!
Zoolang hart in Friesland slaat,
Hollands strand in 't water baadt,
Zal hy eer noch glorie derven,
Maar steeds nieuwen roem verwerven,
Nu van Harens Heldenlier
Hem omvlocht met Dichtlaurier!

1827.

Lentezoet.*

Wanneer by 't vliên der Wintervorst,
De blijde Lent genaakt,
En Progne, met bebloede borst
Uit kreek en poel ontwaakt,
Het kunstig nestjen samenvlecht
En aan des hooibergs roeden hecht;
En, voor 't bevrozen waterglas,
Een nieuw ontsproten gras
Van 's Landmans voetstap kraakt:

Wat dan, wat zou mijn ouderdom
In 't frisch herlevend dal?
Verstijfd en wagglend, doof en krom,
By 't hupplend feestgeschal?
Neen, noodig my in 't jeugdig kruid
En bloesemschietend hout niet uit:
Mijn doffe ziel geniet het niet,
En aâmt voor lentelied,
Noch nieuw bepronkt heelal.

Neen, 't in zich-zelf gekeerd gevoel
Verloor die vatbaarheên;
Het hart, voor alles koud en koel,
Slaat voor zijn smart-alleen.
Een stil en stoorloos rustgenot,
Niets anders wenscht het zich ten lot,

* Naklank, 87.

En gunt de liefontloken jeugd
Haar land- en lentevreugd,
Met spel en blij gewoel!

Ach! laat my in mijn stille kluis
Mijn pen, mijn eenig goed;
En spaar my 't haatlijk woelgedruis,
Slechts onrust voor 't gemoed.
Het groen verkwikt my oog noch hart;
Het loverruischen doet my smart,
En 't zoele westenwindtjen spreidt
Voor my geen lieflijkheid
In 't half bevrozen bloed.

Vermaak u, lieve Jeugd, en speel,
En nuttig u den tijd:
Genoegen is uw wettig deel;
En, 't oogenblik ontglijdt.
Haast nadert u de mannenkracht,
Wier ernst het zoet der vreugd belacht;
En wat het leven, als 't verlept,
In 't vleeschloos spook herschept
Dat in de grafterp bijt!

1827.

De mensch.*
Sofokles in zijne Antigone vs. 338.

Veel boos, verschriklijks voedt deze aarde;
Maar niets, niets boozer noch verschrikbrer dan de mensch.
Hy, immer broeiende op een diep verholen wensch,
Die nooit dan nieuw verderf uit nieuw vermeten baarde,
Hy trotscht op vlerken, door het nat
Met dreigend golfschuim overspat,
Den stormwind in zijn Rijk, ja teugelt lucht en winden;
Hy scheurt, als gaf zy nooit genoeg,
De rug der krommende aard door 't kouter van de ploeg,
En leeft en ademt slechts tot dwingen en verslinden,
Lacht met den edelmoed van de onderworpenheid,
Ja, maakt het gantsch heelal ten spel van zijn beleid.

De vrije vogel, op zijn vleugel
Ontvliedt hem, maar om niet, in de ongenaakbre lucht.
Hy volgt ze en achterhaalt ze in 't snelste van hun vlucht,
Omzet of klemt, wat leeft, in slagnet, strik, of beugel;
En sleept van uit het hart der zee
De stomme waterburgers meê,
Met d' angel, door zijn list in lokkend aas versteken;
En zoekt door woud en rotsgebergt'
't Verscholen boschgediert', in eigen den getergd,
En drijft ze, op zijn geweld hun woede los te breken;
Wringt in zijn wagenspan de ontuigbre stierenschoft,
En rooft hyene en leeuw hun welpen uit hun kroft.

Zijn geest, gespitst op duizend vonden,
Vond ook 't bedrieglijk gift der reednaarkunsten uit,
Dat volk en steden sloopt (die zoete vooglaarfluit

* Naklank, 154.

Die 't ingesluimerd hart in 't ragnet rondgewonden,
By 't krijschende Bachantgeschal
Van dol- tot dolheid sleept ten val!)
Misbruikt de wijsheid-zelv ten dienst' van snoode tochten,
Breekt vaadren wet en leervermaan,
Spant samen met de Hel, en, in heur strik vervlochten,
Dreigt de Almacht op Haar throon, en steekt Haar bliksems aan.

ô Monsters, hebb' met u mijn boezem niets gemeen!
Mijn leven is by God, 'k behoor aan Hem-alleen.

1827.

't Akkerleven.*

Is het waar, geroemde Poot,
Zeker, van geen geest ontbloot;
Is by 't planten, zaaien, ploegen,
Zulk een overgroot genoegen
In het lijfvermoeiend zwoegen
Om den schralen mondvol brood?

'k Gun het u en elk wien 't smaakt;
Waarom schuldloos zoet gewraakt?
Doch voor my is daar geen zegen
Van den Hemel in gelegen;
Maar - wanneer Hy 't door zijn regen,
Zon en daauwdrop vruchtbaar maakt.

* Avondschemering, 80.

Ach, zoo 't zoete zelfgenot
Tot vertroosting van ons lot,
Aan het land- en akkerleven,
Door den Hemel werd gegeven,
't Doet my steeds den boezem beven
Als Gods pijnlijk strafgebod.

Ja, 'k erken het en belij'
Wat of wrang of bitter zij,
's Allerhoogsten geesselroede
Is geen dolle menschenwoede:
Neen, wy leven in zijn hoede,
En hy voegt er weldaad by.

Maakt de slovende arbeid moê,
't Sterkt de leden, 'k sta het toe,
't Drijft de vochten door de spieren,
't Doet het bloed geregeld zwieren,
Zuivert ingewand en nieren:
Zegen is er by zijn roê.

Maar, als 't gras den grond bekleedt,
En de voet op bloemen treedt,
Boom en struik en heester bloeien,
'k Zie er Abels bloed nog vloeien,
En 't verstikkend zonnegloeien
Wordt my zevendubbel heet.

'k Hoor den diepen zondenval
Ook in 't meest aanlokkend dal
Schrikbaar ruischen door 't geblader;
'k Denk te rug aan d' eersten vader,
En mijn bloed verstokt in de ader
Als by 't schrikbaarst moordgeschal.

Ach! hoe wensch ik, vreemd aan de aard,
Met het hart te hemelwaart
En voor 't stof gesloten oogen,
Uit my-zelven weggetogen,
By dit kruipend onvermogen,
Naar een hooger, steiler vaart!

Immers 'k leef voor 't heden niet
Dat gedurig van my vliedt,
Altijd hopend, altijd schroomend,
Altijd van een morgen droomend;
Maar voor zaliger toekomend,
Dat zich 's Christens uitzicht biedt.

Neen, mijn hart, hoe licht verstrikt,
Wordt door 't landheil niet verkwikt;
'k Zocht het nooit, noch leerde 't minnen;
In geen streeling van de zinnen;
Maar in 't geestgenot van binnen,
Als het tot zijn Oorsprong blikt.

Kenniszucht die in 't gemoed
Naar den diepen wortel wroet
Van moedwillig blinde dwaling;
Inzien onzer kringbepaling;
Hoop op hooger lichtbestraling;
Dat is my des levens zoet.

Stervling, wend het hart niet af,
En verkeer des Wrekers straf
In geen ijdle vreugdbeseffen:
Voel, waar u zijn slagen treffen,
Dat Hy ze eenmaal op moog heffen!
Voed u met geen ledig kaf!

God is goed op 't menschlijk kroost
Als het voor zijn aanschijn bloost.
Ja, ook midden in zijn slagen
(Sidder slechts om ze uit te dagen!)
Geeft zijn weldoend welbehagen
Troost; maar 't zij u louter t r o o s t !

1827.

Orde.*
(Dithyrambe.)

Heb ik de ordeningen des hemels en der aarde niet gesteld?
JEREM. XXXIII, 25.

Heilige Orde dezer wareld,
Die den scepter van gezag
Over nachtbeurt voert en dag,
En een kroon spant, rijk ompareld
Met gevonkel
Van robijnen en karbonkel,
En saffieren flonkerbag!
U wil ik ter eere zingen,
U, behoudster aller dingen,
Wetbestemster van 't Heelal!
Niets ontglipt aan uwe omvatting:
Aan uw band is geene ontspatting,
Of wat stand houdt, kwaam ten val.
't Hemelsch licht ontzonk zijn luister,
't Niet herstelde in eindloos duister
Zijn gevelde heerschappy.
Heel de schepping waar verloren,
De oude baiertnacht herboren,
Woester woest dan woesteny;
En Gods glorie - zwijgt, ô lippen,

* Vermaking, 1.

Laat het woord u niet ontglippen! -
   Ja, Zijn glorie waar voorby.
Ach, ook ik ben aan de keten,
   Uitgespannen door den Tijd,
   Meê als schakel ingevlijd;
Wat dan schaamde ik my 't vermeten
   Zoo mijn zang de borst ontglijdt?
Ja, U zing ik. - Hemellingen,
En gy, aarde; helpt my zingen!
   't Voorwerp zij den toon te hoog;
Wat, wat zouden wy verrichten,
Zoo men d' uitslag onzer plichten
   Tegen hun bestemming woog? -
Hoog aan 's hemels welvingkringen,
   Tintelend van vonk aan vonk,
   Zweeft door vuurborduurselpronk
Dwaal- en staartbol in zijn ringen,
   Hun door de ongeschapen hand,
   Die 't oneindige overspant,
Voorgetrokken. Geen verwarren
In het doolhof van de starren
   Grijpt er plaats; maar elk bewaart
Plaats en hoefslag hem beteekend,
Melody noch ord'ning brekend
      In hun vaart.
Nimmer wanklank in hun reien,
In hun naadren, in hun scheien,
   In hun wending, zwaai, of stand:
Alles toont den God van orde,
Wiens Almachtig woord: h e t w o r d e ,
Alles wrocht in 't schoonst verband.
      Wien de heemlen
      In hun weemlen
   Roemen, als de rotskloofplant. -
Wien de winden in hun bruischen,
   Wien de golvende Oceaan,
   Wien de ritselende blaân
In den hof, ter eere ruischen,
   Wien (van sidd'ring aangedaan,)

Harp en cyther aller Engelen
Dank en lof en glorie mengelen,
Waar zy op de feestsnaar slaan,
En met de oogen
Neêrgebogen,
In aanbidding opgetogen,
Voor Zijn gloriezetel staan.

De aarde, wentlende om heur assen,
Wisselt dorheid, bloei, en dracht,[1]
Hier, met bergmetaal bevracht
En met woestheid overwassen;
Daar, doorsneên met waterplassen,
Van wier boord de vreugde lacht.
Zy, zy brengt heur schattinggaven,
Tot verkwikken, voeden, laven,
't Smachtend leven toegereed:
Spreidt den afgematten slover
Koelend lover;
Zy bekleedt
Velden met een grastapeet;
Bedt den neêrgezegen zwoeger;
Spijst den ploeger
Jaar aan jaar
Met den opgeschoten air.
De in een zoelen lenteregen
Uit Gods hand gedrenkte grond
Biedt zijn ongekliefde klont,
Voertuig van den hemelzegen,
Aan des kouters diepe wond:
Bergt in de omgeploegde voren,
Weekt, en voedt, het groeizaam zaad
Tot een hooger zon mag gloren,
Daar het in haar stoving baadt,
Voor Gods oogen niet verloren.
't Wortelt, zwelt, ontspruit,
Schiet uit,
Groent als 't needrig klaverkruid,
Wast en steigert naar den hoogen,

Stelt, met zwangren top gebogen,
Eenen gouden oogst voor oogen
Die 't gezegend brood besluit.

En gy, 's aardrijks Onderkoning,
Spruitsel uit een droppelspat
Van een onbegrijplijk nat;
Gy, zoo fier op schijnvertooning,
Wat beheerscht, wat voert u op
Tot uw trotschen glorietop? -
De Orde ('s hemels sceptervoerder,)
Schrik van 's afgronds Alberoerder,
Die, weêrstrevig aan heur macht,
Aarde en zuchtende Aardelingen
Aan heur rijksstaf poogt te ontwringen,
En der dingen band verkracht. -
De Orde voerde u, schreiend Wicht,
In dit licht;
Steef u beengestel en spieren;
Vormde u boven plant en dieren
Wonderbaar, van trap tot trap,
En ontwikkelde uit uwe aderen
't Onbemerkbaar voortgaand naderen
Tot de fiere Jonglingschap,
Mannenmoed en mannenkrachten,
Die, wat weêrstand biedt, verachten,
D' overheerscher dezer aard
In zijn rangbestemming waard.
Dan braveert gy leeuw en tijgeren,
Klimt met boom- en bergbestijgeren
Naar de spits van rotsgesteent',
Ja, waar niets aan voet of handen
Op des afgronds steilste randen
Steun of schijn van steun verleent;
Ja, waar 's aardrijks ingewanden
Van verholen vuren branden,
Met een Helgeloei verëend!
Dan, dan zweeft ge door de golven
Waar geen zon op 't aardrijk schijnt,

Waar de wareldbol verdwijnt,
In onstoorbre nacht bedolven:
Ja beproeft ge zelfs de vlucht
Door het ijdel van de lucht.
Dan, van zelfwaan opgezwollen,
Telt, doorstreeft gy hemelbollen
Met door kunst geschapen oog;
Zoekt met onbedachtzaam hollen
Wat Gods sluier overtoog.
Ach, verbeelding der verblinding!
Stoot dan kennis en bevinding
By de gisting van uw bloed
Mooglijk roekloos met den voet.
Wacht u, stervling, voor u-zelven!
Leer in eigen boezem delven;
En, het oog op God gericht,
Laat geen waan u 't hoofd doen draaien,
Wervelwind u rond doen zwaaien,
Maar leef Hem en uwen plicht! -
Dit heeft Orde u voorgeregeld,
Dit de Onfeilbaarheid bezegeld.
God is 't, die een schennis wreekt
Die Zijne ordening verbreekt. -
Ach gelukkig, zoo Zijn wijsheid
Eens in kalmte van de grijsheid,
't Hart dat zelfbedrog ontbloot,
Dat u aankleeft tot de dood!
Zoo ge al de ijdle winst van 't leven
Aan den Heiland op wilt geven
En in 't bloed, aan 't kruis gestort,
Tot Zijne eer herboren wordt! -

Ja, na zoo veel rustloos woelen
Zult ge, door vermetelheid
In verwarring omgeleid,
Wederom den band gevoelen
Waar u de Orde van 't Heelal
Meê ten eindpaal leiden zal.
Uit het toppunt van zijn luister

Daalt de dag naar 't avondduister;
Niets dat aanvang had, bestaat,
Dat die wet niet ondergaat.
Dan, sieraad en roem der schepping,
Eer der Almacht die u schiep
En tot hooger wareld riep,
Ondergaat ge een bloemverlepping
Wen uw bloemgetij' verliep.
Dan ziet ge u de kruin ontverven,
Dan, in asch het vuur versterven,
Waar ge in 't stralend oog van glomt;
's Levens prikkel afgestompt;
't Bloed ontzinken aan de wangen;
Hoofd en leden nederhangen;
't Dorrend lijf, versteven, stram,
En de spierkracht voos en lam;
't Bloed vertragen;
Boezem-angst en tal van plagen,
In de slapelooze nacht,
Door geen eiderdons verzacht.
Alles, zachte voorbereiding
Tot de ziel- en lichaamscheiding;
En by 't zich ontsluitend graf,
Hoe verschrikbaar,
Wacht ge, op 's Christens rots onwrikbaar,
D' oogwenk ter ontbinding af.

Dus erkent ge de oogst van 't zwoegen,
Opgezameld door uw zweet
Onder zorg en harteleed,
En het schijnzoet van 't genoegen;
Dus heel 't aanzijn, hier vergund,
Met de waarde van het leven,
Niet gegeven
Tot het zweven
Om een nietig wentelpunt. -
Al wat opging, gaat weêr onder;
Maar, ô ziel-ontzettend wonder!
Niets verliest zich, niets vergaat,

Hoe 't verander' van gelaat.
't Stof moet weêr tot stof vervallen
Van de uit leem gebootste wallen;
En de Geest -! ô God, ik zwijg. -
Maar ô neen; mijn zangtoon, stijg! -
Ja, uit de aardsche boei gebroken,
Stijg ik, de armen uitgestoken,
Met de wieken blij ontploken,
Naar de bron waaruit ik vloot.
ô Hoe zalig, ô hoe heerlijk,
Hoe begeerlijk
Hoe gewenscht is dan de dood!
Ja, verbroken is zijn prikkel!
Maai' zijn rustelooze sikkel
Air by air en halm by halm;
't Graan zal in Gods korenschuren
Aller eeuwen val verduren;
Vrede-olijf en zege-palm
Zal den Zaalgen luwte geven,
En Gods vleuglen ze overzweven
By het Hallelu-gegalm.

1827.

Eindnoten:

1 Winter, Voor- en Nazomer.

Avondstond.*

Met purpergloed omringd en staatlijk als de morgen,
Maar 't stralenschittrend oog als slaaprig en verflaauwd,
Terwijl zich 't hel azuur van 's hemels boog vergraauwt,
Belonkt ge, ô avondzon, de slaapkoets van de zorgen
Van uit den zoelen walm die om u henen daauwt.
Neen, 't zijn geen tranen, waar Auroor by 't uchtendglimmen
Meêdoogend voor de menschlijkheid,
Den wekker van de vlijt en arbeid meê geleidt;
't Is nevel van den dans der schimmen,
Wier stoet op vlindervlerken reit[1].

Nu rijs, en huppel rond, gy stoet van vlugge droomen,
In 't hersenwoelen uitgebroeid
Wanneer, door 't dag-gewoel vermoeid,
Verbeelding rent en holt met losgelaten toomen,
Als 't bruischen van een stroom die de oevers overvloeit.
Laat, laat uw wuft en dartlend spelen
't Nog tintlend brein, van 't kokend bloed,
Met zachte zielsbegoochling streelen
Die 't pijnigen der zorg verzoet!

Doch neen, ô neen; veeleer bedwingt uw dartlend huppelen,
Gy beelden, die de Geest zich-zelv' onwillig schept!
Strooi maankop, grijze Slaap! spreng zachte heulsapdruppelen,
En doe den brandklok staan, die door de hersens klept.
Den afgematten en den droeven
Verzonken in den arm der rust,
Verstrekt het ongevoel voor lust.
Moog 't schijnbare onbestaan den hersenprang ontschroeven,

* Vermaking, 59.

Terwijl een zachte daauw de sluim'rende oogleên kust,
By 't hersenwieglen ingesust.

Ach! eindloos wild gesnor van draven, torschen, zwoegen,
(Helaas, slechts vruchteloos gewoel!)
Is 't leven! aardgewroet naar ingebeeld genoegen!
En schaars, zoo 't brandend zweet een hemelluchtjen koel'. -
En dan, wat grijpen wy? - Ook wakend, slechts naar droomen.
De ontnuchterende wind doorwaait den boezem niet
Terwijl en uchtendstond en dag daar henen vliet.
Wy slapen wakend voort, van driften ingenomen
Voor 't geen aan d' arm die 't grijpt, ontschiet.

Helaas, wat 's de aanbraak dan van 't hoopvol morgengloren,
Door al wat leeft en zweeft met welkomzang begroet?
Een leven, uit de dood der sluimring (ja) herboren,
Dat, in verijdeld doel, voor de avond sterven moet.
Zegg' Titus: 'k heb den dag verloren,
Waarin mijn milde hand geen weldaad strooien mocht!
Ach, 't leven is een stroom uit aardschen wel ontsproten,
En kronklend door het slijk in kromme bocht by bocht;
En waar, waar wordt dat zoet der laafnis ooit genoten,
Hetgeen er 't krank gemoed in zocht?

Maar weldoen -? Weldoen, ja, mag 't dorre hart verkwikken:
't Strooit rozen, waar het hoofd zoo lieflijk zacht op rust. -
Ja, vlij u neêr, mijn ziel, maar wacht u voor 't verstikken:
Verderflijk is de geur die waassemt uit heur lust.
Ach, zelfzucht speelt daarin. Die beker van 't geheugen
Houdt anders niet dan zwijmelteugen;
ô Wacht u van den tooverdrank:
Voldoen we aan onzen plicht, maar zonder zelfbehagen,
En geven, hoe 't Heelal ons meêvoere in zijn zwank,
In deze droom- en schemerdagen,
Het zij by vreugdgenot of plagen,
Den God die 't lot ons regelt, dank!

1827.

Eindnoten:

1 R e i t , niet te verwarren 't zij met r i j d t , 't zij met r i j t , is d a n s t en z w i e r t , van het werkwoord r e i e n .

De dichter.*

- Cui mens divinior atque os
Magna sonaturum. -
HORATIUS.

Niet slechts gelijk de nijvre Bij
In 't aardvernieuwend jaargetij'
Op 't vliezen vlerkjen bromt en snort,
Op hyacinth, jasmijn, en rozen,
Zweeft Dichtkunst voor- en voorwerp door,
En schildert voor 't verrukt gehoor
Den wierookgeur en 't bloeiend blozen,
Met d' eedlen balsem dien zij stort
Tot heeling van den krachteloozen;
Doch meer is 't wat een geest vermag
Die teugels aanneemt noch gezag.

Als de Arend van d' azuren boog
Nu als een pijlschot van omhoog
In eens op zijn beoogden prooi
Ter neder stort met bek en klaauwen;
Nu, zwevende in een lager lucht,
't In kringen omsluit door zijn vlucht
Die 't red- en raadloos dier benaauwen
Met altijd enger vleugelplooi,
En 't moed en krachten doen verflaauwen,
Tot hy 't, in doodsangst afgemat,
In de uitgestrekte nagels vat:

Zoo is der ware Dichtren lied,
Dat nu eens stout door de ader schiet
En aangrijpt waar zijn geest op staart;
Dan, als in stille lucht geheven,
Het eigen voorwerp van zijn gloed

* Vermaking, 82.

Met zachter bruischen van het bloed
In neveldroomen schijnt te omzweven,
Met regelvaste en kalme vaart,
Om, op zijn ademtocht gedreven,
Het aan te grijpen in zijn schoon
Met streelingvollen hartentoon.

Wat wil men 's Dichters vrijen zang
Dan sluiten in een rag van dwang,
't Geen 't vrije zelfgevoel doorbreekt
Om met wijd uitgebreide pennen
Te kleppren waar het hart hem voert,
Dat zich aan alle band ontsnoert
Om vrij naar willekeur te rennen,
Waar daauw uit hooger hemel leekt,
En 't oog zijn spoor niet weet te erkennen,
Terwijl hy met een Godenmond
De orakels van 't gevoel verkondt?

Neen, Dichter door het hart gevormd,
Veracht al 't kruipend stofgewormt',
Dat in eenvormig aardgewoel
Zich tot een luchtsprong durft vermeten,
En (daar 't de kunstles klinken doet:
‘Zoo is het, dat men steigren moet!’)
Den aadlaar binden aan een keten;
Daar 't op hun rechterstoel gezeten,
Noch geestdrift kent noch zielsgevoel. -
Zing vrij, en zwier, en daal, en rijs,
Naar geen u opgedrongen wijs!

1827.

De parel.*
(Losse Coupletten.)

Wat plompt, wat duikt ge in 't grondloos nat
Naar schelprotsklip, om parelschat;
Het beeld van afgedrupte tranen,
Van 't lijdend hart aan 't oog ontspat?
Wat waagt ge uw leven, Indianen,
Voor druppels op de wang gestold,
En langs den boezem afgerold? -

Wat pronkt ge, ô Vorstendiadeem
Met deze tranendruppelzweem?
Wat blinkt ze op schoone maagdenvlechten,
Waar bloedrobijn en luchtsaffier
En schitterdiamant zich hechten,
En vonklen van hun schittervier? -

Ach, schreien is het hart zoo zoet;
't Is zoo vertroostend aan 't gemoed!
Verkwikkend zijn de tranenstroomen,
En koelen 't opgezette bloed;
't Is daauw, die 't harte doet bekomen
Dat, in gevoelloosheid verdord,
Door God vernieuwd ten leven wordt. -

Ja sier' de blijde lach den mond,
En straal de vreugd uit de oogen rond,
Niets heeft zy dat het hart verteder'. -
Dan is 't, dat onze ziel geniet,
Als 't traantjen aan de borst ontschiet
En 't zijgt in zachte wellust neder. -

* Vermaking, 111.

Neen, 't lachen kent geen tederheid;
Dan leeft ze, als 't hart aandoenlijk schreit,
Maar niet by 't speelsche en dartle huppelen.
Ook dan wordt Liefde recht gesmaakt,
Wanneer haar 't vuur waarvan zy blaakt
Het traantjen op de borst laat druppelen. -

Weg, schaterend Bacchantgeschreeuw!
Weg, smaakloos zelfbedrog der eeuw!
Verstrooiing geeft geen zielsgenoegen.
't Is daar, waar 't hart zich-zelf gevoelt,
Niet, wellustziek naar buiten woelt,
Maar smeltend voor Gods oog mag zwoegen. -

Ja, parel, wees ons steeds voor 't oog,
Met recht waardeert u 't aardrijk hoog!
Gy zijt ons in dit kwijnend leven
(Ter zalving van het lijdend hart)
Tot treffend zinnebeeld gegeven
Van de onwaardeerbaarheid der smart. -

Ja dierbre tranen, vloeit, ja vloeit,
Waar 's hemels regenboog in gloeit!
Gy, waardiger dan gouden spangen;
Gy kostbre parels uit het diep,
Die de Almacht op de wangen schiep,
Wel moogt ge aan Vorsten tulband hangen.

1827.

Oorspronklijkheid.*

- Qui sibi fidit,
Dux regit examen. -

HORATIUS.

Gewis, Homerus en Pindaar
Kan jonge Dichters leiden,
En 't stoute tokklen van de snaar
Der geestkracht voorbereiden:
Doch wee hem die van 't vreemde spoor
Zijn vaart niet durft verwijderen,
Niet steunt op eigen hart en oor,
Noch pralen durft by 't Zangrenchoor
Aan 't Hoofd van Pindus strijderen!

Wie voert op Helikon 't gezag,
De kruin omhuld met stralen?
Wie, dan de schepper van den dag?
Wie leert de Nachtegalen?
Wie 't piepend krekeltjen zijn lied,
Wie loof- en veldbewoner?
Wie 't zoet gemurmel aan den vliet? -
Ach, zingen we als Natuur gebiedt!
Geen Kunstzang ooit is schooner.

Hy ook die aan der Dichtren spits
Als Grootvorst op zal treden,
Die Dichter, steeds zijn eigen gids,
Stapt in geens anders schreden.
Neen zy[1], wier melk ons heeft gelaafd,
En 't bloed gestort in de aderen,

* Vermaking, 153.

Zy schonk wie stout in 't Dichtspoor draaft,
En aan geen voorgang zich verslaaft,
De kroon van lauwerbladeren.

Ja, wei' men in den bloemhof rond
Van Romeren en Grieken,
En vlieg' men naar den Morgenstond;
Maar 't zij op eigen wieken!
Daar plondren we als met aadlaarsklaauw
De gouden boomgaardvruchten!
Daar gaâr men frisschen hemeldaauw,
Uit geen beneveld wolkengraauw,
Maar balsemvolle luchten!

Maar wee, die in 't gebaande pad
Schroomvallig om blijft kruipen!
Hem zal geen ruischend Hengstennat,
Geen Godennektar druipen.
Neen, putten wy de welbron uit,
Waar uit heel de Oudheid schepte:
De glorie is des stouten buit;
Onsterflijk maakt de gouden Luit
Wie eigen wieken klepte.

1827.

Eindnoten:

1 Natuur.

Aan den nachtegaal.*

Wat galmt gy, ô gevleugeld orgel,
Op waggelenden tak geklemd!
Wat nijpt, wat schroeft ge borst en gorgel,
Zoo hartbegoochlend zoet gestemd!
Hoe rijst, hoe dartelt gy in 't kwelen,
En schept u duizenden van kelen
By elken adem uit uw borst!
Doch waartoe zulke vuile vederen,
(Gy die zoo harten kunt vertederen,)
Met zulk onzienlijk graauw bemorst?

Waar, waarom niet een dosch omhangen
Met goud en zilverlicht bemaald,
(Die voegde zulken hemelzangen,)
Of waar de fiere paauw in praalt?
Zie Fazis vloed den glam weêrspiegelen
Van die zich op zijn golfjens wiegelen,
Of, trots op schitterende vlucht,
In door zijn nat verkoelde stralen
Zijn staatlijk bruischen overdwalen
By 't blakeren van de Oosterlucht.

Gy, zorglijke algemeene Moeder,
Hoe hebt ge uw gaven dus verspreid!
Schiept ge ieder schepsel eigen voeder,
Gy hebt ook elk zijn dosch bereid.
Geen zangfluitstem paart aan 't scharlaken;

* Vermaking, 160.

Gy wilde ons alles dierbaar maken,
   En stortte uw gaven deelswijze uit;
't Mag al wat oog of oor mag treffen,
Zich op byzondre gift verheffen,
   Waaruit des levens wellust spruit.

Zoo is de zang met weelde strijdig. -
   Doch waarom paart hy met geen pracht?
Of is het Lot den Zanger nijdig,
   En beeft het voor zijn tooverkracht? -
Ach, zou hy die op hemelwieken
Den dag begroet in 't uchtendkrieken,
   Op 's aardrijks laagte nederzien?
Zou 't zijn van geest doorvoede tonen,
Zijn vrije hemelborst, niet honen,
   Hem blinkend kleizand aan te biên? -

Zing, Dichter! schep bewonderaren
   Voor 't golven van uw melody;
Doch wacht u, 't flikkren aan te staren
   Van goud, of staat, of heerschappy.
Neen, laat uw ader welig vloeien,
En 't goud om Midas schedels gloeien;
   Uw oogst is 't ruischen van uw lof!
Die oogst moet slechts op d' adem zweven,
Uw adem heeft haar u gegeven;
   Uw doel, uw loon, zij nooit in 't stof!

Geen praalziek goud of Vorsten-keten
   Versier' de Dichterlijke borst!
Zijne eer durv' zich geen hand vermeten,
   Die Koninklijke scepters torscht!
Hy zweeft in veel verheevner kringen
Dan 't staatlijk purper in mag dringen,
   En schept zich heemlen om hem heen:
Ja, ziet hy neêr op de aardsche schatten,
Zijn wieken zinken en ontspatten,
   En pluimloos stort hy naar beneên.

Zing, Dichter! laat uw tonen rijzen,
En stijg ten hemel met uw lied!
En laat het zijnen Gever prijzen;
Maar kwiste 't zich aan 't schepsel niet!
Vloei, stroom, in 't bruischend zielsgevoelen,
Maar niet om over 't slijk te woelen;
Neen, zwelle uw ader naar omhoog!
De steile rotsstroom ploft niet neder,
Of steigert naar zijn oorsprong weder,
En schept een heldren regenboog.

1827.

Lichaams verval.*

□ *νεότας μοι φίλον* □-
χθος, τ□ *δ*□ *γ*□*ρας,* □*ε*□
βαρύτερον A□*τνας σκοπέλων,*
□*επ*□ *κρατ*□ *κε*□*ται, κ. τ. λ.*

EURIPIDES.

Lieflijk groent de Lentekrans
Op de glinsterende lokken,
Daar een borst van heil doortrokken
Schittert in den voorhoofdglans:
Lieflijk is de zoete Jeugd,
's Levens lentelust en vreugd.

Maar, den moeden hals gebukt
Onder meer dan 't berggevaarte,
Dat den Titan met zijn zwaarte
Op 't geketend lichaam drukt;
Met het oog van licht verdoofd;
Schudt de Grijze 't wagglend hoofd.

* Vermaking, 164.

Wie ruilde ooit voor Koningsschat,
Of wat kroon en staf kan geven,
't Jeugdig heilgenot van 't leven!
Meer dan Péruus mijn bevat!
Neen, met Jeugd is de armoê zoet;
Grijsheid, wreed by koningsgoed!

Maar indien de sterveling
Was begaafd met ware wijsheid;
Nieuwe jeugd waar vrucht der Grijsheid;
Versch ontborste levensspring!
Eenvoud, onschuld, rust van 't hart,
Waar ons waarborg voor de smart.

Zoo zou 't plooisel op 't gelaat
Snood- en braafheid onderscheiden:
De avondstond zou rozen spreiden
Even als de dageraad;
En Orion blonk zoo schoon
Als Auroraas nuchtre koon.

't Lachjen sierde kaak en mond;
Geldzucht zou geen vingers krommen;
Wrevel in de keel niet brommen,
Schoon de schouder schudde in 't bont.
Dank, ten hemel opgegaan,
Zou 't gevoelig hart doen slaan.

Drupte 't ooglid soms een traan,
't Zilte zou de wang niet groeven,
En hy zou geen zielsbedroeven,
Maar 't genot ten tuige staan.
En de blijde waarheidszin
Spiegelde 't gevoel daarin.

Wees my zoo, gy Ouderdom!
Drukken my by 't pak der jaren
Geen beklemmender bezwaren
Dan waar 't moede lijf van kromm';
Geen vertwijflingvolle neep
Van gewetens wroegingzweep!

By den sneeuwvlok op dit hoofd
Hoopen kwalen zich en rampen;
Zij my slechts door zwarte dampen
't Werkzaam brein niet gants verdoofd!
't Oor bezwijke by 't gezicht,
Schepp' mijn brein slechts hemellicht!

Weigren de Bevalligheên
Offers van verstramde vingeren,
'k Zal nogthands de snaren slingeren
Eer de jicht ze gants versteen',
Hoe mijn kuchen ze ondermeng',
'k Weet waar ik mijn tonen breng.

Doch welhaast zal me ook de hand,
In heur vingerleên versteven,
Haast ook 't moede brein begeven
Met het uitgeput verstand. -
Dit ook zij! - Hy neem die 't gaf!
Dankend sta ik alles af.

Moog de lichtstraal van omhoog
In mijn boezem blijven schijnen,
Sluit vrij, aardsche nachtgordijnen!
Ik, ik sluit het neevlig oog.
't Voorgevoel van 't eeuwig licht
Vonkt inwendig in 't gezicht.

Breek, ô morgen, breek my aan.
'k Schud dit stofkleed voor de wormen,
In een zalig jeugdvervormen
Uit dees nachtkoets opgestaan.
Jezus, Heiland, reik me Uw hand;
Beur me in 't eeuwig Vaderland!

Uit EURIPIDES genomen.

1827.

Begeerte.*

Sluit voor begeerte uw graag gezicht.

VONDEL.

Sluit voor B e g e e r t e 't graâg gezicht,
De vensters voor de ziel die 't zonnelicht ontfangen;
Ja, sluit, ô sluit dien toegang dicht!
Haal de oogen liever op de wangen,
Eer, ingeslopen met het licht,
Zy 't argloos harte neemt gevangen
Dat voor 't bedrieglijk lokaas zwicht!

Wijs, stervling, wijs dat lokaas af!
Hoe lieflijk voor 't gezicht verzoekings appels blozen,
Hun beet ontsluit den weg naar 't graf;
De dorens schuilen onder rozen;
En wellust is haar eigen straf.
Wat zoudt ge uw heil verroekeloozen
Voor overdekten zwijnendraf?

* Vermaking, 180.

Ach! 't Oog verlokt, vliegt hart en hand
Naar 't voorwerp, bliksemsnel, als van een God gedreven
En grijpt; - Begeerte watertandt,
En waagt het overdierbre leven.
't Gehemelt' prikkelt, de adem brandt;
En - naauwlijks is de beet gegeven, -
Men draagt de dood in 't ingewand.

Mistrouw, ô mensch, het schijnbre schoon
Van 't uiterlijk gelaat, waarop onze oogen staren,
En leer by 't lachende vertoon
Het lichtbegoocheld hart bewaren.
Wat zoudt ge trachten naar 't verboôn,
En woekren u de dood in de aâren,
Ja, duizend saamgehoopte doôn!

Neen, Adams kind; word eenmaal wijs,
Laat voor 't voorbygaande u geen eeuwig heil ontslippen.
De kennisvrucht van 't paradijs
Blijve immer, immer, van uw lippen!
Leef de Afmacht die u wrocht, ten prijz'!
Wat strandt ge steeds op de eigen klippen,
En kiest verderf voor zielespijs?

1827.

Hooimaand.*

Tempora saepe gerens foeno religata recenti,
Desectum poterat gramen versasse videri.

OVIDIUS.

't Is hooitijd. In den Kreeft getreden,
Vertraagt het Zongespan zijn vaart,
En hijgt en snuift met matte leden,
En ziet uit hooger stand op de aard.
Nu vlammen kar en gouden wielen
En dringen stortende op zijn hielen
Wanneer 't, het middagpunt doorsneld,
Het Westerkoeltjen riekt van de avond,
En met vernieuwde krachten dravend,
Zich domplen gaat in 't pekelveld.

Komt, Maaiers, 't zeissen aangegrepen,
't Is tijd! 't volgroeide gras geveld!
De prikklende Yver klapt zijn zweepen,
Schoon 't lichaam ook in 't zweet versmelt.
En, valt by 't blaakrend middagbranden
Het zeissen uit de matte handen,
Welaan! een hoop op één getast,
En, in de schaduw neêrgelegen,
Een nieuwen moed door 't maal verkregen,
Dat ons by frissche teug vergast!

Zwaait, maait, gy grofgespierde knapen;
En landmaagd, steek de handen uit;
De houten veldhark zij het wapen
Dat in uw zwakker vuisten sluit.
Kom, arbeid van een minder hijgen!

* Vermaking, 183.

't Gevelde gras gespreid in rijgen,
Waar 't dorre en droog' van zon en wind!
Dan opgestapeld, dat de regen
Langs 't hangend sprietjen neêrgezegen,
Naar binnen geenen doorgang vind'! -

Maar 't groen der groeiing is verschoten
In 't graauwgeel van den najaarstooi.
Niet vruchtloos is het zweet vergoten;
Juicht, juicht in 't frischgewonnen hooi.
Juicht, Vennoots, 't zal uw rundren voeden,
't Gemis van weide en gras vergoeden,
En, omgeschapen door 't genot,
Tot melk en winterboter worden,
Naar de altijd zegenstortende orden
Van d'allen nood voorzienden God.

1827.

De Hulk.*

ô Navis, referuut in mare te novi
Fluctus. -

HORATIUS.

Wat doet ge, ô Hulk, waarin wy drijven,
By 't slingren van dees wareldzee,
Daar vaste wind noch stroom uw klettrend zeil mag stijven,
Noch regelen uw koers naar de onbekende reê!
De stormen bruischen om uw boorden
En mengen lucht en zwerk aan 's waters holle baan,
Gedreven van het buldrend Noorden,
Ter alverdelging opgestaan.
Met ramm'lend wand en takels gierend,

* Nieuwe Vermaking, 156.

Buigt mast en steng zijn kranken top,
Den half verscheurden wimpel zwierend;
En de afgrond, tot verwoesting tierend,
Spart muil en kaken zwelgziek op.
Geen stuur vermag den boeg te dwingen,
En de afgescheurde roerpen draait
In ongewisse wervelkringen
Met elken stormruk die er waait.
De zee beklimt met duizend golven
Uw meer dan half verbrijzeld dek;
Uw kiel, doorboord met lek by lek,
Van 't bruischend meirschuim overdolven,
Versplintert onder 't stroomgeklots
Op punten van verborgen rots.

ô Keer! wend om! - Ach, mocht gy keeren!
Maar neen, daar is geen wenden aan
In 't klaatren van dees noodorkaan,
Om d' ondergang der hulk te weeren;
Geen andere uitkomst, dan vergaan!
Daar zit ge vast in volle branding:
Ach, scheen voor 't minst een hoop van stranding
Een kans van redding aan te biên,
En mocht ge naakt op 't barst der klippen
Met dood in 't hart en op de lippen,
't Bestelpen des verderfs ontvliên!
Maar neen, daar is by 't aaklig donker
Aan 't firmament geen stargeflonker,
Geen uitzicht in dees zwarte nacht;
Geen tweelinglicht van uit den hoogen
Spelt redding aan de starende oogen;
't Is alles hulpelooze klacht!

En gy, wat doet ge, schepelingen
In 't hart van dees afgrijsbren nood!
Verkwist ge in woest en dartel zingen
't Nog oovrig oogenblik van redding uit de dood?
Ziet toe, schiet toe, en strijkt de zeilen,
En grijpt de roeispaan (nog is 't tijd,)

En 't schietlood om den grond te peilen!
Een oogenblik vertraagd, en 't leven gaat ge kwijt!
Of meent ge in dol brooddronken dartelen
't Noodlottig oogenblik te ontspartelen? -
Ach, mocht gy 't! Maar helaas! die 't oog moedwillig sloot,
Dien blijft geen redding meer, geene uitkomst in den nood.

1829.

Vaderlandsche en politieke zangen.

Onze voorvaders, bij de oprechting van het Gemeenebest.*

Schets van het volgend dichtstuk.

Inleiding, genomen van 't vruchtloos uitschrijven der vorige prijzen.

1. Het is Winter.
2. Het aardrijk kwijnt, en
3. de vogels zwijgen dan.
4. Maar is 't in het rijk der Dichtkunst ook Winter?
5. Neen, die heeft daar geen plaats; want
6. alles ontziet de Dichtkunst; en zou dan de Winter haar ontzag weigeren?
7. 't Is er altoos Lente, en er is dus een eeuwig gezang.
8. Van waar dan die onverschilligheid bij de laatste prijsuitschrijving?
9. Opwekking tot zingen naar den nieuw opgehangen eerprijs:
11. Voortreflijkheid van het onderwerp.
12. Valsche nederigheid, en zelfmistrouwen hier misplaatst.
13. Dubbele prikkel om te zingen.
14. AANSPRAAK aan 't Haagsche Kunstgenootschap.
15. TOEWIJDING aan 't Vaderland.

* Werken van 't Genootschap: ‘Kunstliefde spaart geen Vlijt’ XIII, 142.

18. Heerlijk vooruitgezicht, in
19. nuttig te zijn:
20. de zucht des Dichters.

Voorstelling van het onderwerp.

21. Opwekking aan den Landgenoot.
22. Schets van de daad onzer Vaderen, in de oprechting van het Gemeenebest.

VERDEELING.

25. Opnoeming van de voornaamste TREKKEN HUNNER GEAARTHEID;
26. die ongenoegzaam gekeurd wordt:

A.

27. ten zij ze tot ÉÉN gebracht worden.
28. Moeilijkheid hier van.

LEMMATA.

29. De menschelijke hoedanigheden worden deugd of ondeugd door de aanwending.
31. In de deugd berust de eer onzer vaderen.
32. Wijze van haar te vereeren.
33. Oorsprong van alle deugd.
36. Tafereel van het bedrijf in de vestiging

van ons
Gemeenebest.

38. Moed noch
Krijgskunst baatte
Karthago tegen de
overmacht:

39. Vaderlandsliefde,
standvastigheid, noch ijver
Rome:

40. de overmacht beslist van de
aarde.

B. Van waar dan kon
Nederland de
overmacht
tegenstaan?

41. Verrukking, en
gezicht van het

45. uitvloeien der Goddelijke

46. Wijsheid;

47. die alles bestiert en
regelt, in Hemel, en

49. op aarde: van 't meeste tot
het minste: ook

50. den mensch: door een'
meer bijzonderen invloed.

Oplossing.

van A:	53.	'S MENSCHEN DEUGD EN GELUK uit haar.
van B:	54.	DEZE WIJSHEID WERKZAAM IN DE OPRICHTING VAN DEN NEDERLANDSCHEN STAAT.

Uitbreiding. van deze laatste Oplossing.

55. De Dwang
56. beklimt in Spanje den Throon.
58. De Vrijheid woont in Nederland:
59. wordt door hem aangerand; doch
God verijdelt zijn' aanslag door de Wijsheid.
60. Geschichtkunde noodig ter uitwerking' der gegeven Oplossing:
61. Zwarigheid dezer uitwerking,
62. met toepassing op het menschelijk hart:
63.} A, in 't ontwerpen van 't plan:
64.} B, de uitvoering; en dit wel
65. met opzicht tot
1. de omstandigheden:
2. het volk zelf.

Eerste Trek.

66. Wijsheid onderscheidt
68. de ware DAPPERHEID, van
69. het woeden eens wilden diers.
70. Ook de neêrlagen,
71. als die onzer Vaderen.
Afwending over de ondankbaarheid van het Nageslacht.
73. Die neêrlagen maakten verwinnende Legers;
74. als die bij Nieuwpoort streden.

75. Afwending, en zucht voor Neêrlands bloei.

76. Afwending: wij zingen de daden der Vaderen niet; maar hunne geaartheid.

77. Wij willen dus Leydens Helden niet zingen.

78. Afwending aan
Alkmaar, wegens deszelfs beleg.
84. Overgang tot Nijverheid en Spaarzaamheid;
85. schoon min schittrend, echter daarom niet voorbij te gaan.
87. Natuur misdeelde ons Vaderland,
88. door de bestiering der Godheid;
89. maar vergoedde dit, door
Tweede en derde Trek. 90. de NIJVERHEID en SPAARZAAMHEID, die schatten winnen en vermeerderen.
91. Welvaart zet zich in Nederland:
92. Spaarzaamheid, hare voedster:
94. die Neêrland machtig gemaakt heeft door Rijkdom.
95. Overgang: wij zingen den Rijkdom niet, maar de deugd;
96. die wordt ook door haar aangebracht.
Vierde Trek. 97. MATIGHEID naamlijk;
Vijfde Trek. 98. die alle andere deugden bevat:
99. allen, aan de Wijsheid te danken.
100. Doch blijkt de Wijsheid in 't hart, zij blijkt vooral in 't Verstand.

Zesde Trek.

101. Van daar onze schranderheid, Krijgs-en Staatsbeleid, Zucht naar Wetenschap.

102. Sieraad der Wetenschap:

103. stof, door geenen Zanger te voldingen.

104. De Wetenschappen aan Nederland verplicht.

De aarde van alle kanten toegevloeid in Leydens Hogeschool.

106. Zucht voor haar' bloei.

107. De uitwijding over de grote mannen die Neêrland heeft opgeleverd,

108. blijve anderen bevolen:

109. als van te groot een uitgestrektheid voor dit Dichtstuk.

BESLUIT.

Hoe heeft de ruwe Wintervorst
Met d' adem van zijn' stalen longen,
De werking der natuur geschorscht,
En de aard' zijn dwangjuk opgedrongen!
Zijn hand vaagt veld en akkers kaal:
Zijn voet vertreedt in zegepraal
En Ceres en Iäcchus gaven:
Hij schudt van zijn verglaasde vacht
Den rijm, de sneeuw-, en hageljacht,
Die alles onder zich begraven.

't Slaapt alles in het groeiend rijk:
Het stortend vocht der snelste stromen
Verhardt zich tot een' vasten dijk,
En ligt beweegloos in zijn zoomen.
Omtoogen met een waterkorst,
Verstikt de zomerplant van dorst;
En 't olmbosch laat zijn dorre takken,
Zijn breedgetopt en grijzend hoofd,
Van 't groenend loofgewaad beroofd,
Als moedloos en mistroostig zakken.

Een doodsche stilte heerscht in 't woud:
Geen boschmuzijk der filomelen
Begroet den gulden dagheraut
Uit duizend kunstloze orgelkelen. -
Waar is, ô boschje, uw loovrenkroon?

En waar uw zoete gorgeltoon,
ô Zangerige nachtegalen? -
Helaas! de strenge tyrannij
Van 't onmeêdogend jaargetij'
Treft teffens zangchoor, en choralen.

Maar moet de heilge Helikon
Den invloed somtijds óók ontberen
Der koesterende zomerzonn'?
Deelt hij in 's jaarkrings wisselkeren?
Giert óók de wind door 't lauwerdal?
En weigert óók het bronkristal
Langs 't kronklig stroombed af te vlieten?
De veldgrond, voor den teêren voet
Van Febus trippelenden stoet
Zijn lentespruitjes uit te schieten?

Neen; Pindus kent geen krakend ijs,
Of plonderzieke noordervlagen.
Zou al wat is geen eerbewijs
Voor 't rijksgestoelt' der Dichtkunst dragen?
Gewis: - zij sust den nuchtren schreeuw
Van Barkaas hongerigen leeuw,
En weet der vloeden loop te stremmen:
Zij, op den wareldoceaan
De orkanen in den band te slaan,
En 't krullend golfje vlak te kemmen.

En zou, daar 't bruischend element,
Daar 't ondier van Afrykes kusten,
Heur wet en hoog gezag erkent,
De Winter heuren throon ontrusten? -
Neen, Lente spreidt haar t' allen tijd'
Een nooitverslensend bloemtapijt;
En 't dartlend bloemtje, half gebogen,
Loost, in verliefde zucht op zucht,
De wellustvoerende amberlucht,
Met Zefirs kusjes ingezogen.

Geen luchtstroom schokt het myrthenbosch,
Of krenkt zijn minste loofsieraadtje
In blaadrenkroon of bloesemtros,
In veldlivrei of hoofdpluimaadtje.
De boschstem weet met zacht gezuis,
Het dichtluimwekkend stroomgeruisch
Der Aganippe na te baauwen;
Of vangt op talleloze blaân
De toontjes, die de zangers slaan,
Wier minnekoozing ze overschaâuwen. -

Van waar, ô Kunstgezinde schaar,
De liefde en roem der Zanggodinnen!
Van waar die onlust dan? Van waar
Die dof-, die vadzigheid van zinnen?
Hoe! gij, Bataafsche Dichtrendrom,
Gij bleeft tot twee-, tot driewerv' stom,
Daar Dichtkunst, door haar Keurelingen,
U tot den wedzang roepen deed!
De kroon der zege was gereed,
En gij! - gij weigerdet te zingen!

Waar, wakkren, is die ijvergloed,
Die eer de boezems plag te ontsteken?
Ach! vraagt naar de inspraak van uw bloed:
Het zwijgt nog; - maar 't verlangt te spreken.
't Neemt reeds die drift, die veerkracht aan,
Waar mede 't u het hart deed slaan,
Den boezem zwoegen, zwellen, rijzen,
En oog en voorhoofd stelde in brand;
Om Godsdienst, Dichtkunst, Vaderland,
Om 't waardigst, om 't volmaaktst te prijzen.

Gewis; gij bloost, uw borst ontgloeit
Op 't ruischen van de feestschalmeien.
Men hoor'! - 't verwarde juichen groeit: -
Apol bezielt zijn Priestrenreien.
't Gaat wel: de gouden tijd keert weêr.

Heropent thands het perk der eer,
ô Kunstbeschermers! Zangbergstichters! -
Ziet ginds den lauwer, die u wacht,
Ja die u toe-, u tegenlacht,
Begaafde Nederlandsche Dichters!

De Choorstem eischt (hoe schoon een stof
Voor rechtgeaartde Batavieren!)
Der v a d e r e n gerechten l o f .
Groeit welig, welig! Kunstlaurieren. -
Hoe wenscht de kinderlijke hand
Der Vaadren beeld, ons ingeplant,
In 't Dichterlijk tapeet te weven!
Herrijs, Voorouderlijke deugd!
Ontglim in 't hart van Neêrlands jeugd,
En schitter immer in hun Neven!

Vliegt, braven, vliegt in 't Heldenspoor:
Het is voor uwen voet ontsloten! -
Wie treedt aan 't hoofd der strijdren voor?
Wien voegt die eer, mijn Landgenoten? -
Gij zwijgt! - uit needrigheid? - uit schroom? -
Wat houdt uw' ijver dus in toom? -
Geen valsche kieschheid moet u kluisteren;
Geen wanbetrouwen op uw kracht:
't Betaamt, - 't valt licht- aan 't Nageslacht,
Der Vaadren glorie op te luisteren.

Welaan: ik-zelf, ik streef voor uit;
En, schoon de rust haar lang verstramde,
De zelfde hand hervat de Luit,
Die meer op zegepalmen vlamde.
Hoe fier, hoe rustig trede ik voort,
Door dubblen prikkel aangespoord!
Door d' ijver voor den roem der Vaderen:
Het erfdeel van den echten zoon!
Door 't hartverlokkend Dichtrenloon:
Verwelkingloze lauwerbladeren! -

Gij, Zangers, die de aêloude Haag
Heur' vroegen luister doet vergeten,
Om al heur glorie, al heur vaag,
Aan uwen maatzang dank te weten
Kunstkoesteraars, wier veldgedicht
Een lauwerdragend Tempe sticht
In 't middenpunt van Hollands steden!
Choralen, wier verheven wijs
Het Nederlandsche paradijs
Vervormde tot een Hemelsch Eden!

Ai! legt een wijl de speelstift neêr:
Wie zou met u om d'eerprijs dingen? -
Dan zwijgt al 't zangrig vooglenheir,
Wen 't Filomeel behaagt te zingen.
Maar zij verstoort ook 't needrig lied
Der minbedeelde rietvink niet!
Ai! laat het mijne u niet mishagen.
Ik stort, ô Kunstgewijde schaar,
Mijn zangen voor uw Dichtaltaar:
AAN 'T VADERLAND ZIJN ZE OPGEDRAGEN!

Ja, 'k heilig ze u, mijn Vaderland!
En zouden zij voor u niet vloeien:
Terwijl mij borst en ingewand
Voor u van 't zuiverst vuur ontgloeien?
Voor u is 't, dat mij de aders slaan:
Voor u is 't, dat dees teedre traan
Zich aan mijne oogen laat ontslippen:
Voor u ontspringt dees stomme zucht,
Die 't volgekropte hart ontvlucht,
En smoort zich op den boord der lippen.

Voor u zweeft ook het elpenbeen
In dees mijn vingers langs de boorden
Van 't luchtberoerend speeltuig heen,
En streelt en vleit de cytherkoorden,
En hecht zich vast aan snaar voor snaar:

Als speelde op Pales veldaltaar
Een teedre vlam door de elzenstruiken,
Die 't jeugdig brandhout kust en lekt,
Zich langs en om de takjes strekt,
En dartel aan den bast blijft pluiken.

Maar hoe! wat woelt, wat werkt mijn geest!
Waar drijft, waar drijft gij, mijn gedachten? -
Ja, stijgt stoutmoedig, onbedeesd,
En gordt u aan met arendsschachten!
Een God, een Godheid stort mijn' zin
Haar kracht, haar vuur, haar grootheid in:
Zij zal mijn poging doen gelukken.
Streef, mijn verbeelding, streef nu vrij
De vleugelen des winds voorbij;
Schud af de kluisters, die u drukken.

Ruk aan, nog eens, ruk aan: een God
(Hoe hoog is thands ons heil gerezen!)
Bereidt ons 't alleredelst lot:
Wij zullen - roemrijk? - nuttig wezen!
ô Hemel! ach! bekroon die hoop!
Ai! dat de rustplaats van mijn' loop
Mijn hart met die verkwikking' lave:
‘Ik heb het mijne toegebracht
Voor tijdgenoot en nageslacht!’
Zo dale ik welgemoed ten grave.

Wees, zuivre vlam, geheel mijn beeld.
En, daar uw glans de haardsteê heiligt,
Uw gloed den huiswaard dankbaar streelt,
En voor 't verderf des dampkrings veiligt: -
Laat die u afmaalt in zijn' zang,
Voor 't uur van 's levens ondergang,
Niet onder werkloze assche smoren;
Maar, ijvrend tot de laatste stond
Hem d' adem opsluite in den mond,
Het Vaderland ter eere glooren!

Leen, Batoos kroost, ai, leen mij 't oor!
Ik zing voor u, voor onze Neven.
Schroom, schroom niet, Neêrlands bloed! gehoor
Aan 't klinken van mijn luit te geven.
Geen ijdle fabelmommerij
Vermete zich, mijn poëzij
Met dartle vingeren te kneden:
Mijn zang veracht die valsche praal,
En zal zijn Vaderlandsche taal
Op 't aanbeeld van de waarheid smeden[1].

ô Neêrland! Neêrland! zo uw bloei,
Uw vrijheid, macht, u 't hart nog raken;
Herdenk dan, wie de slaafsche boei
Van uw geklemde handen braken?
Herdenk wie 't zijn, wier dappre vuist
De stalen schakels heeft vergruisd,
Die om uw matte lenden knelden:
Wier fiere voet het juk vertrad,
Dat u den hals benepen had;
En staren we op het beeld dier Helden. -

Wie waart gij, die, daar gantsch Euroop
De kluisters harer beulen kuste,
En voor den throon der Vorsten kroop,
Den Dwang in 't hart zijns rijks ontrustte?
Wie waart ge, ô eedle Heldenstoet,
Wier door geen kracht verdrukbre moed,
Voor 't vlammend oog van uw bespringeren,
In 't glorierijkst Gemeenebest
Den stoel der Vrijheid heeft gevest
Op d' oorlogsroof der Warelddwingeren?

Wie waart gij, die uw Vaderland
Niet slechts aan woedende oorlogsscharen
Ontscheurd hebt met een stoute hand;
Maar - afgewoekerd aan de baren?
Wier nimmerafgebroken vlijt,

Natuur ten trots in strijd op strijd,
De woeste Hoofdstof heeft bedwongen:
Hier, ingetoomd; daar, afgeweerd;
Ginds, in heur' boezem-zelv' verheerd,
En nieuwe warelden ontwrongen?

Wie waart gij? - Welk een kracht van geest
Heeft u die wondren doen verrichten? -
Is 't moed, geduld, is 't vlijt, geweest?
Was 't liefde en aandrift tot uw plichten?
Was 't zucht voor 't algemeen belang,
Of afkeer van den snoden Dwang,
Die u de wapens aan deed gorden?
Was 't ijver, was 't standvastigheid,
Die u door 't krijgsvuur heeft geleid,
En aller Volken roem doen worden?

Ach! ijdle trekken, om ons 't beeld
Van groote mannen af te malen,
Waar in een Godlijk schijnsel speelt! -
Vertoont een lijn de zonnestralen? -
ô Schilder, leg de trekpen neêr,
Uw schaduwschets verkort hare eer,
Wanneer ge een Leda wilt vertonen:
Neem voor den blos van 't schoon gelaat
Het levend morgenrood te baat,
Of 't roosje van Lycoris konen.

Maar zou een zwakke melodij,
Uit bevend snarenkoord gedreven,
Van Neêrlands Heldenburgerij'
Een waardig denkbeeld kunnen geven? -
Helaas! - Mijn vingers! hoe, gij trilt!
Waartoe uw kracht vergeefsch gespild
Met losse trekken op te melden?
Brengt die hoedanigheên tot een:
Niet een der deugden, maar alleen
Heur samenstemming, maakt ons Helden.

Doch waar, waar is dat scherp gezicht,
Dat de onderscheiden straalpenceelen,
Van 't saamgesmolten zonnelicht
In zuivre kleuren weet te deelen?
Of waar is 't fijngespitst verstand,
Dat in het onderling verband,
Waar in zij 't menschlijk hart bewonen,
Onze eigenschappen gadeslaat,
En, deugd en zwakheid, goed en kwaad,
In hun vermenging' aan kan tonen?

Gaat, Dichters, roemt dat blakend vier,
Dat uit verbolgen oogen flikkert,
Wen 't recht zijn wraak eischt van 't rappier,
't Welk in getergde handen blikkert.
Maar wee hem! dien de schijn verleidt,
Om aan een vonk van dapperheid
In Wareldgeessels, Dwingelanden,
Wien 't hart van dolle heerschzucht zwelt,
(Als 't edel kenmerk van een' Held)
Den wijrook zijner kunst te ontbranden.

Verheft die geestgesteldtenis,
Die 't lot door pal staan schijnt te dwingen;
Maar - wen de plicht heur moeder is,
Ziet toe, van de Ondeugd niet te zingen.
Die zelfde kracht van geest, die hier
Den Christen voert in 't martelvier,
Om de eer zijns Heilands groot te maken;
Die kracht doet ginds een' Rutgeroth
Zich 't hart verharden op 't schavot,
Om helsche lasters uit te braken.

ô Vaadren, 'k eer die wakkerheid,
Dien moed, die nergens voor ontzette':
Die kracht, die grootheid van beleid,
Die de overmacht door kunst verplette'.
Hij blooz', die zonder ze eer te biên,

De Heldenmerken aan kan zien!
Zij zijn ons, eindloos, eindloos dierbaar! -
Maar - deugd! maar deugd is eindloos meer.
In heuren roem berust uwe eer,
En zij, is zij door de eer versierbaar?

Neen, neen; haar voegt een andre roem,
Den Heer' des hemels waard te geven:
Dat, die zich immer naar u noem,
Haar afschetse in zijn gantsche leven.
Dit, dit zij de eer, door 't Nageslacht
U uit erkentniss' toegebracht,
Waar in het nimmer moog bezwijken!
De weldaad zoekt geen andre vrucht:
En, God! gij eischt voor offerlucht
Dat we U, uit dankbaarheid, gelijken.

Gelijken? - Hemel! welk een woord!
Wat kracht behoort er tot die poging!
Van waar koomt ons 't vermogen voort,
Tot zoo oneindig een beöoging?
ô God, van U, van uwen geest!
Uw beeld is ons ten deel' geweest;
Gij dringt ons dat we 't eens herkrijgen.
Gij hebt van voor der eeuwen loop
Uw kroost verzekerd van de hoop,
Om eens tot d' Englenrang te stijgen.

Gy stort hun daar alreeds 't begin,
('t Geloof in uw beloftenissen)
Als 't hartbezwangrend zaad, van in,
Waar aan geen zeekre vrucht kan missen.
Gij bootst, vervormt den mensch' 't gemoed:
En wat met recht den naam van goed
In ons, ja ons gedrag mag dragen,
't Vloeit, Bron van goedheid! uit uw hand:
Gij schenkt de deugd, gelijk een pand
Van uw vrijmachtig welbehagen. -

Dan, waar verzeil ik me in mijn' vaart,
Door dwarling uit mijn' koers gedreven? -
Wellicht -. Maar neen, de storm bedaart,
De wind legt om, men wend' den steven. -
Waar zijn die starren, in wier gloor
Mijn spannend oog zich straks verloor?
'k Herken u, wakkre Batavieren.
Uw moed, uw zucht voor 't algemeen,
En duizenden uitmuntendheên:
Zie daar, waar wij de kiel op stieren. -

Wat grootsch Tafreel! een Volk te zien
Te voorschijn treên in de Oorlogsvelden,
Om Wareldheerschers 't hoofd te biên;
En aller Volken recht doen gelden: -
Pas uit verdrukking' opgestaan,
Der Dwinglandij' in 't harte slaan; -
En alles in zich-zelve vinden,
Om, midden in den hoogsten nood,
Van wapens, goed, en land ontbloot,
Zich al wat groot is, te onderwinden!

Een Volk, dat uit zijn slavernij'
Nog naauwlijks 't hoofd heeft opgeheven,
Veredeld door den naam van v r i j ,
De wetten aan zijn' meester geven: -
Terwijl de Krijgsverwoesting woedt,
In 's nabuurs schoot den overvloed
Als uit zijn' boezem nederstorten: -
Bij 't buldren van de strijdklaroen,
De wetenschap herrijzen doen; -
En - 't onverstand de wieken korten! -

Wat grootsch, wat wonderbaar Tafreel! -
Wat meer dan menschlijke eigenschappen,
Wat kracht, viel zo een' Volk' ten deel',
Om zulk een Heirbaan door te stappen? -
Hoe! de Oorlogskunst van Hannibal,

Met al zijn' moed, kon Didoos wal
Niet tegen de overmacht bevrijden!
En Neêrland vest zijn Staatsbestuur
In 't midden van het Oorlogsvuur!
En 't had met gantsch Euroop te strijden!

Hield, hield de zucht voor 't Vaderland,
Nog blakende in Quirinus Neven,
De Roomsche vrijheid wel in stand,
Als de overmacht haar had begeven?
Standvaste Kato! Rome viel,
In spijt van uw onbuigbre ziel
En d' ijver van uw Bondverwanten: -
't Geweld heeft van 't Heelal beslist: -
En Neêrlands duurzame ijver wist
Zich tegen de overmacht te kanten!

Wat dan! daar de aard, steeds, 't laauwe bloed
Van de onschuld, wraakloos, in moest zwelgen,
Wat schonk den lauwerrijken hoed
Aan 't pogen der verdrukte Belgen? -
Waar, waarom zijn zij niet vergaan,
Niet uitgeroeid in 't eerst bestaan?
Hun namen niet tot smaad verwezen? -
Waar, waarom staat mij heden vrij,
Dat ik den God mijns heils belij',
En 't gene ik denk, in 't oog doe lezen? -

- Wat 's dit! wat siddring grijpt me in 't hart'!
Toef, wentlende aard, waar zinkt gij henen? -
Wat zuisling, die mij 't brein verwart! -
Door welk een' glans worde ik beschenen! -
Wat nacht verzwelgt dien hellen dag
Op 't oogenblik, met éénen slag! -
Mijn boezem, ach! wat angstig hijgen! -
Waar voert mij dees vermeetle vlucht? -
In 't ijdel ruim? in dunner lucht
Dan de adelaars van de aarde stijgen?

Help Hemel! 'k zwijm... - Wat zachte gloed,
Wat stovend vuur herroept mijn krachten!
'k Herleef, 'k herrijs, vernieuwd in moed,
Verfijnd, veredeld van gedachten! -
Wat kriekend licht, wat dageraad
Voert ginds de rozen op 't gelaat,
En lonkt met meer dan middagstralen
Mij toe? Wat zuivre vloeistof stroomt
Hier om mij heen! - Mijn borst bekoomt: -
Nu mag ze een' vrijen adem halen.

ô Hart- en zielverrukkend oord,
Dat niet dan zaligheden ademt!
Waar ben ik? - Daar des Pisons boord
Den Hof der zaligheên omvademt?
Of vinde ik mij in 't juichend rijk,
Daar 't eeuwigdurend lofmuzijk
Door duizendduizend Englentongen,
Op d' eigen' Halleltoon gestemd,
Door 't eigen diep ontzag beklemd,
d' Almachtige wordt toegezongen?

Hoe! zoudt ge uw zwak, uw aardsch gezicht
Naar 't ongenaakbre durven strekken?
Gij, zien in 't ongeschapen Licht,
Waar Serafs 't aanschijn voor bedekken? -
Neen! - zweve ik dan in lager kring,
Van waar gij op den sterveling,
ô Dienstbre geesten, pleegt te waken?
Van waar gij op zijn schreden let,
Uw wieken leent aan zijn gebed,
Om 's Allerhoogsten throon te naken?

Getrouwe dienaars van mijn' God,
En eerstgeboornen van mijn' Vader!
Ai! hebt gij kennis van ons lot,
Verklaart mij dees vervoering nader!
Ontdekt mij -! Maar wat dampgordijn

Mag ginds van één gereten zijn?
Wendt, wendt u, slaat u neêr, mijne oogen!
Een straal der Godheid schiet zich uit,
Een andre wareldkring ontspruit,
Een nieuw Heelal, uit niet getoogen!

Wat zegge ik? - neen; een heilgeschenk,
Van eindloos onbegrijpbrer waarde,
Dan 't eêlst dat voortsproot op Gods wenk:
Dan 't worden van een nietige aarde! -
Uw eeuwige algenoegzaamheid,
Door heel de schepping uitgebreid,
(Beheerscher van de stargewelven!)
Straalt in de Wijsheid heerlijkst af;
En, wat uw wil het aanzijn gav',
Zij is een ondeel van U-zelven.

Zij streeft (ik zie 't!) de klooven door,
Die 't schepsel van uw Godheid scheiden:
Zweeft voort van hemelspoor tot spoor,
En doet de starren snellen, beiden.
De staartstar, die in 't diepst verschiet
Van 't maatloos zwerk ons oog ontvliedt,
En 's warelds orden schijnt te schenden,
Verschijnt, en wijkt op Haar bevel;
Zij spreekt, en zon- bij zongestel
Verschiet, staat stil, of zwenkt in 't wenden.

Zij daalt, en grijpt met de eene hand
De schuddende aard om beî de polen:
Met de andre omschrijft ze en overspant
Het loopveld, waar de starren dolen.
Haar oogstraal stort op éénen stond
De trotschste bergen in den grond,
En schenkt aan 't naakte wormtje 't leven.
Haar adem, die de vruchtbaarheid
Door al wat leeft en groeit verspreidt,
Doet tevens benden schepslen sneven.

Zij zorgt voor 't werkloos vooglenheir,
Zo wel, als de arbeidzame mieren:
De burgerschap van 't deinend meir,
Zo wel, als 't hoofdgeslacht der dieren.
En 't zij Natuur den gorgel sluit',
Het zij het met een woest geluid
't Behoef aan spijs poge uit te stamelen;
Wat schepsel ooit om voedzel schreit,
Zij heeft er d' oogst voor toebereid,
Om op zijn tijdperk in te zamelen. -

Maar gij, die onder 't schepslental,
Als 't pronkstuk van uws Makers werken,
Zo hoog een' rang houdt in 't Heelal,
Dat ge als uw leengoed aan moogt merken:
Gij, altoos lievling van uw' God,
Door hem gesteld in 't vol genot
Van alles wat zijn woord deed worden!
Zeg, strekt de hand die 't al voorziet,
Zich over u en 't uwe niet;
Of sloot ze u uit van 's warelds orden? -[2]

Zou Hij, ô mensch, die 't kunstgewrocht
Uws lichaams uit den kleigrond bootste,
En aan een stofloos deel verknocht,
Van al 't geschaapne 't allergrootste:
Zou Hij dat werkstuk van zijn hand
Geheel en al aan misverstand
En zelfverblinding overlaten? -
Neen, de eigen Wijsheid waakt alom,
Op u, als 't oovrig schepslendom,
En strekt zich uit tot alle staten.

Wat zegge ik? - Ja, van meer nabij,
Niet slechts uit hoger wareldkringen,
Bewaakt, bestiert, en regelt Zij
Het lotgeval der stervelingen.
Zij, zelfs, zij daalt op 's menschen beê,

Schiet toe, straalt af, en deelt zich meê,
En vloeit in d' open' boezem over:
Vereenigt tot het zelfde wit,
De deugden die een hart bezit,
En 't zingestel, der deugden roover.

Dan wordt dat wonder samenstel
Van strijdige hoedanigheden
(De bron van eindloos zelfgekwel')
Eenstemmig met de stem der reden.
Dan wordt elke eigenschap een deugd,
En elk gevoel een ware vreugd:
Dan, ieder drift van 't harte, een poging
Naar 't algemeene en hoogste goed:
En geen beweging van 't gemoed
Weêrspreekt Natuur in heur beöoging.

- Dus, Wijsheid, regelt Ge al ons lot,
En 't eind van al ons onderwinden. -
Gij wijkt? onze aanslag wordt ten spott'. -
Gij keert? hij zal zijne uitkomst vinden. -
Gij zijt het, eedle Wijsheid, Gij,
Die dus in Neêrlands Burgerij',
Bij 't vesten van zijn staatspilaren,
In 't stoutst ontwerp een kracht getoond,
En 't met een' uitslag hebt bekroond,
Die voor geen' mensch bereikbaar waren.

Ja: de Almacht zag, hoe 't Wangedrocht
't Welk Heerschzucht uit Geweld verwekte,
Vervoerd door onbetoombren tocht,
De hand naar 't erf der Vrijheid strekte.
Dit Monster, dat, aan Tîgris vloed
Door laffe weekheid opgevoed,
Zijn willekeur voor God verklaarde,
Hield d' ijzren voet, van brein besmet,
Den Oosterling' op 't hart gezet,
Maar 't oog verslond den kreits der aarde.

't Zag d' Iber, die den blanken roof
Van 't Westen, op zijn' rug geladen,
Langs rijkbegraasde boorden schoof,
Den voet van 't trotsch Kastielje baden.
Het zag 't, en vlamde op dit gezicht.
Hier, sprak het, zij me een throon gesticht:
Hier reike ik met mijn beide handen
Om Noord- en Zuider aspunt heen,
En zie mijne almacht aangebeên
Van de avond- tot de morgenstranden.

Hij sprak, de Dwang, en klom ten throon.
Nu zal zijn heil in 't toppunt stijgen;
Voor 't donderen van zijn geboôn
Natuur en 't recht der menschheid zwijgen.
Hij juicht! - maar 't is 't gejuich der hell';
En niet om 't uitgestrekt bevel,
Maar om de macht van uit te roeien:
En de afgrond paart van onder hem
Aan 't schaatren van die vreugdestem,
Een tot den Hemel schreiend loeien!

Juich, Monster, juich! maar de Almacht leeft,
Die op een aantal lage terpen
Een' Landaart afgezonderd heeft,
Om uwen zetel om te werpen. -
Een poging rest slechts tot uw' val.
Vaar voort, word meester van 't Heelal:
De Vrijheid schuilt bij Batoos telgen:
Daar is haar haardstede en altaar;
Daar vreest zij geen' Geweldenaar,
Beveiligd door getrouwe Belgen.

Kan 't zijn! Gij durft -? ô Ja! 't Is uit,
't Is uit met u, ô Nederlanders!
De Vrijheid wordt zijn boei ten buit!
Zijn woede kent geen tegenstanders!
't Is al verbrijzeld, al vernield,

Wat hem een' oogwenk tegenhield,
En al uw krachten zijn geweken. -
Maar, God! Gij slaat uwe oogen neêr;
Uw Wijsheid is hun tegenweêr;
En, kan er iets met haar ontbreken?

ô Wijsheid! zo mijn Poëzij
De veder der Geschichtverklaring'
Vrijmoedig in haar wieken vlij',
Begunstig Gij die samenparing!
Een ander waag zich onbedacht
Op vleugels der verbeeldingskracht,
Die samenhang en veerkracht missen:
Zij kent de vlucht, die ze in zal slaan:
't Valt steil, uw werking na te gaan
In 't ruim der Eeuwgeschiedenissen.

Waar, Wijsheid, waar haar dit vergund,
En mocht ze, ô mocht ze uw' vaart beschrijven,
En volgen U van punt tot punt,
Door Raadsbesluiten, Krijgsbedrijven! -
Dan ach! wat Zangkunst ware in staat,
De nooitbevatbre regelmaat
Van uwe schreden na te volgen? -
Waar waagde ooit menschelijke ziel
Haar hulk te na bij uwe kiel,
En wierd niet in heur zog verzwolgen?

Wie schildert, hoe Ge in 't menschlijk hart'
De kunsttuigveeren hebt doen werken;
Om duizend tochten, saamverward,
Den een' door d' ander', in te perken;
Door onderlingen tegenstand,
Geprest te houden in den band;
Of, door elkander, kracht te leenen:
En alle, door hun evenwicht,
Naar 't beste doeleinde ingericht,
Tot ééne werking te vereenen?

Wie slaat naar eisch uw werking gâ,
Wanneer ge in de ijslijkste onweêrsbranding'
Van 's Oorlogs uiterste ongenâ,
In 't uitzicht op gewisse stranding,
(Den dauw gelijk, die 't dorstig veld
Den groei, de vaag, den geur herstelt,
Door schralen herfstwind uitgedreven.)
Weldadig neêrzeegt in de borst
Van aller Vorsten besten Vorst,
Die ooit aan de aarde wierd gegeven?

Wie schetst uw werking op zijn' geest,
Wen 't onschuldkoestrend mededogen,
Bij 't daaglijksch moord- en gruwelfeest,
Zijn Heldenkniën had gebogen,
Om 't heil van 't dierbaar Nederland
Van 's Hoogsten Vaderlijke hand
Met heete tranen af te smeeken;
En 't edel hoofd, door U geroerd,
't Ontwerp beving, zo grootsch volvoerd,
Om d' ijzren staf des Dwangs te breken?

Wie beeldt, wie maalt, wie schetst dit af?
En wie, dien samenloop van zaken,
Waar aan uw hand een wending gaf,
Om 't al hier dienstbaar toe te maken?
Wie, hoe Ge alom, van oord tot oord,
De laffe sluimring hebt gestoord,
Daar 't hart zoo zorgloos in blijft hangen:
En, grote mannen op doen staan,
Om Nassou op zijn Heldenbaan
Met moed en krachten te ondervangen?

Wie eindlijk, hoe Ge, in ieder lid,
Het gantsche Volk, met rustloos zwoegen,
Zijn pogen tot het zelfde wit,
Het zelfde doeleind', saam deedt voegen;
En al die Heldendeugd ontstaan,

Die elk in 's Lands Historieblaân
Zo luisterrijk in de oogen schittert;
Die elk' beschouwer van heur' gloed,
Of, op haar schoon verlieven doet,
Of, door haar helderheid verbittert? -

Gij immers, eedle Wijsheid, Gij!
Gij stondt hun ook in Wapentochten
Aan 't hoofd van heir en vloten bij.
Door U is Neêrland vrijgevochten.
Gij waart in 't buldrend krijgsgevaar
Den Helden beter beukelaar,
Dan de Oudheid haar' Achilles eigent:
Of 't vlamuitschietende Egis in
Den wapendosch der Krijgsgodin,
Schoon d' onvermijdbren dood bedreigend.

Wie, anders, heeft hen al 't geweld
Der saamgedrongene Oorlogsplagen;
Dier scherpe roê, die hevigst knelt,
't Gebrek, zo edel leren dragen?
Wie, anders, deed hen zo getroost
Voor Godsdienst, Vaderland, en Kroost,
Het leven in de Heirspits stellen;
En, onder 't dondrend schutgebral
Bezwijkende op den legerwal,
Hun wonden met verrukking tellen?

Verrukking! die de dapperheid
Uit grootheid van gemoed gesproten,
Van 't woên eens Luipaarts onderscheidt,
Door 's Negers jachtstoet ingesloten. -
Het ondier grimt en blikt in 't rond,
En scherpt zijn' klaauw, en zweept den grond,
Om heel zijn dolheid saam te hitsen:
Valt blindlings aan op 't Jaagrenrot,
En werpt zich roekloos met den strot
In de op hem toegelegde flitsen.

Maar ware moed in 't Heldenhart'
Verblindt zich 't oog niet voor gevaren:
Hij kent ze, en weet het, wat hij tart;
Maar 't zal hem geen verschrikking baren.
Ja, de Afgrond geve uit open' krop
Een ingewand van monsters op;
Hij volgt zijn' plicht, en treedt ze tegen.
En, valt hij immer door 't geweld, -
De neêrlaag van een' waren Held
Kan zegeteekens overwegen.

Zo waren de uwe, wen gij vielt,
ô Strijdbre Vaders! Nederlagen,
Die de aarde voor triomfen hield,
Die 't Helden eer was, weg te dragen.
ô Wakkre mannen, welk een bloed
Hebt ge opgeöfferd, voor een goed,
Door 't Nageslacht zo min in waarde
Gehouden! welk een zweet geplengd,
Waaraan geen Naneef meer herdenkt,
Die van zijn' Heldenstam ontaartde! -

- Kan 't wezen, Hemel! Nederland,
Zou Neêrland zoo veel weldaân smaken,
En al dier giften van uw hand
Zich-zelf onwaardig kunnen maken!
Bataven! hoort gij dit verwijt;
En zonder dat een eedle spijt
U 't merk der schaamte jage in de oogen?
ô! Logenstraft dees bittre taal
Eer de Echo ze onbedacht herhaal:
Geeft, dat wij 't woord herroepen mogen. -

Ja, Vaadren, welk een stroom van bloed
Hebt ge al voor ons behoud doen vlieten!
Mij dunkt, ik zie een' purpren vloed
Van uit zijn vaste sluizen schieten,
En keren de akkers door zijn plasch

In slib- en slijmrig Nijlmoerasch;
Maar 't is om rijker oogst te teelen: -
De Kreeftstar blaakt; de graanteelt spruit
In wakkre Heldenlegers uit,
Die aan den Oorlogskans bevelen.

ô Nieuwpoorts duinen! eenzaam strand!
't Heugt u, of Neêrlands Oorlogsscharen
Met roer en sabel in de hand,
Zich-zelv' der zege zeker waren:
Wen Maurits, op hunn' moed gerust,
Zich d' aftocht van des Vijands kust
Met eigen handen af dorst snijden,
Om, tusschen 't reddingloos vergaan,
En door den vijand heen te slaan,
Met Spanje en 't Krijgsgeluk te strijden.

Gedenkbaar oord, getuig hier van!
Die zege moet u heilig blijven!
En zo hier ooit een akkerman
Zijn spade door den grond mocht drijven;
Dan stuit' ze en klinke op 't bleek gebeent',
In 't Spaansch helmet reeds half versteend,
En, door den roest geknaagde klingen:
Dan grijp' zijn ziel eene ijzing aan,
En zegg': ‘dat ze allen dus vergaan,
Die ooit naar Neêrlands vrijheid dingen’!

Maar welk een loopveld trede ik in!
Zoude ik der Vaadren Krijgsdaân zingen?
Dit voegt verheev'ner Zangheldinn',
Die Oorlogssnaren weet te dwingen.
Mijn Cyther is te zwak van toon,
En dingt niet naar een Lauwerkroon,
Die weinig om mijn kruin zou passen;
Mijne eerzucht wordt genoeg gestreeld,
Indien de klanken die zij speelt,
Het hart somtijds door 't oor verrassen.

Wacht, Leyden, wacht thands niet van mij,
Dat ik de onschatbre Lofgezangen,
Gewijd aan uwe Burgerij,
Met valsche tonen zal vervangen.
Dat de eedle hand van een Lannoy
Der vrije Maagd heur' lauwrentooi
Op 't statig voorhoofd durve zetten:
De mijne ontziet uw' zegekrans,
En ducht, zijn' zilverzuivren glans
Door ruwe dorperheid te smetten. -

Doch, moedig Alkmaar! 't belge u niet,
Indien ze uit Pindus Myrthboschaadtje
Uw kruin een enkel telgje bied',
Noch wraak haar needrige eerschenkaadtje.
Licht is ze onwaardig, toegebracht
Aan de onverwrikbre Heldenkracht,
Die Spanje in 't woeden wist te stuiten,
En Leyden-zelv' het voorbeeld gaf: -
Maar wijst Ge, ô God, onze offers af,
Wanneer ze uit dankbren boezem spruiten?

Mijn zangstof weigert me, in mijn' loop
Op zo veel roems te blijven staren: -
Vergeefsch! - hoe fel mij de ijver noop,
Het hart verbiedt mij voort te varen.
ô! Denkt het ooit aan 't stormgeweld
Waar mede u 't Krijgswee had bekneld;
En schroomt het, in dien nood te deelen?
Aan d' onverschrokken tegenstand;
En zou uw zucht voor 't Vaderland
Niet tevens in zijn binnenst spelen?

Te na, te na toch, heeft mij 't bloed,
ô Alkmaar! aan uw vest verbonden.
't Gaf meê bewijs van Heldenmoed
In 't nijpen van uw bangste stonden:
't Stond meê op uw' gebeukten muur

Ten doel aan 't woedend Oorlogsvuur:
't Verlangde meê voor u te stromen;
En bood voor uwe en Neêrlands zaak,
Zich-zelf ten offer aan de wraak,
Gereed, uw' Burgren op te komen.

ô Gij[3], wiens onverleidbre raad
Oranje zo getrouwlijk diende,
Voor 't Vaderland, gebrek, noch smaad,
Noch ballingschap noch dood ontziende:
Zo vrij van praalzucht als belang!
ô Laat uws Naneefs schaamle zang
Zich met den glans uws naams versieren!
Wien voegt het zo, als 't Nageslacht,
Waar van gij de eigen deugd verwacht,
Uw' achtbren schedel te lauwrieren?

Ja, wacht ze, ô Vader! wacht haar steeds.
Vergaan zij, die daar aan ontbreken!
Die op 't geluid des wapenkreets,
Daar 't de eer der Vrijheid geldt, verbleeken!
Die aarzlend zijn om erf en goed,
Op de inspraak van het vrij gemoed,
Daar 't Vaderland het eischt, te derven!
Wier boezem de onuitwischbre drift
Niet levendig is ingegrift,
Om waardig aan hunn' stam te sterven!

En gij, Noordhollands oogkristal!
Zo nog de wakkre Burgrenscharen
Van uwen uitgebreiden wal
De aeloude Vrijheidszucht bewaren:
Houd, houd, in uw' beschermrenkring
Zijn vaste trouw in zegening!
En laat, ô 's Vaderlands beminneren,
De poort, die 's mans geslachtnaam voert,
Uw hart, door dankbre drift geroerd,
Aan Burgervader B o o m herinneren! -

Nu rust, mijn Lier: - maar neen, vaar voort.
Of is 't alleen bij Krijgsbedrijven,
En daar de moed in 't harnas gloort,
Dat zich uw zangtoon weet te stijven? -
Zijn nijvre vlijt en spaarzaamheid,
Geschraagd door sprokkelend beleid,
Die Neêrlands grootheid wortel gaven,
Wellicht zo glansrijk niet in 't oog?
Daar, daar de woestheid ze overtoog,
Heeft de aard' heur' rijksten schat begraven.

Wie vraagt naar lustplantaadtje en beemd
Bij 't zilver van Potosys mijnen?
Daar Voltaas goudvloed oorsprong neemt?
Bij 't diamant der Ugelijnen? -
Of is de wellustvoênde kracht
Der schone deugd te kleen van macht,
Dan dat zij 't harte kan vervullen,
Ten zij een glinstrend klatergoud,
Verbeelding de aandacht bezig houd,
Door 't luisterdragend hoofd te hullen?

Van hier die slaaf van 't zinvermaak,
Die 't zedelijk beginsel doofde,
En 't hart van d' ingeschapen' smaak
Voor 't innerlijke schoon beroofde!
Van hier, van hier 't veraart gemoed!
Wij strenglen voor geen bastertbloed
De kransen die wij toebereiden:
En Dichtkunst schroomt geen wildernis,
Daar Waarheid haar geleidster is;
Zij zal daar zelve een bloemtje spreiden.

Natuur, wanneer ge aan land bij land
Den overvloed van alle uw gaven
Verdeelde met zo ruim een hand,
Wat werd toen 't aandeel der Bataven? -
Is 't waar, en, daar ge elk volk voorzaagt

Van al wat zijn behoefte vraagt,
Vergat gij Neêrlands enge palen? -
Men zegt, gij sidderde op 't gezicht
Van 't geen gij naauwlijks had verricht
Of wenschte dat gij 't mocht herhalen.

Hij dwaalt nochtans die 't zich verbeeldt:
Gij, knielende aan uws Scheppers zetel,
Voert blindlings uit wat Hij beveelt,
En wraakt zijn wetten niet, vermetel.
Maar 's menschen zwakheid stelt een zoet,
In, 't geen zij toelaat in 't gemoed
Bij ieder voorwerp weêr te vinden.
Zo ziet men 't kabblend watervak
De kreukjes van zijn rimplend vlak
Aan 't weêrgekaatste beeld verbinden.

Natuur, uw hand vergrijpt zich niet:
En, zo ze ons Vaderland misdeelde,
Van waar werd Batoos grondgebied
Het bloeiend paradijs der weelde? -
Daar de aarde aan 's Bouwmans hand ontbreekt,
En graangewas noch wijnstok kweekt,
Geene erts of steengroef geeft te delven;
Daar hebt gij 't al op eens vergoed,
En schonkt aan 't Nederlandsche bloed
En oogst en goudmijn in hem-zelven.

Die goudmijn, wakkre nijverheid,
Hebt Gij, ô Wijsheid, Gij geopend:
Van U is 't zuinigend beleid,
Gewonnen schat op schatten hopend. -
En, deedt Ge op deez' onvruchtbren grond
De teelt van heel het wareldrond
In éénen boezem samenvloeien;
't Genieten deed in uw bestier,
('t Genieten zelfs!) den Batavier
Zijn' matelozen rijkdom groeien! -

Voer, Peru, voer den Kastiljaan,
Op volgepreste vloot bij vlote,
Het voedzel voor een' hoogmoed aan,
Die 't hoofd zich-zelv' te barsten stootte! -
Gij groeft u de ingewanden uit;
Maar niet, op dat zo schoon een buit
Uwe onderdrukkers zou verrijken: -
Neen, Welvaart schuwt hun doodsche reê,
Gordt wieken aan, en bruischt door zee,
Om Neêrlands havens in te strijken.

Daar wordt ze aan 't blijd en gastvrij strand
Verwelkoomd door ontelbre stemmen:
Daar schijnt heel 't op haar wachtend land
Haar juichende in 't gemoet' te zwemmen.
Daar stort ze in d' arm, die haar verbeidt,
In d' arm der eedle Spaarzaamheid;
Die Voedster, die heur kindschheid zoogde!
Wier zorg zij nooit ontbeerde, of viel;
Doch, uit een weeldrigheid van ziel,
Te zeldzaam in heur' bloei gedoogde!

ô Nooitwaardeerbre Burgerdeugd,
Wier zedig schoon 't sieraad doet blozen!
Zou, zou de wulpsheid van de jeugd
Uw kweekling dus verroekelozen?
Verhoed, verhoed dit, blijf haar bij!
Zo doe nooit wareldlijk getij'
Den stroom van Neêrlands grootheid ebben! -
ô Dat zij met het wareldrond,
Den zelfden dag, den zelfden stond,
Tot tijdperk van haar' val mocht' hebben! -

ô Spaarzaamheid, 'k herhaal hier niet,
Tot welk een' trap van Staatsvermogen
't In de opkomst zo beperkt gebied
Door uwe hand wierd' opgetoogen. -
Zo Alexanders schrandre list

Zich de aarde te onderwerpen wist
Door Hammons Wichlares te dwingen;
Door uwe vuist sloeg Nederland
Heel 's aardrijks Afgod in zijn' band,
En heerschte op 't hart der stervelingen. -

Doch buig', wien 't lust, voor 't trotsch metaal!
Mijn Zangster spilt geene eerbewijzen
Aan schijn van uiterlijke praal. -
Wat weet zij, dan de deugd te prijzen?
Die klanken heeft haar 't hart geleerd:
Met die, door de ondeugd nooit onteerd
Bepaalt zich heel heur Kunstvermogen.
De Cyther die haar vinger spant,
Zij God gewijd en 't Vaderland,
Zo lang mij 't daglicht strale in de oogen! -

Welaan, zij klinke! Een nieuwe baan
Ontsluit zich, nieuwe vérgezichten! -
Een waardig voorwerp biedt zich aan
Voor deugdgeheiligde eeredichten. -
Wie is 't, ô rijke Spaarzaamheid,
Wie is 't, die door uw hand geleid,
Heur woonplaats neemt by Batoos neven? -
Die Zuster, die uw treden drukt,
En nimmer van u wordt gerukt,
Dan door den doodsteek u te geven.

't Is Matigheid; die eerste deugd,
En aller deugden vruchtbre Moeder. -
Haar werd de gouden kelk der vreugd
Betrouwd door d' eeuwgen Albehoeder.
Zij laaft er 't dorstend menschdom uit,
Dat aan heur voeten is vertuit:
Maar, zwelgziek naar een vol genieten,
Begeerte, dacht gij 't Godlijk pand
Te ontrukken aan heur zuivre hand,
En deedt u 't al op eens ontschieten.

ô Zuivre Matigheid! Vriendin
Der Godverheerlijkende reden;
Van Vaderlands- en Menschenmin;
Van Godsdienst, Trouw, en blanke Zeden!
Hoe treffend monstren aan uw zij'
Ontelbre spruiten op een rij,
Afzetsels van uw eigen wezen:
Die, roersters van elke eedle daad,
Op 't Cherubijnenschoon gelaat
De trekken van uw kroost doen lezen!

'k Bepaal mijn drift, te zeer belust,
Dien eerstoet van nabij te aanschouwen.
Mijn kiel prest voort en zoekt de kust,
Haar broosheid weigert zee te bouwen.
Maar laat mij 't hart de keus wel vrij,
In 't ijlen van mijn Poëzij
Dit grootsch Toneel voorbij te rennen?
En zoude ik die uitmuntendheên
Als 't werk van uwe hand alleen,
ô Dierbre Wijsheid! niet erkennen? -

Dan, straalt uw glans uitnemend door
In alles wat het hart veradelt;
Hoe heerlijk blinkt Ge in vollen gloor[4]
Wanneer 't verstand zijn kracht ontzwadelt!
Die kracht is de Uwe: 't Godlijk licht,
Dat afstraalt van uw aangezicht,
(ô Eedle vonk van 't Alvolmaakte!)
Vertoont zijn kenmerk in 't verstand,
Dat d' eerontluisterenden band
Van de onbeschaafde woestheid slaakte.

Van daar die wakkre schranderheid,
Aan 't kroost der Batavieren eigen.
Van daar dat Krijgs-, dat Staatsbeleid,
Dat 's noodlots schaal voor ons deed neigen.
Van daar die trek, dien 't hart gevoelt,

Dat op geluk, volmaking, doelt,
Om steeds zijn kennis uit te breiden:
Die ijvergloed naar wetenschap,
Die Neêrland tot zo hoog een' trap
Van letterroem wist op te leiden. -

Hoe schoon schakeert zich de anemoon,
Met leliebleeke rozeblaâren,
Op 't groen van Lentes statiekroon,
Of 't golvend goud der korenairen!
Hoe praalt de blaauwende amethist,
In 't gloedverleenend goud gekist,
Of de onix aan de hand der schonen!
Maar meer, de frisse Kunstlauwrier
Om 't hoofd van d' eedlen Batavier,
Gestrengeld door zijn zegekronen!

ô Dichters, Dichters! welk een stof!
Wat gloriebaan om op te draven!
Den door geen kunst voldingbren lof
Van Neêrlands kunstverdienst te staven. -
ô Koomt, vervangt mijn kruipend lied,
Dat hier te kort bij 't voorwerp schiet,
En leert me een' toon, haar waardig, spelen. -
Maar neen: voor 't daavrend lofgeschal,
Dat hier niet krachtloos wezen zal,
Moet ge, ô Natuur, nog zangers teelen. -

ô Wetenschappen, schraagt mijn vlijt,
Zo ze ooit zich aan uw oefning paarde:
Tuigt, wat ge aan Neêrland schuldig zijt;
Of - kunt ge, ontkent het aan al de aarde. -
Al de aarde, die van heinde en verr',
Op 't flikkren van die morgenster,
Die ze uit zijn transen op zag dagen,
In d' eersten Tempel van 't heeläl,
U toegewijd in Leydens wal,
Heur offergaven op kwam dragen.

ô Gij, Geleerdheids Koestraares,
Voor wie alle andre roem verduistert,
Zo verr' alle andre Dichtgodes
Door Lesbos Zangster wordt ontluisterd!
Wie 't koude Noorden hulde biedt
Van daar geen dag zijn stralen schiet;
Wie 't rijpend Zuiden koomt begroeten!
Wat zaagt ge al volken, van rondsom
Verzameld in uw Heiligdom,
En wareldgoden aan uw voeten! -

Hoe blijft, ô Wijsheidspriesterin,
Met onverzaadlijk zielverlangen,
Geheelverrukte Waarheidsmin
De Orakels van uw lippen vangen! -
ô Achtbre Voedster, aan wier borst
Mijn hijgend hart zijn' letterdorst
Zo vrij, zo onbepaald mag lesschen,
Bloei eindloos! - En, Bataafsch Atheen,
Blijf, door der eeuwen afloop heen,
Het Vaderland der Zanggodessen! -

Gelukkig thands, die aan zijn' tocht
Den onbedwongen tengel vieren,
En nieuwe velden inslaan mocht! -
Een blinkende oogst van eerlauwrieren,
Een zon van glorie trekt hier 't oog! -
Gedoog, ô Dichtkunst, ai, gedoog,
Dat we onzen vaart een' wijl vertragen!
ô, Laten we in zo schoon een dal
Bij Neêrlands roemrijk Heldental,
Een' uitstap, een verdoling, wagen!

Maar neen! te rug! - 't Blijve eedler zang,
't Blijve eedler Zangster aanbevolen,
Dien Vaderlandschen Heldendrang,
In 't Choor der eer' den Nijd ontscholen;
Dien reeks van mannen, Neêrlands Staat

In Raad en Krijg ten toeverlaat,
Natuur en menschlijkheid tot glorie,
Door Staatsbeleid en Oorlogsdaân
En Wetenschappen, gâ te slaan,
Op 't voorgeleide der Historie!

't Blijve eedler Zangster toebetrouwd,
Zo ruim een renbaan door te streven!
De mijne wraakt een vlucht, zo stout,
Waar in haar de adem zou begeven.
Zij snelt, zij ijlt naar 't eindperk toe,
En reikt reede, afgemat en moê,
De fakkel aan haar' Volger over. -
Voor 't laatst een poging aangewend!
Daar naakt zij 't rustpunt! - 't Is volënd! -
Kunstrechters! voegt haar de eerelover?

O TIBI QVAM CVPEREM VICTVRO INTEXERE PEPLO
DE PATRIA EGREGIE QVI MERVERE, VIROS!

SANTENIVS.

1781.

Eindnoten:

1 Men zou deze Overdrachtige uitdrukking niet gewaagd hebben, indien men het voorbeeld van Pindarus niet had. P y t h . I. v. 166.

2 Schoon sommige Nieuweren o r d e schrijven, het woord is meervoudig, en deszelfs enkelvoudige is o r d , 't welk b e g i n beteekent, en ook voor e i n d e genomen wordt: v a n e n d e t'o r d e is van 't begin tot het einde. De s c h i k k i n g nu, welke wij door o r d e n uitdrukken, bestaat in de strekking van 't begin tot het einde, of liever in de beschouwing van begin en einde teffens: van daar wordt zij eigenaartig aangeduid door het meervondige van o r d ; gehjk uit onze oude Schrijveren ten overvloede te bewijzen is.

3 's Dichters Meer-bet-oudovergrootvader, Filip Kornelissen Boom, in 't beleg van deze zijn geboortestad tot Raad en Burgemeester verkoren; naderhand, Raad van zijn Hoogheid, en door denzelven in verscheiden gewichtige zaken gebruikt. Hij was in 1568 door Alva met verbeurte zijner goederen, uitgebannen. - Men heeft niet geschroomd dezen trek van Ouderliefde in dit Prijsvaars te laten invloeien, verzekerd, dat hij den Schrijver bij zijne Beoordelaars niet kenbaar kon maken.

4 G l o o r wordt te onrecht van sommige Hedendaagschen afgekeurd: het is zuiver Neêrduitsch, en stamt af van het werkwoord g l i e z e n , bij de Ouden in gebruik, 't welk in beteekenisse overeenkoomt met g l o e i e n , en in het voorledene g l o o r heeft, naar de regelmatige vorming der werkwoorden van dien uitgang, als v e r l i e z e n , k i e z e n , v r i e z e n .
Van dit naamwoord g l o o r koomt wederom het werkwoord g l o r e n voort.

Zucht.*

* Verspreide Gedichten II, 118.

Zwicht ik in welsprekendheid
Voor mijn' kunst- en hart-vriend Feith;
Moet ik hem in dichtvuur wijken;
In de zucht voor 't Vaderland,
Hoe zy blake, waar zy brand',
Mag ik hem en elk gelijken. -

Vormt zijn ziel een stille beê
Voor 's Lands glorie, voor de vreê,
'k Voeg mijn wenschen by de zijnen:
Ja, de gloeijende granaat
Is een edeler sieraad
Dan de glinster der robijnen. -

Trok men 't slagzwaard uit de scheê,
't Was om een gewenschte vreê;
Niet om ijdele oorlogsglorie.
Braven, wien wy dichtloof biên,
Doet ons haast de olijven zien,
By de palmen der viktorie!

Doch, brengt ge ons de vrede weêr,
't Zij, omstraald met blinkende eer!
Met een' luister, waardig Helden,
Wier voorbeeldelijken moed,
Kruls en Bentinks stroomend bloed
Aan de volgende eeuw zal melden!

1781.

In de Hage,
ex tempore.

Karel de I.*

Als Karel 't Vorstlijk hoofd op 't wetloos Volksschavot
Ten offer bracht aan 't woên van dolle muitelingen,
Hoe smartlijk trof hem toen getrouwen Straffords lot!
Hoe woog hem 't bloed op 't hart, dat hy zich af liet dwingen!
Toen zag hy, maar te laat, by 't wanken van den bijl,
Dat 's Gunstlings bloedig lijk den weg tot hem moest banen;
En vloekte een lafheid, die zijns zetels sterksten stijl
Bloôhartig overgaf aan d' eisch der onderdanen.
Zie daar 't rechtvaardig eind van de onrechtvaardigheên.
Beeft Vorsten, wankelt ge ooit in 't heilig recht te schragen!
Geeft de onschuld niet ten roof aan 't opgeruid gemeen:
Die 't onrecht van u eischt, zal haast uw leven vragen!

1781.

Aan Hertog Lodewijk van Brunswijk, over deszelfs verachting van de schotschriften, tegen hem verspreid wordende.*

Wat lacht ge om 't woest geblaf der laffe broodpoëeten,
Die dag aan dag uw' naam bezwalken met hun gift?
Zy zijn verachtlijk, ja! en, wat ze zich vermeten,
Geen stervling die niet spot met hun belachbre drift.
Maar wacht u: 't is een stoet, door andren uitgezonden:
Zy oopnen slechts een Jacht, die op uw leven doelt.
Verwurg by d' eersten schreeuw die aangehitste honden,
Eer gy 't gespannen roer in borst en ribben voelt.
1782.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 165.
* Vaderlandsche Oranjezucht, 166.

Oranje boven.*

GEN. IX, 13.

O r a n j e b o v e n was de Leus
Van Zee- en Hollands Watergeus,
  En teekent onveranderd,
Zoo lang de vrije Statenvlag
Van onze stengen waaien mag,
  Den Nederlandschen standert.
Wat zeg ik? Ja, en zon en maan
Zal eer voor 's aardrijks oog vergaan,
  Dan 't schoon O r a n j e b o v e n:
God zelf gaf dit aan 't wareldrond,
Ten teeken van zijn Vreêverbond,
  En wankelt Gods beloven?

Quartet, op gegeven muzyk.
Ter viering van Zijn Hoogheids Verjaardag.*

Waar kent de vreugde maat, de gulle blijdschap palen,
    Daar 't vrije bloed het hart doet slaan?
  Het hooge Feest van Neêrlands heil vangt aan,
En de eerste zon, die Willem mocht bestralen,
      Is opgegaan.
  Het hooge Feest van Neêrlands heil vangt aan,
    Ja, 't hooge Feest vangt aan!
  ô Schoonste, ô heilrijkste aller dagen!
    Gezegendste in den kring van 't Jaar!

* Vaderlandsche Oranjezucht, 167.
* Vaderlandsche Oranjezucht, 153.

U wordt dees zang, U 't welkom opgedragen
Door Neêrlands vrije Burgerschaar.

EEN STEM.
Daar Willem leeft, kent Vrijheid geen gevaar!

EENE ANDERE.
Vorst Willem leeft; Vorst Willem waakt voor haar!
Vorst Willem waakt voor haar!

EEN DERDE.
Hy leeft voor Neêrlands Burgerschaar!
Hy leeft voor haar!

Vorst, uit Heldenbloed gesproten,
Dat op aard geen weêrga' vond!
Zie ons hart voor U ontsloten;
't Heeft zijn heil op U gegrond.
Waar kent de vreugde maat, de gulle blijdschap palen,
Daar 't vrije bloed het hart doet slaan?
Het hooge Feest van Neêrlands heil vangt aan,
Het hooge Feest vangt aan.

EEN STEM.
ô Hermans bloed!

EENE ANDERE.
ô Batavieren!

DE EERSTE.
Brengt eikenblaân,

DE TWEEDE.
Brengt eerlauwrieren,

DE EERSTE.
Oranjebloem,

DE TWEEDE.

En eiloof aan!

BEIDE.

Oranjebloem en eiloof aan!
En laat de kroes in 't ronde gaan!

EEN STEM.

Dat we, ja, dit Jaarfeest vieren!

EENE ANDERE.

Dat we, ja, dit Jaarfeest vieren!

BEIDE.

Ja, laat de kroes in 't ronde gaan,
Wy moeten Willems Jaarfeest vieren!
Wy moeten Willems Jaarfeest, ja,
Zijn Jaarfeest, ja,
Zijn Jaarfeest vieren!

BEURTSTEMMEN.

ô Vreugde! - ô vreugd! - ô Nassau! - Dierbre Vrijheid!
Helaas!
ô Vreugde! - ô vreugd! - ô Nassau! - Dierbre Vrijheid!
Helaas!
Waar kent de vreugde maat, de gulle blijdschap palen,

enz. als de tweede reize.

ô Schoonste, ô heilrijkste aller dagen,
Gezegendste in den kring van 't jaar!
U wordt dees zang, U 't welkom opgedragen
Van Neêrlands vrije Burgerschaar.

EEN STEM.

Daar Willem leeft, kent Vrijheid geen gevaar!

EENE ANDERE, met HET CHOOR, by vervanging.

Vorst Willem leef! Vorst Willem, leef voor haar!
Vorst Willem, leef voor haar!

Ja, leef voor Neêrlands Burgerschaar!
Ja, leef voor haar!
Vorst, uit Heldenbloed gesproten,
enz.

EEN STEM.

Waar zijn de boezems nog, die vrijen adem halen?
Waar is dat bloed, zijn' oorsprong waard?
Wier fieren hals geen eerloos Juk bezwaart!
Wier hals geen Juk bezwaart!
Waar zijn zy?

EENE ANDERE.

Hier!

DE EERSTE.

Rechtschapen braven,
Met Nassau vrij, met Frankrijk, slaven!
Wat kiest gy? spreekt, bepaalt uw lot!

Een aantal STEMMEN te gelijk.

Wy knielen voor geen dwangziek rot.

DE EERSTE.

Ik vind u weêr, ô mijn Bataven!

DE VORIGEN.

Wy staan aan Nassaus zij met God.

DE EERSTE.

'k Herken den aart van mijn Bataven.

CHOOR, in Duo met de vorigen.

{'k Herken den aart van 't Neêrlandsch bloed:
{Het Neêrlandsch bloed! gy zijt Bataven!

{DE VORIGEN.

{Herkent den aart van 't Neêrlandsch bloed:
{Het Neêrlandsch bloed! Wy zijn Bataven!

BEURTSTEMMEN.

ô Vrijheid! - Eer! - ô Nassau! - Nederlanders! -
Helaas!
ô Vrijheid! - Eer! - ô Nassau! - Nederlanders! -
Helaas!

Waar kent de vreugde maat, de gulle blijdschap palen?
Waar kent de vreugde maat?
Het eerste Zonnelicht, dat Willem mocht bestralen,
De schoonste dag, is opgegaan,
En 't hoogste Feest van Neêrlands heil vangt aan!
Het hooge Feest vangt aan!
1783.

Toewijding, der nagelaten dichtwerken van Jonkvrouwe de Lannoy, aan hare Koninklijke Hoogheid Mevrouwe de Prinsesse van Oranje en Nassau.*

Behaagt, Doorluchte Vrouw, en Koninklijke Telg,
Uit d' eêlsten stam geteeld, aan d' eêlsten stam verbonden!
Behaagt u 't open hart van een' rechtschapen' Belg,
Dat met geen' sluier van geveinsdheid gaat omwonden;
Zoo gun mijn Zangeres, dat zy U naadren moog,
En by Uw hoogheid een' gewijden plicht volbrenge.
Doch 't kwetse u niet, Vorstin, indien zy voor uw oog,
Terwijl zy dien verricht, een' traan van Vriendschap plenge!
't Gevoel der Vriendschap -! ach! het is 't gevoel der deugd,

* Vaderlandsche Oranjezucht, 161.

En zou het zich voor U ontveinzen of verzaken?
Is zy, hare inspraak, niet uw wellust, al uw vreugd?
Kan ze ergens sterker dan in uwen boezem blaken? -
Verr' dat uw Vorstlijk hart dien zuivren traan miskeurt,
't Neemt zelf licht eenig deel in 't geen het zelf rechtvaardigt:
Ik weene om een Vriendin, my van het hart gescheurd,
Door Uwe Hoogheid-zelv met Hare gunst verwaardigd.
Prinses! 'k beweene in haar den roem van onzen Rei -
De vlekkeloosste ziel - en duizend Hemelgaven -!
Neen, 't zijn die gaven niet die ik in haar beschrei,
't Is aller braven hart, dat met haar is begraven.
Zy stierf! en, onverhoeds door 't wreevlig lot ontzield,
Eer u haar dankbre ziel dit offer op mocht dragen,
Dat ze aan uw Hooge gunst zich-zelv verschuldigd hield,
Dringt Vriendschap me, om my-zelv' aan dezen plicht te wagen.
Te wagen-? Ja, Vorstin, ik wage oneindig veel:
Wie durft, wie kan den toon van een Lannoy vervangen?
Gy wachtte d' orgeltoon der schelle Filomeel,
En ach! Gy wordt onthaald met lage Krekelzangen!
Neem echter, neem, Prinses, mijn krachtloos pogen aan.
Ontbreekt my kunstgebloemte om ze, als 't betaamt, te sieren,
Aanvaard, hoe ongesmukt, hoe kwalijk voorgedaan,
Dees Lettervrucht, geteeld in schaaûw van haar lauwrieren!
Aanvaardze, als U gewijd, en, zoo de Poëzy
Ooit aandacht waardig was van grote Wareldgoden,
Gelijk een Kunstjuweel van edeler waardy,
Dan mooglijk in onze Eeuw een' Vorst werd aangeboden!

Maar 't zij hier niet misduid, Doorluchtige Vorstin,
Indien mijn Zangeres u luttel wierook wijde.
Zy kent uw groot gemoed, vervuld van Burgermin,
En stelt de grootheid van uw eereplaats ter zijde.
Haar hulde is kleen, maar wordt u-zelve toegebracht,
Den rijken luister niet, waar meê gy zijt omhangen:
En, zoo men 't eerbewijs naar de ongemeenheid acht,
't Was schaars der Vorsten lot, zoodanige eer te ontfangen.
Een hart, der Vleikunst warsch, ontsluit zich door dees taal,
Daar 't, onaf hankelijk van tijd en lotgevallen,
De Morgenzon niet groet in schitterenden praal,

Om in heur schijnsel met ontleenden glans te brallen.
ô Neen, op 't allernaauwst aan 't Vaderland verknocht,
Gevoelt het, wat het zij, een' vrijen aâm te halen;
En, werd dat voorrecht my door Nassaus bloed gekocht,
'k Zal dat Doorluchtig bloed mijn' dank er voor betalen.

's G r a v e n h a g e ,
Wintermaand, 1783.

Mijn leus.*

Wat is een l e u s ? Het zichtbaar Wapenteeken,
Waar door men zich den zijnen kenbaar maakt: -
De Wapenkreet,[1] die als de rijen breken,
Den troep hereent, die in verwarring raakt: -
Het plechtig Woord, dat in onzeekre tijden,
Op vreemde kust, by nijpend lijfsgevaar,
Vertrouwen sticht, verraad en nood doet mijden,
En troost verschaft en toevlucht in bezwaar: -
De spreuk van 't hart, het geen, door de eer gedreven,
Gevoelens aâmt, die 't als een' plicht betracht:
De band der trouw, waar door zy samenkleven,
Wier dierbaarst recht de Dwinglandy verkracht.
En zal men ons by 't wetloos onderdrukken
De aaloude Leus des Vaderlands verbiên!
Tyrannen, neen: wy vallen eer wy bukken,
En schroomen niet, u onder 't oog te zien.
Wy trotsen u met Vrijheids echte Leuzen,
In 't hart gegrift, en niet op 't kleed gehecht!
Wy 't echte bloed van Neêrlands oude Geuzen:
Gy, beeft en woedt, maar God beschermt het recht.

MET HART, MET MOND, MET PEN, EN RECHTERHAND,
GETROUW AAN GOD, ORANJE, EN 'T VADERLAND.

1784.

Eindnoten:

1 C r y d e g u e r r e in de Heraldy.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 125.

MDCCLXXXIV.*

Quo, quo scelesti ruitis?
HORATIUS.

Waarheen, waarheen wordt gy, moorddadigen, gedreven?
Waar toe op nieuw 't verdelgend zwaard
Ontbloot, reeds in de scheê der roest ten prooi gegeven,
En 't weidend oorlogsvuur ontstoken over de aard?
Vloot Hollands dierbaarst bloed op kolk en waterplassen,
Op eigen' en uitheemschen grond
Te spaarzaam, om dien vlek der muitzucht af te wasschen,
Die 't vaderland zoo duur, op zoo veel tranen stond?
Verwoeden! ach, gy wroet in eigen ingewanden!
Wat woelt gy? Om een' dwingeland
Den scepter des gewelds te breken uit de handen,
En 't vrijgeboren kroost te redden van den band?
Neen, zegent uw bestuur. Gy treedt in rozenketens,
En smaakt wat Vrijheid zoetst bezit.
De welvaart met den bloei, de vrijdom des gewetens,
Ziet daar uw eigendom, en wie betwist u dit?
Ach! smaakt in dankbaarheid, wat God u gaf te smaken,
En stoot het onwaardeerlijkst goed
Met wederspannig woên en onbereikbaar haken
Niet snood, balddadig om! niet roekloos met den voet!
Gaat, zoo gy d' oorlogsmoed voelt bruischen door uwe aderen,
Bemant uw vloten, vliegt, en streeft
Het edel voetspoor in van uw doorluchte vaderen,
Wier glorie de eeuwen door, op eedle wieken zweeft!
Gaat, zet in Zond of Belt uw havenplonderaren
Hunn' moedwil met hun bloed betaald;
Of stelt de Christenwet aan Heidensche Barbaren,

* Mengelingen IV, 181.

Aan 's warelds Zuideras van andre zon bestraald!
Breekt met gescherpten boeg, gerugsteund door de winden,
De Turksche havenketens door;
Of gaat door ijs en nacht den Noordschen strandbeer vinden,
En zoekt naar 't geurig Oost een nooit geopend spoor.
Of, wilt gy, plant op nieuw op Kalpes steile rotsen
De zegerijke Leeuwbanier.
Beproeft, den Luipaart weêr in 't bloedig nest te trotsen,
En zet zijn koningsvloot in 't Nederlandsche vier!
Of, doet een listig Hof, dat in uw stedenmuren
De helsche tweedrachtsfakkel smeet,
Zijn heerschzucht, huicheling, zijn hoon, en schimp bezuren,
En wreek met de Oorlogsroê zijn giftige adderbeet.
Doch neen, en dit 's zijn wensch! gy stort door eigen woeden,
Door eigen hand en wapens neêr.
Dit wil de Dwinglandes der onbeheerschbre vloeden!
Dit de Oostersche Marat in 't Filippijnsche meir!
Zoo woedt de Tijger niet, noch dien uw vanen toonen,
De Leeuw uit Barkaas gloeiend zand.
Geen hongerende Beer in 't woud der Issedonen
Wordt door zijn eigen bloed, zelfs hongrig, aangerand.
Is 't blinde razernij, die, meer dan tweepaar eeuwen
Ter straff' uit d' afgrond opgedaagd,
(Geeft andwoord, Batoos kroost! spreekt, ongetemde Zeeuwen!)
Dus broeders tegens een in 't blanke harnas jaagt?
Gy zwijgt; de kleur des doods doet de aangezichten bleeken;
't Geraakt gemoed verstomt, en trilt.
Ja 't noodlot houdt niet op den Vorstenmoord te wreken,
Sints Floris edel bloed zoo gruwzaam werd gespild.
Het aardrijk zwolg het in, de hemel zag het vlieten,
De ontzette wareld gruwde er van;
En eeuwig zal die bron vernieuwde takken schieten,
Tot eens een Heer herleev', die muiters temmen kan.

Nassau.*

Aan Nassaus Stamhuis, de eer van Duitschlands Vorstenbloed,
Dankt heel 't vereend Euroop de vrijheid van 't gemoed:
Ons Neêrland, heel 't bestaan, met bloei en Staatsvermogen,
't Verbrijzlen van 't Uitheemsche en Binnenlandsche Juk,
De Godsdienst, veiligheid, en 't Burgerlijk geluk.
En 't Hollandsch hart vereert, hoe zeer men 't onderdrukk',
In Nassaus Vorstlijk kroost den wellust van onze oogen.

1785.

Willem de Vijfde.*

Gods gift aan 't smeekend Volk by 't derde Staatsherstel:
's Lands steun en hoop naast God; naast God, de vloek der Hel.

1785.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 124.
* Vaderlandsche Oranjezucht, 124.

Neêrlands grootheid niet verkleend.*

Wat wordt onze eeuw gestaâg door lasterzucht en logen,
Als waar men minder dan ons Voorgeslacht, gehoond?
Zwijgt, Lastraars! 'k breng u hier een zichtbaar blijk voor oogen,
Dat Nederland zich nog zijn Vaders waardig toont.
Die, om van Frankrijks boei zich-zelven vrij te koopen,
Waardeerden voetstoots zich op volle tien miljoen;
Wy, om van Oostenrijk gelukkig vrij te loopen,
Wy geven negen en twee halve voor rantsoen.

1785.

Op het verbod van de Oranjekleur.*

Het statelijk gezag van die op naam der Staten,
Den Nederlandschen Staat doen buigen voor hun macht,
Wordt t' onrecht opgedicht, Oranjes huis te haten,
Om dat het aandacht toont op 's Burgers kleederdracht.
Eilieve! Zweden heeft verboden goud te dragen,
En elk erkent dit als een blijk van Burgermin:
't Geldt hier de Goudkleur slechts, en Neêrlands volk durft klagen!
Neen, Burgers, toont verstand, en ziet de zaken in.
Nog werklijk staat het goud te schittren op uw kleêren,
Maar veel C o m m i s s i e s en één Keizer kosten goud!
Nu tracht m'u eerst vooraf de goudkleur af te leeren,
Op dat ge uw goud daarna gereeder missen zoudt.

1785.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 168.
* Vaderlandsche Oranjezucht, 169.

Aan Nederland,* by het afnemen van het Krijgsbevel over de Bezetting van de Hage aan Zijne Hoogheid.

Zoo zijn dan Krijgsbewind en Vorstlijke eereteekenen
Nu eindlijk afgescheurd van 't Erfstadhouderschap!
Elk dienaar van den Staat durft zich uw meester rekenen,
En voert, by 't snoodst gedrag, den schaamteloosten klap.
Bataven! 't staat u schoon, een Koning af te zweren,
Om dat hy eeden schond, en rechten had verkracht,
Daar ge u van schuim van volk zoo schandlijk laat verheeren,
Dat Eed en Godsdienst, rook, en u, zijn slaven acht!
Ach! Neêrland, bakermat van zoo veel wakkre helden,
Zoo dra gy slechts een Held tot Hoofd had van 't gezag!
Thands wordt ge 't speeltuig weêr van de Oldenbarnevelden,
Of 't faalt hun aan den moed tot éénen stouten slag.
Gelooft dit, steunt daar op: maar denkt, o Nederlanderen,
(En wacht u!) zelfs de vrees wrocht somtijds razerny.
En waant ge in al dien hoop van snoodaarts met elkanderen,
Dat daar één hart te groot voor lage moordzucht zij?
Neen, hoon by roof gepleegd, moet meerder doen verwachten:
De Booswicht waar te dwaas, die 't slechts ten halve bleef.
Wie Vorstenhoon beging, voleindt met Vorstenslachten,
En rust van 't siddren niet, zoo lang zijn meester leef!

1785.

Eed.*

Aan Nassaus zij' voor 't recht te strijden;
Voor Nassaus zaak het grievendst leed
Kloekhartig, daar 't moet zijn, te lijden;
Der Godsdienst, Vrijheid, Hem, en goed en bloed te wijden;
En 't Vaderland van Juk en willekeur te vrijden;
Is de Eed van elk' Bataaf. De Hemel hoor' dien Eed!

1786.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 171.
* Vaderlandsche Oranjezucht, 170.

Lycidas, ter verjaarfeest van hare Koninklijke Hoogheid; MDCCLXXXVII.*

Dus peinsde, aan Babels vloed gevangen,
De harpen aan den wilg gehangen,
  Gantsch Israël aan Sions lot:
Dus hoopte 't op zijns Volks verblijden,
By 't wenden van die nare tijden,
  Nog in de hand van zijnen God.

VAN HAEEN.

Agrestem tenui meditabor atundine musam.

VIRG.

  Nooit heeft mijn hand tot nog de Herderspijp gevoerd,
Nooit bosch of watervliet door boerschen zang geroerd,
Noch 't luistrend rundervee in groene beemd of heiden
De malsche klaver doen vergeten onder 't weiden.
Wat dan, wat neme ik thands den schralen halm te baat? -

  Gy, vlietende Eemgodes, die 't bloedige gewaad
Der Bronnajaden die uw kil en heldre plasschen
Bewonen, met uw vocht niet zuiver weet te wasschen,
Sints 't woedende Oproer, stout met Vrijheids naam bedekt,
Uwe oevers gants met moord en gruwlen heeft bevlekt,
En de omgelegen streek met al heur zaligheden
Van eertijds, afgeweid, ontheisterd, en vertreden.
Gy, Vlietnymf, lokt voor 't eerst mijn zangdrift, stelt voor 't eerst
Mijn toon en stemval in, en, daar de muitzucht heerscht,
Daar ge angstig de ooren stopt voor 't daavren der trompetten,
't Afgrijslijk voorspel der losbarstende musketten;
Daar schrik u 't siddrend hart voor 't steigrend maatgeluid
Der hooge Feestlier en verheven Cyther sluit;

* Vaderlandsche Oranjezucht, 127.

Daar schept ge in 't zacht geruisch der aangeblazen rieten
De sombre wellust nog, waarby uw tranen vlieten:
Daar schenkt ge een aandachtvol en onverdeeld gehoor
Aan 't kunstloos veldmuzyk van 't vluchtig Herdrenchoor.

ô Eemnymf, 'k zing voor u! ontfang mijn zwakke galmen
Op 't spiegelvak uws strooms, daar ge in een bosch van halmen
't Beangstigd hoofd verschuilt, en laat hen, onbepaald,
Door duizend echoos van uw bochten wederhaald,
En voor de blazing van uw labbring heen gedreven,
Door heel uw' omring als een geurig luchtjen zweven,
Dat door den bloemhof waait, jasmijn en roos verkoelt,
Lykoris borst verkwikt, door Fyllis vlechten woelt,
En eindlijk in een' kring van mirthen en vioolen,
Op Chloës lippen sterft om door haar bloed te doolen!
Uwe ypen minnen toch de zangkunst, en heur loof
Is voor geen' feestzang, voor geen' Herders feestzang doof,
Daar hy den jaardag viert, die, midden in de plagen
Des fellen Burgerkrijgs, ons hart met welbehagen
En zuivre vreugd vervult! Uw' Jaardag, Gemalin
Van Willem, Neêrlands hoop, der Belgen Schutsgodin!

ô Gy, die, 't zij gy thands in de Amersfoortsche wallen
De rampen van een Volk, u trouwloos afgevallen,
Beweent, en (even als de trouwbevonden gaâ
Des morgenwachters, die haar kiekens vroeg en spaâ
Teêrhartig onder 't dons der moederlijke vlerken
Vergadert, met een zorg die palen kent noch perken,)
Den afgedwaalden, den misleiden Batavier
Tracht weêr te brengen tot uw Vaderlijk bestier;
Of 't zij ge integendeel, met dubbel recht ontsteken,
Zijn jammren en uw' hoon op zijn verleiders wreken,
En, met een sterker hand, den felbesmetten Staat
Van 't pestvuur, 't welk hem knaagt, door 't lemmer zuivren gaat:
Gy, dierbre V o r s t , de lust en 't ooglijn der Bataven,
Nog aan 't verachtlijk juk der laffe Gaulerslaven
Weêrspannig, nog niet moê te worstlen tegen 't juk,
Hoe fel men 't ook verzwaar en op hun schoudren drukk'!
Gy, die door 's Hemels hand aan 't Vaderland gegeven,

Dat Vaderland bemint verr' boven goed en leven,
En 't erf, zoo vaak bevrijd door uwer Vaadren bloed,
Op nieuw uit de oude boei van Vrankrijk scheuren moet!
Duld, duld, Doorluchtig Hoofd! in dees benaauwde dagen,
Dat n een Neêrlandsch hart zijn' Veldzang op moog dragen,
En leen, zoo 't met uw' wil en 't staatsheil mag bestaan,
't Gehoor, dat ge aan geen beê gewoon zijt af te slaan!

Maar wat, wat zingen we u, en wat aan uw Prinsesse
Uit ruwe halmen toe? - Trinakrische Godesse,
Zing, zoo ge een' veldtoon zingt, een' veldtoon, Prinsen waard!

De Deugd, de Trouw, en de Eer, zijn weggevaagd van de aard.
Een gruwlijk Reuzenrot, uit 's aardrijks schoot gesproten,
Dreigt de Almacht van omlaag ten zetel af te stooten,
En stapelt berg by berg met ijzren vuist op een!
De donder loeit vergeefs en ratelt om hen heen!
Zy durven met een ziel, verhard als marmren rotsen,
Den bliksem, als de schaamte, op 't koopren voorhoofd trotsen;
En juichen, barstens vol van helsche hovaardy:
‘Noch God noch Wet te ontzien, verdient den naam van v r i j !’

Wat zucht ge, ô Korydon, terwijl ge en kudde en stallen
Ten prooi der woede laat? wat siddert ge op het knallen
Des donders, die hun arm op uwe vennoots stort?
Vlucht, herder, vlucht! ja vlucht! eer gy vermorseld wordt!
Wat zou 't onnoozel lam verschooning kunnen vinden
By 't grimmig tijgerdier, geschapen tot verslinden?
Wat wacht ge, ô teedre knaap, van monsters zonder God,
Wier arm zich 't meesterschap durft eignen van uw lot?
Wat hoopt ge? Vlied, ô vlied! laat kooi en lammers varen!
Uw Opperherder zelf, voor die geweldenaren
Niet veilig, wijkt met u, op dat hy u behoed.
Vlied, vlied! nog eens voor 't laatst! behoud uw schuldloos bloed.
Maar waar, waar vliedt gy heen? Naar die rampzalige oorden,
Daar 't zand gebloedvlekt is van droeviglijk vermoorden;
Daar 't nog van schimmen waart, by 't naadren van de nacht,
Der mannen, hier verrast en trouwloos omgebracht,
Terwijl ze, in volle vreê, op vrijen grond gezeten,

Hier de offers wierden van ontmenschte Massageten?
Wat vliedt gy? neen, te rug! gy loopt den dood in d' arm!
Hoort gy dat gillen niet, dat akelig gekerm
Der weenenden, die daar, van graf en rust verstoken,
Op 't doodsche slagveld of nog levend zijn of spoken?
Keer, keer, zie Willem-zelv' die u de handen strekt!
Hy-zelf, met tranen om uw onheil overdekt,
Hy zal u wreken, u beschermen, en behouden.
Komt, tengre Herderjeugd, en niet meer weerbare ouden!
Kom, weerloos Landvolk! kom! uw toevlucht is by hem:
Hy roept u, en met een' de Godheid door zijn stem.
By hem is vrijheid, rust. en veiligheid te gader;
Hy is uw broeder, hy uw vriend en teedre Vader!
Hy is 't, op wien de zorg der hooge Godheid rust!
Hy, heur geschenk! zijn huis, het voorwerp van heur lust!
Met hem verleende ze u, uw huis en huisgezinnen
En eigendommen, bloei en zegening van binnen;
Van buiten, zekerheid voor vijandlijk geweld
En moedwil, dien hier de arm zijns vaders heeft geveld!
Geveld! - Herrees die niet, zoo dra gy, opgerokkend
Door snoden, tegen hem uit vuigen wrevel wrokkend,
Als schapen, hier en ginds in 't open veld verspreid,
En wars van 's Herders staf, waar meê zy zijn geweid,
Zijn zorg, zijn tederheid baldadig dorst ontkennen,
En de ooren aan 't gevlei van valsche leidsliên wennen!
Hoe, leidsliên? wolven, die, met afgerechte list,
Hun welpen mestten met uw spieren, eer gy 't wist!

Nu klink, mijn ruischpijp, klink! klink over stroom en velden,
En durf aan 't Stichtsch gehucht een wondre Godspraak melden;
Die Pales priesteresse in hare boschkapel,
Voor jaren heeft gedaan van 's Noodlots voorbestel.
't Zong alles op het feest dat toen onze Oudren vierden,
Terwijl zy Willems wieg met frissche telgjens sierden.
't Zong alles, 't juichte, en sprong, met onbedwongen vreugd;
Astréaas Goudeeuw keerde uit 's warelds vroege jeugd;
Men zag noch wolf, noch vos, of kudde, of werf bestoken;
De twisttoorts was gedempt, de legerspeer verbroken;
En 't kouter, schier verroest, hernam in de open voor

Zijn eerste glimmen weêr, en sneed onze akkers door.
't Toonde alles, alles, heil, en scheen ons allerwegen
Een voorsmaak van een' nog veel uitgebreider zegen:
Als de oude Veldnon, die met bleekbestorven' mond
Te voorschijn trad, ons al die jammren heeft verkond.
‘Juich vrij, ô Herdervolk! (dus sprak zy, vol ontroering)!
De Hemel-zelf neemt deel in deze uw vreugdvervoering!
Doch weet, een tijd genaakt van weedom en geklag,
Die al het zoet verzwelgt van dezen vreugdedag!
Het onkruid is geknot; maar jaren achteloosheid
Vergunnen tijd en kracht tot wortling aan de boosheid.
Men spaart den bijl, men zal het snoeimes zelfs ontzien,
En mesten de akkers vet, tot stam en kruin misschien
De winden tarten, en met uitgebreide takken,
Den arm mismoedigen die ze eenmaal af wil hakken.
Wat onheil dreigt u dan, ô Vennoots! welk een staat
Wordt de uwe, en welk een lot!’...Toen, scheurende 't gewaad,
‘ô Zaad van Barneveld! ik zie uw oude loten
Als Ceders, eer men 't weet, ten hemel opgeschoten!
Beeft, Batoos telgen, beeft! Oranje, wacht uw hoofd!’
Zoo sprak ze, en zeeg ter neêr! en daadlijk als beroofd
Van zin, en met een oog, van Godlijk vuur aan 't branden:
‘God lof! ik zie 't, het eind dier gruwlen is op handen,
(Hervat ze): de Adelaar des Hemels, met den gloed
Des bliksems in den klaauw, daalt neder! Volk! schep moed!
De wraak ontvlamt! zy zal die schenders aller wetten
In 't aanzien van 't heelal verbrijzlen en verpletten.
God lof! Het reuzenrot stort onder 't grof gevaart'
Der bergen, die hun hand ontworteld heeft, ter aard!
Zy vloeken; slaan een oog, in 't vallen nog vermetel,
Knarstandende, op elkaâr en dien gemisten zetel,
Waarop verbeelding hen in 't denkbeeld had vergood;
Zy sterven! Nassau leeft, en ziet zijne eer vergroot!’

Zoo zong de Wichlares, en (Hemel!) wy beleefden
Een deel der euvlen reeds, waar van heur lippen beefden!
Een deel nog! nog een poos, ô Vennoots! nog een poos,
En 't noodlot keert voor ons! wy zijn niet hopeloos!
Oranjes arm en moed zijn nog niet neêrgeslagen!

Hy leeft! en met hem, de arm, die Volken kan vertsagen!
Ja, Pruissens aadlaar-zelf breidt reeds zijn wieken uit
Naar 't roofnest van den gier die onzen grond vrijbuit.
Haast zal hy, wacht het vrij, die tranen die daar leken,
Die droppen bloeds, dien hoon, en die verdrukking wreken!
Schept moed! er is nog hoop; maar hoop by hem-alleen,
Wiens Stamhuis ons, Euroop, 't Heelal heeft vrijgestreên!
Wat vreest men? Nassau leeft! zijn Gade, en eedle telgen!
En Hy, die Vorsten zalft, weet roovers uit te delgen!

ô Willem! dierbre leef! leef voor uw volk, ô Vorst,
Waar van ge al 't drukkend wee op uwe schoudren torst.
Leef, Wilhehnijne! leef, Doorluchtige Vorstinne!
Leef! dat uw deugd in 't eind het onheil overwinne!
Leef! triomfeer met hem, met wien ge in smaadheên deelt,
En hoon verdraagt van die tot slaven zijn geteeld!
Leef! laat uw jaardag, thands met luttel praal te groeten
Van droeven, die zich-zelf met u verloochnen moeten,
Laat die gezegendste der dagen aan de lucht
Voorbygaan, slechts van ons verwelkoomd met een' zucht!
Haast, haast verschijnt hy weêr, gehuld in purpren stralen,
En door den zang begroet van duizende Choralen,
Met reiën, vol van vreugd, en Vrijheids echte merk,
Oranje, op hoofd en borst, en torentrans, en kerk!

Desine plura, puer; et quod nunc instat, agamus!
Carmina tune melius, cum venerit I p s e canemus.
VIRG.

1787.

Op 't onteeren van het Hollandsch wapenschild, in denieuw gegeven Vaandels der Hollandsche Guardes, in Sprokkelmaand MDCCLXXXVII*

Wat hoont ge, onzinnig Volk, uw wettige Opperheeren
In hunne ontzachtbre rust, door 't schenden van hun schild.
Dat Vorstlijk wapenschild, dat aarde en zee verëeren;
Waar voor Europe in 't Oost, zoo dikwerf, heeft getrild!
Die eedle Krijgsbanier, die, voor zijn' heer gedragen,
Den ongestuimen Zeeuw tot onderwerping bracht,
Den onbetemden Fries in banden heeft geslagen,
En de overmacht van 't Sticht bedwongen en verkracht!
Die standaart, die weeleer u 't vreemde Juk ontrukte,
Als 't nijdig Vlaandren u zijn boeien kussen deed;
Die nooit voor scepters boog, noch ooit voor wapens bukte,
Maar u gelukkig, groot, zich zelven machtig streed!
Die Leeuw, met diep ontzag, door tweepaar Vorstenstammen
Aanvaard, als 't waardigst pand van heel hun heerschappy:
Die 't vuur verdragen kon der Burgonjoensche vlammen,
En, in de stoutste vlucht, den Arend ging op zij'!
Vergrijpt ge u tegen dit, dit heilige eereteeken?
ô Volk, geen Volk thands meer, maar lichaamlooze schijn!
Of waant ge op zulk een wijs u-zelv' van hun te wreken,
Die in 't geroofd bezit dier Vorstenteekens zijn?
Neen, wilt ge eene eedle wraak, als 't volken past te aanvaarden,
Schud af 't onwettig Juk van 't vloekbare Eedgespan:
Schend zelf uw' luister niet in Hollands Leeuwstandaarden;
Maar draagze een Heerscher op, die ze ook beschermen kan!

* Vaderlandsche Oranjezucht, 173.

Geboortegroet voor Zijne Doorluchtige Hoogheid den Heere Erfprinse van Oranje en Nassau, enz. Den 24 Augustus 1787.*

Pacatumque reget patris virtutibus orbem.

- Vatum non irrita currunt
Auguria. -
STATIUS.

Is 't eindlijk lang genoeg gezag en wet vertreden;
Een' Vorst verstoten, eer den hemel afgebeden;
Het vuur der muitzucht, dat van Helsche zwavel rookt,
Ter vloekbren Satansdienst door Neêrland aangestookt;
En 't gruwlijk Duivlenspoor met hollende as en wagen,
Door vlam en vonken heen, ten afgrond ingeslagen?
Waar zijn we? en tot hoe verr' verijlen we ons, ô God!
Ach duldt gy 't? hebt ge uw oog van ons wanhopig lot
Voor eindloos afgewend! Uw aanschijn ons verborgen?
Wacht dees afgrijsbre Nacht geene uitkomst in den morgen?
Zie wie hier heerschen! hier als hooge Wareldgoôn
Een' scepter zwaaien, die uw hoogheid naar de kroon?
En elk naar 't leven dingt, die met hun slaafsche drommen
Den vrijgeboren nek niet vaardig is te krommen!
Zie, wie zy zijn! sta op, bereid u tot de wraak!
Zie Vorst en Volk verdrukt; hun zaak, uw eigen zaak!
Beveel uw donder! sla! vermorsel! God van 't wreken!
Bevrij ons! laat uw arm dat wetloos juk verbreken!
Sla, zoo ge ons tuchtigt, met uw vaderlijke hand,
Maar geef ons niet ten roof aan 's Afgronds dwingeland!

Dus sprak ik, snikkende op mijn legerstede, en weende.
Mijn voorhoofd zonk in d' arm, die op mijn peuluw leende;
Mijn oog, verduisterd door mijn tranen, vond geen licht!

* Vaderlandsche Oranjezucht, 141.

De ontroering sloot my 't hart en neep mijn' gorgel dicht!
'k Verstomde! - Een dof geluid, niet ongelijk aan 't mommelen
Van nijvre bijen, of door een gedreven hommelen,
Beving my de ooren. 'k Was als iemand, die, verrukt
Van zinnen, 't oord niet kent, waar hy zijn voeten drukt.
Ik waakte, en scheen my-zelv', als van een' droom bevangen,
By al wat my gebeurde, in twijfeling te hangen.
Mijn aandacht scherpte zich. Een wonderbaar gevoel
Drong in mijn' boezem, en een kalmte, die 't gewoel
Der driften, morrende in mijn binnenst, bracht aan 't zwijgen,
Scheen, als een velddaauw, door mijne aders heen te zijgen.
Iets zaligs, dacht my, iets, in 't rustverschaffend graf
Den stervling toegelegd, daalde aan mijn zijden af.
Geen geest, geen lichaam! neen, maar even zeer van beiden
En al wat aardsch is in ons denkbeeld, onderscheiden:
Iets zelfgenoegzaams, maar gemengeld met de rust
Der zoete afhanklijkheid, van hooger zorg bewust!
Iets onuitspreeklijks! iets, door woorden niet te treffen,
Verëdelde al mijn zijn, en scheen my op te heffen
Op wolkjens, uit geen' damp, maar heldoorzichtbre lucht
Gekronkeld, en het licht vooruitspoênde in hun vlucht.

Dus lag ik, hoorde en zag. - Een bliksem uit den hoogen
Snorde als een vuurstraal door den hemel, trof mijne oogen,
En 'k zag hier de aarde in brand. Een sulferwaassem steeg,
De meiren kookten, en de stroomen droogden leêg.
Gebergtens schokten, en, als huppelende kudden,
Sprong duin en heuvel van zijn grondvest onder 't schudden;
De vlakten loeiden als een poel van ziedend zand:
't Was al, één zee van vuur, of dorgeblakerd strand.

Toen hoorde ik wijd en zijd een oorverscheurend huilen,
Dat midden uit de vlam- en vuur- en zwavelkuilen
Ten hemel klonk, en tot den zetel van 't heeläl
Werd opgeheven door een dienstbaar Englental.
'k Zag voor me, en voor een' kar op diamanten wielen
Stoof een der Serafs heen, met wieken aan de hielen,
Gezwinder dan de dag, en schooner dan de glans
Des morgenkriekens aan een' zuivren hemeltrans.

Hy voerde eene offerschaal vol reukwerks in de handen,
En boog 't omschitterd hoofd, waar van de lokken brandden,
Tot driewerf, driewerf neêr. Toen riep hy in zijn vaart
Rondweemlende over 't vlak der lager drijvende aard':
‘Sta, poel van gruwlen, sta! Niet verder, woeste vlammen!
Gy hebt uw peil vervuld, de weelderige stammen
Der trotschheid afgeweid, hun breede kroon besnoeid,
Hun sappen opgedroogd en wortels afgeschroeid.
Laat af, de Godheid wil 't!’ - Zoo sprak hy, en met éénen
Was vlam, en rook, en gloed, van voor mijn oog verdwenen:
De velden waren weêr met kruid en blaân bedekt,
Bewaterd van een vloed die groenende oevers lekt;
De hoogtens lachten, en de dalen aâmden zegen;
Den oogst viel zonneschijn, den weiden zomerregen,
Te beurt: de daauw steeg op en balsemde de lucht,
Met duizend zuchten van rechtschapen' dank bevrucht.

Ik zag 't, en loofde God, wiens wenk en welbehagen
Den afgrond opent, of in ketens houdt geslagen.
Ik wilde spreken, maar een donder kwam my voor.
‘Rampzaalge! (deze stem klonk me onverhoeds in 't oor,)
Wat mort ge om de overmaat van 's Volks gemeene ellenden?
Zy steigren! 't is aan my, hun plagen af te wenden.
Mijn doen is heilig, is onwraakbaar, zonder vlek!
'k Verzwaar mijn roeden naar de hardheid van hunn' nek.
Hun weeldrigheid, niet meer door banden in te toomen,
Moet wat haar voedsel, wat haar steunsel gaf, ontnomen,
Hun hoogmoed, die aan my noch mijn geboden dacht,
Moet afgehouwen, moet ten onder zijn gebracht!
Dit wilde ik! 'k zag hunn' trots, hun dwaasheên, en hunne euvelen
Opklimmen voor mijn oog als Libans cederheuvelen.
'k Heb hen dier trotschheid, dien verkeerdheên van hun hart
Ten roof gegeven, in hunn' eigen' raad verward.
Mijn zachte wet was voor hun vrijheidszucht te ondraaglijk;
Mijn vrije heilgunst voor hun' hoogmoed te onbehaaglijk;
Hun hart verloochende zijn snoodheid aan zich-zelf,
En ijdle klank van deugd vervulde 't Kerkgewelf.
Onzinnigen! vaart voort, draaft in uw eigen gangen!
Beproeft, of 't vrijheid zij, van my niet aftehangen!

Smaakt, smaakt den toestand van 't onbandig roofgediert'!
Weest vrij, als Satan 't wilde, en siddert dat gy 't wierdt!'

Toen rolde een nieuwe stem langs d' onbegrensden hemel;
De Seraf neeg zich, en een scheemrend volksgewemel
Drong samen. 'k Zag den Moord, met de Eedbreuk, en 't Geweld,
Een' zetel, op den mond van 's afgronds poel gesteld,
Bestijgen! stroomen bloeds en opgezwollen vlieten
Van tranen, schenen om dien zetel heen te schieten,
En bruischten als een zee, gezweept van 't buldrend Oost.
'k Zag Neêrland, Neêrland weêr, door 't eigenst vuur geroost.
'k Zag d' eigen' gruwelgloed en 't lichter laaie blaken
Der vlammen, ('k hoorze, ai my! nog in mijne ooren kraken,
En sidder!) 'k hoorde op nieuw den noodgalm uit den brand.
Een Engel daalde op nieuw met reukwerk in de hand,
En riep: 'ô Herdrenschaar, wien God den staf betrouwde,
Op dat uw arm daarmeê zijn schapen hoeden zoude,
Wat doet ge? Is dan die staf een moorddolk in uw vuist,
Een knots geworden, die de onnoozelheid vergruist?
Wat doet ge? mest ge u vet met hun geslachte spieren;
En durft ge met hun vacht uw moordende armen sieren?
Is dit hen weiden? dit voor 't gruwzaam wolfsgebit
Beschermen? is dit hun tot herder wezen? dit? -
Mijn schapen dolen langs de bergen, en verstrooien:
Geen stervling brengt ze weêr tot hun verlaten kooien:
En 't wild gedierte-alleen, verhit op 't lammrenbloed,
Geeft op hun zwerven acht, op dat het strafloos woed.
Beeft, Herders, die mijn vee, daar 't in uw hoede wandelt,
Opoffert aan uw lust, verwaarloost, en mishandelt!
De Godheid eischt hun bloed, zijn goed en eigendom,
Van uwe hand, van uw roofzieke klaauw, weêrom!
Hy zal ze uw' tanden, hy uw' wolvenmuil ontrukken,
En brijzlen uwen staf, dat werktuig van verdrukken!
God spreekt: Ik-zelf, ik zal, van deernis aangedaan,
Mijn lammren in hun vlucht, als Herder, gadeslaan.
Ik zal hen zoeken, hen verzaamlen uit de heiden,
En drijven ze aan den stroom in zuivelrijke weiden.
Ik zal hen leegren, hen verzorgen, en hun kooi
En stalling zuiveren van elk besmetlijk ooi.

Want, ô mijn kudde! ik ben de Hoeder van u-allen;
Gy zijt mijn liefde en lust, en heel mijn welgevallen!
Geen ram noch dartle geit zal 't vet der weide alleen
Afscheeren voor uw oog, en 't ovrig snood vertreên.
Alleen zijn dorst en lust aan 't heldre water boeten,
En 't ovrig nijdiglijk vermoddren met de voeten.
Geen stugge bok zal u, uit wreevlen overmoed,
Met sterke schoft of heup verdringen van den vloed;
Of, met gehorend hoofd uit stal en leger stooten:
Gy zult geen roof meer zijn voor eigen stalgenooten.
Neen schapen! weidt nu vrij door 't effen klaverveld!
'k Heb thands in eedler hand uw' Herderstaf gesteld!
Die zal u hoeden, u verzorgen voor mijne oogen:
Ik zal uw God zijn, Ik, het eeuwig Alvermogen,
Hy, hy, uw Herder! hy, uw Vader en uw Vorst!
Dan drijft geen moedwil meer het slachtmes in uw borst.
Dan zal geen leeuwenwelp uw veiligheid benaauwen;
Dan zal mijn zegening uw gantsche land bedaauwen;
Gaat, smaakt dan vrijheid, smaakt gerustheid, smaakt 't genot
Des levens, eert dien Vorst, als Herder onder God!'

Ik hoorde 't! - Hemel, die rechtvaardig zijt in 't wreken.
Dus riep ik! maar een stem verbood my meer te spreken.
Mijn oog verduisterde, en ô Willem! 'k zag uw beeld,
U-zelv', en, die met u in uw verdrukking deelt.
Uw dierbre Wilhelmijne, aan uwe zij' verheven,
Aan 't juichend Nederland geëerde wetten geven!
'k Zag Fredrik, eedle telg, zijns Vaders deugden waard,
Die, aangebeden van zijn' landzaat, van heel de aard,
Een' throon beklom, waar toe zijne ouderlijke rechten
Hem riepen! half Euroop zich aan zijn' scepter hechten;
En honderd Vorsten, trotsch op de eer van voor zijn' throon
De knie te buigen, zich verneedren voor zijn kroon!
'k Zag....Maar D o o r l u c h t e P r i n s , wat zoude ik breeder weien?
(Verdenk geen Neêrlandsch hart van ongrootmoedig vleien:)
Één trek voltooie alleen mijn schaduwschildery;
'k Zag de aard gelukkig zijn, u machtig, Neêrland vrij!

Karel de Vijfde.*

Het voorbeeld van een' Vorst, der onderdanen Vader,
Die heerschen durfde en kon, maar zachtheid koos voor dwang.
Zijn dapperst Hoofd in 't veld, en zelf zijn wijsste Rader;
Die 't zwak der Volken kende en 't ware Staatsbelang.
De Vorst, wiens juk nooit knelde al viel het zwaar te dragen:
Die zespaar Rijken torschte, in allen aangebeên:
Die nooit een' vijand zag, dan in zijn boei geslagen;
Een' Wederspanneling, dan door zijn' voet vertreên.
Die 't halve Wareldrond zijn wetten heeft doen eeren,
En de andre helft der aard doen krimpen voor zijn roê;
En boven 't hoofd geplaatst der machtigste Opperheeren,
Zich in zich-zelv' besloot, zijn eigen grootheid moê.

Ach! dat zijn trotsche zoon dien Vader had geleken!
Nog leefden we ongestoord in schaduw van den Throon,
En zouden 't menschlijk recht van geene slaven smeken,
Ons trappende op het hart, en in ons eigen loon.

1786 of 1787.

Tijdvers, in eene dekoratie geplaatst, den achtsten Maart 1788.*

ô Feest Van 't heIL Des staats, nooIt hoog genoeg VereerD,
Keer eVen heVChLyk Weêr zoo Lang De JaarbeVrt keert!

* Mengelingen III, 71.
* Vaderlandsche Oranjezucht, 103.

Zonsverduistering.*

Nayvrig op den bol van 't Licht,
Vloog hem de Maan in 't aangezicht,
Om in zijn plaats te blinken.
Wat was 't? Heur eigen glans verdween,
Een algemeene nacht verscheen,
En alles dacht op eens in 't aaklig niet te zinken.
Dan neen, God lof! wy zien hem weêr,
En 't schrikbre duister is niet meer.

1788.

Morgenstond.*

God lof! Hy is ons weêrgegeven:
Wy zien Hem, juichen, en herleven.

REP. REST.

1788.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 104.
* Vaderlandsche Oranjezucht, 104.

Een rots in bruischende zee.*

Laat golf by golf van 't ziedend ruim
Den steenklip vrij bestoken!
Zy brijzlen zich tot nietig schuim;
Hy, staat, en is gewroken.

1788.

Aan Z.D.H. den Heere Erfprinse van Oranje en Nassau, op deszelfs verjaarfeest den 24 Augustus 1788. Kort op de guarantie van 't erfstadhouderschap door Grootbrittanje en Pruissen.*

Groei welig, dierbre spruit, in 's Hoogsten welbehagen!
Verhef uw' teedren kruin met onverdoofbren moed!
Zie Koningen om strijd uw erfgestoelte schragen!
Doch wees, voor alles, fier op d' oorsprong van uw bloed!
Een bloed, geheiligd aan Gods eerdienst, wet, en rechten,
Door de Almacht-zelf verwekt, doorstraalt uw eedle borst:
En, waar verdienste of rang zich eerepalmen vlechten,
Oranje is grooter naam dan al wat scepter torscht.

1788.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 104.
* Vaderlandsche Oranjezucht, 106.

Floris de Vijfde.*

't Grootmoedig Vorstenbloed, dat door uwe aders speelde;
De vurigheid der Jeugd die uit uwe oogen blonk;
De luister van uw Hof, wiens zorgelooze weelde
U haren zwijmelwijn uit gouden bekers schonk;
Uw voorstaan van het recht tot siddring van de bozen;
En weldoen, ruim verspreid, maar door geen keus bestierd,
Dat, waar verdienste ontbreekt, of haten doet of blozen;
Met heldendapperheid, die, ongelijfstaffierd,
Geweld trotseeren durft, gevaar verachtelozen;
Zie daar, ô Koningstelg, wat uw verdelger wierd!
Maar wat, wat heeft u toch, tot heil uws Volks geboren,
By elk zoo teêrgeliefd en troosteloos beschreid,
By dit, dit zelfde volk, der schrijvren haat beschoren? -
Hun traagheid, voorgegaan door diepe onwetendheid. -
Of, mogen we ongestraft de Waarheid hier vereeren,
De bron schuilt meer in 't hart dan 't dwalen van den geest:
Men roemt aan 't volk niet graâg zijn vorige Opperheeren,
Daar 't niet dan tot zijn spijt, zijn Medeburgren vreest;
En hem, die 't Vrijheid preekt, terwijl hy 't wil regeeren,
Zijn alle Vorsten kwaad, maar d' allerbraafsten 't meest.

1788.

* Mengelingen III, 59.

Oldenbarneveld.[*1]

Die staat, zie toe, dat hy niet valle!

RESOL. VAN HOLLAND, 13 May 1619

De ervaren Grijzaart, die op Staatkunsts glibbrig pad
Van jongs met vasten voet en zonder wanklen trad,
Dacht met zijn kortziende oog in 't Godsgeheim te dringen,
En zwoer Gods vrijkeur af voor dien der stervelingen.
De Godheid zwijgt en duldt. Hy - maakt zijn eigen lot,
Nu, niet voor 't kwaad bestemd, noch in zijn' wil gebonden.
Wat was 't? Zijn deugd werd krank, zijn wijsheid waan bevonden,
Hy viel - en liet zijn hoofd strafschuldig op 't schavot.

1788.

Eindnoten:

1

Huig de Groot.[*]

De fakkel van zijne Eeuw, wiens weêrga nooit verscheen;
Wien niets te duister was dan 't Godsbesluit alleen.

1788.

* Mengelingen III, 94.
* Mengelingen III, 94.

De Vijfde.*

Wat tooverkracht heeft steeds by Hollands Vorstenloten
Den Vijfde in elken naam het onheil opgelegd? -
Ligt dan in 't Vijftal-zelf dat jammer opgesloten? -
Of is 't een zelfde Star die aller lot beslecht? -
De Vijfde Diedrijk vlood, met Moeder, Voogd, en Magen,
Uit have en erf geschopt, eens Vreemdlings overmoed.
De Vijfde Floris viel, moorddadig neêrgeslagen
Door monsters, in zijn' schoot met tederheid gevoed.
De Vijfde Willem greep met Grafelijke handen
Het Staatsroer naauwlijks aan, of stond ten doel aan 't Lot:
En, beurtlings balling, heer, en speelpop van zijn landen,
Voleindigt hy zijn wee in 't aaklig Kerkerkot.
Gy, weêr de V i j f d e in naam aan Hollands Staatsregering,
Gy, Willem, proefde alreeds wat u 't gestarnt' beraamt:
Wilt Gy 't gevolg voorzien, en Uwe en 's Lands verheering,
Spring twee getallen voort, zoo zijt gy wel genaamd!

1789.

Tijdvers.
By het Huwelijk van den Heere Erfprinse, 1791.*

't ErkentLIJk NeêrLanD knIeLt bIJ 't hooge feestaUtaar,
Dat NassaUs LeeUW Vereent aan PrUIssens ADeLaar.

1792.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 175.
* Vaderlandsche Oranjezueht, 105.

In de decoratie.*

Laat elders 't Staatsbelang der Vorsten Echtkoets spreiden;
Louïze is Fredriks hart, hy al heur teêrheid waard.
Oranjes heerlijk bloed vereenigt zich in beiden:
't Vloei' samen, 't breî zich uit, en geef de wet aan de aard!

1791.

Tijdvers By de Geboorte van den Jongen Prins van Oranje, 1792. In een decoratie.*

GroeIJ, Wakkre VorstensprUIt, ten heMeL afgebeên!
GroeIJ, breng ons 't heIL terUg, 't geen NeêrLanDs WIegbesCheen!

1792.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 105.
* Vaderlandsche Oranjezucht, 105.

Ter geboorte van Zijne Doorluchtige Hoogheid, den jonggeboren Heere Prinse van Oranje en Nassau.

Opgedragen aan Zijne Doorluchtige Hoogheid, den Heere Erfprinse van Oranje en Nassau.*

Was ooit, Doorluchte Prins, een handvol slechte bloemen
De gunstige aandacht waard van hooge Wareldgoôn;
Laat thands uw heusche ziel geen needrig offer doemen,
U, hoe gering van glans, welmeenend aangeboôn.
De tengre bloem verwelkt, viool en veldnarcissen,
Verdorren zelfs aan 't hart van de allerschoonste Maagd:
Één avond is genoeg het blosjen af te wisschen,
Waar door de roos zoo teêr, zoo streelende, behaagt.
De hand der Dichtkunst slechts geeft aan heur bloemen geuren,
Die, uit welmeenend hart gewaassemd, nooit vergaan;
En tijd noch jaarsaisoen ontrooftze bloei noch kleuren,
Waar ze eenmaal, frisch van teelt, op vrijen stengel staan.
Zy zijn als 't open hart van ware Vorstenvrinden,
Dat, schoon de voorspoedszon aan trans en kim verdwijn',
Niet sluimert, niet verslapt in zucht of onderwinden;
Maar onveranderd blijft by nacht en zonneschijn.
Zy zijn (want waarom toch verborgen voor uwe oogen,
't Geen heel uw stamhuis weet met heel het Vaderland;
't Geen de Eeuwen onderling elkander tuigen mogen!)
Zy zijn, gelijk het hart dat in mijn' boezem brandt.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 109.

Ja, dierbre Vorstentelg, door tijd en wederspoeden
Brandt, blaakt dit hart voor U, voor Uw' Doorluchten stam,
Onwankelbaar getrouw, en, schoon de stormen woeden,
Met een, door geen geweld ooit uit te blusschen, vlam.
Ach, zag mijn bloed voorheen (een bloed, dat eeuwen tellen,
En helden noemen kan op 't Staats- en Krijgstooneel!)
Voor Nassau, God, en de eer, zijn dierste panden vellen,
't Is nog het zelfde bloed, 't behoort U nog geheel.
't Welt nog in deze borst, van oorsprong niet verbasterd,
En, stroomde 't niet voor u, voor uw gerechte zaak,
Besprongen, onderdrukt, geschonden, en gelasterd,
Verachtte 't goud en eer, en leed het met vermaak.
Of wie, ô Prins, wie bood, toen wet en rechten zwegen,
En 't breidelloos geweld het al in kluisters dwong,
Eene onverschrokken borst aan muitren roer en degen,
En yverde onbedekt met hart, en pen, en tong?
Wie droeg de last des leeds van 't saamgestapeld lijden
Van honderden, zoo fier, zoo boven kracht en macht?
Wie loosde oprechter zucht naar die gewenschte tijden,
Dat de Almacht Nassaus huis in zege wederbracht?
Hy kwam in 't eind, die dag, verwelkoomd door de reien
Van duizend, toen bespraakt, en stom in tegenheên;
En ik, ik kon van vreugde, ik kon alleen maar schreien:
Mijn geest, mijn hoofd bezweek, het had te veel geleên.
't Mocht andren, 't mocht my niet, 't mocht honderden gebeuren,
De feesten van uw huis te vieren door hunn' zang:
Geveinsdheid, Vleiery, en Hoofsche wierookgeuren,
Begroetede u om strijd, met Staatkunde, en belang.
De Oprechtheid, in mijn borst door zedigheid bedwongen,
Zy, schaars by 't feestgedruisch ter Hofzale ingeleid,
De Oprechtheid zweeg, bedeest, en zocht, daar andren zongen,
Tot U den toegang niet, die niemand werd ontzeid.
Helaas! waar bleef de tijd, toen, bruischende in mijne aderen
Het Dichterlijke vuur mijn' boezem 't eerst ontgloor,
Schalmei, trompet, en luit in de eigen hand vergaderen,
En de aandacht kluistren kon van 't kiesche kunstgehoor!
Waar zijn die toonen thands, ter eer van Nassaus looten,
Met zoo veel roems voorheen uit Saffoos snaar gekneed?
Waar thands die donderstem, zoo grimmig uitgeschoten,

Die, in den top der macht, de snoodaarts siddren deed?
Ach! de afgeleide bron van de eenmaal weeldrige ader
Sloot toe; en stond; en bleef, door drukkend wicht, gestremd:
Mijn matte geest bezweek, met kunst en kracht te gader;
En 't is mijn hart alleen, dat nog den feesttoon stemt!
Laat echter, laat mijn toon daar kunstloos henen vlieten,
Mijn bloemen schraler zijn, dan die mijn lente droeg:
Indien zy van uw gunst een' enklen straal genieten,
Die straal van gunst verschoont, en geeft haar glans genoeg.
1792.

Cara Deûm soboles! -

LAAT ELDERS 'T STAATSBELANG DER VORSTEN ECHTKOETS SPREIDEN
LOUIZE IS FREDRIKS HART, HY AL HEUR TEÊRHEÊN WAARD!
ORANJES HEERLIJK BLOED VEREENIGT ZICH IN BEIDEN;
'T VLOEI' SAMEN, 'T BREI' ZICH UIT, EN GEEV DE WET AAN DE AARD

Dus zong 't welmeenend hart, voor Vaderland en Vrijheid
Ontgloeid, op 't schittrend feest van de algemeene blijheid,
Als 't Godgeheiligd snoer, door Liefde en Echt gewrocht,
Louize en Fredriks hart voor eeuwig saamverknocht.
God hoorde 't; dank zij Hem! Hem de allerteêrste hulde!
Hem, die dees beê verhoorde en door een telg vervulde!
Hem, die in 't schrikbaarst uur van de akeligste nacht,
Die eindloos duister dreigt aan 't Europeesch geslacht,
Een star doet opgaan, die, in 't zeegrijk Leeuwenteeken,
Die algemeene nacht vol jammer zal verbreken,
Zijn rijk herstellen, en zijn weldaân over de aard
Verspreiden! Hem zij dank, die Land en Kerk bewaart![*]

* Vaderlandsche Oranjezucht, 107.

Doorluchtig Zuigling, vrucht van liefde en huwlijkszegen,
Door duizend zuchten, van Gods menschenmin verkregen!
Die thands, geliefkoosd aan de moederlijke borst,
Slechts mensch, slechts zuigling zijt, u-zelv niet kent als Vorst!
Beminlijk Wicht, Gy, in dees kommervolle dagen
't Verzeekrend onderpand van 's Hoogsten welbehagen,
Voor ons, uw Volk, uw kroost, uw vrijgemaakt gezin!
Ai, duld de blijken van onze ongeveinsde min!
Duld, dat we uw bakermat, de lust der zalige Engelen,
Bekransen, palm en mirth om 't schomlend wiegjen strengelen,
Waar in ge uw leden rust! Duld, dierbre Vorstenspruit,
De zwakke klanken van eene ongestelde luit,
Die, nooit dan door het hart, 't gevoel van 't hart bewogen,
Haar hulde nooit verkwistte aan glans of Staatsvermogen,
Maar, Gode en de eer getrouw, verheerlijkt of beklad,
Bezwalkte deugd vereerde, en 't woest geweld vertrad!

Is 't waar, en vleit zich de aard van rampen overladen,
Niet vruchtloos met eene eeuw door de oude Orakelbladen,
Sibille, en Veldprofeet, tot 's stervlings troost voorzeid?
Eene Eeuw van welvaart, rust, van aardsche zaligheid!

Is 't waar, en moet die Eeuw onze ijzren Eeuw vervangen,
Hoe schoon, hoe ruim een veld ontsluit zich aan mijn zangen,
ô Neêrland! welk tooneel vertoont zich voor mijn oog!
Astréa daalt weêrom van 's Hemels hoogen boog;
Een nieuwe reeks spruit voort van zalige Eeuwenkringen;
Saturnus scepter keert en 't heil der stervelingen;
Ja, de ijzren keten van ons noodlot wordt tot goud!
Een stroom van honig druipt langs 't kwastige eikenhout,
De hagedoorne gloeit van rijpe muskadellen;
De distel pronkt met ooft en purpren lamm'renvellen.

Gewis, onze aard heeft lang, heeft lang genoeg gebukt,
Door wrevel, twist, geweld, vooroordeel onderdrukt;
Genoeg het vuur der wrake in 's Hemels vuist zien rooken,
Getergd, verduurd, berouwd, en telkens weêr ontstoken;
Heur plagen steeds vernieuwd, vereeuwigd, en vermeerd!
Deze ijzren Eeuw is om, Astréas Goudeeuw keert!

Een reeks van jaren was in d' afloop van de keten
Des lots verzekerd om ons onheil af te meten,
Het perk diens lijdens met de maat van onze schuld
Wordt eindlijk, wordt weldra voor de eeuwigheid vervuld.
Deze Eeuw zinkt weg; heur eind spelt duizend zaligheden
Aan 't rijzend Volksgeslacht; spelt Godsdienst, deugd, en zeden.
Gy, Vorstlijk Wichtjen, groei! U wacht een heerlijk lot:
Uw leeftijd zaligt de aarde en b rengt haar weêr tot God!

Heel 't aardrijk wordt vernieuwd. Geen giftige eigenschappen
Vermengen zich in 't vocht van kruid- en bloesemsappen:
Geen doodlijke akonijt noch scheerling meer verrast
De onnoosle kudde in 't veld, op 't klavergroen vergast.
Geen slang- geen adderbeet stort meer den dood in de aâren.
Het roofdier voelt zijn woede en bloeddorst zelf bedaren,
En gaat by 't schuwe lam in 't mollig gras ter wei.'
De Amoom en Mirrhe bloeit langs de onbebouwde hei.'
En de akker eischt voortaan van 's bouwmans matte handen
Het bloedig zweet niet meer op de omgedolven landen.

De Godheid-zelv daalt neêr, en vaardt den scepter aan,
ô Volken! de oproerkreet der muitzucht heeft gedaan.
Die valsche Vrijheidsschreeuw, uit d' afgrond opgeborsten
Met monsters die naar 't bloed van gantsche volken dorsten,
Wiens prikkel 't blind gemeen tot zelfverdelging drijft,
En d' afgrond nog voor 't laatst in 't jongste pogen stijft!
Hy, thands, voor d' ouden kreet van Tempels en Altaren,
De moordleus in den mond der vuige huichelaren!
Groei, Vorstlijk Wichtjen, groei, u wacht een heerlijk lot.
Uw leeftijd zaligt de aarde, en brengt haar weêr tot God.

Lief Spruitjen, Neêrlands hoop, en bloed van zoo veel helden!
Wel hem, wiens Heldentoon uw deugden eens zal melden!
Uw deugden, door God zelv' uw stamhuis ingeplant,
En voorverordend tot het heil van 't Vaderland!
Wel hem, wien 't tot zoo lang vergund zal zijn te leven,
Dat de aarde in volle rust u op 't gestoelt' verheven,
En loutre weldaân af ziet vloeien van uw hand!
ô Welgelukkig dan, ô zalig Nederland!

Welaan dan, laat de hel nog voor een poos ontbonden,
Laat outer, throon, en staf verworpen en geschonden,
En zelf de menschlijkheid baldadig zijn verkracht!
Geen nood, het tijdstip naakt, waarop ons uitzicht wacht.
Een aantal gruwlen nog moog beurtlings zich verdringen!
Een stroom van plassend bloed God-zelv' in 't aanschijn springen!
Onze aard geschokt zijn in heur naven! Heel Euroop
Ontheisterd door 't geweld, vertreden, overhoop!
God-zelf bepaalde 't eind van de algemeene ellenden:
Zijn wenk zal ze op één' stond in enklen zegen wenden!
Uw dierbre Grootvaâr staat aan 't schuddend Staatsroer pal,
En op zijn zorg gerust ducht Neêrland schok noch val!
Ja, moet dan 't onweêr ook op nieuw in onze streken
Den Staatshulk, zeil en treil, en mast en roer verbreken,
Brengt de onverbidbre wil van Gods besluit dit meê,
Hy-zelf verzekert ons van een behouden ree'!
Gy, dierbre Vorstentelg, aan ons gebed geschonken
In 't midden van d' orkaan dien we om ons hooren ronken,
Gy blijft ons 't onderpand, dat God ons niet begeeft:
Want NEÊRLAND KENT GEEN NOOD, ZOO LANG ORANJE LEEFT!

1792.

Aan Zijne Doorluchtige Hoogheid, den Heere Erfstadhouder, met het vorige Dichtstuk.*

Vergeef, grootmoedig Vorst en Vader,
Zoo u mijn Zangster te onbedacht
Op 't blij Geboortefeest van uw Doorlucht Geslacht
Met ongekuischte toonen nader',
Terwijl ze een' teedren plicht by 't Vorstlijk kroost betracht!

Gevormd in 't school der wakkre Grieken,
In 't kunstspoor van Pindaar, Homeer, en Theokryt,
Vloog ze eer met uitgebreide wieken
Den Morgenstond in 't ochtendkrieken
Te moet', en viel of bloosde niet!

Maar thands is 't bruischend vuur in de aâren
Door jaren zwoegens uitgedoofd;
Thands hangt heur 't ongelauerd hoofd
Als afgerukte rozelaren,
Van wortel, sap, en glans beroofd.

Toch durft ze zich zoo verr' vermeten,
Uw Vorstelijk gehoor te vergen voor heur Luit.
Ja, moedig op heur hart en ongekreukt geweten,
Moog 't geen zy aanheft, kunstloos heeten;
Zy stort een' reinen boezem uit.

1792.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 120.

Ter gedachtenis van den dapperen Hopman Kropff, na eene hardnekkige verdediging van de vesting De Klundert, in den uittocht gesneuveld.*

Daar is nog moed; gewis, Bataven!
Ja, Neêrland heeft nog dapperheid!
Daar zijn nog Vaderlandsche braven!
't Zijn alle nog geen laffe slaven,
Voor 't Fransche gruweljuk bereid!

'k Zie duizenden van wakkre mannen,
Voor uw behoud in 't Krijgsgeweer,
Zich-zelv' van eigen' haard verbannen;
Met Heldenyver samenspannen;
En vlammen op gevaar en eer.

Hier, doet de bloem van Hollands Ridderen,
Berend in Vader Willems wal,
Den Franschen Waan en zijne Aanbidderen,
Voor Nederlandsche donders sidderen,
En staat voor gantsche Legers pal.

Daar, rukt, met opgeheven' degen,
Oranjes nooit verbasterd bloed,
Op 't brieschend Oorlogsros gestegen,
De Fransche zegestanders tegen,
Met echt-Voorouderlijken moed.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 177.

Ginds laat de dappre Kropff het leven,
Van 't Gallisch dondertuig doorboord,
Aan de overmacht ten prooi gegeven,
En onder 't roemrijkst tegenstreven,
Voor zijn vernielde Vest vermoord.

ô Kropff, zoo onvertsaagd in 't strijden,
Wiens bloed voor 't veege Neêrland vloot!
Wie zal in deze laauwe tijden,
Uw dierbare asch den wierook wijden,
Verschuldigd aan zoo grootsch een' dood!

Gy dorst het eerst, in zwakke muren,
Met luttel manschap, onvoorzien,
Maar die uw moed wist aan te vuren,
Het bloedigste beleg verduren,
En Overwinnaars weêrstand biên.

Gy d o r s t ! - Ach kan dit d u r v e n heeten?
Hy waagt, die durft; gy waagdet niet:
Gy koost den Krijgsdood voor de keten;
En 't was geen onbedacht vermeten,
Dat zich op losse hoop verliet!

Gy wist, gy zaagt, den dood voor oogen,
Gy zaagt hem, maar uw' plicht met één'!
En, door een Heldenhart bewogen,
Waar op gevaren niets vermogen,
Besloot gy, in dien dood te treên.

De vijand slaat zijn veldbanieren,
Zijn dolle drommen, om uw' wal;
Ontsteekt zijn beukende oorlogsvieren,
Wier kogels om u henen gieren;
En dekt heel d' omtrek door zijn tal.

De sprinkhaan, die, by dichte wolken,
   Op de Oosterlanden neêrgestort,
Van over 't wijd der waterkolken
Verwoesting dreigt aan gantsche Volken,
   Schiet hier in aantal zelfs te kort.

Te kort by hen, wier woeste hoopen,
   Op 's Afgronds blazing opgestaan,
Met dierbaar Koningsbloed bedropen,
Na eigen Vaderland te sloopen,
   Geheel Euroop verdelgen gaan.

Verwaten monsters, schrik der aarde
   Die de eeuwig duistre gruwelpoel
Tot 's aardrijks fellen geessel baarde,
En voor het laatst der tijden spaarde:
   Ontbloot van menschheid en gevoel!

De roof en moord verzelt hun benden;
   De twist en moedwil voert hen aan;
De wroeging zweept hen in de lenden;
En jammren, die geene Eeuwen kenden,
   Vervolgen ze op hun gruwelbaan.

Gy ziet hen om uw vesting naderen,
   En slaat hunn' opeisch moedig af:
‘Eer vliet my 't bloed uit hart en aderen,
(Dit was de taal van Neêrlands Vaderen)
   ‘Dan ik lafhartig overgav'!’

Dit was uw taal, roemwaardig strijder!
   Dus sprak uw hart; uw arm hield woord.
Men eischt op nieuw: gy hoort niet wijder,
Oprechte plicht- en eerbelijder,
   Door plicht en Krijgseer aangespoord.

Zoo leerde U, in voorleden dagen,
   Zoo ging U groote Fredrik voor,
In 't hachlijkst der geduchtste slagen:
Hy liet zich door geen macht vertsagen,
   Maar dacht, besloot, en streefde door.

Thands ziet ge de ijzren donderballen
   Met dubble drift en kracht geslaakt!
Thands duizenden van duizendtallen,
Thands heel een lucht vol, bomben vallen,
   En in uw' ringmuur losgebraakt!

Thands ziet ge saamgepreste drommen,
   Met de opgevloekte Razerny,
Uw buitenbarmten opgeklommen;
Uw waterweeren doorgezwommen;
   Uw vest bestoken van naby.

Wat zult ge? - Dan, wat moge ik vragen!
   Uw moed heeft alles reeds voorzien:
Zie daar den aanval afgeslagen,
Den vijand zijn' triomf ontdragen,
   Zijn benden van uw wallen vliên!

Juicht, Braven! Doch vergeefsche zegen!
   Op 't stormen volgen storm aan storm:
Uw manschap smelt, van 't lood doorregen;
Van 't rustloos strijden neêrgezegen;
   Uw wal verliest gedaante en vorm.

Wat zult ge, ô roem der Oorlogshelden!
   Wat zult ge in dezen hoogen nood?
Zie, zie vrij uit door 't ruim der velden,
Of iets ontzet schijnt aan te melden?
   Geen hulp vertoont zich, zelfs geen boot!

Geen boot, geen handvol met soldaten,
   Waar meê ge uw groot verlies herstelt!
Wat weêrstand zoude u langer baten,
Van allen onderstand verlaten,
   Van volk ontbloot, rondsöm bekneld?

Hoe! zijt ge met uw lotgenooten,
   Ten roof aan 's vijands oorlogsstoet,
In dezen grenswal ingesloten,
En hebt ge zoo veel bloed vergoten,
   Op dat ge Hollands grond behoedt?

En, door den Vijand aangegrepen,
   Laat Holland in 't ontzachlijkst uur,
U redloos in den val benepen,
Door Beulen naar het vloekhout sleepen,
   Of hier verdelgen op den muur?

Wat zultge? U eindlijk overgeven?
   Nog, mooglijk, biedt men U verdrag:
De Franschman, telkens afgedreven,
Heeft voor uw Krijgsdeugd leeren beven,
   Beproefde, wat uw moed vermag.

Hy ducht dien moed, hy moet dien achten,
   Sla de overgaaf, 't is meer dan tijd!
Geen' aanval meer weetge af te wachten:
Weeg zelf uw' voorraad, tal, en krachten;
   Zie, wat ge thands gebleven zijt?

‘Neen, zegt ge, neen, een laatste poging!
   Mijn arm neemt nimmer kluisters aan.
Mijn trouw vereischt nog één betoging!
Licht kroont de hemel mijn beooging!
   Zoo niet, ik zal met roem vergaan.’

Zoo spreekt ge, rukt met veertien koppen
De onhoudbre vesting vechtende uit;
Maar ziet u allen doorgang stoppen;
Den weg aan allen kant verkroppen;
En elken stap op nieuw gestuit.

Wat Godheid thands bestiert uw slagen!
Wat bliksem knalt er om U heen!
Hoe! nog de zege weg te dragen?
Door 's vijands drommen heen te jagen?
Nog zegevierend door te treên?

‘Neen,’ zegt de Geest uit 's afgronds kolken,
Die 't Fransche woeden onderschraagt,
En op de punt van duizend dolken,
Den ondergang bezwoer der volken:
Hy, door uw stoutheid zelf vertsaagd.

‘Neen’, zegt hy, knettert op de tanden,
Terwijl gy duizend dooden tart;
Rukt zelf een roer uit Gauler handen,
Treedt rugwaart eer hy 't los doet branden,
En drijft U 't doodlijk lood in 't hart.

ô Neêrland, hou die deugd in waarde!
Vereer, vereeuwig zulk een' moed!
Of, wees het laagste volk der aarde,
't Geen ooit eens Nabuurs juk bezwaarde;
En val der Dwinglandy' te voet!

1793.

De alleenheersching: aan het volk van Denemarken. MDCCXCIII.*

Ruischt zacht langs 't graf der ware helden,
ô Winden! zacht! ontrust er geen!
Licht stoof hunne asch door de open velden,
Onkenbaar, met uw' adem heen.
Laat meir en woud uw kracht ontgelden!
Ontziet dat heilig stof alleen!

Maar plet, verplet, ô Noodorkanen,
Verplettert, wie hunn' naam niet acht!
Al strekten duizend zegevanen
Tot glorie van zijn voorgeslacht.
Verplet, verplet, ô Noodorkanen,
Wie dezer braven naam veracht!

Wat helden? - Helden, nooit volzongen!
U, Minnaars van uw vaderland;
Die 't duizendhoofdig dier besprongen,
Geveld, betemd hebt, en vermand;
Uw volk aan 't duldloos juk ontwrongen;
En éénen Heerscher gaaft aan 't Scandinavisch strand!

* Vaderlandsche Oranjezucht, 205.

ô Vrijheid, zoetste klank voor de ooren!
Gy vuurvlam voor 't verstand, dat, van uw drift geraakt,
Door 't ongenaakbre heen durft sporen,
En alle lichaamsbanden slaakt!
Voor wie de trek, ons aangeboren,
Ons hoogst gevoel en wellust maakt!

ô Vrijheid..Neen, ô neen, geen hoop van onverlaten,
Wier breidellooze wil elkander tegenstreeft, -
Geen aanhang van verdeelde Staten,
Waarby uw heuchlijke invloed leeft!
Eens Konings juichende onderzaten:
Zie daar, by wie men vrijheid heeft!

Wat is, waar honderden regeren,
Of wet of vaderland, dan naam? -
Wat is het dat dien naam aan 't blinde volk doet eeren,
Dan heerschzucht? dan belang? dan beî die snoodheên saam?
Die strafloos God en mensch in 't staatsgestoelt' trotseeren,
Ontrefbaar voor de macht, gevoelloos voor den blaam!

Daar machtigen zich thronen vesten,
Door onderling belang geschraagd;
Zich met des burgers erfdeel mesten,
Die vruchtloos een' dronk waters vraagt;
Terwijl ze in d'overdaad, en zede en hart verpesten
Van 't onderworpen volk, dat eigen vuisten knaagt.

Daar een, daar meer der laagste zielen
De bloeiendste landouw ontvolken door hunn' dwang;
De braven voor 't geweld doen knielen,
De snooden kluistren door 't belang;
En welvaart, bloei, en kracht vernielen,
Verrijkt door aller ondergang.

Daar een, daar twee, daar meer de Witten,
In eigen strikken steeds verward,
Op 't hoog, op 't vorstlijk kussen zitten,
En vorsten trapplen op het hart:
Tot eindlijk hun geweld de wraakzucht doet verhitten
Van volken, eens te lang gesard.

Of wat, wat is 't, daar dolle woede
Van duizenden, in toom noch band,
In blinde drift, of arren moede,
Het aanschijn omkeert van een land,
En (kudde zonder hoofd noch hoede)
Zich-zelve wroet in 't ingewand?

Is daar, daar vrijheid, stervelingen? -
Zijn dan geweld en vrijheid, één?
Of is ze een macht tot beurtlings dwingen
By ieder lid van 't algemeen?
En, daar u moord en roof omringen,
Is dit de kostbre prijs van zoo veel heilloosheên?

Zijn dit uw rechten dan, Barbaren?
Bestaan ze in vuur, en strop, en zwaard?
In recht en vrijheid en altaren
Uit-, weg te roeien van heel de aard?
En, hollende Geweldenaren,
Is eer uw dolheid niet bedaard?

Streeft, Monsters, naar de roofspelonken
Van d'altijdgrimmigen Caucaas:
Ziet daar in bloed, en brein, en schonken,
De Tijgers, strijdende om het aas;
En, zelf van doller bloeddorst dronken,
Zoekt daar, zoekt daar uw medemaats!

ô Woede! ô Dweepzucht! ô Verblinding!
't Afhanklijk menschdom wil geen' band!
Het rukt (ô spoorlooze onderwinding!)
Zijn eigen steunsels zelf in 't zand;
En de onderlinge zelfverslinding
Is 't einde van zijn' wederstand.

Neen! daar we één' Vorst, één' Koning eeren,
Die 't beeld van de Almacht is op de Aard,
Daar is 't, dat recht en wet regeeren,
En elk zijn' oogst met wellust gaârt.
Daar koopt men van geen' hoop van dwangzieke overheeren,
Het goed, door vaadren zorg, of eigen zweet, beschaard!

Daar ziet ge, ô nijvre bijendrommen,
Uw aas, uw voedzel niet vertreên:
Geen hommels om uw korven brommen,
Of daadlijk moedig afgestreên:
Uw dierverworven eigendommen
Met vuige wespen niet gemeen.

Daar smaakt ge, ô onbezorgde schapen,
Het zoete van de afhanklijkheid,
Voor moedwil vrij van dartle knapen,
En zeker door zijn zorg geleid.
De herder waakt voor u, gy moogt volveilig slapen,
En zeegnen hem wiens hand u weidt.

Ja zegent hem, gelukkige Oorden,
In schaduw van den throon gerust!
Gezaligd, driewerf zalig Noorden,
Dat zulk eens Konings scepter kust!
Gy boeidet rust en bloei met onverbreekbre koorden,
En hebt de tweedrachtstoorts voor eeuwig uitgebluscht.

Ja zegent hem, gelukkige Oorden,
Gelukkigste in 't heelal, indien ge uw heil bevroedt!
Ja zegen hem, gelukkig Noorden!
Hem! zijn' onwrikbren throon, gevestigd door uw' moed!
Uw liefde, uw zucht voor hem kenn' nimmer peil of boorden!
Staaf, staaf ze willig met uw bloed!

Uw bloed kan nimmer grootscher vlieten,
Nooit beter zijn besteed dan voor een' waardig' Vorst,
Wiens zorgen u de rust en vrijheid doen genieten,
En die voor u 't gewicht van heur bescherming torscht:
Wiens hand zich 't roer niet laat ontschieten:
Wiens boezem voor uw welzijn dorst.

Gy, veilig aan zijn' voet gezeten,
Moogt, onberoerd en stil, Europe ontheisterd zien,
Den band van orde alom balddadig losgereten,
En 't warelddeel te rug tot d' ouden Chaös vliên;
En, trefloos nederziende op 't zinneloos vermeten,
Uw' Koning d' eêlsten dank in uw' gelukstaat biên.

ô Smaak dien dank, grootmoedig Koning!
Smaak dien in dubble mate in dees rampzalige Eeuw!
Hy zij uw wellust steeds, uw dierste zorgbeloning,
By 't zegenen van wees en weêuw!
En de algemeene stem dier juichende eerbetooning
Verstikke op uwen grens den Helschen oproerschreeuw!

En gy, ô gy, verdeelde Volken!
Hoe lang nog, eer ge uw rust, uw bloei en veiligheid
Verzekert, de altijd open kolken
Waar uit het wis verderf u rustloos tegenschreit,
Met fiere handen dempt, en d' opgeheven' dolken
Een eeuwig roesten toebereidt?

Hoe lang nog, eer ge, op 't spoor der opgeklaarde Deenen,
Den slappen toom van 't Staatsgareel,
Door handen, die zich nooit naar 't zelfde doel vereenen,
In eind- en mateloos krakeel,
Nu hier gesleurd dan derwaart henen,
Aan eedler vuist betrouwt, en aan die vuist geheel?

Hoe lang nog? - Maar dat licht zal dagen;
De Hel moge in dit uur verniste kluisters smeên,
De vrijheid zal den throon weêr schragen,
De zetel wordt weêr aangebeên.
Juich, aarde, juich! dat licht zal dagen;
Reeds dringt zijn eerste straal door deze nevels heen.

Reeds breekt hy door! - ô Aardbewoners,
Uw heil breekt door. De stond genaakt!
Hy nadert! Beeft, ô Vorstenhoners,
Gy die in de Oppermacht Gods almacht-zelv verzaakt!
Juich, aarde, juich! de dag der schepping had niets schooners,
Dan dees gewenschte stond, die 't heil der volken maakt!

Aan zijne hoogheid.*

Wen de Idumeesche Job, in Satans hand gegeven,
Beroofd, geteisterd, en benaauwd wierd tot op 't leven;
't God lof was, hoe 't ook liep, bestorven in zijn' mond.
Maar gy, Doorluchte Vorst, die Job gelijkt in 't lijden,
Als hy, gelaten, stil, wat Duivels u bestrijden!
Denk, Job verdroeg toch niet, dat hem de Laster schond.

1793.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 215.

Droom.*

Wat hoor ik? pauken en cymbalen!
Gezang, gepaard met snarentuig!
Wat vreugde heerscht in deze zalen?
Wat wil dat vrolijk dischgejuich?
Wat aantal van verlichte kronen,
Die Nassaus oorlogsleus vertoonen,
Omzet van 't helder glinstrend licht!
Van waar die schilden en kwartieren,
Die post en geveltrans versieren
Van dit doorluchtig Hofgesticht!

Men nader'! 'k Zie Oranjes wapen
Met vuursteen en lauwrier omringd!
Ik zie een rei van Edelknapen
Die juichend door elkander dringt!
Ik zie de glans van hellebaarden,
En hoor het breisschen van de paarden
Des Wachtstoets die het Slot bewaakt!
Waar ben ik? zijn mijn starende oogen
Door droom of toovery bedrogen
Die me alles dus onkenbaar maakt?

Verklaar me, ô Burger, mag ik 't vragen,
Wat Prins dit statig slot bewoont,
En welk een' naam de stad moog dragen
Die zich met zoo veel luister toont!
Wat feestdag viert men hier zoo prachtig?

* Vaderlandsche Oranjezucht, 216.

Wie is die Vorst, zoo groot en machtig?
   Die uwen Staat als heer gebiedt?
'k Zie Nassaus leeuw, Oranjes horen;
Maar in verwondering verlooren,
   Begrijpt mijn geest dit schouwspel niet!

Maar zacht! ik zie de wacht zich scharen:
   Geweer en vaandel buigt zich neêr.
Die eereteekenen verklaren
   Den Vorst, die toetreedt, voor hunn' Heer.
Hoe! Vader Willem! Hollands vader!
Vergode Willem-zelf treedt nader;
   Mijn oog herkent hem uit zijn beeld.
ô Vorst, vergun, dat aan uw voeten
Een Hollandsch hart u moog begroeten,
   Uit steunsels van uw huis geteeld.

Ontfang, ô dierbre Prins, een hulde
   Die ieder Neêrlandsch hart u wijdt,
Dat nimmer juk of kluisters duldde,
   Na door uw bloed te zijn bevrijd.
ô Zalig ik! die voor mijn sterven
't Onschatbre voorrecht mocht verwerven,
   Den Stichter van den Staat te zien;
Door wien mijn jeugd de vrijheid smaakte;
Die Nederland gelukkig maakte:
   En hem een' dankbren traan te biên!

Dus sprak ik, aan my-zelv' onttogen,
   En voor mijn' hartstocht niet bestand.
Hy ziet my aan met minlijke oogen,
   En grijpt my minzaam by de hand.
ô, Riep ik, dat de trouweloozen
Hier voor uw aanschijn mochten blozen,
   Die...! zwijgt, mijn lippen, bindt u in!
Wat zou ik hier de feestvreugd stooren,
Of 't edel Vorstenhart doorboren
   Door onbedachtzaamheid van zin!

Ik zweeg: een oogwenk vol genoegen
   Beval my, dat ik spreken mocht.
Maar ach! mijn boezem stokt in 't zwoegen,
   En heeft noch stem noch ademtocht.
Mijn tranen vloeien langs mijn wangen.
Mijn hart beproeft een doodlijk prangen
   Van gruwbaar, onbesefbaar wee -
Ach, Neêrland, riep ik, afgebroken...
En Neêrland, siddrend uitgesproken,
   Was alles wat ik hooren deê.

‘Ik zie uw ingewand ontroeren,
   (Dus sprak me een wakkre Grijzaart aan)
De steenen, die dit plein bevloeren
   Besproeit gy met geen' valschen traan.
Mijn zoon! ik lees in deze uw smarte.
Mijn eigen bloed doorstroomt u 't harte,
   En 't bleef my waardig tot dit uur.
Volhard op 't voetspoor van uwe ouderen!
Bied door geen last vermoeibre schouderen
   Aan 't drukkend noodlot, en verduur!

Ken, ken my, die op Alkmaars wallen,
   Aan 't IJ, bevel gaf, waakte, vocht!
Die, toen wat wapens droeg, moest vallen,
   De redding in volharding zocht:
U voorging, met, in ban geslagen,
Den vloek der tyranny te dragen,
   Zijn nooddruft vroeg aan 't Baltisch strand;
En, fier, voor Kerk en Staat te lijden,
Zich sparen dorst voor beter tijden,
   Niet wanhoopte aan het Vaderland.

't Was nacht, mijn zoon: Een tastbaar donker
   Verstikte 't hart. Daar bleef geen licht,
Geen uitzicht meer op daggeflonker!
   Geen nevelschemer voor 't gezicht!
Slechts Nassau stond, van moed aan 't blaken.

Zijn standaarts waren Neêrlands baken;
Zijn vlag, de Noordstar voor ons oog.
Wy leden, hoopten, baden, streden:
Gods almacht schouwde naar beneden:
Het lot bezweek, en Spanje boog.

Zie daar uw' plicht u afgeteekend,
In 't bloed dat uit dees heupen ront!
(Ik zag het uit zijn zijden lekend,
En 't lillend gapen van de wond.)
Nog leeft, nog vordert God vertrouwen,
Waar 't oog geen redding aan mag schouwen.
Val neêr! aanbid! en rijs getroost!'
Ach! riep ik, schreiende, en ontwaakte.
De stormwind woei; de donder kraakte;
Maar de ochtend loeg my toe in 't Oost.

1793.

Op de afbeelding. van Zijn Hoogheid.*

Men vraag niet welk een beeld, in palm en lauwerbladeren
En staatlijk goud gelijst, de opmerkzame aandacht trekt?
't Is Nassau, 't waardig bloed van zijn Doorluchte Vaderen,
Door 't lasterspog bezwalkt, maar door geen smet bevlekt.
Aanschouw dit minlijk oog, vol zielskracht, vuur en leven,
Waar uit een grootheid straalt, beproefd door tegenspoed;
Een hart, alleen gevormd tot weldoen en vergeven,
En dat geene andre zucht dan voor ons welzijn voedt.
Dat oog, wiens eedle blik de boezems door kan dringen,
't Geveinsde hart ontmomt, en in 't geweten leest,
De liefde en wellust maakt van wat hem mag omringen,
En, meer dan 't zwaard der wet, van 't misdrijf wordt gevreesd!
Dat oog, dat Heldenoog, dat Neêrlands smaad braveeren,

* Vaderlandsche Oranjezucht, 122.

Maar 't bukkend Nederland niet zien konde aan zijn kniên;
En, blind voor de ijdle glans van heerschen en verheeren,
Een vaderlijk gemoed voor 't buigend kroost deed zien.
Oog! toen van tranen nat! van tranen, vol ontroering,
Vol Godvrucht, Burgermin, en ware nedrigheid;
En borgen van een ziel, onvatbaar voor vervoering,
Hoe hevig de onspoed stormt, de voorspoed streelt en vleit.
ô Hemel! laat mijn hart die tranen nooit vergeten!
Die tranen boeiden my voor eeuwig aan zijn deugd.
Laat andren door zijn gunst gelukkig, machtig heeten!
Hy blijv' zich-zelv' gelijk, en 'k smaak de hoogste vreugd!

1794.

Onder een schaduwbeeld van Prins Willem Frederik van Oranje, thands Koning der Nederlanden.*

De hoop des Vaderlands in 't barnen van de vloeden,
Die, zoo de hulk van Staat door 't onweêr moet vergaan,
Dan nog 't onttakeld wrak van 't slopen zal behoeden,
En voeren 't, God ten prijz', door 't buldren van d' orkaan.
De Held, wiens moedig hoofd, na doorgestreden plagen,
Hoe 't alles tot den val zijns Stamhuis samenspant;
Wen eenmaal 't heuchlijk uur van Gods genâ zal dagen,
De vrije kroon verwacht van 't vrije Nederland.

Ex tempore.
1794.

* Vaderlandsche Uitboezemingen [Uitgegeven in 1815.], 171.

De intocht der Franschen.*

Den Adelaar, die dwars door lucht en wolken
Den donder in zijn' oorsprong tegensnelt,
En onder 's hemels schuchtre volken
Den scepter in zijn' klaauw beknelt:

Die met den slag van zijn metalen pennen
Des bliksems straal in 't snorrend vuurspoor stuit,
Der winden vlucht voorby durft rennen,
En hemelruim en aard vrijbuit:

Wiens brandend oog, door gloed vermoeid noch stralen;
Van uit zijn kreits op beide kimmen staart,
En, daar het afstand acht noch palen,
De zon in 't roostend aanschijn vaart:

Hem, hem gelijk, wanneer hy fier te wapen,
Door honger tot den roof geport,
In 't midden der verbaasde knapen
Op 't blatend ooilam nederstort:

Ja, hem gelijk in fierheid, moed, en krachten,
Slaat Frankrijks haan de stoute vleugels uit,
Rept spoor en vreesselijke schachten,
En 't aardrijk davert van 't geluid.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 7.

't Heelal zag hem, aan 's meesters hand ontvlogen,
Den gloênden kam verheffen tegen 't zwerk;
De woede vlammende in zijne oogen;
Zijn slagpen 's hemels heir te sterk.

Het zag dit, ja, en dacht zijn vaart te storen,
Zijn taaie wiek te fnuiken in de vlucht;
Maar voelde 't klemmen van zijn sporen,
En liet hem 't ruim der vrije lucht.

Nu dringt zijn kreet door bosschen en waranden,
En jaagt den schrik wat ademt in 't gemoed:
Zijn wapenroep ontvolkt de landen,
En smoort Euroop in eigen bloed.

De forse klaauw van Duitschlands Adelaren,
Werd door den schok van zijne wiek verlamd,
En Neêrland heeft zijn legerscharen
Vergeefs ter Oorlogseer' ontvlamd.

De Luipaard wijkt langs de overheerde zoomen,
En trekt de nagels in, van vreemden schrik ontroerd;
De Leeuw ligt roerloos aan de stroomen,
Door 't barre winterweêr bevloerd.

Wat geest, wat drift, wat ongemeen vermogen
Bezielt u dus, ô Mavors Krijgsheraut,
Dat ge alles voor u neêrgebogen,
Of onder uw banier beschouwt?

Heeft dan natuur, en, met haar saamgezworen,
De Hoofdstof-zelf met u ten strijd geprest,
Den wissen ondergang beschoren
Aan dit rampzalige gewest?

Ja; vruchtloos is uw weêrstand, wakkre Helden,
Die nog het handbreed gronds, verheerlijkt door uw' moed,
Het laatste handbreed onzer velden,
Verdadigt in uw plassend bloed!

De Winter voert van uit den nacht van 't Noorden
Zijn legermacht by die der Gaulers aan;
Zijn heirspits effent in deze oorden
De nooit begangbre waterbaan.

Vergeefs, vergeefs tot bolwerk onzer palen
De golven uit heur' kil verdagvaard om u heen!
Ach! om den vijand in te halen,
Verharden zy tot marmersteen.

En Rhijn, en Maas, met ingetrapte lenden,
Ontfingen 't harde juk geduldig op den rug,
En vormen voor de legerbenden
Een onvernielbre Waterbrug.

Gaat, braakt nu vrij met duizend koopren monden
Het vuur en 't gonzend lood op uw bestrijdren uit.
Verweert uwe afgesneden gronden
Op elke Vaderlandsche kluit.

De glorie zal uw dappre kruin lauwrieren,
De dood u heerlijk zijn, de dood voor 't Vaderland!
Maar de overmacht zal zegevieren,
Daar 't noodlot met haar samenspant.

Daar hoort ge reeds het juichend zegekraaien!
De Vrijheid in heur' naam verzwinden door de lucht!
Daar ziet ge 't Vrijheidsteeken zwaaien,
Door zoo veel kostlijk bloed berucht!

Kniel, kniel nu neêr, en kus de dorre handen,
ô Nederland, der felle Woestaardy:
Kus de aangeboden Vriendschapsbanden,
Hoe prangend ook hun knellen zij!

Schud thands uw zweet, uw duurverworven schatten,
Den Nagebuur wilvaardig in den schoot.
Gy moogt ze met uw tranen natten,
Maar zwijg, of boet het met de dood!

Dus wil 't het lot, 't besluit van 't Alvermogen.
God heerscht: Hy hoorde uw stem, den kreet van d' overmoed:
Zijn donder ratelde in den hoogen,
En alles viel den Gal te voet.

1795.

Afbeelding.*

Met opgescheurde borst en losgereten hairen,
Van 't Staatlijk Opperkleed en helm en krans beroofd,
Steunt Neêrlands bange Maagd in 't prangendst zielsbezwaren,
Met d' afgematten arm het nederzijgend hoofd.
De nuttelooze Speer, die 't oude Vrijheidsteeken,
Den Vaderlandschen Hoed, dus hellend, naauwlijks draagt,
Is 't voorwerp dat heur oog van 't zilte vocht doet leken,
En wankelt in de hand der hulpelooze maagd.
Heur Overvloed, weleer de steun van heur vermogen,

* Vaderlandsche Oranjezucht, 13.

En de Afgod, waar heur hart zich weeldrig op verliet,
Ligt uitgeput, verspild, geplonderd, uitgezogen,
En de aarde, waar ze op rust, is zelfs haar eigen niet.
Nog echter mag 't Altaar heur' arm ten hoeksteen strekken,
't Geheiligd kruisaltaar in Jezus bloed gevest;
En de Almacht, die der Hell' heur krijgsbuit weet te onttrekken,
De onwraakbare Almacht leeft, en waakt voor Sions best!

ויצ עישוי מיזדלא יכ
1795.

By het omdragen en planten van den zoogenaamden vrijheidsboom, met zijn' ijzeren hoed, te 's Gravenhage.* Aan het Zwitzersche volk.

Treed toe, rechtaardig Volk der Rhetiaansche bergen!
Dit teeken had de Dwang op uwen grond geplant;
Voor dit vermat hy zich uw eerbewijs te vergen;
Gy voelde 't, en de smaad ontfonkte u 't ingewand.
Gy voelde, en wrookt uw' hoon, en 't dwangjuk was verbroken.
Maar hier, hier eert men 't straks, der slaafsche dienst getroost;
En, zonder dat de spijt het Hollandsch bloed doe koken,
Daar de Overheerscher-zelf om zoo veel lafheid bloost.
Hoe, Braven! drinkt dit Volk met u uit de eigen stroomen?
Is 't meê van Duitschlands teelt, en tot zoo verr' ontaard?
Welaan dan! 't buig den hals en torsch zijn Vrijheidsboomen!
't Is d' ijzren Vrijheidshoed, en ook geen' andren, waard.

1795.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 14.

De achtste maart in Londen.*

Hoe zullen wy den Lofzang des Heeren
zingen in een vreemd Land?

DE PSALMIST.

Omzwervende in Uitheemsche palen
Met een in ballingschap door rouw benepen hart,
Het Lied van Sion op te halen,
Verlaten Jacob, welk een smart!

Ach! kunt gy 't minste toontjen slaken,
Dat u den boezem niet verscheurt,
Die steeds de Vaderlandsche daken,
Den Vaderlandschen grond betreurt?

In schralen wilgenschaâuw gezeten
Met losse vlecht en hangend hoofd;
De raauwe wangen opgereten;
Het licht in de oogen uitgedoofd;

De ontsnoerde borst door blaauwe plekken
Afzichtlijk, bloedende, opgekrabd,
Daar u de wonden overdekken
Der klaauwen die gy niet dan naauwlijks zijt ontsnapt:

Wanhopend, redloos, en bezweken
Op d' uitgedorden worteltronk,
Zijn tranen, die uw oog ontbreken,
Uw eenigste, uw gewenschte dronk!

* Vaderlandsche Oranjezucht, 17.

En zoudt ge in zulk een' toestand zingen?
Den feestgalm van uw' Maagdenrei
Uit d' afgeklaagden gorgel wringen?
Neen! neen, bedrukte! zwijg en schrei!

Ach! hoe aan Hoogtijdzang te peinzen, -
Te denken aan de lust van 't Vaderlandsche feest -
En zich zijn eigen hart te ontveinzen -
En niet met schrik te rug te deinzen,
Op 't denkbeeld wat we zijn, en wat we zijn geweest!

Met oogen, die in tranen zwemmen,
Met lippen, van hun stroomen, nat,
In de angsten, die ons hart beklemmen,
Den blijden Jubeltoon te stemmen!
Hoe ongelijkbaar hard is dat!

't Moet echter, 't moet, bedrukte braven! -
't Moet heden, dierbre Vriendenstoet:
ô Midden in den tegenspoed,
Is 't echte kenmerk der Bataven,
Oudvaderlijke Heldenmoed.

Ach! weinig zegt het, doodsgevaren
Te tarten in het Oorlogsveld,
Daar woede en slachting om ons waren:
Helaas! de minste der Barbaren,
Is in dat oogenblik een Held.

Maar kalm in 't knellen van de rampen,
In ballingschap, gebrek en smaad,
Grootmoedig met zijn leed te kampen;
Zie daar, waarin de moed, de ware moed, bestaat.

En gy, mijn ramp-, mijn Landgenooten,
Ach! zou die moed aan u ontstaan,
Die, schoon uit erf en land gestoten,
In 't onheil op ons uitgegoten,
't Betrouwend oog op God moogt slaan!

Neen, braven, laat ons 't hoofd verheffen,
Gods rechter in ons hart, 't Geweten, spreekt ons vrij:
In alles wat ons ooit kan treffen,
Is 's Hoogsten aanzijn ons naby.

Schreit, oogen! ja, gy moogt vrij schreien,
Beschreit, beschreit den val van 't dierbaar Vaderland,
Ten roof aan woeste Helharpeien,
Zieltoogende in den slaafschen band!
Schreit oogen! ja, gy moogt vrij schreien,
Beschreit den val van 't Vaderland!

Maar schept ook adem, wakkre zielen,
Die voor geen drekgoôn onzer eeuw,
Die voor geen woedend Volksgeschreeuw,
Lafhartig in het stof woudt knielen,
Maar schoon er duizend nedervielen,
U waardig toondet Neêrlands Leeuw.

Ach! aan Oranje trouw gebleven,
Aan Vaderland, en eer, en God,
Is niets op 't aardrijk meer verheven
Dan 't ongeluk waarin wy leven,
Dan 't moedig doorstaan van ons lot!

Verheven? Ja, gewis, verheven!
Hoe lang, hoe hard ons noodlot schijn',
Het zal nog by de laatste Neven
Een tytel van verheffing zijn.

Aan onze zij', rechtaarte Vrinden,
Met ons, is 't Vaderland, alleen.
Het hart van alle welgezinden,
Wie ooit het Vaderland beminden,
Schaart eeuwig om Oranje heen.

En, zien wy Hollands rijke beemden,
Den grijzen Rhijn en frissche Vecht,
Door met Gods vloek gemerkte Vreemden
In bange ketenen gelegd:

Ja, zagen wy onze eigen daken
(Gewonnen door ons dierbaarst bloed)
Van Fransche gruwelvlammen blaken,
En weggestoven in den gloed:

Nog leeft de Godheid onzer Vaderen,
Nog leeft Oranje, Neêrlands troost.
Nog vloeit het Heldenbloed door de aderen
Van Willems onverbasterd kroost.

Nog zien we, in 't midden onzer plagen
Ons dierbaar Staatshoofd onverlet,
En moord- en krijgszwaard afgeslagen,
Op zulk een schatbre kruin gewet.

ô Zouden wy, by zulk een' zegen,
Erkentnisvol in 't hart, geen' blijden feesttoon slaan?
Dees dag ter kimm' zien uitgestegen,
(Waarop de Cythers nimmer zwegen,)
En zonder zangtoon ondergaan?

Neen, braven! neen: aan welke wonden
Ons opgereten hart ook bloed';
Aan harten, eens zoo naauw aan Nassaus huis verbonden,
Waar, zelfs op de onbewoondste gronden,
Die Vaderlandsche feesttoon zoet!

Ja, stel ons in den nacht van 't Noorden,
Waar de adem met het bloed in borst en long verstijft; -
Aan de ongastvrije Pelewboorden,
Die nooit den zoeten naam van 't bloeiend Holland hoorden,
Of in de dorgeblakerde oorden,
Waar 't Zonnewiel zijn' kring beschrijft:

Doe ons in 't bruischen van de Orkanen
Door 't golvenwentlend waterpad,
Op 't ranke hout een' doortocht banen,
Naar de afgelegen Formozanen,
Met Hambroeks eerlijk bloed bespat:

Dees vierdag zal ons niet beschijnen,
Schoon hongrend langs het Lybisch strand;
Schoon smachtende in de Zandwoestijnen;
Of waar, aan Peruus zilvermijnen,
De lucht van moordend pestvuur brandt;
Noch by Natuurs aâmechtig kwijnen,
Daar de Eskimaus de jachtboog spant:

Dees feestdag zal op Tethys plassen,
Schoon worstlend met den jongsten snik,
Zal in geen' luchtstreek ons verrassen,
Al viel de wareld uit hare assen;
Of ons verblijden met zijn' blik.

Zijn blik is de aanblik van 't genoegen!
Van zegen! van erkentenis!
Die ons in 't allerhevigst zwoegen
(De Hemel moge ons noodlot voegen!)
Steeds even zoet voor 't hart, steeds even heilig is.

ô Dag, voorheen met bloem en palmen
En vlag- en wimpelpraal begroet!
Die thands, voor de oude vreugdegalmen,
Het knarsen van de ketenschalmen
Op Hollands vrijen grond ontmoet!

Ja, mocht ons 't roostend kreeftvuur zengen,
En vonden we op den tocht één teugjen zuivre bron,
Wy zouden 't u ter eere plengen,
Met Vaderlandsche tranen mengen,
By 't rijzen van uw morgenzon.

Ja, zelfs in pijnen, kluisters, boeien,
In 't midden van geweld en dwang,
Zag Holland nooit uw' uchtend gloeien,
Uw avondzon ter ruste spoeien,
Dan begeleid van onzen zang!

ô Dag, gezegendste aller dagen,
Die Neêrland, toen voor 't laatst, voor 't Fransche Juk gespaard,
By 's Oorlogs donderzwangre vlagen,
Ten zegel van Gods welbehagen,
Ten onderpand van welvaart waart!

Die d' aan de Aartsgoedheid afgebeden'
En dierbren Vorst een perk ontsloot,
Met zoo veel glorie ingetreden,
En, schoon bezaaid met tegenheden,
Doorluchtig echter, edel, groot!

Hoe zou - hoe zouden we u vergeten,
Zoo lang we, van ons-zelf bewust,
Met vrijen hals en vrij geweten
Ons Nederlanders mogen heeten;
Schoon ballingen aan vreemde kust?

U mogen we op de vrije stranden
Van 't vriendnaburige Albion
Zoo zuivre wierookgeuren branden,
Als 't middelpunt der Nederlanden
Met al de kruidery der Oostersche waranden,
U ooit ten offer schenken kon!

U groeten wy met zuivre handen;
Met harten niet besmet van schuld,
En die voor God en Nassau branden,
Verknocht door reine Vriendschapsbanden,
En van het toeverzicht op 's Hoogsten hulp vervuld.

U groeten wy met dankbre lippen,
Van huicheltaal, van meineed vrij;
En meer dan duizend Aganippen,
Die uit gevoelige oogen glippen,
Zijn thands de Kastalis van onze Poëzy.

Wel! vloeit dan, zangen! vloeit als stroomen,
Als stroomen van geheiligd vier! -
Weêrgalm' de Theems en beî zijn zoomen
Van onze Nederlandsche Lier! -

ô Vorst! ô Neêrlands Vorst en Vader,
In wien het Vaderland het Vaderland verliet!
't Is uit geen' huurlings drabbige ader,
Dat deze gulle dichtstroom vliet.

't Is waar, die geest is lang vervlogen,
Die vlam in smeulende asch vergaan,
Die me eens voor de op mijn jeugd in gunst gevestigde oogen,
Van 's jonglings stoutheid opgetogen,
Het Lesbisch zangspoor in deed slaan:
nbsp;
Die me, onder 't blij viktoriestemmen,
Met Oostersch Dichtvuur toegereed,
Het schichtig Hocfbronros betemmen,
Bestijgen, en beheerschen deed.
nbsp;
Maar kunst en geest mocht van my vlieden,
Mijn trouw houdt onbezweken stand:
Geen hoop van lage Spartaciden
Zal ooit aan 't overschot gebieden
Van 't overaadlijk Teisterband.
nbsp;
Voor U is 't, dat in dees mijne aâren
De purpren levensstroom verschiet;
En, voor uw zaak dat bloed te sparen,
Te beven voor geweldenaren, -
Dit valt in Heusdens afkomst niet!
nbsp;
Dan Gy, Gy kent dit hart volkomen,
ô Vorst! - aanvaard zijn teêrste zucht!
Tot daar de wijdverspreide stroomen
Van Oost en Westen samenkomen
Zweeft geen oprechter door de lucht.
nbsp;
Aan U, voor U, is ze opgezonden:
Aan U verschuldigd, U gewijd,
Die 't leven van ons leven zijt!
En ach! met duizend Englenmonden
Kon nog de Dichtkunst niet verkonden,
Wat in die zucht vol tederheid
Besloten leit.

De vreugd, de wellust onzer dagen,
De roem te wezen van uw' stam,
Dit hoeft geen hart voor u te vragen,
Dat deel in al uw leed, in al uw' voorspoed, nam.
nbsp;
Dit voorrecht, u van God geschonken,
ô Vorst! v o o r b e e l d l o o s g o e d t e z i j n,
Heeft nimmer schooner uitgeblonken,
(Wie ook met weidsche tytels pronken)
Dan in Oranjes Antonijn.
nbsp;
Maar macht! - maar grootheid! - maar vermogen!
Vermogen -? Ja, om wel te doen,
(Uw hart kan anders niet beoogen,)
Dit smeeken we, in het stof bewogen,
Dat u vergund zij uit den hoogen! -
Maar macht; maar grootheid; maar vermogen,
Om 't zinkend Neêrland nog te hoên!
nbsp;
ô! Zagen we u in Hollands steden
(Dat Holland, door 't geweld de lenden ingedrukt!)
Op nieuw gehuldigd! - aangebeden! -
De Muitzucht door uw' voet vertreden, -
En - vastgekluisterd aan uw schreden,
Gantsch Neêrland in dat heil verrukt! -
nbsp;
ô Mochten we u met lauwren tooien,
Met verschgeplukte rozen strooien
Uit Hollands omgewroete tuin!
En, schreiend aan uw' voet gevallen,
In dankbaar lof- en zegeschallen,
Gods weêrglans schittren zien om uw gezalfde kruin!

Gods weêrglans! zoo hy sterflijke oogen
Met eerbied, met ontzag doordringt,
En, Zijn naijvrig Alvermogen
Ter wraak, in 't woest gezicht van zijn bestrijdren blinkt;
Het vlammend lemmer uitgetogen,
Waar de afgrond siddrend voor verzinkt!
nbsp;
ô Majesteit, die Vorstenschedels
Met d' indruk van uw Hoogheid hult!
Is de aarde vatbaar voor iets edels,
Dat deze bede niet vervult;
ô! De overvloed van uw genade
Koom mijn' bekrompen' wensch te stade,
En storte 't op Oranjes hoofd!
Zoo moge ik, na voleindigd zwerven,
In de armen van mijn Gade en lieve telgjens sterven,
En zeggen: ‘'k Mocht mijn beê verwerven,
Gods zeegnende Almacht zij geloofd!’
nbsp;
Dan hoe! waar voert de drift my henen!
Gy zoudt den vreugdetoon op de elpen feestlier slaan:
En ach! gy doet de boezems weenen!
Bedrukte geest, wat vangt gy aan?
nbsp;
Ach! sins ons schrik en ijzing slingeren
In duistre nevels, bangen nacht,
Vergaten mijne ontwende vingeren
De toongreep waar mijn hand naar tracht.
nbsp;
Gy lieve schoonheid[1], zoo bewogen!
Wier jeugdig bloed voor vreugde vloeit,
En in wier hartdoorstralende oogen
Het Dichtvuur zoo verrukkend gloeit!

ô Kom, vervang mijn doffe zangen!
Hef aan, uw zielvervoerend lied! -
Wat blos verheft zich op uw wangen? -
Mijn toon blijft in de winden hangen,
Daar de uwe door de harten schiet.
nbsp;
ô Wil een handvol bloemtjens strengelen
Door 't dorrend groen van deez' mijn' krans!
Uw daglicht aan mijn schaduw mengelen!
Mijn avondschemer geeft uw' uchtend dubblen glans.
nbsp;
Schoon mijn zoo vroegvergrijsde hairen,
Aanminnige Terpsichore,
Niet met uw blonde lokken paren;
Toch stemmen uwe Britsche snaren,
Toch 't Hollandsch Kunstbloed in uw aâren,
Met mijn Bataafsche Cyther meê.
nbsp;
ô Help my dan mijn stof voldingen,
En zeggen we, in Gods zorg gerust:
'Wy hebben aan uitheemsche kust,
In spijt der Staatsverwisselingen,
Het lied van Sion kunnen zingen,
Met Vaderlandschen zwier en lust!'

1796.

Eindnoten:

1 Aan Miss 8, die een' zeer schoonen Engelschen Feestzang vervaardigd en voorgelezen had.

Lycidas en Egle.
Beurtzang, ter Verjaarfeest van hare Koninklijke Hoogheid, Mevrouwe de Prinsesse van Oranje en Nassau. 1796.*

De vlam des Oproers had in 't dierbaar Vaderland
Zijn kudde en stulp verteerd, zijne akkers afgebrand,
Hem-zelv' uit have en erf in ballingschap gedreven,
En niets dan 't eerlijk hart gelaten met het leven,
Als herder Lycidas, op afgelegen' grond,
By d' eersten morgenstraal der scheemrende uchtendstond
Den vroegen dag begroette, om 't Jaarfeest in te wijden,
Dat eer, in beter tijd, gantsch Neêrland mocht verblijden:
Het Feest van Wilhelmine, Oranjes Gemaalin.
De aanminnige Egle, die van de eigen Vorstenmin
In 't Maagdlijk hart geroerd, van 't zelfde Dichtvuur blaakte,
En door haar zachte troost hem 't leed beminlijk maakte,
Had nevens hem heur harp ten Hoogtijdzang gesnaard. -
In spijt van tijd en lot, door kunst en hart gepaard,
Vereenden ze in dit uur hunn' Zangtoon, met de zuchten
Doormengeld, die 't gevoel hun boezem deed ontvluchten,
Of afgebroken door een' warmen hartetraan.
Nu hieven ze, aan een beek een' zachten Beurtzang aan,
Die de eerbre Herderin, met rozen op de wangen,
Dus instelde, en door hem op 't veldriet werd vervangen.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 39.

EGLE.

Alschoon ook 't Oog des daags heur' luister houdt verborgen,
   En 't starende oog ontwijkt, dat naar heur' lonken smacht,
Toch rijst, ja eenmaal rijst die zegenrijke morgen,
   Dat zy met dubblen gloed van 's hemels transen lacht.

LYCIDAS.

Al ruischt de storm door 't woud; al schudt hy olm en ceder;
   Al scheurt hy telg, en tak, en stam, en tronk, van een;
Geen nood! 't verhelderd zwerk neemt eens zijn kalmte weder,
   En Zefirs streelende aâm drijft alle kommer heen.

EGLE.

Al stort een regenplas zich uit op 't tengre roosjen;
   Al buigt heur teedre steel, al hangt haar 't moede hoofd;
Een straal van Febus gloed vernieuwt heur lieflijk bloosjen,
   En 't is geene Onweêrvlaag, die haar van 't schoon berooft.

LYCIDAS.

Zoo buigt de zuivre Deugd, verdrukt door tegenspoeden,
   't Bezwaarde hoofd somwijl op de enggeprangde borst:
Maar ach! de Godheid leeft, schoon Hel en Wareld woeden,
   En slaat de rampen ga, die zy gemoedigd torst.

EGLE.

Schoon van de ontstemde Lier de vreugdesnaren sprongen,
   Wie zoude, in zulk een hoop, een' toon van droefheid slaan!
Neen, zoo ons 't drukkend leed de keel heeft toegewrongen,
   Toch heffen we op dees dag het blijde Feestlied aan.

LYCIDAS.

Aanminnige! ô hef aan! ik volg uw vreugdegalmen:
   Mijn boezem kent geen' rouw, daar de uwe blijdschap stemt.
Kom, vlechten we amarant en onverwelkbre palmen
   Ter eer' van 't heilig Feest, dat onze klachten stremt!

EGLE.

ô Ja! vergeten wy, wat rampen ons omringen;

De ballingschap, de ellend, de wreedheid van ons lot!
Wie kan 't geheim besluit van 's Hemels raad doordringen?
Wie weet, wat heilrijk einde ons is bereid van God?

LYCIDAS.

Algoede! in Uwe hand is Neêrlands noodlot zeker!
't Zij duister! 't licht breekt voort, waar Gy Uw aanschijn wendt.
Gy, die voor de onschuld waakt, die 't misdrijf strekt ten Wreker,
Gy hebt het perk bepaald, waar alle rampspoed endt!

EGLE.

In Uwe Vaderhand, die 't onheil keert ten goede,
Vertrouwen we onze zaak, de zaak van 't Vaderland.
Oranjes toeverlaat! in 's onheils scherpste woede,
Hoopt zijn grootmoedig hart op Uw getrouwe hand.

LYCIDAS.

Oranjes toeverlaat! ô steun van Nassaus Neven!
Behoed dat dierbre hoofd, waar al ons heil aan hangt,
Met Haar, wier zuivre schoot hem Telgen heeft gegeven!
Dees bede omvat het al, wat onze ziel verlangt.

EGLE.

Bescherm hem, Neêrlands God, en doe die Telgen bloeien!
Geef, dat de Oranjestam zich uitbrei' wijd en zijd,
Het Vaderland ontslake uit valsche Vrijheids boeien,
En roemrijk zegenpraal tot 's warelds jongsten tijd!

LYCIDAS.

Nog heugt ons nokkend hart van vroeger landberoering,
Toen Muitzucht 't roer van Staat uit Willems vuisten sloeg.
De noodgalm steeg tot U - we erkennen 't met vervoering -
En Gy, ge aanschouwde ons leed: Gy spraakt! en 't was genoeg.

EGLE.

Zoo toen 't oproerig staal langs markt en straat mocht blinken,
't Is nu, dat Razerny wat braafheid aâmt, verplet.
Doch schoon in 't nijpend wee ons alles dreigt te ontzinken,
Gy leeft, met de eigen macht die 't woeden palen zet!

LYCIDAS.
Van hier dan 't bang gekerm! van hier het tranenvloeien!
Plukt lelies, plukt jasmijn, en richt den Velddisch aan!
En, mag geen Hoogtijdwij zilvren bekers vloeien,
Men plenge zuivre bron, geheiligd door een' traan!

EGLE.
Stem, Febus, stem uw Lier, en gy, ô Zanggodinnen,
Koomt, vlecht een' Hoogtijdkrans voor Nassaus Gemaalin.
Blink vrolijk, Morgenzon, aan 's hemels hooge tinnen;
Bestraal dit Feest met eer, en Nederlands Vorstin!

LYCIDAS.
Genoeglijk is de Lent', die 't aardrijk doet herleven:
Verkwiklijk, 't koele woud in heeten middaggloed!
Maar 't licht, dat Nassaus Gade aan 't aardrijk heeft gegeven,
Is lieflijk bovenal voor 't Nederlandsch gemoed.

EGLE.
Bevallig is het veld, met Floraas kleed omtogen,
Als duizenderlei verf het bloeiende aardrijk dekt:
Maar Roos en Lelie, zwicht, hoe schittreud ook voor de oogen!
't Is eedle Oranjegloed, die 't Hollandsch harte trekt.

LYCIDAS.
ô Dierbre Oranjegloed, waarop onze oogen staren!
Gy, die den hemel siert met rijke morgenpracht!
Breek, breek de nevels door van 't donker zielsbezwaren!
Van U is 't, dat ons hart den dag van redding wacht.

EGLE.
Aurora loeg verheugd toen zy dees dag ontwaakte.
Een hemelsch rozenrood omscheen haar schoon gelaat;
En 't gloeiend inkarnaat, dat rondom Febus blaakte,
Verwandelde in Oranje al 't goud van zijn gewaad.

LYCIDAS.
Kom, sieren we, op dat spoor, den boezem met Oranje!

Koomt, Nymfen, hult het hoofd met frisschen goudsbloemgloed!
Nog bloeien ze ongestoord in 't vrije Grootbrittanje,
En flikkren van de kust den Muitren in 't gemoed.

EGLE.

Zoo bloeien ze ook eerlang met glorievollen luister
In Hollands vrijën Tuin, van 't onkruid schoongewied!
Zoo zien we in 't Vaderland, ontworsteld aan zijn' kluister
De Oranjevlag hersteld met Nassaus Erfgebied!

LYCIDAS.

Ja, fladder, blijde kleur, van wal en torentransen:
Klink, blijde Oranjezang, door lucht en wolken heen;
En laat ons 't Vorstlijk paar met Zegepalmen kransen:
En dan vergete ons hart al wat het heeft geleên!

EGLE.

ô Ja, gy Braven, ja! vergeet reeds nu uw lijden;
Gy, die een zuivre borst ten offer bood aan 't zwaard!
U moet, het geen gy lijdt, de Muitzucht-zelv benijden;
Uw naam is 't Nageslacht, is Neêrland eindloos waard.

LYCIDAS.

Rampzalig Vaderland, voor u is 't, dat wy leven.
Ons lijden werke uw heil, ô dierbaar Nageslacht!
En, mogen we u nog eens de vrijheid wedergeven,
Bedenkt, tot welk een' prijs ze u weder wierd gebracht!

EGLE.

Ja, denk, ô Nederland, met eerbied en verwondring,
Aan 't geen gy schuldig zijt aan Nassaus eedlen moed!
Hy redde u, meer dan eens, van Dwinglandy en plondring:
Ja, redde u, meer dan eens, ten koste van zijn bloed.

LYCIDAS.

Dat bloed, dat kostbre bloed, dat, altijd onverbasterd,
Zich nooit voor uw Belang, uw Vrijheid, heeft gespaard!
Door d' Afgrond steeds begrimd, besprongen, en gelasterd;
Maar door Gods heilgen arm tot uw behoud bewaard!

EGLE.

ô Vorst, wiens edel hart, voor Neêrlands ramp zoo teder,
Uw' eigen' wederspoed met zoo veel moed verduurt!
Leef voor dat heilrijk werk: herstel de Vrijheid weder!
't Is God, die 't zwaard der wrake in uwe vuist bestuurt.

LYCIDAS.

Zoo 't waar is, dat de rouw een dubble vreugd doet oogsten;
Dat de Almacht nimmer kwetst, of tot verblijding heelt;
ô Vest, Godvruchtig Vorst, uw oog op d' Allerhoogsten.
Hy immers heeft uw perk, uw loopbaan, afgedeeld.

EGLE.

Ja, Vorst! die morgen naakt: hy breekt reeds door de kimmen:
Zijn glorierijke glans beschijnt uw edel hoofd.
Uw roem, uw heil, uw deugd, zal tot den hemel klimmen,
En de Almacht wordt alom in Nassaus heil geloofd!

LYCIDAS.

En gy, Doorluchte Vrouw, voor wie de tonen vloeien
Die onze ontstelde hand op dees uw' feestdag slaat!
Zoo ge eenmaal 't Hollandsch strand met tranen moest besproeien,
Haast kusse 't, juichensvol, uw Vorstlijk pleeggewaad!

EGLE.

Met zulk een hoop gestreeld, leg ik het speeltuig neder.
Doorluchtigste Prinses, versmaad mijn hulde niet:
De hulde van een hart, voor lijdende Onschuld teder,
En dat een zuivre zucht aan Nassaus grootheid biedt.

LYCIDAS.

Aanvaard, verheven Vrouw, aanvaard ons beider zangen!
't Zijn tonen, niet vervalscht met Hoofsche huicheltaal.
En Hemel! Gy, vervul ons uitgerekt verlangen!
't Herstel van Nassaus huis is Uwe Zegepraal.

Door MR. W.B. en K.W.S.
In Londen,
1796.

Voor M R S***
met een geschenk van Hollandsche Wafelen aan Zijne Hoogheid.*

Een Hollandsch hart, mijn Vorst, in vleitaal onbedreven,
Maar dat voor Godsdienst, Deugd, en voor Oranje slaat,
Smeekt, wil uw heusche gunst die stoutheid slechts vergeven,
Dat uw Grootmoedigheid dit offer niet versmaad!
Een kleene, een slechte gift om Prinsen meê te onthalen,
Maar echt, aaloud gebak van Vaderlandschen grond,
Dat, eeuwen voor dees dag, in Hollands vrije palen
Op Keizerlijken disch en Konings tafels stond!
ô Dat men 't U op nieuw in Holland aan mocht bieden,
Gelijk men 't voor eene eeuw aan Koning Willem bood;
Verwinnaar van 't geweld van Neêrlands Spartaciden,
Zoo aangebeên als hy, zoo machtig, en zoo groot!

In Londen, 1796.

Aan een' Hollandschen uitgewekene, in Engeland.*

Wat zoekt ge in 't Britsch gebied? geschenken, of beloning?
Beloning? Hieldt ge uw' eed om England dienst te doen?
Zoo was uw Trouw Verraad; uw Godvrucht, schijnvertooning;
En 't billijk Albion zal geen' Verrader voên.
Geschenken? Op wat grond? Uit plichtlijk mededogen?
Uit edelmoed? Uit zucht voor 't onderdrukte recht?
Voor Bondgenoot en Vriend, door Vriend en Maag bedrogen?
Voor 't welzijn van Gods Kerk, aan Neêrlands Staat gehecht?

* Vaderlandsche Oranjezucht, 191.
* Vaderlandsche Oranjezucht, 193.

Ach! deugden by den Brit! rechtschapenheid! Geweten!
Onnoozle! kunnen die op Englands grond bestaan?
De Hoogmoed en 't Belang zijn daar ten throon gezeten,
Wier giften giftig zijn; wier weldaân, euveldaân.
Neen, voeltge 't Hollandsch bloed door hart en aadren vloeien,
Veracht, wat schaamte of trots uit valsche vriendschap biedt:
Die Neêrland uit belang ten prooi laat aan zijn boeien,
Verdient van 't Neêrlandsch hart de minste erkentnis niet.

1797.

De trouw.*

Wat zegt de heiligheid der plechtigste Verbonden!
Wat, Zegel, Woord, of Eed! Wat, Borgtocht voor den nood!
De vlam verteert mijn huis, en heeft mijne oogst verslonden;
Koomt, Borgen, koomt, schiet toe, en geeft mijn kinders brood!
Herstelt mijn eigendom! Dit wacht ik van uw handen:
Dit hebt gy me, in mijn' bloei, op 't plechtigst toegezeid.
Gy gaaft my van uw Woord verzeekrende onderpanden:
Voldoet: en is 't geen plicht, het zij grootmoedigheid! -
Helaas, eene ijdle taal in deze ontmenschte dagen!
‘'k Beloof; maar 't vlijt my niet dat ik mijn' eed betracht.’ -
ô Tijden, Recht, en Trouw! - En God weêrhoudt zijn plagen?
Waar zijn we, ô Gruweleeuw, waar zijn we toe gebracht!

1797.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 195.

Op den achtsten maart.* MDCCXCVIII.

Keer weder, HEER! tot hoe lange?

DE PROFEET.

Nog is uw arm niet opgeheven,
Nog zwijgt, nog duldt gy, groote God!
Nog zijn wy tot een' prooi gegeven
Aan al de gruwzaamheên van 't wederstrevigst lot!

Gy duldt, en 't is uw welbehagen,
Dat deugd, dat trouw, dat Godvrucht lijdt:
Maar Gy, Gy kent de maat, den omvang onzer plagen;
En wy, hoe zouden we ons beklagen,
Van 't geen uw wijsheid geeft te dragen,
Wier God, wier hoop, wier steun Gy zijt!

De zon, die elken nieuwen morgen
Uw goedheid over de aard verkondt,
Liep, tuige van der braven zorgen,
Op nieuw zijn' vasten jaarkring rond;
En ach! by ieder uchtendblozen,
Beloofde ons 't afgepijnde hart,
Dat hy die distels schept en rozen,
Die Lente en Winter doet verpozen,
Het eind bestemd had onzer smart.

Gewis, Hy heeft het! Hoopt, ô braven,
Mistrouwt de hand der Godheid niet.
Hy die den nood der jonge raven
In 't moederlooze nest voorziet;

* Vaderlandsche Oranjezucht, 55.

Hy, die de in 't kerkerstof vergetenen,
Voor wie noch uitkomst licht noch troost,
Kan redden van hun harde ketenen,
En 't eenzaam huis vervult met kroost!

Hy heeft het. - Ja! Op vreemde stranden
Hebt gy, ô Godheid, ons geleid!
Gy, ons in d' arbeid onzer handen
Het brood des zegens toebereid!
Ja, ieder nieuwverrezen morgen
Gevoelt ons diepgeroerd gemoed
Zich 't voorwerp van uw Vaderzorgen,
En smelt in dankbren Hemelgloed.

't Staat vast, Gy hebt het, Hemelkoning!
Gy hebt het perk bestemd van ons langdurend leed.
Gy vreest noch moordtuig noch ontthroning,
Wat dolle woestheid zich vermeet!
Klim, toomeloos geweld van afgevallen volken!
Welhaast bereikt ge uw peil, en zinkt in 't eindloos diep.
Één woord slechts van dien mond, die u uit 's afgronds kolken,
Onze eeuw ter straff', te voorschijn riep.

Ter straff' -! Maar durven we ons dan vleien
Met uitkomst? - Kan de straf 't vergrijp te boven gaan?
't Ontvlamde vuur der wraak zich over de aard verspreien,
Waar 't immer voedsel vindt, en werkloos blijven staan? -
Onze eeuw ter straff'! - Ontzachlijk wreker,
Ja, straf, ja, donder; wreek; sla neder, en verplet!
Wie onzer wraakt uw wraak, zoo langgetergd als zeker!
Roei uit, en sluit het oor voor ons, voor elks gebed!
Wat zou 't baldadig volk, dat, opgehoopt met zegen,
Uw hand miskende in 't heil dat ze op hunn' schedel droop;
Dat, tot den hoogsten top van Staatsgeluk gestegen,
In d' arm van weelde en lust wellustig neêrgelegen,

Den God zijns heils vergat, voor Heidensche outers kroop;
Wat zou 't balddadig volk verbidden,
Wiens moedwil 't vuur ontstak in uw getergde vuist?
Neen, stort verdelging uit, verwoesting in hun midden!
Verstrooi hen over de aard, zoo verr' uw stormwind ruischt!
ô God! wy lijden 't, en geduldig -
Uw Vaderhand is zacht by de allerwreedste straf!
Ons aller hart erkent zich schuldig,
En 't bidt Uw roede niet, maar 't bidt uw gramschap af.

Genadig Vader, ach, wat ons onzichtbare uchtend
Verbergt uw raadsbesluit in dezen donkren nacht!
Dus vraagt, wanhopend, lijdend, zuchtend,
Een volk, dat steeds van U zijn jongste redding wacht.

Hoe lang nog 't gruwzaamst leed gedragen,
Dat Palestines Vorst voor pest en dood verbad!
Wanneer hy in den wind van hoogmoeds ijdle vlagen,
Zijn' God een oogenblik vergat.

Afgrijslijk zwaaide voor zijne oogen
De Pest heur schrikbre toorts, met bloed en brein besmeerd!
En, met d' onzichtbren kling, hem zichtbaar, uitgetogen,
De Honger, hol van kaak, die eigen vuist verteert.
Hy zag ze - en beefde. - Naast heur zijde
Verscheen de bange vlucht door 't overheerde land:
En hy, de held, gehard ten strijde,
Was voor dit uitzicht niet bestand.

En wy, mijn God -! Helaas, wy zwijgen!
Gy, immers, ziet den nood, het toppunt van ons leed,
En tot wat peil de baren stijgen,
Gy, gy vergeet ons niet, wie immer ons vergeet.

Ja, lang gefolterd en geteisterd,
Spreekt toch de hoop in 't hart, dat u getrouw vereert,
Voor 't lijdend Vaderland, zoo gruwzaam wreed ontheisterd;
Voor ons, door 't dol geweld uit eigen erf geweerd.

Wy wettigen uw felle slagen,
Maar weten, dat uw straf ons eigen heil bedoelt.
En ach, hoe waard zijn zelfs de plagen,
Aan 't hart, dat dankbaar dit gevoelt!

Bedrieg ik me? - ach, waarheen, ô dwalende gedachten!
Wat rook verheft zich ginds in 't deinzende verschiet!
Wat juichstem vangt de jammerklachten,
Wat lach de tranen op, wier bron zoo kwistig vliet!

ô Neen, 'k bedrieg my niet: Uw Almacht stuit de woede,
Daar, waar zy toomloost holt in dolle onmenschlijkheid.
Uw Hemelvuur verteert de roede,
Ons slechts ter tuchtiging bereid.

De Hel zal eindloos niet, niet stoorloos zegepralen;
De dolle muitzucht sneeft in eigen bloed gesmoord:
De rust herleeft in onze palen,
En brengt de blijde welvaart voort.

De valsche Vrijheidsboom die wortel heeft noch bladeren,
Gebliksemd van omhoog, stort plotsling in het zand.
En de oude Heldenspeer der Vaderen
Heft d' ouden hoed weêr op met d' ouden eendrachtsband.

Het nachtgespuis der Hel, dat in zijn vloekbaar woelen
Aan 't dierbre Vaderland de hartâar had doorknaagd,
Keert weder tot zijn duistre poelen,
En stort van de ingenomen stoelen,
Als kaf door d' Oostenwind gejaagd!

ô God! zal ons Geslacht dat tijdstip nog beleven,
Dat Neêrland, vrij van vreemde boei,
Aan uwe dienst terug gegeven,
Aan 't bandeloos geweld ontheven,
In wettig Staatsbewind herbloei?

Zal nog voor ons die ochtend dagen,
Dat we u op 't Vaderlijk en diergewonnen erf
Den dank ten offer mogen dragen,
Voor 't weêrheröverd Land, onttrokken aan 't verderf?

Zal -? maar wat trachte ik door te boren
In 't duister raadsbesluit van uw' onkeerbren wil?
Gy heerscht, vrijmachtig God! Gy zult uw volk verhooren.
Gy hebt het in den nood verlossing toegezworen;
Wy zwijgen, vol vertrouwen, stil!
1798.

Lijkgedachtenis van Zijne Doorluchtige Hoogheid, Prins Willem George Frederik van Oranje en Nassau, enz.*

Quis desiderio sit pudor aut modus
Tam cari capitis!

Klink treurig, klink, met floers omhangen,
Den toon des weemoeds, ô mijn Luit!
Ruk, ruk de tranen op de wangen
Die in ons oog verstijfd, als vastgeketend hangen!
Maak los de zuchten die ons prangen,
En stort ze d' engen boezem uit!
ô Dwing ons, doe ons tranen sproeien:
Geef lucht aan 't nokkend hart dat in zijn' rouw verstikt!
Gelukkig, waar zy mogen vloeien!
Heur stroom verlicht het hart, ontlast het, en verkwikt.
Wy missen ze en heur troost: wy hebben zucht noch klachten
In 't nijpen van dit wee te baat.
De dierbre Fredrik viel! - Toekomstige Geslachten,
Gevoelt het, gy, wier stem verdienste heeft te wachten!
Gevoelt het, welk een slag ons onvertroostbaar laat!

* Vaderlandsche Oranjezucht, 65.

De dierbre Fredrik viel! - ô Oogen, kunt gy schreien,
Zoo weent! weent louter bloed! dat bloed is wel besteed.
Laat andren eerlauwrier op zijn Gesteente spreien;
Ons bloed behoort aan hem, aan hem die voor ons streed.
Hoe! heeft het zijne niet gevloten,
Toen hy, de wapens aangeschoten,
Voor 't Vaderland de dood, en, meerder dan de dood,
't Geweld van 't Eedgespan der Vorstenmoordenaren -
Wat zeg ik? neen, van 's Afgronds scharen,
Een' onverschrokken' boezem bood?
ô Bloed, zoo dierbaar aan ons allen,
Wien 't echt Bataafsche bloed door hart en aadren rolt!
Waar van geen drop op de aard kon vallen,
Dien elk van ons niet graâg met al zijn bloed vergold!
Gy hebt dan nutloos moeten stroomen,
En zonder 't Vaderland te redden van den band!
Uw overschot verstijft aan de Eridaansche zoomen,
En - God! tot welk een' graad is Neêrlands ramp gekomen!
't Heeft, door zijn' Vijand ingenomen,
Voor zijn Beschermers lijk geen enkle handvol zand!

Geen enkle handvol zand! - Verdrukte Batavieren,
Die uw' ontwrichten arm aan Frankrijks kluister biedt,
Uw tranen vloeien hier! - Staat af, ontmenschte Gieren,
Verbiedt der menschlijkheid dit edel offer niet!
Rooft; plondert; baadt in 't zweet der braven
(God schonk ze u in zijn' vloek ter plondring), en regeert!
Maakt de eertijds vrije pen, de vrije tong, tot slaven!
Maar laat aan 't hart zijn recht, wanneer het deugden eert!
Verdrukten! 'k zie, 'k herken uw tranen,
Die tranen, die het hart uit diepe ontroernis stort!
En u tot dankbaarheid by Fredriks asch te manen,
Deed aan uw Neêrlandsch hart, ook in den boei, te kort.
ô Plengt ze vrij, gy moogt ze plengen,
Bataven! ja, zy staan u schoon:
Hy, die haar durft ten offer brengen,
Is nog geen slaverny gewoon.
Die tranen pleiten in den hoogen
By Hem die macht heeft ze af te droogen,

Voor 't afgeteisterde, 't vertreden Vaderland;
En ons, die, verr' van u, van de ouderlijke daken,
In nood en ballingschap, ellend en jammer smaken,
Steeds brandende om uw' band te slaken,
Zijn ze een verbroedrend onderpand.

Waar vloodt gy heen, verloopen dagen!
Keert weder! gy, met hoop, met blijde hoop bevrucht!
Gy, die ons 't hart van vreugd deedt jagen
Op 't naadren van de Inheemsche lucht!
Ach, onder Fredriks vaan te vechten,
Ons lot aan Fredriks moed te hechten,
Waar zegenrijk gezegepraald!
Wie uwer had, ô Nederlanders,
Zich niet vereenigd met zijn standers!
Hem niet met juichen ingehaald!

Reeds vormden zich zijn vrije benden,
Door de eer, den plicht, de hoop, te wapen opgedaagd:
Reeds sidderden aan Neêrlands enden,
De schenders der verdrukte Maagd:
Reeds achtten zich de ontroerde Gallen
Weêr redloos in den rug gevallen
Door dien Camillus onzer eeuw:
Reeds stond de roof der Nederlanden
Hun weêr te ontglippen uit de handen
By Fredriks eersten wapenschreeuw.

Verbeelding! voer, ô voer my wijder!
ô Stel me een treffen voor, waar Fredrik ons gebood!
De vijand proefde alreeds den sabel van dien strijder!
Meer schrikbaar was hy hun, dan hem hun treffend lood.
'k Zie 't woelen der vermengde scharen:
'k Zie 't dommlen onder een op 't rokende Oorlogsveld:
De Roem om Fredriks kruin vlecht nieuwe lauwerblaâren;
En strijdend voor ons erf, voor haardsteên en altaren,
Is elk aan zijne zijde, een held!
Maar zacht! ik zie de dampen breken!
Kan 't zijn! des vijands macht bezweken! -

Triomf! - Verbeelding, sta! wat schouwspel toont ge my!
Waar Pruissen niet geweest, ja, Neêrland waar nu vrij.

Hoe! zal de Staatkunst van de Grooten
Dan eeuwig...? Zwijg, mijn mond! het was bepaald by 't lot.
Laat andren morren tegen God,
Aanbidden wy Zijn' raad! ons onheil was besloten.
Een traan van leedzijn slechts, is ons vergund. Welaan!
Wy brengen ze u, ô Land van wellust, deze traan:
Deze eenige! de rest zij Fredriks asch gegeven:
ô Schatting veel te onwaard aan zulk een roemrijk leven!
Ach, Fredrik! zoo mijn bloed voor 't uwe gelden mocht,
Gy waart, dit oogenblik, van 't sterflot vrijgekocht.
Doorluchtigste, op wiens asch wy klagen!
ô Prins! rechtschapen telg uit Nassaus heerlijk bloed!
Van waar in d' opgang van uw dagen,
Die grootheid van het hart, by dien verheven' moed?
Van waar, die kracht van geest, zoo edel,
Die om uw' lauwerrijken schedel
Dat meer dan menschlijks schittren doet,
Dat om de kruin der heilige Engelen,
Wen zy zich onder menschen mengelen,
Hen met den weêrschijn hult van d' ongeschapen' gloed?
Euroop, wat toont ge u hier verwonderd,
In Fredrik uw' Eugeen, uw' Titus, saam te zien?
De Held, die aan die heirspits dondert,
Was door de Godheid afgezonderd
Om, in een zaalger streek, een wareld te gebiên.
ô Zalig, boven 't stargeflonker,
Die aard, van waar zijn Geest, met Serafslicht omkleed,
Onze aardkloot onder zich wegdrijven ziet in 't donker,
Zijn' arbeid en ons wee vergeet!
Hoe! lochende ooit in doodsgevaren
De rosse Woudvorst zijn geslacht?
Heeft immer nest van adelaren
Oneedle gieren voortgebracht? -
En wy, wy blijven opgetogen,
Wy staren met verbijsterde oogen,
Dat Nassaus Stamhuis Helden baart? -

Europa, doe zijn' naam door zee en rijken schallen!
Maar, waar hy van dien Stam vervallen,
Dit, dit ware uw verbazing waard.

Neen, Fredrik! Nassaus, Pruissens helden
Zijn in uw kostlijk bloed vereend.
Dit tuigen Vlaandrens, Duitschlands velden,
Nog blank van Vijandlijk gebeent!
Dit tuigen zoo veel zegetochten;
Dit, de onverwelkbre roem, aan 's Broeders zij' bevochten,
En met den zijnen saamgevlochten:
Roem, eigen aan 't Nassausche zwaard!

Hier, mocht na doorgestane slagen,
(De Voorboôn van de ramp, die Neêrland op kwam dagen)
Uw moedige aftocht blijk van dragen,
Waarin ge een Coligny, een derde Willem, waart!

ô Wie verschaft my thands de vleugelen,
Waar op mijn zwakke geest die stoute vlucht beschrijft,
Waar in, door geen geweld te teugelen,
De ontzetbre Pindarus op lucht en wolken drijft!
Wie voert my op 't geruisch der winden
't Gestarnte te gemoet', dat ik uw glorie zing!
Mijn oogen door heur' glans verblinden,
En 't hoofd bedwelmen moog van Englenzuizeling!
ô Jaren, opgehoopte jaren!
ô Werking van 't verdriet op 't uitgeput verstand!
Waar zijn die krachten heen gevaren,
Zoo roemrijk eens bekend by 't zangrig Nederland?
Ach! Wierd me een oogwenk weêrgegeven
Van 't bloeiend tijdperk van mijn leven,
ô Fredrik, niemand dreef me op zij';
Mijn fiere hand zoude uw lauwrieren
Met de onuitdoofbre starren sieren
Van 't schittrend kleed der Poëzy!
De Naneef zou mijn zangen hooren,
En, in verwondering verloren
By Fredriks jeugdige Oorlogseer,

Den Zanger by den Held gedenken,
Aan hem Achilles eernaam schenken,
Aan my den naam van zijn' Homeer.

Maar tell', die wil, de ontelbre zanden,
Die de Oceaan beroert in zijn onpeilbre kolk:
De gruwlen zonder tal van Frankrijks Dwingelanden;
En 't wee van 't aan hunn' voet ten hemel kermend volk!
Laat in 't oneindig zich verliezen,
Wien 't lust, de onmeetbre zee te kiezen
Die de Almacht in geen oevers bond!
Niet, Fredriks glorie uit te breien,
Maar nokkend op zijn graf te schreien,
Veroorlooft ons 't gevoel der diepste boezemwond.
Verga, wie in den rang der Grooten
Gods ordning en Zijn beeld belacht!
Uit edel bloed te zijn gesproten,
Een hersenschim der eerzucht acht!
Dit voeg' verwaten hersenloozen,
Of wie hun afkomst dwingt te blozen;
Wy voelen 't, wat Geboorte zij!
Die prikkel tot verheven daden
Zal zich in 't Nakroost nooit verraden,
Wier oorsprong edel was en vrij. -
Dan, waar zy deugden op mocht luisteren,
Heur glans door deugden te verduisteren,
Zie daar het voorwerp van mijn' zang!
Ach! zelfs de Diadeem der Aarde
Had zich veredeld door zijn waarde,
Zoo wel als de allerlaagste rang.

Wat buigt ge, ô Rhijn, uw grijze lokken,
Wat krimpt ge, in 't spichtig riet van uw bevrozen bed?
Wat siddren u de wintervlokken,
Waarmeê we uw' boezem zien bezet? -
Ach! Fredrik, die u moest bevrijden,
Dien ge aan uw' oever hebt zien strijden,
Zien zegevieren op uw' boord,
Wen hy 't versterkte Kehl deed vallen,

En de op de vlucht gedreven Gallen
Hunn' moedwil boeten deed, in uw rivier gesmoord: -
Ach! Fredrik - ja, gy moogt ontzetten,
Gy moogt vrij siddren - Fredrik bleef!
De Gauler geeft en u en heel Europa wetten,
En, ach, om d' onverlaat den trotschen kop te pletten,
Is 't de Almacht thands alleen, die zeggen kan: I k l e e f .
Een Fredrik scheen daar toe geboren,
Dat heilrijk werk aan hem beschoren,
Om 't Staatverdelgend woên te fnuiken door het staal:
Hy viel! wat rest er meer te hopen?
Heel de afgrond spant te saam om 't gantsch Heelal te sloopen,
En wie, wie zet hem perk of paal?

Maar wie verheft zich voor mijne oogen
Daar ginds in 't deinzende verschiet? -
De Tyber, meê in 't juk gebogen,
Nog kenbaar aan zijn kruik, maar aan zijn' scepter niet.
Hy reikt bekroosde, dorre handen
Naar d' afgelegen' Po, die Fredriks urn omsluit:
‘Ach (zegt hy) 't is gedaan, vereeuwigd zijn mijn banden!
Met Fredrik heeft de hoop op mijn bevrijding uit.’

Treur, Tyber; treur, gy Po! Treurt, Hoofdlooze Arendstanders!
Treur, Aarde! uw pronkbeeld viel, met alle deugd versierd:
De glorie van uw' grond, verneêrde Nederlanders!
Om wien uw naamlangs de Aard tot nog geen schandvlek wierd.
Treurt, Menschlijkheid en Deugd! En, Godsdienst, baad in tranen!
Betreurt den Oorlogsheld, maar meer den menschenvrind,
Ontzachlijk by de ontrolde vanen,
Maar needrig by zijn' roem, zachtmoedig, vreêgezind!
Ach! wat zijn lauwerblaân en palmen,
Wat, duizenden van zegegalmen,
Geschonken aan een bloedig staal!
De zachte roem, waar 't mededogen,
De deugd, het weldoen, op mag bogen,
Dit, Fredrik, was voor u de schoonste zegepraal.

Wat zegge ik, Hemel! - Duizendwerven

Gaf 't Strijdperk u ten doel aan moordend staal en vier,
En daar de Heldendood te sterven,
Waar edel, waar verheven, fier!
Maar neen: uit zucht voor hun die lijden,
Een leven, nooit ontzien in 't strijden,
Maar door Gods Almacht steeds voor 't algemeen gespaard,
In teedre zorgen op te geven: -
Zie daar een Godbehaaglijk sneven,
Den Christen, en den Zoon des Vijfden Willems waard!

Hoe, Hemel! is by 's Oorlogs woede
Het lemmer en 't geschut tot ons verderf te zwak?
Zijn slachting, moord, en schrik, te weinig voor uw roede,
Zoo krankte en legerpest by hun geweld ontbrak?
Ach! waarom moeten wakkre benden,
By de overmaat der krijgsellenden
Nog worstlen met dit gruwzaam leed?
En zoo ons lood en staal in 't heetst des strijds ontzagen,
Waarom staan onweêrstaanbrer plagen
In onze legertent gereed?

Ach! Fredrik zag zijn strijdren kwijnen
Van 't pestvuur, uit den krijg geteeld.
Zijn ziel moest deelen in hun pijnen:
Met wien heeft hy ze niet gedeeld!
Ook ik, ô Prins, ik zag uwe oogen
Van stille tranen overtogen
Wanneer gy mijne kommer zaagt;
En, ô! 't gevoel dat gy my toonde,
Was 't geen my duizendwerf beloonde
Voor alles wat mijn boezem draagt.

Maar 't is geen werkloos medelijden
Dat aan uw Nederlandsch, uw Vorstlijk hart voldoet.
Zich gants zijn roeping toe te wijden,
('t Gevaar spoke om ons heen) valt grooten zielen zoet.
Ach! om den kranke op 't stroo, verkwikking, troost, te geven,
Veracht ge uw overkostlijk leven,
En 't pestvuur treft u 't hart. Gy zieltoogt! 't Is gedaan!

De Dood vreesde u in 't veld, daar gy den sabel voerde;
Hier, daar hy op zijne offers loerde,
Hier greep hy u ontwapend aan.

Verscheurend, doodlijk nieuws! - ô Jammervolle tijding,
Wat snelt gy zoo gezwind op vale vlerken voort?
Wat Helgeest voert u aan, den zijnen tot verblijding?
ô! Toef, ontzie voor 't minst wat boezems gy doorboort.
Wat gaat ge aan 't verre strand een' ongelukkig' Vader
En teedre Moeder, 't hart, dat naar hunn' lievling zucht,
Oprijten? - Keer, ai keer; kom dit gewest niet nader:
Een Zuster, die hem mint, en hartvriendin te gader,
Weêrstaat den aangrijp niet van schokken, zoo geducht! -
Ach, vruchtloos! 't waar vergeefs die wreede ramp verborgen
Aan boezems, zoo vervuld van 't voorwerp van hun zorgen:
De bliksemslag valt neêr, en plettert waar hy slaat,
En 't is een slag op 't hart, die lucht noch adem laat!

Maar ach! wat geest, wat drift, ô Gy, om wie wy weenen!
Wat zielsvervoering sleept u henen,
Dat ge u, uw dierbaar lijf, dus roekloos wagen zoudt? -
Ach! wie in staat is, dit te vragen,
In dien heeft nooit een hart als Fredriks hart geslagen;
Diens borst is onbeweegbaar koud! -

Ach! wat is moedigen Soldaten
Een blik van hun geliefkoosd Hoofd!
Op 't slagveld, van de hoop verlaten;
Op 't krankbed, krachtloos afgesloofd;
Één aanblik vormt tot halve Goden,
Die straks als weereloozen vloden; -
Eén woord herstelt wat redloos stond: -
Één wenk kan troosten, kan verkwikken
In de allernijpendste oogenblikken; -
Éen woord verzacht de wreedste wond. -
De rooslaar zij door regenvlagen
Op 't mulle bloembed neêrgeslagen,
En kwijne onmachtig in den plas;
Het oog der zon behoeft zijn stralen

Slechts op haar neêr te laten dalen,
Zy rijst, herstelt zich, en genas.

Dit, Fredrik, zoudt gy dit vergeten,
Die alle Veldheerplichten kent?
Die al wat menschlijkheid, wat Helden waard, mocht heeten,
Uw teder hart hadt ingeprent? -
't Is niet alleen in Krijgsrumoeren
Dat zich de moed van 't hart doorluchtig onderscheidt:
Den plicht eens Christens uit te voeren,
Eischt mooglijk somtijds meer dan Krijgsmans dapperheid.
Hoe menig heeft by de Oorlogsdrommen
D' in 't staal gedoschten dood in 't aangezicht gehoond,
Dien we op zijn' aanblik zien verstommen,
Wanneer hy zich onthelmd vertoont!

Maar 't geen in Fredriks boezem gloorde
Was geen bedwelming van 't verstand!
't Was plicht, die hem te velde spoorde,
Wiens inspraak hy in 't vuur, by 's kranken pestsmet hoorde,
En 't woonde in 't edel hart, aan God en Deugd verpand.
Helaas! gy moest uw perk vervullen:
Het uur verscheen: de Godheid riep:
Gods Englen moesten 't hoofd met Hemellauwren hullen,
Dat, na volbrachten plicht, in d' arm der Deugd ontsliep.

ô Gy die in uw kloosterwanden
Zijn kostlijk overschot bevat!
Wier onbezoedeld hart by de opgeheven handen
Zoo vurig voor zijn leven bad!
Die, in uw stille, noeste bede,
Den God van weldoen, God van vrede,
Vervreemd van 's warelds woeling, dient!
Blijft, by 't gebeent der Martelaren
Dit dierbaar Heldenlijk bewaren,
Aan hun verheven deugd vermaagschapt en bevriend!
Gy, reine Geest, die thands uit ongenaakbre kringen
Op 't weemlen van 't Heelal beneên u, nederziet!
Hoor, by de zuivre Hemellingen,

Mijn' wanhoopvollen zang! - maar neen, gy hoort dien niet.
Wat zou ons nietig leed, ons ongeduldig hijgen,
Ons kinderlijk gekrijsch om 't lot, ons opgeleid,
Wat zoude ons onverstand tot uw volmaaktheid stijgen,
En stooren daar 't volop van uwe zaligheid?
Neen, blijf, ten sterren ingevaren,
Op d' ongeschapen' Zetel staren,
Op Hem, wien we in uw deugd aanbaden op deze aard!
Zie daar, met 's Heilands throongenooten
't Ontzachelijk geheim ontsloten,
Hoe lang we nog van God verstoten,
En tot wat jamm'ren meer wy mooglijk zijn bewaard!

Wy, op uw tombe nederzijgend,
Naar ademtocht, naar troost naar Gods erbarming hijgend
In 't op ons hoofd gestapeld leed;
Wy sprengen, (kan Gods recht dit wraken?)
Langs stroomende, uitgegroefde kaken,
Ons innigst hartebloed in 't tapplend tranenvocht,
En roepen met verscheurde harten,
In de overmaat van onze smarten:
‘Ach, dat ons aller bloed hem wedergeven mocht!’

Vergeefs! de Algoede neemt geen smeeken
Van d' onzin onzer wanhoop aan.
Hy stelde 't uur des leeds een zeker perk en teeken,
En 't zal dit niet te buiten gaan.
Hy, die zoo vroeg uw deugd bekroonde,
Zich steeds Oranjes schuts en Neêrlands Vader toonde,
Hy zal 't aanbidlijk oog eens wenden op ons lot,
Zijn Volk, zijn Kerk, eene uitkomst schaffen,
De Volkverleiders gruwzaam straffen,
Ons weêr tot Vader zijn en God.

ô VORST, wien 't wicht der ongelukken
Gedurig dierbrer maakt aan 't Nederlandsch gemoed!
Laat in de rampen die u drukken,
U 't hoopvol uitzicht niet ontrukken,
Op 't heil dat mooglijk tot ons spoedt!

En Gy, verhevenste aller vrouwen,
In wie wy eindloos meer aanschouwen,
Dan meer dan een Semiramis!
Laat uw grootmoedig hart zich aan mijn troost niet weigeren;
Eene andre kunst moog hooger steigeren,
De mijne is Liefde en Trouw en Dankerkentenis.

En GY, teêrhartige Vorstinne,
Gy, Neêrlands, Brunswijks, oogenlust!
Wie één weldadige aart en even zuivre minne
Zoo zeer als de Echte band, vereent met uw' August!
Voor wie in wederzijdsche landen
De harten beider volken branden,
ô Frissche bloem van Hollands grond!
Wie 't bloed (maar, meer dan 't bloed, de naauwste vriendschapsbanden)
Zoo teêr aan Fredriks hart verbond:
ô Mocht, terwijl gy smelt in klachten,
Mijn zang uw hartkwetsuur verzachten,
En de uitgebleekte roos herroepen op uw' mond!

Maar Gy, vergoden Fredriks Broeder!
Gy, nevens hem, geliefd, weldadig, Held, en Vorst!
Gy, door God-zelv' bestemd tot ons, tot Neêrlands hoeder;
Die alle deugden voedt in uw verheven borst!
ô Prins, te groot om uit mijn zangen
Een aangeboden troost te ontfangen
Die eigen kracht van ziel u biedt;
Versmaad nogthands mijn Luit en hare ontstelde tonen
(Eens dong zy meê naar lauwerkronen,
Thands is heur snaar verdord, verkrompen van 't verdriet)
Versmaad haar niet te min, versmaad den Dichter niet!

1799.

Aan Zijne Doorluchtigste Hoogheid, den Heere Prinse Erfstadhouder,

met mijnen Treurzang op Prins Frederiks overlijden, Hoogstdenzelven aangeboden Op den achtsten Maart 1799.*

Wat offer kan mijn hand, Doorluchte Vorst, U brengen
Op dees uw' Jaarfeestdag, in Uw', in mijnen staat?
Wat voegt er in uw leed, dan nokkend tranenplengen?
Wat anders kan een borst, die voor Oranje slaat?
Wat rest er, dan een zucht, een wensch naar beter dagen!
Ach - wenschen, die de wind in ijdle lucht verdeelt!
Die wenschen worden u, en daaglijks, opgedragen
Van al wien eerlijk bloed door hart en aders speelt.
Neem echter, neem dien wensch, en tevens neem mijn tranen.
Zy zijn een deel eens harts, versmolten in zijn' rouw,
Dat, zoo het slechts een' weg tot uw geluk mocht banen,
Zich blijde in de open keel eens afgronds storten zou.
Dat nooit om eigen leed, om ramp of weêrspoed treurde,
Dat honger en verdriet gelijklijk trots kon biên,
Maar om zijns Vaderlands, om Uwe ramp verscheurde,
En weeklaagt, van 't Heelal een roof der Hell' te zien.
Dat hart behoorde U steeds, en, waar ooit oogen schreiden,
Dit stortte aan Fredriks graf zijn tranen en zijn bloed;
En, deed het me op dat graf een geurig bloemtjen spreiden,
Dit bloemtjen, dierbre Vorst, zij mijn Geboortegroet!

1799.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 88.

Aan Hare Koninklijke Hoogheid, Mevrouwe de Erfprinsesse van Oranje en Nassau, op den Geboortedag van Haren Doorluchtigen Gemaal.*

Een ander moog, Vorstin, op dees gewenschten morgen
U naadren met een' toon, zoo groot een' feestdag waard!
Voor my, het hart verscheurd van zorgen,
Mijn stem is heesch en dof, mijn Cyther laag gesnaard.
Mijn hand vlecht hier jasmijn noch rozen
Tot kransen voor 't altaar; mijn Winter teelt er geen:
Een handvol slechte tijdeloozen,
Zie daar het overschot, waarin mijn jeugd verdween!
Zou de Uwe, rijk versierd in d' eelsten bloei der dagen
Met al wat in de stulp als op den throon bekoort,
Dan dulden, 't geen het hart u willig op zou dragen,
Maar niet by 't blij gejuich van Hof en Feest behoort? -
Gy zoudt het; ja, gewis; gy zoudt met mededogen
Aanvaarden 't geen de wil u aanbood zonder kracht;
Ja, de Edelmoedigheid, die glinstert in uwe oogen,
Verborgt my, dat het bloote pogen
By u verdienstlijk is, al faalt het aan de macht. -
Maar neen, gy wordt vergast op frissche muskadellen,
Geen dorre trosrozijn voegt op denzelfden disch;
't Waar onbescheiden trots, zich in de rij te stellen,
Waar Van der Dussen zingt, en aan het voorhoofd is.

* Vaderlandsche Oranjezucht, 90.

Hem, Dichter, teêrgeliefd in 't Choor der Zanggodinnen,
Hem, door de Wijsbegeerte op Pindus top geleid,
Hem onderdrukt het leed noch stout vernuft noch zinnen,
Hy buigt niet onder 't wicht van 's noodlots gruwzaamheid!
My, van de zorg verteerd voor hulpelooze telgen,
My, op wiens nek de last van heel een maagschap rust,
My smoort (en wie, wie kan 't zich belgen!)
De zangtoon en de stem met de uitgedoofde lust.
Mijn lot is 't, by de kou der felle Winternachten,
Bevrozen, half gekleed, te worstlen met mijn pijn,
En niet dan door 't besef mijn kommer te verzachten,
Dat dit mijn lijden, spaart voor die my dierbaar zijn. -
Mijn lot is 't, aan my-zelv' 't benoodigd brood te onthouen,
Om hongrend, my te voên door 't denken aan mijn kroost;
En dat verzadigd aan te schouwen,
Is mijn verzadiging en vaderlijke troost. -
Mijn lot - maar neen, wat zoude ik klagen,
Gods voorzorg waakte steeds voor die haar niet miskent,
En wie er ooit bezweek in 't nijpen van de plagen,
Mijn hart heeft nooit zich-zelf verloren in de ellend.
Maar zingen -! in dien staat! - maar Feest-, maar Jubelzangen!
Maar 't welkom aan den dag van 't hoogste Feestgetij' -!
Dit kan geen hart dat zorgen prangen,
Geen neêrgebogen kruin in Winters sneeuwlivry.
Hier voegt voor dees mijn rouw, voor dees mijn grijze hairen,
Een onverwelkte bloei der jaren,
Hier, 's levens Lentevreugd, in geest en leden frisch;
En, wenscht men Dichterlijke snaren,
Hier voegt misschien het geen wy waren,
Niet wat er van ons over is.

Waan echter niet, Vorstin, dat ooit een hart als 't mijne
Gevoelloos, koud kan zijn, waar 't Nassaus stamhuis geldt:
Dat, waar zoo groot een Feestdag schijne,
Mijn boezem niet aandoenlijk zwelt.
Hoe! zou dit licht de kim ontgloeien,
En zou dit hart niet overvloeien
Van de eêlste zegening, den warmsten dank aan God?
Zou 't leven van den Held, in deze bange stonden

Het voorwerp, waar we alleen en hoop en heil op gronden,
Voor my geen dankstof zijn, geen innig heilgenot?
Of zou my 't blakend hart niet jagen
Om voor zoo dier een hoofd mijn' heilwensch op te dragen
Aan d' eengen meester van ons lot?
Neen, die het voorbeeld durfde geven
Ten koste van veel meer dan 't nietig aardsche leven,
Van de onbezweken trouw aan d' eensgezworen' eed;
Wiens bloed sints ongedenkbre tijden
Voor God en Nassau weet te lijden,
ô Waan niet, dat die ooit zijn' diersten plicht vergeet!
Nog blijft hem (laat dan Dichtvermogen
Met geest- en zielskracht zijn vervlogen!)
De onwankelbare zucht voor Vaderland en Vorst!
Nog heeft hy, wat hem moog bejegenen,
Den moed, om 't wreedste leed te zegenen,
Het geen hy voor Oranje torscht!
Nog heeft hy (wilde 't God gehengen,
En mocht hy U dit offer brengen)
Een handvol onvervalscht en nooit ontadeld bloed,
't Geen voor Oranjes zaak en 't Vaderland te plengen,
Hem nog gewenscht zou zijn en zoet!
18 24/8 00.

Aan Zijne Hoogheid, in Brunswijk; op een ontbijt, aan Hoogstdenzelven en de geheele Vorstelijke familie gegeven, in Slachtmaand 1801.*

't Is eindlijk dan gedaan, het onrecht zegepraalt:
Gods Almacht wilde 't zoo, Zy heeft ons lot bepaald!
't Geweld hield de overmacht: de poging aller braven
Was ijdel: - de Afgrond juicht, met 's Afgronds helsche slaven;
En wy, wy treuren; maar de Hemel, dierbre Vorst,
Treurt met ons, in het wee het geen uw schedel torst.

ô Prins, in 't leed zoo groot; zoo moedig, zoo verheven!
Vergeef my, zoo mijn hart, den rouw ten prooi' gegeven,
Hier zuchten uitstort. Gy, gy weet het, of dit hart
Zich ooit verlochende, in uw grootheid, in uw smart!
ô! Wachtte 't, wachtte 't ooit, niet, wetloos uitgedreven,
(Die gruwel is slechts klein in de eeuw die wy beleven) -
Niet, van uw erf beroofd, van uw geboorterecht,
En 't wettige eigendom aan uwen stam gehecht, -
Niet, wijkend voor 't geweld naar vrediger landouwen, -
U, verr' van 't Vaderland, in vreemdlingschap te aanschouwen;
Neen; maar, by 't hoogste leed, in dees ontzetbren nood
Verlaten en verraân van Vriend en Bondgenoot.
Dit, Hemel! dit's de trouw der heiligste aller banden
Voor 't Godlijk oog gelegd! der tederste onderpanden!
ô Hemel! de Almacht hoort, en neemt onze eeden aan,
Ontzinden, en gy beeft uwe eeden voor te staan!

* Vaderlandsche Oranjezucht, 95.

Gy siddert! en de schrik, 't belang, de moedeloosheid,
Laat de onschuld tot een' roof aan de uitgelaten boosheid,
En 't heilig Vorstenrecht, de zaak der menschlijkheid,
Gods ordning, ligt vertrapt, en reddingloos beschreid.

Mijn Vorst, ô gy, mijn Vorst, die, wie u ooit verlieten,
De mijne blijven zult, zoo lang mijn bloed zal vlieten,
Voor wien me, in de overmaat van alles wat ik lij',
Dat lijden dierbrer is dan 's aardrijks heerschappy!
Mijn Vorst, mijn wettig Hoofd, met wiens Doorluchte Magen
Mijn bloed zich nooit beklaagde, ellende en leed te dragen!
Ach! waart ge, was uw stam, tot zulk een lot gespaard?
Gy, Neêrlands wellust steeds! en al heur liefde waard!
ô Neêrland! Vaderland, thands zwoegende in de keten!
ô! Dat ge, tot uw rust, uw' bloeistand mocht vergeten!
Dien staat van zaligheid, voor de aard misschien te groot,
Dien ge onder 't blij bestuur van Frisoos zoon genoot!
ô Welvaart! overvloed! ô algemeene blijheid!
En, telgen van 't gezag, ô zekerheid en vrijheid!
En, Godsdienst, zede, en deugd, waar Volken door bestaan!
Wat zijt gein Neêrlands schoot...? Voor de eeuwigheid vergaan.

Maar zacht! waar dwale ik heen in dees mijn zielsvervoering?
Vergeef, doorluchte Prins, vergeef aan deze ontroering!
Vergeef, vergeef ze my, ô dierbaar Vorstlijk kroost!
Geen tranen was ik u verschuldigd, neen, maar troost.
Doch rest ons die? Gewis! wat lot ons sta voor oogen,
Tot zelfs de schijn van hoop, schoon 't alles zij vervlogen,
Één troost, één uitzicht blijft, en wat ons ook begeeft,
Nog zegt ons 't Neêrlandsch hart: Oranje en de Almacht leeft!

Ja, Vorst, wien we in ons hart aanbidden!
Gy, voor uw Vaderland, voor Neêrlands Volk zoo teêr,
Gods goedheid voerde u in ons midden,
Door 't ongeluk vervolgd, maar ongekrenkt aan de eer!
Eene eer, die, niet gegrond op 't schittren van den degen,
En onafhanklijk van 't geval,
Maar door rechtvaardigheid, door trouw en deugd verkregen,
Uw' schedel steeds omstralen zal.

Gy, in Uw welvaart groot, maar grootst door ongelukken!
Die in Uw vroege Jeugd den eernaam reeds mocht plukken,
(Die meer dan m a c h t i g zegt) den grootschen naam van g o e d ,
En, als gerechte wraak uw haters had doen bukken,
Dien niet bezoedelde met bloed!
Geliefde Vorst! en, dierbre Looten,
Die, uit dien Vader voortgesproten,
Zijn deugden ademt, met dien moed,
Dien 't onheil niet verneêrt, maar grootscher blinken doet.
ô Schenkt dit oogenblik aan 't onvervalscht genoegen,
Van harten, niet verpest door 't gift van de eigenbaat,
Voor U van de aandrift te zien zwoegen,
Die Vorsten meer verheft dan Oppermacht en Staat.
Wy offren u dit uur, maar voor geheel ons leven,
Ons-aller hartenwensch, met Oud-Bataafsche trouw,
En, wie d' Oranjestam, in voorspoed aan mocht kleven,
Dit vriendental, u bygebleven,
Stond pal in blijdschap en in rouw.

1801.

Aan de Britten.*

't Gaat wel! de wraak van God vervolgt de trouweloozen.
Ja, valsche Vrienden, ja! gy hebt verleerd te blozen,
Verbleekt nu! De Almacht neemt de zaak der Belgen aan.
Verdrukt, berooft, vernielt, wien 't plicht was by te staan!
Treedt eeden, treedt verbond, en eer en trouw, met voeten!
Geen nood! de Wreker leeft, gy zult uw ontrouw boeten.
Hoe! was Euroop, 't Heelal, waar meê gy dartlend spot,
Was Aarde en Hemel beide, en dezer beider God,

* Mengelingen IV, 184.

Geen tuige van 't Verbond, de schrik der Fransche slaven,
Waarby ge aan Neêrlands kroost zijn vrijheid zwoert te staven,
En 't dier Palladium, waar 't eenig door bestond,
De borgverzeekring gaaft, die ge eer- en trouwloos schondt?
Meineedigen, gy beeft - gy beeft voor Frankrijks klingen?
Ach, God behoeft geen hulp van 't zwaard der stervelingen.
Ja, de afgrond strekt Hem tot een' geessel als Hy spreekt;
Maar niets of 't dient zijn wraak, wanneer Hy de ontrouw wreekt.
De storm, de hongersnood, het pestvuur, zijn Zijn roeden,
Nog gruwbrer dan de krijg in 't ijslijkst van zijn woeden.
De bliksem, dien Hy zwaait, vermorselt, waar hy treft,
D' ondankbren, die, verdwaasd, zich tegen Hem verheft;
Vergruist geen daken slechts, geen torenrijke steden,
Maar smelt het schittrend staal, verborgen in de scheden:
De hoogmoed steun' er op en gorde 't zwaard op zij';
't Versmolten lemmer valt, daar is geen redding by!
Gaat, ziet het woest verderf uit 's afgronds navel klimmen,
Uw strand met open' muil en vlammend oog begrimmen,
Uw Vrijheid in één' wenk verwurgen, en haar stoel
Omwerpen in 't gekraak der Helsche zwavelpoel
Die opbarst. Redt u dan uit de opgesparde kaken,
Verbasterden, verhard in 't eerloos Godverzaken!
Ja, redt U! - Zoekt aan God geen' heul in dezen nood:
Die ringmuur viel; 't is uit, gy hebt u-zelv' ontbloot.
Valt d' afgrond in den arm, of die zich mocht ontfermen!
Of voedt ge, Onzinnigen, nog denkbeeld van beschermen!
Steunt ge op uw dronkaarts, die, in weeldrigheid verbrast,
In 't bloedige Oorlogsveld omzwerven by den tast?
Die krijgsliên, die 't geweêr in vlugge hielen voeren,
Heldhaftig om de trom in 't zangprieel te roeren,
In 't vlieden uitgeleerd, bedwelmingvol in 't vier,
En siddrend voor den blik, de schittring, van 't rapier!
Of zijn 't uw Vloten, die op alle zeën rooven,
Waarvan ge u in uw angst den bystand durft beloven?
Verbeeldt ge u, dat matroos, die, door den drank verhit,
Zijn leven laat voor buit, zijn eenigst doel en wit,
Verbeeldt ge u, dat die ooit voor uw behoud zal strijden,
Met d' Oorlogsmoed en trouw der vaderlijke tijden?
Of waant gy dat die vloot u tot een' borstweêr strekt,

Wen eens 't vijandlijk heir uw stranden heeft bedekt?
Vermeetlen! wie heeft ooit uwe oevers ingenomen,
En leide u 't juk niet op zoo verr' uw golven stroomen?
Vraagt Rome, vraagt den Sax, den ongetemden Deen,
Den Noorman - vraagt aan elk die u heeft platgetreên,
Wat Britten weêrstand zij, bestookt op eigen stranden?
Zoo Frankrijk zwichten moest, gy dankte 't Nassaus handen,
Wiens onbedwingbare arm u 't dwangjuk heeft ontzet,
En heel Euroop met u van d' ijzren boei gered.
ô Gruwel! 't is die Vorst, de breker van uw keten,
't Is Hollands bloed en goud, waaraan ge 't dank moet weten,
Indien ge op eigen' grond een' vrijen adem haalt,
En met des aardrijks eind uw' waterstaf bepaalt;
En trouwloos, laat gy hen ten prooi aan de eigen boeien.
Ontaarden! voelt ge u niet voor 't minst van schaamte gloeien?
Maar neen, wat schaamte huist op 't schaamtloos Albion,
Onwaardig, dat haar 't licht van de onbevlekte zon
Bestrale, of de aard haar voede! Een nest van Helsche slangen;
Waar hebzucht, laagheid, trots, het hart in kluisters prangen;
Dat God noch menschlijkheid, noch plicht, noch braaf heid kent;
Onlijdlijk in 't geluk, verachtlijk in de ellend.
Gaat, snooden, gaat! vaart voort, en trapt de deugd op 't harte!
Buigt neêr, gy zijt het waard, wordt slaaf van Bonaparte!
De donder ratelt in de wolken, en 't Heelal
(Ik zie 't, het tijdstip naakt) zal juichen in uw' val.

Brunswijk,
1804.

Aanteekeningen.

Aanteekeningen.

Wintervreugd. Bladz. 168.

Een stukjen van een' stijl als dezen, die naar 't geen de Franschen n a ï f noemen trekt, en dien wy, in een' anderen zin en opzicht, l o s heeten, moet het kenmerk van den vrolijken of luchtigen luim door de uitdrukking ademen. Van daar de kleine gisping, in onhollandsche taal gelegen, die Chiron in den mond wordt gelegd. - E x p r è s is zoo het gewone nadrukkelijke woord by ons, als by de Romeinen enkele grieksche. D e l i e v e m o e d e r is 't (God beter't) even zoo in sommige

coterien geworden. Laffe hedendaagsche Hoogduitsche spreekwijze, waar men in Duitschland een beleefdheid in stelt, als men zegt: DER Herr Vater, DIE Frau Mntter, DER Sohn; voor uw, als de aart van het Hollandsch, zoo wel als van 't Engelsch, in al zulke gevallen volstrekt vordert. Het is van den zelfden stempel als Recensent zonder artykel; 't geen thands tot beschaming van onze Natie, by onze in smaak, begrippen, en taal verhoogduitschte Journalisten tot een bendleus geworden is. Of paardenvoeter my ernst dan spot zij, geef ik hnn te raden die tegenvoeters ingevoerd hebben.

De levenstrek. Bladz. 201.

Ik hoop dat men nog niet vergeten zal zijn, dat Boet, bij onze beste Schrijvers offer beteekent. Men zie Vondels Leeuwendalers bladz. 34, en Ifigenia in Tauris bladz. 35.